DOMOVINA

„DOMOVINA“ izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 1 | Punta Arenas, na 12 Srpnja 1908 | Godina I.

Casa Croata de Juričić & Turina

Bluza i Suknja svilenih, vunenih i pamucnih veliki izbor.

Cipela za gospoje, gospodu i djecu, specijalitеti beckih, engleskih i amerikanskih tvornica.

Oprava za krstenje od jednostavnih do najfinijih.

Gostionica
Prima se na hranu; kuhinja po domacu.
Bogato opskrbljena pivnica pobranim likerima.
Posluga najurednija.
Visko Violic
Llanquihue ug. Av. Colon

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant
— MARINA —
Frana Batistica
Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic
— Ulica Pedro Montt —
Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine.
Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva
Maula izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

RECREO MIRAMAR
MARCO ZUCOVIC
Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenja P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Comptoir Parisien
Fonografa i ploca najprve vrsti,
Klaudij Imbert
Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova
Prava talijanska kuhinja.
Svako nedjelje *Raviole e tagliarini*.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga bikra.
A. Santucci
Llanquihue uz trgov. Kucu gosp. J. Jordana.

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue
Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas
Banka i Stedionica
— utemeljena na 24 maja 1900. —
U saobracaju sa:
Banco Aleman Transatlantico za Chile, Argentinu, Montevideo, Peru, Boliviju i Barcelonu; Banco de la Nacion Arjentina za Rio Gallegos; Deutsche Bank (Berlin) London Agente i St. Henrry Schröder & C° za London; Hamburgen Filiale der Deutscher Bank za Hamburg; Credit Lyonais za Paris; Banca comerciale Italiana za Milan; W. R. Grace & C.° za New-York; te sa bankama *Senjske Rijeke, Zadra, Splieta* i *Dubrovnika*.
Govori se *Hrvatski*. L. B. CARDINAAL, ravnatelj.

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim liječnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — —
— — — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — — —
prodaje jedini uvoditelj
Mitar Kalajdzic
— ulica Pedro Montt —

N. STAMBUK
Potanjim parobrodima primih:
. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .
— Prodajem najvecjatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru
— Avenida Independencia —
Izraguje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izraguje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA
NA PARU
Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zanjecajuci u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, razmovranih okvira i t. d.
Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovaliste i t. d.
Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakala po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.
J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i Cia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj

Iz domovine.

Hrvatski djaci u Pragu.

Pisu iz Praga, 23 svibnja:

Dok su u teku pripreme za veliki jugoslavenski koncerat, koji ce se naskoro u korist hrvatskih emigranata prirediti, veceras gradjanstvo Dejevice (kraj Praga), njima u cast i uhar, priredjuje zabavu, na kojoj ce djak Matic prikazivati Cesima tecaj borbe izmedju Hrvata i Magjara, a ilustrirat ce i nasilni razim djaka.

Vanredno se ugodno dojmio hrvatskih djaka plemeniti cin prazke obcine, koja je na se preuzela, da za mjesec lipanj o vlastitom trosku podpuno obskrbi 37 nasih djaka. Posebna jedna deputacija otisla je danas nacelniku D.ru Grosu da mu se zahvali na toj blagodarnosti. Susretljivost je akademskog senata i sveucilistnih profesora naprama hrvatskim djacima u pravo izvanredna. Premasila je svako njihovo ocekivanje.

Prve polovice lipnja obdrzavati ce se u Pragu kongres slavenskog djasiva. Tu ce se pretresti razna kulturna pitanje svih slavenskih naroda, a biti ce govora i o kulturnim prilikama Hrvata i Srba. Tom ce prigodom sve slavensko djastvo bez sumnje zauzeti stanovistve i prema nasilnima na zagrebackoj univerzi.

Zoranicera cetiristogodisnjica.

Skoro ce se navrsiti cetiri stotine godina, da se je rodio proslavljeni pjesnik *Planina* ninski plemic Petar Zoranic. Ne zna mu se tocno rodjendana, ali svakako pada ili pod kraj ove ili najkasnje prvih mjeseci dojduce godine. Zoranic je svojim pjesmama proslavio ne samo Nin nego jos i sav predjel od Velebita do Dinare. Moze ga se smatrati najstarijim nasim rodoljubnim pjesnikom.

Obrazovao se je jedan odbor za proslavu Zoraniceve cetiristogodisnjice.

Ovaj ce odbor izdati knjigu, koja ce prikazati ne samo rad Zoranica, nego i povjestno-kulturnu sliku sjeverne Biele Hrvatske za XV i XVI stoljeca. Knjiga ce biti ukrasena slikama znamenitih umjetnih spomenika. Osim toga, odkrit ce se narodnim slavljem u Ninu spomen ploca. Rok ce se u svoje doba u novinama oglasiti.

Drustvo Hrvata tehnicara u Becu.

Pisu «N. L.» iz Beca: Potreba udruzenja, koja se je od duze vremena osjecala medju nasim tehnicarima u Becu, urodila je ovih dana time, da su isti ustanovili Druztvo Hrvata tehnicara u Becu. Druztvu je zadaca da radi na strucnom polju i u koliko je moguce na obcem obrazovanju svojih clanova i to predavanjima strucnim debatama medjusobnim pomaganjem, nabavljanjem strucnih knjiga i listova, stranim ekskurzijama, te uporavnavanjem svojih clanova sa njihovim drustvenim pozivom kao buducih inzinira. Ovo je drustvo ustanovljeno po uzoru ostalih tehnickih druzlava, a kao najbolji uzor sluzilo «Akademsko udruzenje Srba tehnicara», koje pruza svojim clanovima sve potrebite komforte.

Dalmatinske zeljeznice.

Javlja «T. Lloyd»: Mjerenje naumljenih pruga u Dalmaciji vec je zapocelo. Izpotava za mjerenje pruge Knin-Ogulin nalazi se u Kninu, za prugu Dugopolje-Metkovici u Splitu, dok je mjernik za posljednju dodieljen u Metkovice. Strucnjaci drze, da pruga Knin-Ogulin zahtjeva jedan prorov u duljini od 12 km i da bi s toga vlada, obzirom na velike tehnicke potezkoce i velike troskove, mogla jos zabaciti natrag te pruge.

Dok su danasnje pruge Split-Sinj i Metkovici-Hercegovina uzkotracne, nova je pruga Dugopolje-Metkovici odregjena kao normalna. Koji je tomu razlog, ne zna nitko. Cinjenica je, da se tim prekida sveza izmedju postaje i citav put je produljen za jedan dan.

Trogirski nacelnik kod ministra-predsjednika.

Trogirski nacelnik g. Nikola Madirazza bio je primljen u Becu od ministra-presjednika Becka u posebnu audienciju. U razgovoru prikazao je nacelnik ministru presjedniku razne potrebe njegove obcine, medju kojima nuzdu da se gradi u Trogiru skladiste duhana i da se provede zeljezni spoj Trogira s Kastelima. Ministar presjednik odvratio je, da se pitanje spoja Trogira s Kastelima nalazi u programu vladine akcije za gospodarsko podignuce Dalmacije, a sto se tice duhanskog skladista da su se neke okolnosti promienile na korist grada Trogira.

Odgodio dolazak.

Iz Beca javljaju, da je N. P. g. namjesnik Nardelli odgodio povratak u Dalmaciju za dalnje cetiri sedmice, a to po savjetu ljecnika, da ostane jos neko vrieme u sanatoriumu, dok se potpuno oporavi.

Poziv u kraljevsku kancelariju.

Javljaju iz Beca, da je mjesni stnistveni vjezbenik gosp. Ciril Kirigin bio pozvan na sluzbovanje u dvorsku i kabinetsku kancelariju Njegovog Velicanstva.

Dalmacija u centralnom gospodarskom vieću.

Pisu iz Beca, 29 svibnja:

Danas je centralno gospodarsko vieće u Becu imalo sjednicu, u kojoj je izjestitelj Povse procitao vrlo obsirno i iscrpivo izvjesce o promicanju svih gospodarskih grana u Dalmaciji. Ministarski savjetnik Lauchenio je svoj referat o vocarstvu i gojenju cvieća u Dalmaciji, a baron Berg o sumogojstvu. Strukovnjak ministarstva zeljeznica izvjestio je o neslucenom ruderskom bogastvu Dalmacije. Svi su predlozi izvjestitelja primljeni.

Dr Ivcevic, u ime zemaljskog odbora kraljevine Dalmacije, zivo je zahvalio referentima na temeljitim i simpatienim izvjestajima i izrazao je zelju, da se dodje u obce ne samo u susret poljodjelstvu, nego i posebno zadrugarstvu, pobijanju filoksere sprovadjanju pucanstva i t. d. Pri koncu zagovarao je potrebu poljodjelske skole u Sinju.

Filoksera zarazila u Sinju.

Konstatirano je, da je filoksera zarazila jedan vinograd u Otoku kraj Sinja.

Lloyd u Dalmaciji.

Na zadnjoj sjednici Lloydovog upravnog vieca u Becu zakljuceno je uputiti, prigodom kraljeva jubileja, zakladu za pr-

Slijedi na 4.oj strani.

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Španjolskog, Portugalskog i Fracuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vina i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene.

— MJENJACNICA NOVCA —

Braca Dragicevic

— Llanquihue ug. Valdivia —

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.

Kroz kratko ce se vrieme premjestiti u vlastitu kucu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brasil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

«Sofia Hohenberg» na 14 Srpnja
«Oceania» na 27 Srpnja
«Francesca» na 25 Kolovoza

Opravnistva: Buenos Aires i Montevideo: Christopersen H., Punta Arenas, Josip Pasinovich.

SKLAD NA PARU

Braca Bonacic i Dr.

Grade se brodi svake vrsti i velicine.
Popravci se obavljaju gvozdenim materijalom, sa i bez provigjenja istog.
Istom se lagje i preko 1000 tona velike.

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Elegantna prodavaonica salata i zlatarija.
Sopravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegi na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Almacen Ferrocarril

— Avenida Colon ug. Avenida Libertad —

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.
— Posluga za obilelji na kucu. —
— Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog. —
— Drva za ogrjev do 500 vozova. —
— Cijene veoma niske. —

Braca Jerkovic

Nuestro saludo

Domovina.—La Patria—aparece hoi en el campo periodistico en representacion de la numerosa colectividad eslava del Territorio de Magallanes.

No pretende entrar en luchas de carácter político ni de otro jenero, limitándose su accion a dar a los connacionales aquellas noticias mas salientes de la amada patria.

A la vez procurará dar a conocer a esta gloriosa nacion a sus compatriotas de la patria lejana.

La primera palabra es de cordial saludo a sus colegas de la prensa local, el que hace estensivo a los de todo el pais.

„DOMOVINA"

Dva su ljeta protekla, da su prestale izlazi «Male Novine». Tim je nasa naseobina stala dvije debele godine ocijepljena od svoje rogjene grude.

I ako «Male Novine» nisu bile nista savrsena, ipak nisu bile bez neke vrijednosti, posto se, kroz to relativno kratko vrijeme, opazila prijeka potreba jedne novine, koja bi bila svezom izmed nase stare domaje i nas, odnosno nas i nje.

Da toj prijekoj potrebi donekle doskocimo, da tu svezu nekako uspostavimo, odlucismo ponovno izdavati list, koji ce danas eto prvi put ugledati svjetlo, a pod slatkim imenom — Domovina.

Ne kanimo obecanjima graditi kule po zraku, pa zato nista vanredna ne najavljamo. Skromno, bez bucna programa, stupamo na javu, obecajuc samo, da cemo sve sile uloziti, da nasa novina o svemu i svakoj svasti.

Ne dvojimo, da ce nas u tom poslu radu u svi rodoljubi i unaprijed potpomagati, sistim ustupcivanjem, kao pri pocetku.

U to ime im nas pozdrav.

Da se razumijemo.

Ako covjek sam sebe malo cijeni, inostranac ga jos i gore. Sto se dogagja pojedincu, to se isto dogagja cijelom jednom narodu.

Nas u Magallanesu ima mnogo; u nama tece krv Zinskih, Frankopana, Jelacica. Pa smijemo li, mi potomci tako slavnih pradjedova, da ostanemo zadnji? U svemu i po svemu smo ravni drugim narodima; Bog nas je svih j dnako obdario. Za to mi mozemo, sto i drugi mogu. Ko drugcije misli, sam sebi ponizuje, sam do sebe malo drzi.

Ovdjesnja malobrojna engleska naseobina uzdrzi svoje novine otrag nekoliko mjeseca, pa cemu ne bismo i mi? Fali li nam sredstava za to ili mozda ljudi? Taman smo u tom pogledu tanci ter jednaci. Nu englezi do sebe mnogo drze, oni ljube svoje, oni se sami sobom dice, pa ih za to i drugi postuju.

Ako mi hocemo da nas u mjestu poznadu, da nas postuju, to ne cemo nikada postici pusim pripovijedanjem, da smo se rodili u jednoj velikoj drsavi, vec jedino onda, ako budemo ljubili i ponosili se svojim rodom i plemenom; ako ne budemo tvrdi, kad treba dati za ono sto nam je na diku. Ovo potonje htjeli smo osobito naglasiti, da se ne bi dogodilo, kao i pri prvom pokusaju izdavanja nasih novina, koje su prestale izlaziti samo za to, jer nijesmo znali svoje cijeniti, jer smo prezirali svoje, jer smo skrtarili.

Tvrdo se nadamo, da se ovog puta ne cemo zaustaviti na po puta. Novine ce nam biti na diku, one ce biti mjerilom nase kulture. Ako nas za to sta i zaboli, valja da ne zaboravima onu: Covjek ne zive o samu kruhu.

Mislimo, da smo se razumjeli!

BRZOJAVKE

Santiago 10. Pogovara se, da ce se naskora povratiti iz Bolivije chilenski ministar i da ce preci u stanje mira.

—

Pariz 11. Srpski ministar oprovrgava vijesti londonskih novina o toboznjoj revoluciji u Srbiji.

—

Pariz 10. Senat je odobrio zajam za putni trosak M. Fallieres-a u Rusiju i Skandinavsku su 382 glasa proti 1.

—

Rim 11. Municipalno je vijece obustavilo poucavanje vjeronauko u skolama su 57 glasova proti 3.

—

Carigrad 10. Prosuo se glas, da je poplavljen grad Tokat u M. Aziji. Bilo bi pod vodom 600 kuca i zaglavilo bi 1000 osoba.

—

Petrograd 9. Dijelili su megdan zastupnici g.da Pergament i Markov. Ispalili su nekoliko hitaca, bez da su se ranili.

KRONIKA

Poziv na pretplatu.

Danasnji broj «Domovine» saljemo svim poznatim nam osobama u Juznoj Americi.

Ko ovaj broj ne povrati, smatra se predbrojenim za prvo polugodiste.

Traze se agenti.

Cijena je listu: U gradu, sa donasanjem na kucu, godisnje $ 8; za inozemstvo vise postarski tros k. Za po godine surazmjerno.

Novac se salje: Administraciji «Domovine» casilla 92. Pisma i dopisi Uredniku «Domovine»

Za pisma upravljena uredniku ne treba naznaciti ni broi postarske skrinjice, ni ime ulice.

„Materinska rijec".

Po privatnim vijestima saznajemo, da se je u Argentini, a u gradu Rosario de Santa fé, poceo objelodanjivati list pod gornjim naslovom, kao glasilo drustva izseljenih jugoslavena. List bi bio ugledao svjetlo na 25 lipnja.

Kad primimo «Materinsku Rijec», podulje cemo izvijestiti nase citatelje. U toliko unaprijed pozdravljamo naseg starijeg kolegu zeleci mu od srca dug zivot i uspjeh, kakav njegovi pokretaci zele.

Hrvatske dobrotvorne drustvo.

U proslu je nedjelju Hrv. dobrotvorno Drustvo drzalo glavnu semestralnu sjednicu.

Prva tacka dnevnog reda bila je: Pregledanje racuna I. polugista 1908.

Gosp. Blagajnik Simun Macan procitao je druzinerina potanak izkaz, dok mi ovdje donasama samo glavnije. Iz tog iskaza proizlazi, da drustvo broji 361 druga. Kroz prvo polugodiste utjeralo se clanarine $ 1882.00, a potrosilo u isto vrijeme za ljekarije i pristojbe razaim lijecnicima $ 1210·76 Napredak u drustvenoj blagajni je dakle bio koncem mjeseca Lipnja od $ 671.24 Polozena drustvena glavnica na Banki od mjeseca prosinca prosle godine iznasa $ 7874.94. Danasnja drustvena glavnica iznasa $ 8546.18. Osim ovoga drustvo ima da utjera jos nekolika stotina od neplacene clanarine.

Iz ovog kratkog pregleda proizlazi, da je drustveno stanje veoma povoljno i da su pripomoci pruzene oboljelim drugovima od zamasne vrijednosti, radi cega drustvo dostojno svake preporuke.

Paste zaleti.

Ima ih, te zale, sto ove godine ne ce moci skliznti, jer jos nije smrzlo, a vec smo prevalili polovicu zime.

Prava grehota!

Pojava vatre.

U cetvrtak se u vecer pojavila vatra u kuci g. Frana Valverde, u kojoj je pred nekoliko dana stanovao nas zamljak gosp. Petar Jaksic.

Zgrada je bila osigurana za $ 4000. Nije izgorila, jer su priskocili susjedi i vatru pogasili, prije no sto su vatrogasci stigli u pomoc.

Dar.

Gospogja je Valenzuela darovala pet stotina talira gradskoj bolnici, kao pomoc za zidanje zgrade za tuberkulozne.

Hrvatsko vatrogasno drustvo.

Danas ce se, na 2 sata po p., sastati dobrovoljci ovog drustva na skupstinu, da saslusaju polugodisnji bilanc i imenuju delegata za glavni casni sud.

Pir.

Sinoc se vjencao gosp. Petar Skarpa iz Starograda sa drazesnom gospodjicom Franjkom Livacic iz Milne.

Eto, bilo u sto dobrih casa!

† Karlo Renjifo.

Po privatnim vijestima saznaje «El Comercio», da je u Santiagu preminuo odlicni svestenik, kanonik Don Karlo Renjifo, jedan od najglasovitijih botanicara Chilenskih.

Slava mu!

Stigao.

Sa parabrodom «Cordillera» stigo je sa Punta Delgade gosp. Vieko Litrica, vatreni hrvatski rodoljub i prijasnji saradnik *Malih Novina*.

Zaustaviti ce se ovdje jedan mjesec dana, da se odmori od devet mjesecna napredna rada.

Nadamo se, da ce nas gosp. Litrica pocastit kakovim clankom o svojim dozivljajima u kampu.

Dobro nam dosao.

Hrvatski slova.

Odazove li se nasa naseobina, kako se nadamo, vlasnik ce tiskare gosp. Petar Hrdalo, koji ne zali ni truda ni troska oko naseg poduzeca, a sto mu je, budi mimogred receno, na diku — dojducim parebrodom nareditи potrebna hrvatska slova u Zagrebu. Do nas je, da list ne ostane dugo vremena kusav.

„El Patagon".

Dvomjesecni poliglotski list, koji je kratko vrijeme izlazio u ovom gradu presteo je izlaziti rad poremecena zdravlja svoga urednika.

Pojava vatre.

Sinoc na 9 1/2 satih zvizduk elektricne centrale dade znak pojave vatre.

I zbilja u jednoj zloglasnoj kuci u ulici Errázuriz, rad neopreza stanara, tanka nit plamena svjetiljke upali strop, popeljen papirom.

Uz mnostvo znatizeljna naroda, koji se zgrnuo na oznaceno mjesto, pohrlise u pomoc vatrogasci, nu, jer su stanari sami vatru pogasili, njihove p.. moci nije trebalo.

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Bogato skladiste dalmatinskih proizvoda: **Vlahova, Maraschina** i **Robcocole**. Desertnih vinija: **Prosek, Vugava** i **Tartaro** iz tvornice R. VLAHOV, ZADAR. — Viskih **Srgjela** i **incuna**, posoljenih i u ulju.
— PRODAJE NA MALO I NA DOSTA. —

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

I.

Starosjedioci.

1. Indijanci.

Otrag pet vjekova svi su chilenski stanovnici bili sami Indijanci. Onda u ovoj zemlji ne opstojase nijedan danasnji grad. Indijanci su zivili sa svojim ženama i djecom rasprsnuti po poljanama. Na nekim mjestima zivljahu na okupu po tri ili vise obitelji svaka u svojoj posebnoj kolibi; ali te kolibe nijesu nigdje sacinjale grada, a niti sela. Kolibe su bile pregradjene prucem. Svaka takova pregrada bila je opredjeljena za zenu pojedinog Indijanca. U kolibama nije bilo pokujstva, niti ikakove udobnosti. Ljudi, zene i djeca spavahu po tlehu. Uzglavnik, ako bi ga upotrebljavali, bijase kamen ili hirek kakova stabla; pokrivali su se suhim granjem; rijetki su Indijanci posjedovali guanakovo krzno, da bi ih branilo od studeni za ledenih zimskih noci.

U ono dnevno doba nije bilo u Chile ni volova, ni ovaca, ni konja, ni kokosi. Takogjer nije bilo ni psenice, ni kukuruza, ni pasulja, ni zobi. Indijanci su se hranili krumpirom, ljesnjacima, jagodama i raznim divljim vocem, sto nalazahu po gorama. Samo bi jeli mesa, ako bi ulovili u brdu koga guanaka, lava ili kakvu drugu zvijer.

Tako je teško bilo Indijancima dokopati se hrane, da su gotovo uvijek bili gladni. Mnogo puta, prisiljeni ljutom nevoljom, jeli zabe, gusterice i druga gmazove. Takogjer, kada bi ratovali, ubijali bi svoje neprijatelje, pa bi ih zderali. Nijesu se mucili pecenjem ili kuhanjem mesa: jeli bi sirovo. Tomu je uzrok, sto su indijanci oskudijevali posugjem i drugim alatom, kojim se sluze civilizirani narodi pri prepravljanju jela. Palili bi vatru u svojim kolibama samo rad potrebite svjetlosti i za ogrjev. Uzigali su vatru tarucí suho drvo od drva.

Spremali su hranu i pripravjali jela u peharima nacinienim od kore od stabala. Jer se takovo posugje nije smielo postaviti na vatru, indijanci su se sluzili cudnim nacinom, da stoplé vodu i skuhaju, iznimno, neka svoja jela, kao na prilika ribu. Nalili bi pehare vodom i okolo njih zapili veliku vatru. U vatri bi grijali kamenje koje bi kasnije uvaljivali u pehare, dok bi voda uzavrela.

Indijanci su hodali gotovo uvijek goli. Nijesu znali napravjati sukno, ni tkanine nikakove vrsti, a nijesu imali ni pamuka, ni vune, da ih za tkanje prirede. Za to nijesu mogli ni napraviti odijela. kako to rade civilizirani ljudi. Nekoji su pokrivali stanovite strane tijela krznom divljih zivotinja, koje bi postigli uloviti, a upotrebljavali su i nekakov ogrtac od kore od stabala. Nisu nikad nosili klobuka, niti su obuvali noge. Ljudi i zene kitili su se perjem. Takogjer su za nakit upotrebljavali kolajne, napravljene od sarenih kamencica ljusaka i spuzica.

Oni, koji su bili ista svoji, sacinjavali su obitelj. Najhrabriji i najsnazniji bio je poglavica, koga su Spanjolci okrstili imenom *cacique*. Ovi su upravljali Indijance u ratovanju jedne obitelji s drugom. Za vrjeme mira *cacique* nije imao vlasti ni da zapovidi, ni da kazni. Svak je zivio po svojoj volji, bez da ikoga slusa.

U ratu su indijanci bili bjesniji od istog lava ili od tigra. Ubijali bi zarobljenike, a njihove glave nasadjivali na grane stabala. Izvadili bi im srce i dodavali jedan drugomu, posto bi ga svaki zagri zao s najzestijim gnjevom. Pili bi im krv, kao najslagje pice i jeli bi ljudsko meso, bez da se i malo zgade. Iz cijevi od noga i ruka napravljali bi svirale i svirali na svojim svecanostima. Gdje kad, prvo nego bi usmrtili zarobljenike, otkinuli bi im ruke, noge, usi i nosove, ili bi im izkopali oci. Ova bi sakacenja izvagjali orugjem od kosti, od skoljaka ili od kimena, jer indijanci nijesu poznavali orugja gvozdenog. Ali ovi su ljudi bili tako podnosljivi, da su odoljevali mukama, bez da se potuze. Jakom voljom pokazivali su se neèajetljivi, ponosili su se, sto umiru kao junaci, izazivljuc do posljednjeg daha svoje neprijatelje.

2. Obicaji indijanaca.

Indijanci su se zenili u isti mah sa vise zena. Ove bi prodavali roditelji i svaki ih je imao, koliko ih je mogao kupiti. Bilo je indijanaca, koji su zivjeli u svojoj kolibi i sa dvadeset zena. Kad bi bio odsutan muz, najstarija po godinama zena zamjenjivala bi ga, kao glava obitelji.

U ono vrijeme nije bilo ni zakona, ni sudaca, koji bi branili zene, a kaznili ljude koji su pocinjali svaka zlocinstva s istim. Indijanci su bili gospodari, svojih zena, jer su ih kupili, kako sto se dana kupuju potrebne zivotinje. Na isti nacin je otac bio gospodar svoje djece i mogao ih je i prodati i ubiti. Niko ga za to nije mogao kazniti, jer to u ono vrijeme nije bio nikakav zlocin. Pa ipak su zene bile od velike koristi svojim muzevima. One su jedne radile, jer ljudi nijesu imali drugog posla vec da se tuku; u vrijeme mira su plandovali.

Nekoje su zene i u ratu slijedile svoje muzeve i nosile im potrebitu hranu.

Djeca su bila naucna iz malena djetinstva vladati se, kao ljudi. Cim bi se rodili, majka bi ih oprala u rijeci ili u potoku najblizem kolibi. Odgojili su se goli, a netom bi mogli hoditi, pustili bi ih, da rade, sto ih volja. U dobi od pet do sest godina djeca indijanaca su znala vladati sulicom, gagjati strjelicom i druge ratne vjezbe. Njihovi bi ih u tom poucavali, da izagju krupni i krepki; takogjer bi ih vjezbali trkati i plivati tako, da su mogli trkati cijele dane, bez da se umore i preplivati rijeke, noseci u zubima ili u ruci sulicu. Vjezbali bi ih takogjer u raznim igrama, da steku snagu i okretnost potrebnu u ratu. I do dandanas se odrzala kod Araukanaca jedna od tih igara. Iz malena su djeca pratila roditelje kod svecanosti i pjancevanja. Kad bi koje dijete pokazalo svoju naklonost picu, otac bi mu povlagjivao, mjesto da ga kazni; kad bi dijete tuklo svoju majku ili svoju bracu, otac bi bio jos zadovoljniji, uvjeren, da ce mu sin biti valjan za rat. Jednom upitali nekoga indijanaca za dijete. sto mu je bilo svoje, a on odgovori: «vec je veliko vec se pravda sa svojim ocem i mlati majku». Indijanac je kazivao o djetetu ovo, kao najbolju preporuku.

Svi su indijanci bili veliki pijanice. U Chile nije bilo grozdja, da prave vino, pa su pripravljali pice dosta jako od divljeg voca. Kad bi indijanac kupio zenu, kad bio ukopao koga mrtvoga i kad bi dobio koju bitku, sastala bi se njegova svojta, da proslavi dogogjaj izopijanjem, koje bi tralalo toliko dana, dok se pilo ne bi pohaiolo.

Slijedi.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta
za darove.

CAJA DE AHORROS DE PUNTA ARENAS

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda . **Ulica Roca**

F. Rabaglio

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijenai td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma nisk. —

Detaille, Henkes i Drug

Jacobs i Baumann

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"
Kupuje loj.

; omoci zaposlenim kod druztva i njihovim obiteljima. Kao prva dotacija ovoj zakladi doznaceno je 150.000 K.

Predsjednik je u istoj sjednici izviestio, da je ugovor izmedju Lloyda i Dalmatie, kojim Lloyd prodaje Dalmati parobrode «Bosnia» i «Danubio», uzimljuci u zamjenu akcijá toga druztva, bio odobren od vlade. Lloyd je takodjer sklopio s Dalmatiom ugovor glede sluzbe za Metkovic. Bit ce na sedmicu 5 pruga do Metkovica, od kojih 3 Dalmatie, a 2 Lloyda.

Veliki pozar u Sibeniku.

Javljaju iz Sibenika 20 svibnja: Nocas je oko 1 sata po ponoci buknuo pozar u kuci Mileta, odakle je zahvatio i unistio i kucu Stojanov. Srecom je vrieme bilo tiho, Vatrogasci i bataljun vojske uspjese da oko 4 s. lokalizuju vatru. Prama polozaju ovih kuca, posljedice su mogle biti uzasne. Stanari, na pola goli, bili su spaseni mukom kroz prozore. Jedan d o stete pokriven je asikuracijama. Ne zna se, kako je nastao pozar.

Dalmacija u jubilejskoj povorci u Becu.

«Smotra» javlja, de ce krenuti u Bec, da sudjeluje u obhodnji: iz Boke kotorske 88 celjadi, izmedju kojih i Bokezka mornarica u tradicionalnoj odori sa glazbom; iz Konavala 24 mlada Konavljana i 24 mlade Konavoke; iz Sinja 16 alkara na konju a svaki ce imati sboga podvornika; iz sinjskog kotara 3 terzacke obitelji (otac, mati i kcerka) iz vrlicke krajine opet 2 take obitelji; iz obrovacke obcine 15 momaka; iz omiske 3 osobe, 2 u krajiskoj a 1 u poljickoj nosnji.

Legine skole.

Dubrovacka «Crv. Hrvatska» pise: Na skupstini «Leghe» u tretinskoj Rivi izjavio je predsjednik Pitteri, da ce i u nasem gradu podici «Lega» svoju skolu, jer: «Nè potrá lungo tempo ancora restar priva dell' istruzione italiana quella gentile Ragusa nel cui caldo terreno i fiori dell' italico rinascimente crebbero si belli e rigogliosi». Isti je predsjednik izjavio, da «Lega» samo ondje podize svoje skole, gdje ih zahtjeva stanovnistvo. Mi ne znamo, gdje je to talijansko stanovnistvo u Dubrovniku, koje bi moglo zahtievati talijansku skolu. Inace ne osporavamo nikome pravo, da uci u svom materinskom jeziku, ali bas s toga ne mozemo ni dozvoliti, da se gradi ono, cim bi se zavedenim ili obvezanim spriecilo, da se obrazuju u svom materinskom jeziku.

Cedomorstvo.

Uapsena je u Zadru neka Ana Matesic Cizin iz Molata, koja je slusila tamo· Ustanovilo se je, da je ona izmetla diete od cetiri mjeseca i pó (po svoj prilici zivo) i bacila ga u zdenac, gdje ga je pronašlo sudsko povjerenstvo. Za onaj odurni cin odgovarat ce okrutna majka pred sudom.

Dopust vojnicima za vrieme zetve.

Kralj je naredbom od 12 ozujka ov. god. (Beiblatt zum Verordnungsblatt für das k. u k. Heeretwy, 12—1908) odredio, da se vojnicima sviju vrsti vojske ove godine, pokusa radi, podieli dopust od tri tjedna za vrieme zetve. Dopust mogu dobiti sinovi seljaka, malih posjednika, koji su za vrieme zetve potrebiti na otcinskom posiedu. Oni seljaci, koji zele da im sinovi dobiju taj dopust neka ga odmah zatraze od one pukovnije, u kojoj im sinovi sluze. Molbenici treba da priloze uredovnu svjedocbu od obcinskog poglavarstva, da se bave gospodarstvom, te da su im sinovi kod zetve i spremanja plodina potrebiti. Naravno, da se ne ce moci svi vojnici odpustiti, jer je za uzdrzavanje konja kod tehnicke-trenske sluzbe potrebito, da neki ostanu u svojim posadama. Zeljeznice ce takove vojnike, koji dobiju dopust, voziti uz snizene pristojbe.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

Fotografia C. VEIGA

— Ulica Roca —

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Poduzece za sjajne pogrebe

Antona Uglessich-a

Roca br. 208. Telefono 3.

Lijesova svake cijene i velicine.

Bogati izbor vijenaca i vrpca s napisom.

Preuzima strogo primjereno i solidno sve poslove za zalobne odre i pogrebe.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Engleska prodavaonica krzna.

Bogati izbor svih predmeta, zasijecajucih u krznarsku struku.

Cijene veoma umjerene.

GORMANOW

Llanquihue ug. Pedro Montt

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francnskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

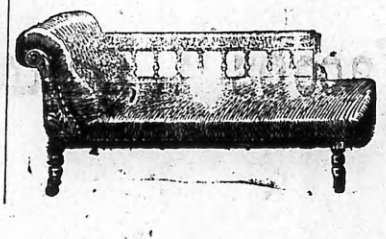

Pokujstva

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodjive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpnno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli*.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PETRA KOVACICA

— —

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Srijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue br. 356.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjere.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPOVI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

KOVACNICA

Gjura Ivovica

Chiloé izmed Colchagua i Av. Independencia.

Obavlja sve radnje, sto spadaju u njegov zanat. Izradba brza i uredna.

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski CROMARTIE i te SANTA ROSA —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 2 | Punta Arenas, na 19 Srpnja 1908 | Godina I.

Casa Croata de Juričić & Turina

Bluza i Suknja svilenih, vunenih i pamučnih veliki izbor.

Cipela za gospoje, gospodu i djecu, specijaliteti beckih, engleskih i amerikanskih tvornica.

Oprava za krstenje od jednostavnih do najfinijih.

Gostionica

Prima se na hranu; kuhinja po domacu.
Bogato opskrbljena pivnica pobranim likerima.
Prosluga najurednija.

Visko Violic

Llanquihue ug. Av. Colon

Hotel i Restaurant — CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN

Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant — MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Comptoir Parisien

Fonografa i ploca najprve vrsti.

Klaudij Imbert

Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli è tagliarini.*
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

A. Santucci

Llanquihue uz trgov. kucu gosp. J. Jordana.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Banka i Stedionica

— utemeljena na 24 maja 1900. —

U saobracaju sa:

Banco Aleman Trasatlantico za Chile, Argentinu, Montevideo, Perú, Boliviju i Barcelonu, Banco de la Nacion Arjentina za Rio Gallegos; Deutsche Bank (Berlin) London Agente i St. Henrry Schröder & C° za London; Hamburgen Filiale der Deutscher Bank za Hamburg; Credit Lyonais za Pariz; Banca comerciale Italiana za Milan; W. R. Grace & C.° za New-York; te sa bankama *Senjske Rijeke; Zadra, Splieta* i *Dubrovnika.*

Govori se *hrvatski.* L. B. CARDINAAL, ravnatelj.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Afacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — — —
— — — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — — — —
— — — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Pedro Montt —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .

— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izrajguje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozore* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izrajguje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakalâ po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Za sjedinjenje Dalmacije sa Hrvatskom.

Splitski «Velebit», glasilo d-ra Trumbica, baveci se sa zadnjim govorom ministra predsjednika Becka, koji se je odnosio na Dalmaciju i na tezuje Dalmacije, da bude pripojena matici Hrvatskoj, zakljucuje svoj clanak «Za sjedinjenje» ovim rjecima: «Na poruku, koju nam je poslao ministar predsjednik trebalo bi, da sav narod odgovori. Da je u nasoj moci, mi bi svjetovali nase zastupnike u Becu, da se odmah odreku svojih mandata i pozovu narod da se priredi i okupi pod zastavom sjedinjenja provede nove izbore i time pruzi jasan dokaz beckoj vladi, da sjedinjenje jest i ostaje nepokolebivo narodni zahtjev, od koga nikada i podniposto odustati ne ce».

Pomorski kapetan Vitaljic rehabilitovan.

Poznata je u nasem pomorskom svietu tuzna poviest Lloydova kapetana Vitaljica, rodom Visanina, koji je g. 1897 za rata tursko-grckoga, bio okrivljen, da je silom izrucio u Rodu turskoj vladi 19 Druza, koji su bili pribjegli iz turske vojske. Onda je trscanska stampa podigla proti Vitaljicu silnu galamu. Proti Vitaljicu bila je povedena istraga, mornari su svjedocili proti njemu i konac je bio svemu, da je kapetanu Vitaljicu bio dignut *brevet*. Od onda ovaj covjek, osjecajuci se nevin, nastojase na sve moguce nacine, da izposluje reviziju procesa. Poslie 10 godina napora podje mu to za rukom. Pomorska vlada proucila je opet spise, izpitala svjedoke i ustanovila, da na izkrcavanje Druza nije sudjelovala nikakova sila i da Vitaljic nije obazcastio cast austrijske zastave. Na temelju ovih iztrazivanja, proglasena je nova osuda, kojom je Vitaljic proglasen nevin i povracen mu je *brevet*.

Kralj i granicari.

Kako se javlja, kralj je Franjo Josip cetrdesetorici umirovljenih granicarskih castnika doznacio iz svojih privatnih sredstava dozivotnu pripomoc godisnjih 400 kruna.

Veleizdajnicka afera u Bosni.

«Srpska Rijec» saznaje iz pouzdanoga vrela, da je bila pred garnizonskim sudom u Banjoluci razprava protiv onih civilnih osoba, koje se nalaze pritvorene radi poznate veleizdajnicke afere «Otacbine». Sud sastojao se je od sedam sudaca.

«Hrvatski Dnevnik» javlja: Vojnicki sud osudio je Jankovica Dragomira zbog zlocina veleizdaje radi objelodanjenog clanka u «Otacbini» na 15 godina tezke tamnice, a popa Prokopica na 10 godina, te Jungica na 8 godina. Ostali su rieseni. Vrhovni vojnicki sud u Becu osudu je u cielosti potvrdio.

Barbarske postupanja zadarskog redarstva.

Dne 5 lipnja na zadarskom pokrajinskom sudu vodila se zanimiva razprava proti jednom obcinskom redaru. Razprava se odnosila na sliedeci dogodjaj: Lani na 21 prosinca tri obcinska redara saletise nekog Vukusu, tezaka iz Crnoga, koji je pjevajuci teturao ulicom. Oni su htjeli da ga uapse, a on se branio. Bio je totalno pijan. U hrvanju udario je redara Petra Jelica, a ovaj onda povuce sablju i zamlati svom snagom nesretnog tezaka po lievoj strani glave i zada mu ranu dugu 19 cm. Tezaka obilje krv, pane u nesvijest i poniese ga u bolnicu, gdje je dugo vremena bolovao. Da je udarac samo malo mu desno zahvatio, bio bi Vukusa ostao na mjestu mrtav.

Radi ovog cina drzavno odvjetnictvo podiglo je obtuzbu proti redaru Jelicu. Na juceranjoj raspravi dokazalo se je, da je Vukusa bio u akutnom alkoholicnom stanju i da redar nije imao nikakova razloga, da na tako barbarski nacin postupa proti jednom covjeku u neodgovornom stanju tim manje sto je redara bilo u troje, pa su mogli lako svladati opiranje Vukuse i bez uporabe sablje. Sudbeni dvor uvjerio se je o krivnji redara Jelica osudio ga na 1 mjesec dana stroge tamnice radi toga, sto je u uporabi oruzja prekoracio mjeru.

Ovo je jos jedna nova ilustracija, kakovi odnosaji vladaju u Zadru, upogled redarstva.

Zabranjen internacijonalni ciklisticki sastanak u Zadru.

Kako «Obzoru» javlja dopisnik iz Zadra, namjestnictvo je zabranilo internacionalni ciklisticki sastanak u Zadru, koji je bio zakazan za 28 i 29 lipnja. Misli vlada, da ce sada biti zadovoljni i Hrvati i Talijani: ovi zadnji, sto je zabranjen sokolski slet, oni prvi, sto je zabranjen ciklisticki sastanak. Divide et impera!

Kòpenicki kapetan u Odesi.

U Odesi se je zbio veoma zanimiv slucaj, koji je veoma slican onomu kòpenickog kapetana. Na 5 lipnja u noci policija u Odesi primi telefonsko obavieštenje sa strane jednog tobomjeg vojnickog castnika, da je u gradu odkrivena jedna od najglavnijih revolucionarka. Taj castnik da ima nalog nju uapsiti i cijelu kucu pretraziti, s toga neka mu redarstvo odasalje u pomoc cetiri svoja agenta. Redarstvo odmah posalje agente, koji se castniku postavise na raspolozenje. Castnik ih je predvodio k stanu revolucionarke. Bilo kasno doba noci i gospodja je spavala, ali uza sve to morala je stvoriti. Castnik je dva agenta postavio na strazu u sobi gospodje, a s drugom dvojicom je izvrsio strogu premetacinu. Novac i spisi, koji se u kuci nadjose, bili su zaplijenjeni od castnika. A kad je premetacina zavrsila, castnik dade nalog agentima, da ostanu cuvati uapsenicu, dok ce on otici predati novac i spise redarstvenoj postaji. Iza dugog cekanja agenti videci, da castnika ne ima natrag, pocese nesto sumnjati. Konacno se odlucise gospodju odvesti na redarstvenu postaju. Kad tamo dodjose, oskrila se je cijela stvar. Nikakav castnik nije na redarstvo bio dosao, niti novaca donio. Dakle radilo se o tomu, da je policija bila silno prevarena. Policija u Odesi, biesna radi toga, poslala je sve svoje ljudi u potjeru za varalicom, ali dosada bez uspjeha.

Svecana povorka.

Sve novine becke jednodusno kazu, da je skupina dalmatinska, u svecanoj povorci priredjenoj proslog mjeseca u Becu u slavu 60 godisnjeg vladanja N. V., bila od najljepsih sa svakoga pogleda. Stasitost nasih krsnih

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Fracuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene.

— MJENJACNICA NOVCA —

Braca Dragicevic

— Llanquihue ug. Valdivia —

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.

Kroz kratko ce se vrieme premjestiti u vlastitu kucu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjesecaš	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

„OCEANIA" polazi iz Buenos-Aires-a dne 18 Kolovoza, da prihvati putnike, koji krenu iz Punta Arenas s postarskom prugom na 9 i prispiju na 16 Montevideo.

Opravnistva: Buenos Aires i Montevideo: Christopersen H., Punta Arenas, Josip Pasinovich.

SKAR NA PARU

Braca Bonacic i Dr.

Grade se brodi svake vrsti i velicine.
Popravci se obavljaju gvozdenim materijalom, sa i bez promjenjenja istog.
Istezu se lagje i preko 1000 tona velike.

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se lacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errazuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina iz rukie, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.; Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, koje odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

„Materinska Rijec"

U prvom smo broju obetali, da cemo potanje izvijestiti o novini, sto je pocela izlaziti na hrvatskom jeziku u Argentini, netom je primimo.

I zbilja, jucerasnja posta nas je ugodao iznenadila. «Materinska Rijec» je veoma pomno uregjena. Izlazi svakog cetvrtka u Rosario de S.ta fé u Argentini. Posjeduje hrvatska slova, cim se mi ovdje za sada nemozemo jos podiciti. Velicine je kao ovdjesnji dnevnik «El Comercio», ali opsize 17 stranica. Vlasnik i izdavatelj «Mat. R.» je «Drustvo iseljenih Jugoslavena». Program joj je po svemu jednak nasem programu, a regcije ne moze ni biti.

Vruce preporucamo nasim rodoljubima, da se listom pretplate na «M. R.»

Cijena joj na godinu za Chile £ 1.

Pretplata se moze poslati ravno na Upravu lista ili povjereniku za Punta Arenas, gosp. Andriji Juricicu.

Zalimo, sto nam danas vrijeme ne dopusta predstaviti bolje nasoj naseobini ovaj krasno uredjivani list, nu ostaje za to jos vremena.

BRZOJAVKE

Santiago 12. U departamentu Arika culo se jakih potresa.

—

Bec 17. Zastupnicka kuca odlucila je ustanoviti pet podpresjednickih mjesta.

Bio je takogjer imenovan jedan odbor za reformiranje kucnog poslovnika.

—

Bec 17. Carevinsko je Vijece obavilo izbor delegata, koji ce se do dva mjeseca zaputiti u Ugarsku na vijecanje.

—

Petrograd 17. Car je pomilovao osobe okrivljene rad pokolja u Kijevu.

—

Petrograd 17. Odluceno je, da se, za pohoda presjednika francuske republike, na mjesto marseljeze imaju pjevati samo pucke pjesme.

—

London 17. Govori se, da su se Austro-Ugarska, Njemacka i Italija usprotivile jednom dijelu reforma za Macedoniju predlozenih po Engleskoj.

—

London 17. «The Standard», u brzojavkama iz Beca govori, da ce kralj Edward VII. za svog putovanja u Marienbad, posjetiti cesara Franja Josipa u Ischlu dne 12 kolovoza.

—

Rim 17. Novine su slozne u tome, du se trazi od Vlade, da unaprijed ne upotrebljuje vojsku za ugusenje radnickih izgreda, kako su to odredili u Engleskoj.

—

Rim 17. Javljaju iz Ronconavera, da se je, uslijed velikih kisa, odrunilo brdo i zasulo nekoliko kuca u selu Bellanova. Nestalo je devet osoba.

Poslalo se u pomoc vojsku.

—

Rim 17. Agrarni sukob jos sveudilj zadaje brige vlastima. Ponovno se je pocelo zbivati nereda. Umijesalo se redarstvo i razprsalo smutljivice.

—

Madrid 17. Uslijed zestoke bure, koja je vladala u Bilbau, nestalo je 18 ribarskih brodica. Izaslo je nekoliko povjerenstva, da ih traze.

—

Madrid 17. Na nekom paro brodu usidrenu u luci Malage pojavila se vatra. Bio je nakrcan pamuka i alkola. Nista se nije moglo spasiti.

KRONIKA

Posiv na pretplatu.

Danasnji broj «Domovine» saljemo svim poznatim nam osobama u Juznoj Americi.

Ko ovaj broj ne povrati, smatra se predbrojenim za prvo polugodiste.

Traze se agenti.

Cijena je listu: U gradu, sa donasanjem na kucu, godisnje $ 8; za ostala mjesta u Chile $ 8; za inozemstvo vise postarski trosak. Za po godine surazmjerno.

Novac se salje: Administraciji «Domovine» casilla 92. Pisma i donisi Uredniku «Domovine».

Za pisma upravljena uredniku ne treba naznaciti ni broi postarske skrinjice, ni ime ulice.

Svatovi.

Veselo slavljene zvona sa zvonika matice, a u srijedu pod samo vecer, navijestase puntarenenskim gragjanima u opce, a nasoj naseobini napose, e ce nakon malo casaka cestita Hrvatica, gospojica Rodoljuba Bonacic, pristupiti bozjem zrtveniku, da svom odabraniku po srcu gosp, Petru Marinovicu rece: *uzimljem.*

Uz mnostvo znatizeljna naroda koji se u maticu zgrnuo, namjesnik bozji blagoslovi svecano obecanje dozivotne, uzajamne vjernosti i ljubavi mladenaca.

Kumovase tom svecanom cinu gosp. Josip Pasinovic, c. k. A.-U. konsuo sa strane vjerenika i g. Dragutin Bonacic, odlicni gragjanin, sa strane vjerenice.

Iz crkve zaputi dugacka pratnja, sa mladencima na celu, put stana mladozenje, gdje bi obavljen civilni brak uz prisutnost vladina cinovnika gosp. J. G. Brandta. Svjedoci ovog akta bijahu g.da Grossi i Figueredo sa strane mladozenje, a gosp. Matija Pasinovic i Danijel Bonacic sa strane vjerenice.

Kad se udovoljilo zakonima, sto ih hoce Bog, drzava... zvanici posjedose oko kraljevski napravljene sofre...

Tamo iza ponoca zaogne se zivahan ples, pracen orkestrom Estudiantina Española zvanom.

U samu zoru zvanici ostavise stan mladog para.

Od srca cestitamo, koliko g. Lovru Bonacicu, ocu zaruenice, foliko cestitoj g.di Karlu i Danijelu, te njihovim obiteljima, kao i mludom paru samome. Bilo u sto dobrih casa!

—

Evo ovdje popisa darova, sto su mladenci primili prigodom vjencanja, uz imena g.de darovatelja: Zlatni sat — Jozip Pazinovic; par zlatnih kopca sa briljantima i kutiju vilica; noza i zlica srebrenih — Dr. Bonacic; zlatan narukvicu — Antica Bonacic; album od barsuna — Antun Figuereda; 1 manicu i ovratnik od kizna — G. Grossi; zlatni bros sa briljantima i kutiju srebrenih jedala — Danijel Bonacic; kutiju srebrena aista za vezivo — Luka Bonacic; srebrenu torbicu — Luka, Antica, Margarita i Milka Bonacic; tucet zlatnih zlicica — Ljubica Bonacic; srebrenu ceticu i cesalj, — Matija Bonacic; jastuk navezen zlatom i svilom — Nikola Marinovic; broncani tanjur za voce, grancica umjetna cvijeca i zlatnu grudicu 25 gr. — Vicko Fodic i gospogja; stalak za sredinu stola od bronca i kristala — M. Matonte; 2 artisticna bokara — Marko Pivcevic; sliku «Sveta Obitelj» — J. Matetic; album — M. Matulic; srebrenu opremu za caj — R. Molinelli; 2 bokara od porcelane — N. Foretic i gospoja; Lourdsku gospu — A. Santucci; stalak za cvijece iz porcelane — M. Raevic; trpezicu i cvjetnjak — L. Ljubetic; 2 kipa — J. Peruzovic i gospoja; srebrenu spremcicu za maslo — M. Jankovic; album — M. Antunović; album — M. Ostojic; pokrivac stola — Nikola Mosic; tapanj — E. Parmicic.

Francuske veselje.

Gotijanjicu zauzeca Bastille proslavili su ovdje nastanjeni Francuzi banquetom i plesom.

Djaci za spomenik.

Gosp. Krzinran, upravitelj muskog liceja, predao je Presjedniku odbora za sakupljanje doprinosa za spomenik glasovitog i nedavno preminulog chilenskog povjesnicara Diega Barros Arana svotu od $ 109·90, sakupljenu med ucenicima spomenutog ucilista.

Sklizali su.

Neki su dan zalili, da nece moci sklizati, ali im sa srecom priskocila studen u pomoc i smrzla jezerce na Krstancu. Sklizali su i po danu i po noci, i musko i zensko.

Odreka.

Gosp. Chaigneau, guverner magallanskog teritorija i presjednik municipalnog Vijeca, javio je gosp. Ivanu Contardi, municipalnom prvom presjedniku, da ce mu prikszanu odreku podnijeti visokoj Vladi.

Istodobno mu u ime Vijeca, javlja, da isto veoma zali njegov istup, buduc je svojim mnogogodisnjim radom dosta pomogne razvitku ovog grada, a i cijelog magallanskog territoria.

I zbilja je tako! Gosp. Ivan Contardi je covjek u komadu. Ako se primi njegova ostavka, od puta ce se osjetiti gubitak toliko vrijedna i zasluzna gragjanina.

Svatovi u Livnu,

Citamo u sarajevskom «Hrvatskom Dnevniku», da se je milovidna gospogjica Milka Perisic, sestra gosp. Mirka Perisica cinovnika na ovdjesnjoj banci, udala za gosp. Ivana Jurisica iz Livna na 1 lipnja o. g.

Cestitamo!

Premjestio se.

Gosp. D. Livacic je premiestio svoju brijacnicu u prekrasnu, netom sagragjenu palacu gosp. M. Gilli, dakle na protivnu stranu ulice, gdje je dosele stanovao.

Slagar „Domovine".

Jer se u prvom broju omaklo nekoliko pogrjesaka, red nam je priznati, da tomu ni iz daleka nije krivnja slagara naseg lista gosp. Paska Bernabica.

Okretnost i vjestinu u slaganju naibolje je dokazao tim, sto je cijelu novinu slozio u sama 4 dana.

Gospodar tiskare u velike hvali njegovu valjanost. Kroz veoma kratko vrijeme je dokazao, da je bio zbilja dostojan pohvalnih svjedocaba, sto je iz domovine sobom donio.

Vatra.

I ove sedmice dva puta se pojavila vatra. Dok je prva kucu izbrisala sa lica zemlje, drugu su na vrijeme pogasili.

Oprez s vatrom!

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Bogato skladiste dalmatinskih proizvoda: **Vlahova, Maraschina** i **Robcocole**. Desertnih vinija: **Prosek, Vugava** i **Tartaro** iz tvornice R. VLAHOV, ZADAR. — Viskih **Srgjela** i **incuna**, posoljenih i u ulju.
— PRODAJE NA MALO I NA VELIKO. —

Graditeljstvo.

Prekrasna dvokatna zgrada, sto su braca Dragicevic podigli na ugla Avenide Colon i ulice Atacama, do brzo ce biti gotova. Unutarnja uredba primice se kraju.

Naskoro ce gospoda Dragicevic smjestiti u istu svoj ducan.

Takogjer gosp. Ivan Turina B. kroz malo dana u Aven. Colon podigao je svojim proceljem raskosnu zgradicu, u kojoj ce izlagati fino pokujstvo, izragjene u vlastitoj djelaonici.

Snizili vozne cijene.

Engleska parobrodarska plovitba snizila je znatno vozne cijene izmed Punta Arenas i Valparaisa, te Punta Arenas i Montevideo i obratno.

Parobrodarska plovitba Austro Sud Americana, takogjer je snizila svoje, osobito one trecega razreda. Tako na priliku prevoz iz Punta Arenas, pa ravno do Trsta ne stoji vise od jedanaest lira, a do Senjske Rijeke jedanaest lira i pet shilinga.

Smatrali smo korisnim rad znanja i vladanja nasih iseljenika napisati ovo par redaka.

Blato.

Bilo je to lako hodati ulicama, dok je dva, tri dana bilo slegjeno. Ali te sada hocu, kad je razmrzlo. Nemozes noge razvesti, a da ne zagazis u blato. I valja trpljeti tako, jer se ovdje vlasti ne zauzimlju, da blato ostrane. Glavna im je briga, je li ti placena «*patenta*».

U luci.

Doplovili: Fritjof iz Islas Australes, Cabeza de Mar iz Cabeze de Mar, Ministro Krauss iz Dungeness, Presidente Mitre iz Buenos Airesa i Patagonia iz Santa Cruz.

Odplovili: Ministro Krauss u Bahiu Aguila, Presidente Mitre u Buenos Aires, Margoret u Camarones, a Antonieta u Porvenir.

Republika Uruguay.

Jucer je ova malena drzavica juzno-americka slavila 78 godisnjicu svoje slobode i nezavisnosti.

Za to su na svim konsulatima vijale zastave.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

I.

Staresjedioci.

3. Bez obrta i trgovine.

Rascjepkanost indijanaca i megjusobno ratovanje uzrokom su kukavna njihova zivljenja.

Danas se u Chile svak bavi zanatom, sto mu se bolje dopada i koga bolje pozna. Pekar, na priliku, samo se bavi pecivom kruha; postolar samo pravi postole; kovac pravi brave, kluce, potkove i ostale gvozdene predmete. Nu svaki pojedinac i prodaje, sto izradi i tako namakne novac, kojim kupuje, sto treba. To je najprva korist, koju ljudi, postizavaju, ziveci u zadruzi i potpomazuci jedan drugoga. Svi rade i zamjenjuju, sto su napravili, prodajuc i kupujuc svaki prama svojoj potrebi.

U ono vrijeme, kako se vec spomenulo, indijanci su zivili rasprsani po poljima. Nijesu se bavili raznim zanatima, niti su imali tvornica nikakove vrsti, a niti su znali za trgovinu. Svaki je pojedinac morao sam udovoljiti svojim potrebama bez icije pomoci; po tom nije mogao ni pomisljati na ono, sto nije mogao sam napraviti. To je bilo uzrokom, da su indijanci zivljeli veoma zapusteno, da su oskudijevali u onom, sto danas naj siromasniji uziva.

Indijanci nijesu poznavali ni zeljeza, ni bakra. Za to nijesu imali ni noza, ni sjekire, ni ikakova alata. Upotrebljavali su kremen, riblje kosti, skoljke i kosti nekojih zivotinja i nekojih ptica za napravljanje oruzja, nakita i malo sprava, sto su upotrebljavali u ratu.

Najnesretniji danasnji chilenski stanovnik moze se smatrati najsretnijim, kad se prispodobi sa polozajem starosjedioca one daleke dobe. I zbilja, nikomu ne fali danas ni hrane, ni odijela, ni krova pod kojim da sprovede noc, jer obrt i trgovina dopusta svakomu da zasluz potrebito.

Indijanci su, naprotiv, zivili rasprsani po neobragjenim poljanama i morali su se zadovoljavati onim, sto priroda zivotinjama daje, rad cega je njihovo zivovanje bilo u veliko bijedno.

4. Vjera.

Indijanci, kraj svog velikog neznanja, nijesu mogli shvatiti, da su kisa, grmljavina, vjetar obicni prirodni pojavi; oni su vjerovali, da nekakvo bice, veoma jako, to upravlja. Vjerovali su takogjer, da bolesti i smrt salje neko od njih jace bice. Ali, u glavnom, nijesu imali nikakova pojma o Boga, kako ga imaju krscani. Jos su manje imali pojma da ce u dujducem zivotu biti nagragjeni oni, koji su se vladali dobro, a pedepsani oni, te su se vladali zlo. Nijesu mogli ni misliti o nagradi i kazni, jer nijesu znali jasno ni razluciti dobra od zla. Naprotiv, za njih, rad pomanjkanja izobrazbe, bila su dobra mnoga djela, koja u nama pobugju indignaciju, kao na priliku tuci majku i ubiti naprijatelje. Na isti nacin oni su prezirali mnoga djela, koja mi smatramo hvale vrijednim, na priliku: Oprostiti uvrjede, postupati s neprijateljem blago, drzati se dobrih obicaja i ne krasti. Indijanci su vjerovali, da po smrti svaka osoba polazi ziviti na druge strane prama svojoj vriednosti.

Vjerovase, da najhrabriji junaci bivaju preneseni na oblake i da tamo sljede ratajuci u olujama. Za druge vjerovase da zivu u blizini svojih kuca pretvoriv se u pticu, kucka ili kakovu drugu zivotinju, da se tako priblize osobama svoje porodice.

Pokopavali su mrtve na jedno odijeljeno mjesto od koliba, gdje su zivljeli.

Kraj mrtvaca bi stavili nekoliko hrane i nekoliko bokara pica i nalozili bi veliku vatru, da se mrtvi moze hraniti i grijati u novom zivotu. Nad grobom bi namjestili jos, ako je bila zena, njezin alat, a ako je bio covjek, njegovo oruzje. Pogrebni cin bi obavljali uz pjevanje, u kom bi nabrajali djela pokojnoga. Pokop bi svrsio uvijek se pjancevanjem, koje bi obicavalo trajati vise dana.

Nakon godine dana bi pohagjali grob prijatelji i svojta. Ovi bi postavili ponovno hrane i pica i nabrajali djela pokojnoga, te mu ispricali sve, sto se po njegovoj smrti dogodilo u njegovoj kuci. Poslije ovog pohoda niko se vise nikad nije priblizao grobu, nu u obitelji se podrzavala uspomena na preminulog. Bili su uvjereni, da duh kojega od njih uvijek prebiva uz njih, pa su obicavali, kad bi htjeli piti, jedan dio pica proliti, da duhovi zagase zegju.

Slijedi

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta
za darove.

CAJA DE AHORROS DE PUNTA ARENAS

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

Pozor
Pokujstva — **Pokujstva**
Na sedmicne i mjesecne obroke

Ko zeli urediti svoju kucu, a da i ne osjeti troska, nek posjeti moju prodaonicu

LA ECONOMICA
— Ulica Roca —

Pokujstvo za *spavaonice*, za *blagovista*, za *pisarnice*, za *kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.

F. RABAGLIO

Mayer Braun

Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:

Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA

—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG

— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“,

oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0

Detaille, Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA

Jacobs-a i Baumann-a

Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.

Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica" Kupuje loj.

Bokelja, Konavljana, Sinjana, Kotaraca i bogastvo narodnih nosnia veliki utisak ucinise na Beclije. Hrvati dalmatinski, nastanjeni u Becu, samo zamjerise, sto nasa skupina nije na svom celu razvila hrvatsku trobojnicu, kao sto to vrlo pametno ucinise braca Slovenci, koji dodose pod svojom narodnom zastavom.

Ganut do suza.

Knez Willczek, koji je preko svecane jubilarne povorke u Becu stao uz vladara i tumacio mu razne grupe. pripovjedio je staresinstvu Bokezke mornarice, da je vidio kanuti dvie suze iz kraljeva oka, kada je promatrao ponosnu bokezku povorku.

Zadovoljstina Hrvatima.

Eksekutivni odbor za svecanosti kraljeva jubileja upravio je procelniku jugoslavenske sveze zastupniku D.r Ivcevicu ovo pismo: Postovani gospodine! Smjerno podpisani eksekutvni odbor vrlo je jako pozalio kad ja saznao, da se bez njegova znanja i u hitnji ogromnog posla sto se je imalo trsiti za priredjivanje svecane obhodnje, uniela u program svecane obhodnje za carev jubilej jedna stavka, u kojoj se na grozan nacin izruguj- historicna istina glede hrvatskih vojnika i njihova ponasanja pred n-prijateljima, sto bi se moglo tumaciti i kao uvrjeda hrvatskom narodu.

Smjerno podpisati eksekutivni odbor moli da se primi na znanje, da on najzivlje zali, sto s: moglo takova sto dogoditi, sto vriedja cast plemenitog hrvatskog naroda, koji je uviek pokazao svoju vjernost caru i svoj patriotizam, te moli da se primi na znanje da je smjerno podpisani eksekutivni dbor najdublje ogorcen na krivce, koji su dali povoda takom dogadjaju.

S obzirom na ovaj vrlo zalosni incidenat, odbor je odlucio da ce odmah povuci onaj dio izdanja, kojega ce se jos moci domaci i koji, po podatcima sto imamo, sacinjava 4/5 i da ce prireditи novo izdanje programa, u kojemu ce, kako odgovara istini i povjesti, biti riec o hrabrom i slavnom drzanju hrvatskih vojnika pred neprijateljem.

Molimo jos jednom, da primite izraz naseg osobitog zaljenja. Podpisujemo se odlicnim postovanjem. Za eksekutivni odbor: E. Horwitz, glavni tajnik. D.r Klotzberg, procelnik, Wilczek, pocastni predsjednik.

Promienjene stavke u programu jubilejske obhodnje glase sada ovako:

«Dolaze pak granicari, po narodnosti Hrvati, sve viti, visoki momci liepa uzrasta; njihovo strano lice bronzane je boje. Ovi hrvatski vojnici bijahu hrabri, do skrajnosti smjeli, ne bijase im para u carkanju i u patro lama; bijahu zilavi, uztrajni i obdareni jasnim instinktima covjeka iz prirode; bijahu jezgra vojske, da bolje nje lako bilo naci. Ove sposobnosti dolazahu u dobar cas austrijskoj vojsci bas u ratu u Italiji i drzanje je Hrvata znatno doprinielo velikom uspjehu i brzom ugusenju pobune, kad je polozaj austrijanaca bio vec ocajan.

I tu su Hrvati posvjedocili onu svoju staru vjernost caru, koju su pokazali na svim bojistima u Evropi i koja ih je proslavila u povjesti ratova nase Monarkije; jer u ovoj povjesti nema valjda ni jednog dogadjaja, s kojim nisu spojena bil- ime a hrvatskih vojskovodja i hrvatskih regimenta».

Okrali crkvu na Trstenome,

Na 26 minulog svibnja nepoznati zlikovci okradose crkvu na Trstenome. Steta iznosi oko 1200 kruna. Tek nekoliko dana kasnje spazise mjescani, da je crkva okradena, pa radi toga tezko da ce se iznaci zlikovac.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. WILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

Fotografia C. VEIGA

— Ulica Roca —

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Poduzece za sjajne pogrebe

Antona Uglesich-a

Roca br. 208. Telefono 3.

Lijesova svake cijene i velicine.

Bogati izbor vijenaca i vrpca s napisom.

Preuzima strogo primjereno i solidno sve poslove za zalobne odre i pogrebe.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Engleska prodavaonica krzna.

Bogati izbor svih predmeta, zasijecajucih u krznarsku struku.

Cijene veoma umjerene.

GORMANOW

Llanquihue ug. Pedro Montt

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

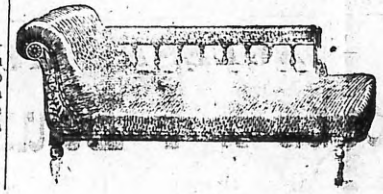

Pokujstva

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACICA

— —

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue br. 356.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

ANTUN ROZIC

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere, lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Napravlja obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

SPORTSMAN BAR

— — — — — na skoro ce se otvoriti u ulici Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 3 | Punta Arenas, na 26 Srpnja 1908 | Godina I.

Casa Croata de Juričić & Turina

Bluza i Suknja svilenih, vunenih i pamucnih veliki izbor.

Cipela za gospoje, gospodu i djecu, specijaliteti beckih, engleskih i amerikanskih tvornica.

Oprava za krstenje od jednostavnih do najfinijih.

Gostionica

Prima se na hranu; kuhinja po domacu.
Bogato opskrbljena pivnica pobranim likerima.
Prosluga najurednija.
Visko Violic
Llanquihue ug. Av. Colon

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant
— MARINA —
Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —
Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine.
Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i eleganinog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

RECREO MIRAMAR
MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN

Fonografa i ploca najprve vrsti.
Klaudij Imbert
Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli e tagliarini.*
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
A. Santucci
Llanquihue uz trgov. kucu gosp. J. Jordana.

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas
Banka i Stedionica
— utemeljena na 24 maja 1900. —

U saobracaju sa:

Banco Aleman Trasatlantico za Chile, Argentinu, Montevideo, Perú, Boliviju i Barcelonu, Banco de la Nacion Arjentina za Rio Gallegos; Deutsche Bank (Berlin) London Agente i St. Henrry Schröder & C° za London; Hamburgen Filiale der Deutscher Bank za Hamburg; Credit Lyonais za Pariz; Banca comerciale Italiana za Milan; W. R. Grace & C.° za New-York; te sa bankama *Senjske Rijeke; Zadra, Spljeta* i *Dubrovnika.*

Govori se *hrvatski.* L. B. CARDINAAL, ravnatelj.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — —
— — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj
Mitar Kalajdzic
— ulica Pedro Montt —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:
. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .
— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru
— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA
NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.
Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.
Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakalâ po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.
J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Uvrjeda Hrvatskom narodu.

U proslom smo broju prenijeli ispriku Eksekutivnog Odbora za proslavu kraljeva jubileja, a nije nam bila poznata uvrjeda, na koju se ta isprika odnosila.

«Crvena Hrvatska», novina koja vec sedamnaest godina izlazi u Dubrovniku, donasa na uvodnom mjestu tu uvrjedu cijelom hrvatskom narodu prvo na njemackom jeziku, pak zatim u prevodu, a glasi ovako:

«Granicari, po narodnosti Hrvati, a dijelom i Cigani... Osobiti talenat imao je on u prisvajanju tugje vlasnosti. Ako je na primjer zbog izdaje bilo dopusteno plijenjenje, u njegovu se tornisteru naslo svega: staroga grozdja zenskih haljina, paruka, pa i zidnog sata, cim ce se podiciti u rodnom selu».

«Crvena Hrvatska», a i sve ostale novine se slazu u tom, da niko nije imao ici u Bec, jer da su se mogli nadati, kojom ce im zahvalnoscu Njemac odvratiti, sto su ludo za nj krv lili na bojistima Evrope.

Sto se tice pohoda Konavljana isti list kaze, da se za taj pohod malo iko brinuo osim c. k. pulicije i dum Joza Crnice, koje mu je nesto nagovorom, a nesto prijetnjama uspjelo da okupi pedesetak Konavljana i krene s njima u Bec. Takogjer javlja, da je za te putovanje bio svakomu placen putni trosak i nadnica od pet forinta.

Skvari u Korculi.

«N. L.» doznaje iz pouzdana izvora, da je vlada naumila poduprijeti moderniziranje skvarâ u Korculi i da se je ministarstvo trgovine u tu svrhu obratilo ministarstvu financiju da mu stavi na raspolozenje 200.000 kruna. Sretno!

Rauchov pad.

Ban Pavao Rauch izjavio, da se on nada, da ce do jeseni nestati danasnjih zalosnih prilika u Hrvatskoj.

To je i posve naravno, prije listopada treba da kupi jedra, pa ce i sve zlo s njime iz Hrvatske.

Po izjavi suditi je, da dobro pozna sama sebe.

Tuzba na popove.

U spliitskoj «Slobodi», organu hrvatske pucke napredne stranke ovako se tuzi dopisnik iz Bola:

Nas zupnik Carevic zbilja se o Duhovima previse napunio duha, ali ne duha svetoga. Padne mu na pamet «Sloboda» i s oltara izmegju ostalog rece: «Ne draga braco, ne citajte listove koji pisu prati vjeri, Bogu i svecenicima, jer eto danomice vidite i uvjereni mozete biti, da Bog kazni svoj narod».

«Pucka Sloboda» ce vas do propasti dovesti, jer mnogo je rasirena megju vama, cuvajte se tog, jer ja vec slutim zlo i jos gore, koje Vam se pripravlja».

Nadovezuje dopisnik, da je jos falilo, da rece, kao humcanski pop, da nije dostojan zvati se humcanin onaj, koji cita «Slobodu» i «Pucku Slobodu», kao i to, da ih je propovijed sklonula da osnuju «Pucku Citaonicu», za koju su vec skupili lijepu svotu.

Primjedba urednistva. Ako koji od nasih citatelja ne razumije sve u gornjoj tuzbi, treba da znade, da «Sloboda i «Pucka Sloboda» iznasa bez straha sve

Nevrijeme.

Pise «Hrv. Narod». Dugo je vremena bila suse, a gospodari uzalud su vapili za kisom. Na same Duhove pala je napokon dugo iscekivana kisa. Ali u mnogim krajevima pala je uz kisu i tuca, led, pa je naneseno gospodarstvu silu zla.

U to doba su se podigli gusti crni oblaci s jakim vihorom i grmljavinom, da je nastao potpun mrak. Poce svom zestinom udarati vrlo gusta tuca, zrna joj bijahu poput ljesnjaka i oraha. Nastade lupa po krovovima i prozorima i granje stade pucati. No doskora se pomijesa s tim ledenim orasima gusta kisa, pa je ona njihove udarce ublazila. Oluja se je u kratkom razmaku jos dva puta ponovila, te je i dosta osjetljivo ohladila zrak.

Iz Dalmacije javljaju daleko strasnije vijesti:

«U ponedjeljak dne 8 lipnja zadesila je strasna i zatorna tuca obcine Hvar, Milnu, Sutivau, Sapetar i N rezisce, osobito pak mjesta Brusje na otoku Hvaru, nadalje mjesta Dol, Dolnji Humac, Suvitan i Supetar. Prolom oblaka unistio je sve poljske plodove, a osobito vinograde i maslinike, tako, da ondasnje siromasne pucanstvo ne smije ocekivati nikakove zetve. Poplave su pak ucinile jos i vecu stetu, ponesavsi sobom zemlju i odvaljujuci je u more, tako, te ce pucanstvo trebati mnogo godina, da nadoknadi opet tu stetu.

Zast. dr. Tresic predlozio je odmah u carevinskom vijecu, da se u onim nastradalim krajevima otpuste porezi, pa da vlada izdasnom potporom pomogne pucanstvo.

Povisenje ciena na zeljeznicama.

Nekoliko trgovaca iz Sibenika i Splita upravise na zast. Vukovica kao clana drzavnog zeljeznickog vieca molbu, da bi na ovogodisnjem zasjedanju pomenutog vieca intervenirao proti naumljenom povisenju sviju prevoznih ciena na prugama dalm. drzavne zeljeznice, sto bi trgovini i narodnom gospodarstvu bilo od velike stete.

Zastupnik Vukovic govorio je o tomu u tarifalnom odboru zeljeznickog vieca, gdje su mu rekli, da ministarstvo namjerava povisiti prevozne ciene u svim drzavnim zeljeznicama i da se sada to pitanje proucava. Zeljeznicko viece, po prilici do jedne godine dana, bit ce obavjesteno i zamoljeno da izjavi svoje mnienje.

Talijani napali Hrvate.

Pisu «N. L.» iz Sibenika:

U nedjelju u vecer na 7 lipnja, kad su se mornari parabroda «Tir» vracali iz Sibenika u Mandalinu, gdje «Tir» krca drva, u blizini oruznicke postaje bila su od petorice mornara napadnuta 3—4 nasa mladica, i to rek bi bez ikakova uzroka. Napadaci sluzili su se bodezima. Tesko su ranili, bas prama srcu, Supu Marka Josina, a onda su se dali u beg. Oruznici su ih pohvatali i doveli u uze. Iz pocetka su

Slijedi na 4.oj strani.

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Fracuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Velikl izbor vinlja i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene.

— MJENJAONICA NOVCA —

Braca Dragicevic

— Llanquihue ug. Valdivia —

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.

☛ Kroz kratko ce se vrieme premjestiti u vlastitu kucu Atacama ug. Colon. ☚

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, káka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125 Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagrajeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

„OCEANIA" polazi iz Buenos-Aires-a dne 18 Kolovoza, da prihvati putnike, koji krenu iz Punta Arenas s postarskom prugom na 9 i prispiju na 16 Montevideo.

Opravnistva: Buenos Aires i Montevideo: Christopersen H., Punta Arenas, Josip Pasinovich.

SKAR NA PARU

Braca Bonacic i Dr.

Grade se brodi svake vrsti i velicine.

Popravci se obavljaju gvozdenim materijalom, sa i bez provigjenja istog.

Istezu se lagje i preko 1000 tona velike.

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69. Loza rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

U DOMOVINI.

Povjest nas uci, da su od davnih davnina nastojali i Magjari i Nijemci skuciti nasu domovinu pod svoj jaram. Kad jedni, kad drugi grabili su nase zemlje, krajili su nasa prava. Pri tom su se tavijek sluzili sijanjem nesloge u nasem narodu, koje im je dalo obilna ploda, jer su napokon postigli raskomadati slavno kraljevstvo Tomislava i Zvonimira tako, da nam napokon ne ostade od njega nego sama sjena u pokrajinskim imenima.

Nu sto bilo, to i prosloje!

Kad su ono nadosle cetrdeset i osme godine, kad no su Magjari kidisali na Austriju, prenuse se i Hrvati iz dubokog sna, potokose Magjare i njihovoj sili zavrnuse vratom sa svojim slavnim banom Jelacicem na celu. Svojim junastvom spasise krunu mladom kralju, koji im tvrdo obeca i uzakoni da ce ostanke njihova slavnog i starog kraljevstva prikupiti i sajediniti.

Proteklo je od onda debelih sedamdeset godina, pa je li se ista od obecana ispunilo?

Dok su Magjari dobili sve, sto su htjeli, onaj narod, koji je spasio carstvo, nalazi se raskomadan gore nego prije, pace je pripusten samovolji ista dusmana carstva.

U Hrvatskoj danas vlada nekakav ban Rauch, koji u svemu i po svemu pogadja Magjarima. Oni su ga pace i poslali, da otvori vrata njihovu jeziku u Hrvatskoj. A kad su se tomu nasilju narodni ljudi usprotivili, on ih poce proganiti: Oce obitelji tjera iz sluzbe, koji su do trideset godina svom narodu posteno sluzili i lisava ih kore hljeba; poziva na megdan one, sto mu smetaju u vrsenju Judina posla, eda bi ih se, pogubiv ih, rijesio; oskrnjuje sveuciliste, taj sveti hram znanosti, svrgnuv mu bez uzroka poglavicu, cim prisili omladinu, uzdanicu naroda, ostavit rogjenu grudu i pobjeci u tugjinu traziti zdave nauke; raspusta sabor i salje kuci prave narodne predstavnike; ponovno ih salje kuci, i jos u ime kraljevo, kad ih je narod i po drugi put birao, i vlada su dvojicom, trojicom hajduka, a sve po magjarskoj komandi; nastoji posijati sjeme nesloge izmed slozne brace Srba i Hrvata, a kad vidi, da mu to ne uspijeva, tad ih optuzuje, da su veleizdajnici.

Tako je eto hrvatskom i srpskom narodu u banovini Hrvatskoj. A kako je u Dalmaciji, gdje zapovijedaju Nijemci?

Izsisali su je, da vise ne mogu i jos se grade, da je za milost pripomagaju, kad joj sto oti utjerana novca povrate. U dalmatinskim se uredima jos siri talijanski jezik, a jezik naroda, jezik hrvatski ili srpski ceka dok mu ministri zgotove osnove, koje nikada svijetlo ne vigjaju. Jos se i danas Dalmacija dici svojom krnjastom zeljeznicom i sveudilj nije spojena sa svojim zalegjem. Za dalmatinske se zeljeznice uvijek studiraju razni plani, a vlada se brine, kako bi Macedoniju pripojila gvozdenim putem. Na sjedinjenje se Dalmacije i ne misli. Ministar se je presjednik pl. Beck izjavio ovih dana, da on pitanje Dalmacije smatra dovrsenim, za sto ga je zastupnik Biankini zestoko prikorio i kazao mu, ako je itko duzan postovati i vrsiti zakone od kralja potpisane, da je to u prvom redu duznost ministra presjednika.

I to se sve dogagja u nasoj domovini (a da Bosnu i Hercegbvinu i ne spominjemo) u isti cas, kad nas sijedi Vladar slavi sezdesetu godinu svoga vladanja. Jedini onaj narod, koji mu je najvjerniji, koji je za nj svoju krv na potoke lijevao, nalazi se za njegove slave najnezadovoljniji. Premda je Vladareva zelja, da mu svaki podanik pliva u najvecem zadovoljstvu, krivnjom njegovih opakih savjetnika zabasureno mu je pravo stanje naseg naroda.

Za to su mu i isli u Dalmaciji na veselje uvjereni, da krivci ne ce moci jos dugo tajiti rane odana naroda.

Deo Bog, granulo sunce i nad nasom domovinom.

BRZOJAVKE

Bec 22. Carevinsko je vijece zakljucilo svoje zasijedanje.

Dunquerke 22. Prekjucer je otputovao presjednik republike Mr. Armand Fallières i ministar vanjskih posala Mr. Pichon za Skandinavske zemlje i ruku luku Royal.

U oprosnom govoru izjavi presjednik, da polazi u ime republike Francuske utvrditi vezove prijateljstva i saveza sa onima o kojim ovise dobri odnosaji svih evropejskih drzava i koji ce nastojati uko uzdrzati mira.

Goji potpunu nadu, da ce ovo putovanje polueiti sretan uspjeh na polju francuskih ekonomicnih interesa.

Skvadra, koja prati presjednika otputovala je uz burne ovacije.

Carigrad 22. Doznaje se za mnoge poplave u Maloj Aziji. Osjegurava se da broj zrtava prekoracuje dvije hiljade.

London 22. Novine priopcuju jedan sluzbeni brzojav, u komu se kaze, da je neki mladi turcin umorio generala Osman Heydet u Monastirskom vilajetu.

Saint-Malo 22. Svecano se ovrsilo krstenje broda «Pourquois-pas?», koji ce voziti u antarkticko more ekspediciju Dra Charcot.

Santiago 23. Tvrdi se, da ce Presjednik republike upotrebiti svoj «veto», ako se prihvati zakon Senata, kojim se obara rok konverzije sankcioniran prvobitnim zakonom.

Petrograd 23. Finski ce se sabor otvoriti na 1 kolovoza.

Carigrad 23. Maziley, pogla vica pobunjenih macedenskih ceta poslao je Sultanu «ultimatum», u kom navijesta, da ce postupati sa svom strogosti, ako se do konca sedmice ne prime njihovi zahtjevi.

Mladoturci su u Solunu ranili Oberst-lieutenanta Mazim-a i ubili drugog konjanickog.

Berlin 23. «Neue Freie Press» govori, da se upliv mladoturske revolucionarne stranke znatno povecava u vojski. Srediste je tog pokreta u Monastiru.

Petrograd 23. Nije istinita vijest, da je u Manheim-u preminuo Rosdestvenskij. Pomutnja je nastala sto je u spomenutom kupalistu preminula jedna druga osoba istog imena.

Bec 24. Jedna novina govori, da se u Carigradu otkrila urota, koja je namjeravala prisiliti Sultana da abdicira.

Mnoge su zbog toga napesili.

Rim 24. Bivsi ministar Nasi prispio je u Trappani, gdje je bio veoma odusevljeno docekan.

Santiago 24. Vlada je tvrdo odlucila osvatiti, ma bilo pod koju cijenu, konverziju u opredijeljeni dan.

Berlin 24. Kralj Edvard i car Vilim ce se sastati u Encobergu na 11 kolovoza.

Kralj Edvrd ce za tim krenuti u Ischl u posjete caru Franju Josipu.

La Paz 25. Sinoc je preminuo izabrani presjednik bolivianski Dr. Ferdinand Guechalla.

Atena 25. Sluzbene brzojavke iz Soluna pripovijedaju da se mladoturski pokret siri neocekivanom brzinom, te da se je nadati vaznim dogagjajima.

Tvrdi se, da vojska i puk odlucise proglasiti ustav.

Rim 25. Stampa se bavi u opce dogodjajima u Turskoj.

Predstavljaju polozaj vrlo ozbiljnim i raspravljaju o mogucoj intervenciji stranih drzava.

KRONIKA

† Pavao Peruzovic.

U petak na 2 ure no ponoci preminuo je nas zemljak Pavao Peruzovic, rodom iz Milne.

Pokojnik je bio covjek veoma blage cudi i postenjak, kakovih se rijetko nalazi.

Rad vrlina i kreposti, koje su ga resile, bio je odabran cuvarom postaje Chilenskog Crvenog krsta, koju je sluzbu veoma zduzno vrsio.

Jucer u jutro bi pokopan, a sprovodu je prisustvovalo mnostvo prijatelja, svojte i znanaca pokojnikovih, kao u kojeg jenan odjel «Crvenog krsta» i drugovi uzajamno pripomocnog Austrijskog Drustva, ciji je clan bio pokojnik.

Za sobom ostavlja ucviljenu udovicu i dva sina od 15—16 godina odnosno.

Laka mu bila crna zemljal!

Ucviljenoj obitelji budi ovo znakom naseg saucesca.

Delegat.

Ove je sedmice Hrvatsko dobrovoljno vatrogasno drustvo, na glavnoj sjednici, imenovala svojim delegatom za glavni vatrogasni casni sud gosp. Jerolima Martinica, poznatog trgovca i cestitog hrvatskog rodoljuba.

Veoma se, radujemo izboru!

Ples.

Od skupa hrvatske omladine primili smo ovo pismo, koje veoma rado objelodanjujemo:

Cijenjeni gosp. Urednice!

Najucitivije Vas umoljavamo, da biste blagoizvolili uvrstiti ovo par redaka u Vas cijenieni list.

Hrvatska omladina Puntarenenska priregjuje dne 1 koloyoza t. g. u dvorani talijanskog drustva, plesnu zabavu.

Za ulaznice i sve ostalo skopcano sa spomenutom zabavom obratiti se je gg. A. Eterovic-u i V. Bulicic-u.

Pocetak je tacno u 8 ½ sati u vecer.

U nadi, da cete nam u svemu ici na ruku, biljezimo se za skup hrvatske omladine, s pocitanjem

V. Perisic, A. Jovanovic.

Sportsman Bar.

U cetvrtak u vecer se je otvorila nova kafana gornjeg imena. Snabdjevena je svim mogucim konfortom. Vlasnik joj je gosp. German Alvarez. Otvorom ove nove kavane ispunila se praznina, koja se od nekoliko zemana odjecala.

Zeliino vlasniku dobar uspjeh.

Vrijednost novca.

U srijedu i cetvrtak bila je vrijednost chilenskog papirnatog novca poskocila na 9 1/16 penca, nu opet je pala nesto ispod 9.

Kragje.

Gosp. Andreassen se prituzio redarstva, da mu je proslih noci bilo ukradeno nekoliko krzna od *loba* i drugih stvari.

Ne zna se, ko je pocinio kragju ali je stalno, da su lopovi poznali dobro kucu. Imaju se biti kradomice uvukli u nju kroz vrata, koja gospodar ostavi otvorena za stanare, koji se docnije kuci zdvora vrate na spanje.

Redarstvo istrazuje kradljivce.

Svedski vice-konzulat.

Gosp. Ernest Manns bio je imenovan svedskim vice-konzulom u ovom gradu.

Utakmica.

Sva su parobrodarska drustva snizila prevozne cijene, sto je

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Bogato skladiste dalmatinskih proizvoda: **Vlahova, Maraschina i Robcocote.** Desertnih vinija: **Prosek, Vugava i Tartaro** iz tvornice P. VLAHOV - ZADAR. — Viskih. **Srgjela i Incuna,** posoljenih i u ulju.
— PRODAJE NA MALOJI NA VELIKO. —

putnicima od velike koristi. Razlog bi lezao u tome, sto ce naskoro jedno talijansko parobrodarsko drustvo ustanoviti novu pругu izmed Italije i Valparaisa, a ticati ce Montevideo. To nas uvjerava jedan prijatelj talijanac.

Otresao mu dvije.

Gosp. Vickery, urednik engleskog lista «The Standard» prijavio je prefektu redarstva, da ga je gosp. Howard tvorno napao u njegovu stanu.

Gosp. Howard se svoje strane izjavio je, da mu je u istinu otresao dvije zbog licne uvrijede.

„Ortega".

Postarski parobrod «Ortega», koji dolazi iz Valparaisa u putu za Evropu, prisnio je jutros oko pet sati u ovu luku.

Proslijedit ce svoj put negdje oko podne.

Poziv na pretplatu.

Danasnji broj «Domovine» saljemo svim poznatim nam osobama u Juznoj Americi.

Ko ovaj broj ne povrati, smatra se predbrojenim za prvo polugodiste.

Traze se agenti.

Cijena je listu: U gradu, sa donasanjem na kucu, godisnje $ 8; za ostala mjesta u Chile $ 8, za inozemstvo vise postarski trosak. Za po godine surazmjerno.

Novac se salje: Administraciji «Domovine» casilla 92. Pisma i dopisi Uredniku «Domovine».

Za pisma upravljena uredniku ne treba naznaciti ni broj postarske skrinjice, ni ime ulice.

RAZNO

Uzasan dogodjaj.

Iz Odese izvjescuju o jednom uzasnom dogagjaju, sto se odigrao u Elisebethpolu gradu kavkaske okolice.

Neki se mladi armenac slijepo zaljubi u jednu krasnu curu i naumi oceniti se s njom.

Obitelj djevojke ozbiljno se usprotivi takvoj ljubavi i pokaze momku vise puta vrata.

To je ljuto zabolilo bijednog mladica i u zdvojnosti sam sebe ubije. Obitelj njegova na to plane i odluci se osvetiti. Imao je samoubojica sestru, koja se zvala Titu. Ona potkupi jednog hunceuta, da ubije brata djevojke. Osim toga pripravi nekoliko slastica s arsenikom i nagje osobu, koja bi ih prodala ocu prekrasne cure.

Sotikri, tako joj se zvao otac, zbilja kupi poslastice i pojede ih u drustvu su petero svojte. Nekon dva sata poslije toga, dvojica od njih preminuse, dok su se ostali borili sa smrti.

Sotikrov stariji sin posumnja, da je nzasna tragedija brasno iz Titine torbe, pa poniti u njezin stan i zaprasi joj tri hitca iz samokresa, raniv je tesko.

Roditelji nesretnicu ponesose u bolnicu i u casu, kad prekoracise prag dobrotvornog zavoda, sukobise se sa svojtom otrovanih, koji su bili tu u slicnom poslu. U tili se cas zametne bitka nozima i samokresima.

Nakon, teske muke uspije redarima rastaviti ih i zaprijeciti vece zlo.

Izreke mudrih ljudi.

Prikuplja za «Domovinu» V. Perovic.

Rano leci i rano ustati, to daje zdravlja, bogastva i mudrosti. FRANKLIN.

Nikakav nitkov nije tako glup, a da ne bi nasao neko opravdanje za svoje nitkovluke. KERNER.

Sebe nadvlagjivati jest najtezi boj, a sebe pobijediti jest najljepsa pobjeda. LOGAU

Megju mnogim zlim stvarima jest najgora — ostar jezik. SCHILLER

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

I.

Staresjedioci.

5. Peruanski indijanci.

U ono vrijeme zivljahu u Peru mnogo prosvjetljeniji indijanci od chilenskih. Oni su se podlagali s dubokim positanjem Inkiju, koga su nazivali Inka, a ovaj je s njima vladao ljubezljivo. Za peruanskog indijanca osoba Inke bila je sveta. Niko ga nije smio taknuti, ni pogledati ga ravno u lice; oni, koji bi dobili dopust da s njime govore, trebalo je da pristupe predanj bosi i sa malim terecom na ledjima u znak podredjenosti.

Inka je nosio zlatne nausnice, vrlo tezke, i doprale su mu do ramena. Indijanci su smatrali, tim nacinom produljene Inkine usi, znakom viseg bica. Odijelo Inkino bijase od krzna i od fine tkanine nakicene zlatom. U dvoru ga je sluzilo preko osam hiljada osoba.

Inka je krojio zakone, koji bi se strogo vrsili. U tu je svrhu po svim mjestima imao namjesnika, koje bi on sam imenovao. Indijanci su se umiljato pokoravali Inkinim naredbama i njegovim namjesnicima, tako da izmed njih nije bilo cestih ratova, kako se to zbivalo kod chilenskih indijanaca. Inkini su podanici zivili u potpunom miru, zaposleni obradjivanjem polja, izcrpljivanjem rudnika, cuvanjem stoke, koja im je davala hranu i vunu, tkanjem sukna, od kog su pravili odijela, gragjenjem dobrih kuca, napravljanjem putova i drugim korisnim radom.

Inka je posjedovao brojnu vojsku za obezbijegjenje reda u svom kraljestvu. Gdjekad bi se posluzio istom da osvoji koje druge zemlje, te da ih prispoji Peru. Kad bi se dogodilo to, Inka bi se prama osvojenim iskazivao veoma ljubezan, nastojao bi poboljsati njihovo stanje i zadovoljiti ih u svemu.

Jedan od Inka naredi svojim vojacima, da bi posli u Chile i osvojili tu zemlju. Odose dakle peruanci sa vojskovogjam na celu, od samoga Inke izabranim i dogjose do mjesta, gdje je danas grad Quillota. Htjeli su slijediti naprijed, nu indijanci Chilenski navalise na njih i ne dopustise im pomaknuti naprijed. Nekoliko godina kasnije dogje druga vojska peruanska, koja prodre do rijeke Bio-Bio, a koja se kasnije ponovno ustegne na sjever. Da osjegura posjed osvojenih zemalja dade Inka napraviti dugi put izmed Chile i Peru preko pustare Atakama.

Peruanci donesose u Chile kukuruz i pasulj, pripitomise guanaka, koji samo zivljase po brdima, naucise chilenske indijance praviti sukno od guanakove vune, praviti lonce, vrce i zemljane case, otkrise razne zlatne rudnike i zapocese raditi u istim; takogjer napravise mnoge potoke, da uzmogu svrnuti vodu nekih rijeka za natapanje polja, sto obradise.

Zasluzom Inkinih vojnika indijanci sjevernog Chile zivljahu od onda udobnije. Sijuc kukuruz i socivo nijesu gladovali u zimi. Pravec sukno od guanakove vune odolijevali su studeni. Primorani pokoravati se Inkinim vojnicima, trebalo je da zaborave ratovanja i posvete se obragjivanju polja i rudnika.

Slijedi.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Druz
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta
za darove.

CAJA DE AHORROS DE PUNTA ARENAS

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

Pozor
Pokujstva Pokujstva
Na sedmicne i mjesecne obroke.
Ko zeli urediti svoju kucu, a da i ne osjeti troska, nek posjeti moju prodaonicu
LA ECONOMICA
— Ulica Roca —
Pokujstvo za *spavaonice*, za *blagovista*, za *pisarnice*, za *kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.
F. RABAGLIO

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO"
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille. Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"
Kupuje loj.

tajili zlocin, ali kasnije su ga priznali. Ustanovilo se da je Supu ranio jedan mladi Napoletanac.

Cetrnaestgodisnji ubojica.

Andrija Zupac iz Rastevica, obcine Benkovacke, momce od 14 godina, ubio je iz puske Cvitka Opsenicu iz istog sela. Ubojica je priznao zlocin, a pravda se time, sto mu je Opsenica uvriedio mater i zaprietio, da ce ju k. menovati. Zajedno sa Zupcom uapsen je i neki Bogunovic, koji je bio prisutan pri zlocinu, pa se sumnja, da je i on ucestvovao.

Nastradale djevojke na moru.

Na otoku Mljetu u pristanistu Sobri kupale se tri djevojke u jutro oko 10 sati. Kako se nije jos nikada dogodilo, da bi se morski pas približio Sobri, to su djevojke bez straha plivale i odlucile se od kopna kakvih 20 metara. Najednom doleti k njima osrednji morski pas, te jednoj odkine nogu, docim su druge od straha zamrle i pocele tonuti Na viku osakacene djevojke, dosli su ljudi u ladji i spasili sve tri djevojke. Sva sreca, da pas nije bio velik, inace se ne bi zadovoljio jednom nogom, nego bi po svoj prilici pocinio i vecu nesrecu.

Kako se postupa sa hrvatskim zeljeznicarima.

«Narodnoj Obrani» pripovieda dobar poznavalac prilika na zeljeznicama ova dva slucaja: U Sisku na kolodvoru juzne zeljeznice, postavljen je vec vise godina glavarom postaje Samuel Strasser. Ovako bezposlen ne zna sto ce, nego se bavi zavadjivanjem i buskanjem svojih namjesten ka magjarske narodnosti na njihove sudrugove Hrvate. Tai je postupak i gadan i kaznjiv, koji bi mogao biti od zamasnih posljedica. Napokon glavareva je duznost uzdrzavati red, a ne sijati razdor. — Nadziratelj zeljeznice, od Curga do Lepavine tjera opet i zene hrvatskih zeljeznicara da rade oko teretnih vlakova i da zatvaraju rampe. Kod nekog takvog zatvaranja udarila je rampa zenu tako jako po glavi, da su joj oci pocrnile od krvi, koja je u nje udarila. Taj nadziratelj zove se Janos Bazzant. Rado sekira, sikanira, a i tuzika mjernickom uredu u Curgu.

Pravo Ugarske na Dalmaciju.

Pod ovim naslovom napisao je dr. Havas, poznati magjarski istrazivac Dalmacije, clanak, kojim se osvrce na Beckovu izjavu o Dalmaciji. Havas veli, da se u cieloj Ugarskoj ocekuje, dementi Beckovih rieci. Ako se Dalmacija i sada ne prikljuci, Magjari ne mogu dozvoliti da austrijski ministarsvojim riecima brise sa ugarskog grba Dalmaciju, niti se moze ikada odreci najkrasnijeg svoga (!) primorja, koje su posjedovali Arpadovci. Tko imade Dalmaciju, taj imade u ruci kljuc Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Albanije.

Magjari se ne mogu zadovoljiti sa malom rieckom lukom, jer ne mogu u njoj razviti vecu trgovinu i promet. I Kossuth i Szerenyi, kad su zvali Magjare na more, nisu mislili samo na Rieku, nego i na Primorje, koje se proteze od Rieke do Kotora, a pravno pripada Ugarskoj (!) Dr. Havas citira po staroj navadi kraljevsku zakletvu i par. 1 hrvatsko-ugarske nagode, po kojoj Dalmacija pripada Ugarskoj.

Dr. Havas citira najnovije vladarevo pismo, kojim imenuje Raucha banom «Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i veli, da kralj ne bi bio podpisao taj list, kad ne bi bila zakonom upredieljena pripadnost Dalmacije. Posto je ministar Wekerle to pismo podpisao, to je njegova duznost, da se sto prije pozuri obraniti pravo Ugarske od Beckovih izjava. Pisac veli, da nije dosta, ako se o Dalmaciji dade obicna izjava na interpelaciju, nego se mora pokrenuti obci pokret u zemlji za prikljucenje Dalmacije.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

Fotografia C. VEIGA

— Ulica Roca —

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Poduzece za sjajne pogrebe

Antona Uglessich-a

Roca br. 208. Telefono 3.

Lijesova svake cijene i velicine.

Bogati izbor vijenaca i vrpca s napisom.

Preuzima strogo primjereno i solidno sve poslove za zalobne odre i pogrebe.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Engleska prodavaonica krzna.

Bogati izbor svih predmeta, zasijecajucih u krznarsku struku.

Cijene veoma umjerene.

GORMANOW

Llanquihue ug. Pedro Montt

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

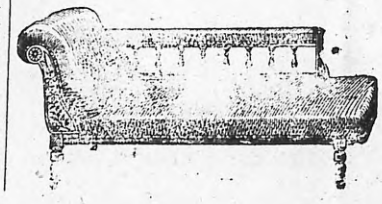

Pokujstva

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugäo Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

ANTUN ROZIC

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere, lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Napravlja obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

SPORTSMAN BAR

— — — — — na skoro ce se otvoriti u ulici Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 4 — **Punta Arenas, na 2 Kolovoza 1908** — **Godina I.**

Casa Croata de Juričić & Turina

Bluza i Suknja svilenih, vunenih i pamucnih veliki izbor.

Cipela za gospoje, gospodu i djecu, specijaliteti beckih, engleskih i amerikanskih tvornica.

Oprava za krstenje od jednostavnih do najfinijih.

Gostionica

Prima se na hranu; kuhinja po domacu.
Bogato opskrbljena pivnica pobranim likerima.
Prosluga najurednija.
Visko Violic
Llanquihue ug. Av. Colon

Hotel i Restaurant
— *CITTA' VECCHIA* —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica usorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant
— *MARINA* —
Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule, izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva, garantirana solidna izradba. Sjajan pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIUCKIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN

Fonografa i ploca najprve vrsti.
Klaudij Imbert
Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

— Ulica Llanquihue —

Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli e tagliatini*.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
10 potpunih spavaonica prvog razreda.
A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Opremu novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — —
— — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — —
— — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Pedro Montt —

N. STAMBUK

Potcnjim parobrodima primit:
Chilenskog sira
Chilenskog brasna (cvrjeta)
Dalmatinskog vina
— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajuci u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, razmovnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonica blagovalista i iz dubljeg drveta.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakla po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Danegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Profesor Luigi Pavia o juznim Slavenima.

Po svojim temeljitim i nepristranim radnjama i predavanjima i u nas dobro poznati talijanski ucenjak, profesor Luigi Pavia drzao je dne 14 lipnja u bergamskom kulturnom druztvu («Circolo di coltura») predavanje o «malo poznatom narodu u Italiji» (un popolo mal noto in Italia), t. j. o Hrvatima, Srbima, Slovencima i Bugarima. Brojno slusateljstvo sivahno je odobravalo vrlednome profesoru, koji se narocito pozabavio s Hrvatima. Oni su, rece, kod nas u Italiji na vrlo zlom glasu, te se o njima pripovieda uprave nevjerojatne stvari: da su surovi, divlji, nekulturni, a bas taj narod ima jednu od najslavnijih povijesti ne samo ratnu, nego i kulturnu. I sada zauzimlju Hrvati medju naprednim narodima dostojno mjesto. Povjest toga naroda, koji je obranio svu Evropu, dakle i Italiju, od turske invazije, krvlju je pisana. Danas poticuju Hrvate Magjari, ali bez uspjeha — narodna sviest Hrvata, uslied toga samo jaca. U velike pretjerivani zlocini i nasilja, sto se pripisuju hrvatskim vojacima u Italiji, ne mogu se pripisivati cielim narodima. Profesor Pavia sjetio se osobitim pietetom i valjeg vladike Strossmayera i njegovih zamjernih djela kao i ostalih hrvatskih velikana na svim poljima kulture.

O zvonu Sv. Duje u Splitu.

Citamo u «Valbitu»: Zvonik Sv. Dujma, kakav je danas, nije visa kulturni spomenik, preuzet u zagrlu, tim tezu, sto ju je skrivila sama vlada. Cieli gornji dio zvonika sagradjen je od hrdjave vrste kamena, koja se ni ne da prispodobiti sa srednjim i donjim spratovima, koje je sagradio pokojni Persic. Ni boja, ni masivnost, ni izradba ne odgovara! Austrijska vlada, koja je dobro shvatila, da je siromasna Dalmacija zemlja jako aristokratska u kulturnim uspomenama i u estetskom ukusu, radila je bar donekle, da joj sacuva ime u poviesti umjetnosti, te nastojala da odkriva i sacuva starinske spomenike, a rek bi da i za to pocmlje gubit smisao.

Splitski zvonik je tomu najzalostniji primjer.

Prva hrvatska tvornica svieca i sapuna.

Pod naslovom: «Prva hrvatska tvornica stearina, svieca i sapuna», dionicko druztvo, osnovala se je u Susaku tvornica sapuna sa glavnicom od kruna 300.000. Glavna konstituirajuca skupstina obdrzavala se dne 21 svibnja u prostorijama riecke dionicke trgovacke banke. Novo druztvo pocimlje odmah svoju djelatnost. Za Dalmaciju bilo je predato zastupstvo Vjekoslavu Jusicu.

Demonstracija proti Rauchu.

Pisu «Nar. Listu» iz Zagreba, 20. lipnja:

Najavljeno putovanje Rauchovo u Budimpestu izostalo je. U sriedu magjarske novine javile su, da Rauch ide na tjelovsku procesiju. Zato je interes za procesiju bio neobicam.

Rauch je svoju kurazu pokazao time, da je vec rano u jutro dao zaposjesti cieli trg izpred stolne crkve vojskom i policijom, koja je priecila pristup obcinstvu. Rauch dovezao se u zatvorenoj obicnoj kociji, da prodje neopazen od obcinstva. U procesiji samoj stitio ga spalir domobranaca. Jos prije nego se procesija vratila u stolnu crkvu, okonjeni izpraznise sav prostor pred crkvom i zaposjese sve kraje ulica, osim Bakaceve, kojom se procesija vracala. Tako je Rauch bio siguran za svoj dragocjeni zivot.

Kad se je procesija svrsila, Rauch je surno i neopazeno skocio u kociju, a za njim Crnkovic. Obcinstvo ga je ipak opazilo i pozdravilo s poklicima: «Dolje Rauch!» Dolje tiranin!» Kola Rauchova i Czernkovicheva pojurise na to svom silom u pokrajnu i tiesnu Opatovinsku ulicu, zatim kroz Skalinsku ulicu na Potok te u gornji grad. Do sada svake godine ban se je vracao Jelacicevim trgom, ali Rauchu je bilo nesto tezkoga pri dusi, pa je umaknuo kroz pokrajnu ulicu, iz koje su okonjeni vec bili izlistali obcinstvo. Kad su kola Rauchova jurnula, sviet je stao trcati za njima demonstrirajuci. Pri ovim demonstracijama uapseno je nekoliko osoba.

Vazna izjava o Bosni.

Becki «Vaterland», dakle list koji je stecalo i tumac beckih vladinih krugova, donosi u jednom od posljednjih brojeva sliececi izjavu:

«Vodja hrvatske ciste stranke prava zastup. Dr. Josip Frank objelodanio je u svom strankom listu pod naslovom «Stara i nova politika» seriju clanaka, u kojima se je govorilo i o odnosajima u Bosni i Hercegovini, a u kojima Dr. Frank dolazi do zakljucka: «Iz rezultatah dokazuju, da je aneksija Bosne i Hercegovine k Austro-Ugarskoj na vidiku». Nasuprot tom izjavljuje naime sa merodavne strane, da su pretpostavke i zakljucci D.ra Fraka potpuno krivi (falsch), te da danas ili sutra upravo tako — malo moze biti govora o aneksiji ka i u proslim godinama. Austro-Ugarska ne moze sama obaviti anekcije, a sadasnji medjunarodni polozaj nikako nije takav, da bi se mogla dobiti privola vlasti za aneksiju. Austro-Ugarska ni ne misli na promjenu svojih odnosa spram Bosne i Hercegovine.

Kod barona Chlumeckya.

Novine becke javljaju da je kanonik Crnica, poveo na posjete baruna Chlumeckya sve Konavljane i Konavoke, sto ucestvovase u svecanoj jubilarnoj povorci. Na upravljeni mu pozdrav, barun Chlumecky odgovorio je hvaleci izkusani patriotizam dalmatinskih gosiju i zakljucio je sa trokratnim zivio caru i kralju. Posjet je svrsio urnebesnim klicanjem gospodinu baronu.

Premjestaji.

Kotarski poglavar u Hvaru V. Laneve po svojoj zalji bio je premjesten u Supetar, a namjestnistvenom tajniku L. Lana bilo je povjereno upravljanje kot. poglavarstva u Hvaru.

Trgovina ulja.

Pise «N. Listu» iz okolice dubrovacke:

Pri ovogodisnjoj berbi maslina bijase se pokazala ciena ulja dosta prilicna, tako da se je racunalo, da ce pojedinci (svugdje

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Fracuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvórnica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita, Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svákovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. Cijene umjerene.

— MJENJACNICA NOVCA —

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.

Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.

Prodaja na vele i na malo.

☛ Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon. ☚

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000 000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

☛ Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

„OCEANIA" polazi iz Buenos-Aires-a dne 18 Kolovoza, da prihvati putnike, koji krenu iz Punta Arenas s postarskom prugom na 9 i prispiju na 16 Montevideo.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Braca Bonacic i Dr.

Grade se brodi svake vrsti i velicine.

☛ Popravci se obavljaju gvozdenim materijalom, sa i bez provigjenja istog.

Istezu se lagje i preko 1000 tona velike.

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litri 2·01 gr.: Estrakta na 100c. 23·10; obnos zeste i rastvorivag estrakta 3·09, boje rudno-smjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu na prodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zejtih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Na razmisljanje

Hrvatima i Srbima u Punta Arenas.

Ako se malko obazremo na dosadasnji nas rad i postupanje, lako cemo Hrvati i Srbi — opaziti, da ne stupamo pravim putem, da nismo ljudi sadanjeg vremena.

Ovdje nas je mnostvo, ali, na zalost, jos nemamo jednog centra za sastajanje, gdje bi brat bratu mogao barem moralno biti od pomoci, bilo to dobrim savjetom, bilo korisnim raspravljanjem i ostalim.

Pruza mi se prigoda ovim putem i hocu da je prvi upotrebim su par redaka, e bi isti donekle pomogli mom hrvatskom i srpskom narodu.

Vrlo dobro nam je poznato svima, da nasa braca dolaze u Ameriku dobrim dijelom ljudi nepismeni ili malo pismeni, dakle s malom ili nikakvom izobrazbom (Budi hvala za to malo-stivoj Austriji!). Ipak, da recem pravo, ti ljudi amo prave cudesa od mrvice, sto im ih tugjinac dobacuje za nagradu njihove teske i naporne rabote. Nego najzalosnije je to, sto nas tugjinci i preziru, drzec nas nekom inferiornom racom. Pogledamo li pak stvar sa nekog viseg gledista, doci cemo do zakljucka, da *donekle* imadu i pravo, sto nas takovim drze.

Nu jer se skoro svemu nadje ljeka, tako cijenim, da bi se moglo i tomu doskociti, a bez velikih poteskoca; samo malo dobre i stalne volje u buduce i stvar je gotova.

Kao temelj naseg rada, treba da su djela tu, da isima pokazemo tugjincu, da nismo onakovi, kakove nas umisljaju ili barem da ne zelimo ostati uvijek takovi.

Lijepa nam se eto prigoda pruza. Imademo listic «Domovinu». Doduse nije isti Bog zna sta, ali, da pravo recem, skoro i ne mozemo za sada iziskivati bolje, jer dobra i velika, fino uregjivana novina stoji mnogo novaca, zasto potrebuje puno pretplatnika, puno citaoca i mnogo trgovackih oglasa. O nama zavisi da li ce «Domovina» postati velik i dobar list. Ako svi koliko nas je ovdje i u Juznoj Americi, predbrojimo se na isti; ako svi nasi trgovci budu oglasivali svoju robu u «Domovini»; ako ista bude imala dosta citatelja, saradnika i dopisnika — nema dvojbe, da ce postati kroz dvije godine, mjeste tjednika, dnevnik. Tada ce biti na veliku diku i ponos svijuh nas, na korist nasu i mile nam rodne grude — domovine; tada cemo strancima pokazati, ako nismo s njima rame uz rame, da smo dosta blizu.

Za to, braco Hrvati i Srbi, nemojte skrtariti na kupnji novina i promislite, da je prva duznost svih nas pripomagati svoje. Deset ili dvadeset novcica moze se lako pristediti na casi pive ili na drugome. U novinama cemo naci dosta dobra; citajuc iste malo po malo cemo se izobraziti; po njima cemo spoznati prava nasa, prava covjeka i gragjanina. Novine su nam najjeftinija i najkorisnija zabava.

Malo prije rekoh: na korist nasu i mile nam domovine. Mnogi mozda i ne shvacaju pravo znacenje rijeci domovina.

Domovina — to je ona zemlja, gdje smo se rodili, gdje nas je majka prvi put zadojila, gdje smo prvi put sunce bozje ugledali. Od postanka svijeta svi narodi ljubili su svoju domovinu nada sve. Ljubav prama domovini bila im je usagjena u srcu, domovinu su nosili u dusi, za nju su ucili, za nju su radili, za nju su krv prolijevali i sve na svijetu zrtvovali.

I mi imamo nasu lijepu domovinu. Akoprem smo danas daleko od nje treba ipak, da je ljubimo. Tko ne ljubi svoju domovinu, taj nezasluzuje da zive. Pruzili se samo prigoda, treba djelom da pokazemo, da je ljubimo.

Preporucio bi ovdje darovatoj mladezi nasoj, koja je vec u domovini primila prve pocetke posvjete, te koja sad dolazi amo i ovdje se nastanjuje, da ne zaboravi domovinu, da se ne priljubi sasvim Americi, da se ne pretvori u urogjene Amerikance, da uznastoji primjerom i djelom poraditi oko toga, da nas ne krste u buduc onim dosta puta i prezirom izrecenim imenom «austriacos». Onaj, te se ne bude drzao ovog savjeta, za hrvatsku i srpsku je domovinu izgubljen sin.

Napose pak treba, da se sjetimo domovine u teskim casovima te da svi slozno potpomazemo bracu, koja se bori za opstanak njezin.

A da sve ovo mozemo valjano izvrsiti, fali nam nesto, biva: organizacija; ovako raspisani ne cemo nikad naprijed.

Ako nam je cakle do napretka naseg dosta zapustenog naroda, te ako zelimo, da se izjednacimo sa drugim narodnostima, treba da stisnemo redove, treba da se udruzimo.

Danas su nasi ljudi rastrkani po pivnicama, po kafanama; zabavljaju se samo igrom, a svemu bi se ovomu predusrelo, kad bismo mi uztrojili nekoliko dobrih drustava, kojih do danas jos nemamo.

Ako smo rodoljubi, ako hocemo da doprinesemo glasu i ugledu nase domovine, treba da se organiziramo. Zakasnili smo, ali je bolje igda, nego nigda! Za to stavljam na dusu nasoj mladoj inteligenciji, da se ona zauzme i da cim prvo zapocme s organizacijom Hrvatskog i Srpskog naroda u Punta Arenas, biva ustrajanjem: Citaonice, sokolskog drustva, pjevackog drustva, pomagjenjem tamburaskog drustva i t. d.

Samo na ovaj nacin dokazati cemo kroz par godina, da smo ljudi, da smo rodoljubi, da za domovini nijesmo izgubljeni sinci.

Vec sam dovle samo nabacio nekoliko ideja, ali prije nego svrsim dopustit ce mi se jos jedna: Nasa je kolonija u Punta Arenas veoma velika. Vise se puta dogodi, da se brat s bratom zavadi s raznih uzroka. Treba je od suca i odvjetnika. Ovaj posljednji zna se kako dere. Da se izbjegne tim pogubnim troskovima za nas siromasni narod, ne bi li bilo zgodnije, da mi izmed nas izaberemo nekoliko ljudi — postenjaka, kao castni Sud, komu bi bila zadaca bez nagrade rijesiti nastale sporove med posvagjenim strankama?

Rekoh svoju u dobroj namjeri, a milo bi mi bilo, kad bi me nasi ljudi vjesti peru slijedili. Imamo glasilo, okoristimo se, dakle istim. *N. S.*

NAJVECE GROBLJE NA SVIJETU.

U Staroj Srbiji, na polju «Kosovu», toliko grobova ima, da narod, koji nema dovoljna pojma o velicini svijeta, misli, da ih na cijelom ostalom svijetu nema vise, ili da ih moze biti samo jedan vise, ili jedan manje.

Ali u istinu — kad pomislimo na rijeci povjesne, koje su u narodnoj pjesmi ovako slozene:

«Sto je zemlje te oblada care,
Svu je tursku silu podigao,
U Kosovo polje iskupio,
Pritiskao sve polje Kosovo,
Uhvatio vode obadvije:
Pokraj Laba i vode Sitnice
Sve Kosovo sila pritisnula».

i kad promislimo, da je skoro sva ta vojska tuce poginula, ta vojska po broju njezinom veca, nego li je ikad imao Turcin, od koga je strepio skoro cijeli svijet; i kad pomislimo, da osim te silne turske vojske i ona, premda mnogo manja, ali ipak vrlo velika srpska vojska, koja pogje, da odbije navalu te turske sile i da pogine za krst casni i slobodu zlatnu, tu pogibe, «gje brat brata izdat ne htijase» — nije cuda da se velicini ovog groblja i svako zadivi . . . . . .

. . . . . .

Da, Turcin je tada odrzao pobjedu, premda mu je ona o dlaci zavisila, a Balkan je ostao zaleci za Srpskim carstvom evo ima 519 godina. *V. Perovic*

BRZOJAVKE

Reval 27. Presjednik francuske republike i Car Nikola II. sastali su se na lagji «Cassini». Po tom je Mr. Fallieres vratio posjetu Caru na juhtu «Standard». Na carskom brodu bi kasnije priregjena vecera, na kojoj je palo vise srdacnih zdravica izmed Cara i presjednika.

Carigrad 27. Sultan janaredio da se napravi dvorana, u kojoj ce se sastati zastupnici

Petrograd 27 Program mladoturske stranke med inim sadrzaje i povratak Palestine Jevrejcima.

Carigrad 28. Sultan se zakleo na ustav.

Reval 28. Mr. Fallieres i Car Nikola provedose zajedno dan. Iza objeda su ministri spoljasnjih posala obdrzali konferenciju. Oklopnjaca «Verité» je otplovila oko 11 sati srdacno pozdravljena.

Reval 29. Car Nikola sa suprugom ode danas u Petrograd.

KRONIKA

Ples hrvatske omladine.

U dvorani talijanskog uzajamno pripomocnog drustva sinoc se obdrzavao ples priregjen od nase rodoljubne hrvatske omladine.

Dvorana je bila veoma ukusno nakicena. Nijedna hrvatska svetinja tu nije izostala: Slike Zrinjskog-Frankopana, Jelacica, krunisanje Tomislava, sabor Zvonimira, Gundulica, Starcevica, Strossmayera — resile su dvornicu.

Plesalo se zanosno, sve u sesnaest. Milokrvne hrvatske krasotice zadivise prisutne koliko svojim sjajnim opravama, toliko svojim ljubeznim, upravo zamamljivim ponasanjem.

Tamo oko ponoci trebalo je dati tijelu malo okrjepe i odmora.

Pocinak taj valjano izrabi g. Mirko Perisic, sin poljicke kragjine i vatreni hrvatski rodoljub.

U poduljem govoru, vjesto ocrta jadno stanje nase brace u domovini pod Rauchovim nasiljem i pozove prisutne da doprinesu svoj obol za siromasne ucenike, koji moradose ostaviti zagrebacko sveuciliste. U trenutak oka sakupi se ravnih 250 chilenskih talira.

Posto momcim i curama zeravica pod nogama rasla, zavrze se opet vilovito kolo, koje potraja do zore.

Dao Bog, da se sto skorije opet slicna zabava priredi!

Imena darovatelja objavit cemo u dojducem broju.

Poletili dva angjelka.

Apolonia Ujevic i Magdalena Buvinic, dvoje angjelaka poletise ovih dana u vjecne Dvore na sluzbu Previsnjega.

Ozaloscenim roditeljima nase saucesce.

Redarstvene vijesti.

Mjeseca srpnja redarstvo je pritvorilo sezdeset i sedam osoba. Od tih je sezdeset i sest muskaraca i jedna zenska.

Sjednica.

Danas na 2 sata poslije podne obdrzavati ce se sjednica drustva trgovackih pomocnika u dvorani Sociedad Cosmopolita do S. M.

Kretanje lagje u luci.

Doplovili: Cordiljera iz Ultima Esperanza, Orita iz Liverpoola, Presidente Montt iz Genove, Alexandria iz Valparaisa,

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Bogato skladiste dalmatinskih proizvoda: **Vlahova, Maraschina** i **Robcocole**. Desertnih vinija: **Prosek, Vugava** i **Tartaro** iz tvornice R. VLAHOV, ZADAR. — Viskih **Srgjela** i **Incuna**, posoljenih i u ulju.
— PRODAJE NA MALO I NA VELIKO. —

Esmeraldas iz Liverpoola i Ville du Havre iz Pallice.

Odplovili: Orita za Valparaiso, Fortuna za Suzana Cove, Presidente Montt za Talcahuano.

Odgovor na pitanje.

Pitanje: Zasto nasa dobrotvorna drustva broje preko 300 clanova svako, vatrogasno preko 80, a tamburasko ne dopire ni do 30?

Odgovor: Jerbo, kad te zaboli drob, imas mukte lijecnika i lijeke; kad umres, lijepo te doprate pod barjakom do groba i pokopaju; kad ti zavrti u glavu promijeniti ariju, dadu ti putni trosak; kad hoces, da se i ti stogod brojis, mozes biti predsjednik, podpresjednik, tajnik, podtajnik, blagajnik ili barem sesti direktor od turna; kad te volja preobuc se, da te ne po znadu, mozes se staviti u paradu; kad te zapade cast, mozes briljirati i s galunima; kad se komu upali kuca, ako te je volja poci vidjeti, gdje je to bilo i ako imas usrpljenja ici svaki put, mozes dobiti i *premij* — dok u tamburicama vide se samo ono pet-sest, sto udaraju, a kadri su ti doci, i kad slucajno umres, pod crven-kapama nad grobom svirati!

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

1. Dolazak prvih spanjolaca.

Protekao je cijeli vijek od kako su peruanski indijanci bili osvojili sjeverni dio Chile, kad u Peru bane sto i osamdeset spanjolskih pustolova koji su dolazili iz Paname, u hlepnji za zlatom, pod zapovijedi Franja Pizarra, vojnika najsurovijeg sa svakog pogleda.

Spanjolci, maleni brojem, ali srcani i dobro naoruzani, pocinise u Peru mnogo grozota. Inka Atahualpa, pozvat od Pizarra na dogovor, dogje goloruk, kao prijatelj, u drustvu svojih najuglednijih doglavnika i vojskovogja. Iz potaje, na znak Pizarrov, posakrivani do tada spanjolci po kucama, sto su im sluzile za busije, navale, kao jedan covjek, na pratioce Atahualpine. U toj navali, a sred strasna pokolja, zarobe bijednog Atahualpu. Tajnik Pizarrov pripovijeda, da je tom zgodom palo mrtvih dvije hiljade indijanaca, dok drugi pisci tvrde da je za pokolja platilo glavom oko 10 hiljada ljudi. Jedino je stalno to, da se niko nije pobrinuo niti da ih pobroji. Napadnuti nenadno, na mjestu bez izlaza, indijanci poginuse, kako zivo u ogradi, kad med njih gladne, ljute zvijeri nahrupe.

Atahualpi odmah puce pred ocima, da osvajaci dolaze traziti blago, pa jednog dana rece Pizarru, da se obavezuje, ako ga pusti na slobodu, predati mu pod, gdje su se razgovarali, prekrit suhim zlatom. Nazocni tomu obecanju nijesu htjeli da vjeruju. Atahualpa tada nastavi, da ne samo sto ce posuti pod, vec da ce sobu napuniti do neke mjere, koju, uspev se na prste, zabiljezi na zidu. Ponudi, da ce srebrom napuniti dva put jednu pokrajnu sobu.

Zadovoljan tim Pizarro dade povuci crvenu crtu na zidu u visini po Inki oznacenoj i pozove pisara da sastavi ugovor.

Atahualpa izvrsi svoje obecanje. Po njegovu nalogu donesose indijanci sve zlatne i srebrene predmete, sto su resili dvore Inkâ i druge javne zgrade. Ovo veliko blago, vrijedilo je vise nego 60 milijuna sadasnjeg chilenskog novca. Spanjolci, kad podijelise nagomilano blago, po vukose zadanu rijec, te mjeste da puste na slobodu Atahualpu, ga umoriti.

Kad su peruanski indijanci uvidili, koliko su spanjolci pohlepni za zlatom, stadose im pripovijedati, da se na jugu Peru nalazi Chile, zemlja iz koje je vecinom doslo zlato predano im od Atahualpe.

Diego de Almago, koji je dosao u Peru poda robije Atahualpine, i koji nije imao dijela spomenutog blaga, povjerova u pripovijedanje indijanaca i pripravi godine 1535 espekdiciju, da pokusa srecu u Chile. Ekspedicija se sastojala od pet sto druga. Nakon kratka putovanja uvjeri se Almagro, da ce mu se izjaloviti posao, ako ne opskrbi svoje ljude hranom za tako vratolomni put kroz gore i pustare. Opljacka za to dobra indijanaca juznog Peru, zarobi ih mnogo, i povede sa sobom, su nekoliko *llama*, upotrev ih silom, kao teretnu zivotinju za prenos vode, hrane i prtljega.

Uzasne su bile patnje ove ekspedicije. Iz prva su se sluzili putem. sto nekoc bijahu napravili Inkini vojnici, ali je kasnije trebalo preci gore dijelom zasute snijegom, a dijelom isprekrizane prosjelinama sa vrlo osjecenim stranama. Studen je bila tako zestoka, da je dnevno trebalo oplskivati koga druga. O jednom se pak spanjolcu pripovijeda «da mu se od studeni prsti sljubise s cizmam tako, da, kad su mu ih u vecer izuli, odnijese mu i prste s njima, bez da je to osjetio, ni opazio sve do sutrasnjeg dana, kad ustade nogama bez prsta».

Glad je takogjer ucinio svoju. Na stotine zarobljenih indijanaca umre od glada, a i nekoliko Almagrovih vojnika. Toliko su mrtvaca putem ostavljali, da su ih jata kondora uvijek slijedila, da se nahrane ljesinama.

Nokon 6 mjeseca dopre Almagro do mjesta gdje se danas nalazi Copiapó. Jedva se uza nj nasla polovica preslvljelih spanjolaca, a samo nekoliko indijanada od mnostva zarobljenih; toliko ih je eto podleglo naporima putovanja. Urogjenici onog kraja, dobro obavijesteni o nedjelima spanjolaca pocmjenim u Peru, posakrivase se po gorama, kad saznase, da se pribliza Almagro. Ovaj pogje za njima u potjeru, mnoge zarobi, nekoliko ih spali i proslijedi put juga.

Almagro dopre do rijeke Aconcague. Tu zivljase izmed indijanaca neki spanjolski vojnik po imenu Barrientos. Za pedepsu mu je bio dao odrezati usi Frano Pizarro, dok su bili u Peru. Posramljen Barrientos odbjegne spanjolsku vojsku, da se sakrije, gdje ga nikad vise ne bi nasli njegovi drugovi. Barrientos je zivio s indijancima veoma mirno i zelio im svako dobro jer su ga vrlo rado imali; za to, kad se priblizio Almagro, posavjetova ih, da ga prime ljubezno, a da tako izbjegnu zlo.

Drzec se Barrintovih savjeta, *cacique* izagje u susret spanjolcima i ponudi se Almagru, koji mu pokloni nekoliko darova. Prijateljstvo med spanjolcima i indijancima bijase kratka vijeka. Almagro je imao uza se jednog slugu peruanca, koga su zvali Felipillo. Ovaj, svjedok tolikih zlocinstva, sto pocinise spanjolci, nagovori indijance, da se ne smiju toliko povjeravati spanjolcima, i ako ce da ocuvaju slobodu, da ih pokolju, kad zaspu.

Indijanci se ne usudise poklati spanjolce; ali, da izbjegnu zlu, ostavise svoje kolibe i pobjegose u goru. Felipillo, u drustvu sa nekoliko peruanca, pobjeze takogjer prama sjeveru.

Almagro pogje u potjeru za bjeguncima, pohvata ih, a Felipilla dade sasjeci na ocigled indijanaca, koji ga slijedise. Po tomu naredi Almagro svojim vojnicima, da potraze chilensko indijance sakrite po gorama. Nasav ih, obeca im, da im nece praviti zla, ako se povrate u svoje kolibe, sto oni i ucinise.

Slijedi.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta
za darove.

CAJA DE AHORROS DE PUNTA ARENAS

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

Pozor
Pokujstva — Pokujstva
Na sedmicne i mjesecne obroke
Ko zeli urediti svoju kucu, a da i ne osjeti troska, nek posjeti moju prodaonicu
LA ECONOMICA
— Ulica Roca —
Pokujstvo za *spavaonice*, za *blagovista*, za *pisarnice*, za *kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.
F. RABAGLIO

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0,18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastit tvornice supuna "La Antartica"
Kupuje loj.

no bijese plodu) imati koristi koliko od pola obilate, jer se je stalno nadalo, da ce joster ciena porkociti radi dobre vrsti ulja, a male kolicine, koja se opet dobrim dielom fina napravila. Na zalost, ta nada ostade jalova i mi vidimo, da je ciena ulju dobrahno spala.

Krivi su tomu — po obcem mnienju — neki domaci trgovci, koji stadose uvezati smrdljivo grcko ulje.

Trgovina je dakako prosta i ne bismo sta prigovorili doticnicima, ali je po srijedi nesto drugo, sto se mora osuditi. Izgleda bo, da se smrdljivim grckom ulju daje ime nasega domaceg, obisle se bacve, promjeni nadpis i salje ga se ko da je dalmatinsko.

Na ovaj nacin ne samo ubija se ciena naseg ulja, nego se istom daje lose ime, te bi morale vlasti da to osujete i doticnike pozovu na strogu odgovornost.

Za unapredjenje puckih skola u Dalmaciji.

Ministarstvo za bogostovlje i nastavu ovlastilo je pokrajinsko skolsko viece, da zemaljskom odboru doznaci za god. 1907 svotu od 150.000 K., a za god. 1908 svotu od 300.000 K. na podizanje skolstva za Dalmaciju.

Za cetrdeset godina vjernog sluzbovanja.

Namjestnik dalmatinski udielio je c. k. cesaru Ljudevitu Flareru pocastnu kolajnu za 40 godina vjernog sluzbovanja, utemeljenu prigodom pedesetgosnjice vladanja Njegova Velicanstva.

Komiski ribari.

Izlegli su u mrezi blizu otoka Biseva jednu morsku macku, koja je bila debela kao vol, a dugacka cetiri metra.

Postarske vieSti.

Na 1 srpnja otvorio se c. k. postarski ured u Krapnju. Ovoj ce novi postarski ured biti 8 postarskoj svezi pet puta na nedjelju. (A mi u Americi jedan put u 15 dana — Slagar).

Marko Vuskovic.

Nas zemljak gosp. Marko Vuskovic, usljed sjajnog uspjeha sto ga je postigao pjevajuci u prazkom kazalistu, bio je na istom kazalistu angaziran.

Amerikanci o dalmatinskoj zeljeznici.

Pise «N. L.» iz San Franciska: Posto sam zaposlen ovdje u zeljeznickom arsenalu, gdje se popravljaju lokomotive, s toga cujem, preko pocinka o podne, gdje mnogo puta Amerikanci zavrgnu razgovor o zeljeznicama ovdjasnjim i onim u Europi.

Jednom upadnem i ja u rieC, te se stanem s njima prepirati, koja je najveca zeljeznica na svietu. Ja im recem, da stalno najveca zeljeznica i najsavrsenija ima biti ona koju austrijska vlada ima da gradi u Dalmaciji. Ova zeljeznica ima biti tako obsezna, kazem ja, da je evo dvadeset godina, sto svi ministri zeljeznica kazu, da su potezkoce po sriedi. «Kakva vrst potezkoca ima biti po sriedi? — odvrate Amerikanci — Zar ce ta zeljeznica krizati veliki broj milja?» — — «Ona ce krizati taman toliki broj milja — odvratim ja — koliko ova nasa lokomotiva br. 2008 projuri za 3 sata». Nasta sveobci smieh medju Amerikancima, pak ce jedan: «Ala su ti vasi ministri zeljeznica Fonny People (smiesni ljudi!)»

Stovanjem, uz pozdrav. Tomo Ferri.

Osudjeni talijani.

Ona dva talijanska mornara Bolzano i Boveri, koje su dne 7 lipnja bili napali na nekoje Sibencane i ranili Marka Supu, bili su osudjeni od suda svaki na 1 mjesec dana tamnice.

Razpravi je prisustvovao i konsularni agent Italije.

Bezbucni sivaci strojevi —

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod
Nasljednika CH. WILLIAMS
Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA
ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijena za slavenske iseljenike. —

Juzno-Americka Tiskara
I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Poduzece za sjajne pogrebe
Antona Uglesicha

Roca br. 208. Telefono 3.

Lijesova svake cijene i velicine.
Bogati izbor vijenaca i vrpca s napisom.
Preuzima strogo primjereno i solidne sve poslove za zalobne odre i pogrebe.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.
Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.
Izraguju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GEČAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Engleska prodavaonica krzna.

Bogati izbor svih predmeta, zasijecajucih u krznarsku struku.
Cijene vesma umjerene.
GORMANOW
Llanquihue ug. Pedro Montt

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francnskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.
Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.
— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

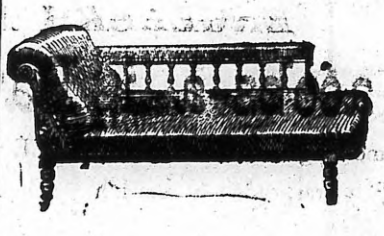

Pokujstva

MAY DAWKINS
engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez
Lijecnik
— Chiloe ugao Santiago —
Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais
Lijecnik
Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel E.
lijecnik
Sanatorij «Magallanes»
Konsultira od 1—4 po podne.
— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR
Gilbert Alessandri
Cihloe izmed Valdivia i Santiago.
Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

B. UJEVIC
Aconcagua ugao Boliviana
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croata
PEDRO KOVACIC
Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene vesma niske. —

Armeria Helvetia
F. SCHLAPBACH
Skladiste svakovrsnog oruzja.
Potrepstina za lov i sport.
Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija
B. LIVACIC
Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

„LA URUGUAYA"
— tvornica cigareta —
Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».
Havanski duhan; higijenicni papir.
URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica
Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

ANTUN ROZIC
brodograditelj
Ulica Maule ugao Paraguaya.
Gradi i popravlja kotere, lagje, camce i catare.
Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad
— Av. Libertad ugao Arauco —
Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.
Prodaja na vele i na malo.
JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA
LA SIN BOMBO
— Ulica Roca —
Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.
SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM
Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.
Optickih predmeta, dragulja i prstenja.
GIVONETTI
Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central
— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa.
G. LEPORI

Zapatería Spalatina
Antona Madunovica
Ulica Ñuble kraj mosta.
Napravlja obucu po mjeri i popravlja istu.
Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.
Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril
Avenida Colon ug. Avenida Libertad
PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.
Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.
Posluga za obilelji na kucu.
Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.
Drva za ogrjev do 500 vozova.
Cijene veoma niske.
Braca Jerkovic

Franjo Tomsich

SPORTSMAN BAR

Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu.
GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —
trgovackih predmeta uopce
— Whiski CROMARTIE i te SANTA ROSA —
— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —
— Cigareta «La Corona» i «Sport» —
— Maslina posoljenih i zelenih —
— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —
— Valdivia uz Hotel Royal —

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 5 | Punta Arenas, na 9 Kolovoza 1908 | Godina I.

Casa Croata de Juričić & Turina

Bluza i Suknja svilenih, vunenih i pamucnih veliki izbor.

Cipela za gospoje, gospodu i djecu, specijaliteti beckih, engleskih i amerikanskih tvornica.

Oprava za krstenje od jednostavnih do najfinijih.

Gostionica

Prima se na hranu; kuhinja po domacu.
Bogato opskrbljena pivnica pobranim likerima.
Prosluga najurednija.
Visko Violic
Llanquihue ug. Av. Colon

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant
— MARINA —
Frana Batistica
Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic
— Ulica Pedro Montt —
Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

RECREO MIRAMAR
MARCO PIVCEVIC
Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN
Fonografa i ploca najprve vrsti.
Klaudij Imbert
Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova
— Ulica Llanquihue —
Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli e tagliarini*.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
10 potpunih spavaonica prvog razreda.
A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue
Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Brenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljenjiva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — —
— — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — —
— — — — — — Austrijskih cigareta — — — — —
— — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — — —
prodaje jedini uvoditelj
Mitar Kalajdzic
— ulica Pedro Montt —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:
. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .
— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru
— Avenida Independencia —
Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA
NA PARU
Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d
Posebna izradba zi sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.
Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakala po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.
J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Plan sjedinjenja obcega.

Pod tim naslovom priobcuje «Budapest» veliki clanak iz brosure d.ra Arpada Kirsly-a. U clanku se svraca pozornost magjarskog obcinstva, kapitalista i vlade na izseljivanje u Ameriku, pa se preporuca, da bi Magjari imali nastojati, da se izseljenici odvrate od Amerike, pa da se usele u Bosnu, u kojoj bi svojim trudom, sposobnostima i kapitalom podigli kulturu, na veliku korist Magjarske i njezine bubucnosti. «Da se Magjari preseljuju u Bosnu, to bi Magjarskoj donielo trostruku korist: 1. susjedstvo, blizina dala bi dobro i povoljno mjesto onima, koji su prinuzdeni, da se izseljuju; 2. naseljeno magjarstvo cuvalo bi historicka prava Magjara na Bosnu (!); 3. Magjari bi stekli na Balkanu poziciju u narodnom i gospodarskom pogledu, a ta se pozicija vec po malo gubi uslied bezprimjerne slaboce nase vanjske politike». — Ovo je dosta jasno, kuda siba magjarski imperializam!

Potres.

U nedjelju dne 21 lipnja u jutro zabiljezili su seismografi na sarajevskom observatoriju potres, kojega pocetak sa istodobnim maksimalnim udarcem od 7 mm. bijase u 5 s. 15 m. 40 sek., a svrsetak nakon 15 sekundi.

Agrarna banka za Bosnu i Hrcegovinu.

Javljaju iz Sarajeva, da je ministar Burian vec dozvolio, da se u Sarajevu za svu Bosnu i Hercegovinu osnuje agrarna banka sa privatnim kapitalom. Banka ce seljanima davati u zajam cielu odkupnu svotu, da pomogne ratarima, da se odkupljivaju od aga i begova. Drzava ce kontrolirati, da odkupna ciena ne bude pretjerana, i da se ne bi razvila umjetna spekulacija, jer se drzava obvezuie banci za izgubljene novce, ako bi slucajno radi toga koja zemlja dosla na prodaju. Radi se i o zakonu, da se ni za kakav dug seljaku ne smije na drazbi prodati izvjestna kolicina zemlje, koliba, najpotrebnija stoka, alati i hrana.

Muzej u Splita.

Napokon je ministarstvo povisilo dotaciju za gradnju muzeja u Splitu. Prijasnja premalena svota pokazala se je nedostatna i pogrjesno, te je napokon poslo za rukom skloniti vladu, da ju mal ne podvostruci.

Rudnik asfalta.

Gospoda D.r Marusic i D.r Negrini otvorila su rudnik asfalta u Sukovu, u Dalmaciji. Glasoviti geolog F. pl. Kerner izrazio se veoma povoljno o novom rudniku. Druztvo «Monte Promina» zanima se za ovaj rudnik. U slucaju, ako se bude sporazumilo sa vlastnicima, podici ce se jedna tvornica briketa.

Nevidjeno mnostvo gusjenica.

Proslih dana na zeljeznickim tracnicama izmedj Kosova i Severica skupilo se silno, nevidjeno joster mnoztvo sumskih gusjenica, tako da teretni vlakovi nisu mogli napried. Moralo ih se razstavljati, te bi svaki put stigli na opredjeliste sa nekoliko sati zakasnjenja. Kazu nam, da je tih gusjenica bilo na miljune. Skupilo bi ih se tuda i drugih puta, al' u tolikoj mnozini jos nikada. Drzi se, da su se dovukle na tracnice, po kojima su isle napried iz obliznjih hrastovih sumica.

Samoubojstvo.

U Kotoru je pocinila samoubojstvo supruga onamosnjeg upravitelja posta Zecchini rodj. Bilinic iz Splita. Pokojnica bacila se iz prozor u casu jakog nervoznog napadaja.

Slavenska banka u Becu.

Bio je sastanak u Becu mnogih predstavnika raznih slavenskih banka iz nase monarhije. Svrha je sastanku, da se u Becu ustanovi velika centralna slavenska banka, u koju bi se sjecali slavenski kapitali iz ciele monarhije i koja bi sa svoje strane pomagala razvitak slavenske industrije. Glavnu riec u ovomu vodi narodni zastupnik Hribar, nacelnik Ljubljane i presjednik Ljubljanske banke.

Za unapredjenje uljarstva.

Ministarstvo poljodjelstva udielilo je Uljarskoj zadruzi u Zmanu na Dugom otoku pripomoc od 15.000 K. u ime doprinosa troskovima osnutka, te je suvise obecalo istoj zadruzi za 5 godina po 2000 K. godisnje pripomoci.

Nesrece na Gubavici.

Javljaju iz Omisa, 22 lipnja: Nocas se je na Gubavici spuzao sa tracnica jedan vagon u Cetinu. Radnik, koji je bio u vagonu, nasao je u rieci smrt. Njegovo mrtvo tielo izvuceno je jutros iz Cetine.

Ovo je vec cetvrti slucaj nesrece u vrlo kratkom razmaku vremena, a to znaci, da su mjere opreza kod tvornica na Gubavici slabe ili nikakove. Vlast bi se morala pobrinuti, da tomu doskoci, jer ljudski zivot nije igracka.

Talijansko-austrijski odnosaji.

«Globo» je donio veliki clanak o izmjenicnim odnosajima Italije i Austrije. U tom clanku, koji obsirno iznosi sadasnje stanje na Jadranskom moru, veli se, da su talijansk-austrijski odnosaji u istinu sasma korektni, ali veli se i to, da su sva naprezanja, koja su se cinila zato, da ti odnosaji poprime oblik i sustinu iskrenijeg prijateljstva, ostala bezuspjesna.

Izbori.

Saborski izbori u Istri obavit ce se od 26 listopada do 10 studenoga, a u Trstu rek bi tek u prosincu ili u siecnju. Jos nije poznato, kad se misli provesti izbore u Dalmaciji.

Za pohrvacenje ureda.

«N. L.» doznaje iz pouzdana izvora, da ce do malo dana N. P. gosp. namjestnik Nardelli dostaviti pouzdanicim saborskih klubova zakonsku osnovu za pohrvacenje ureda u Dalmaciji.

Lupez u uniformi komesara.

Dne 28 lipnja u vecer spavali pod stablom kod pazara na Ravnici zadarskoj neki Kistanjani. Na jednom trze ih glas: «Ustanite i predajte sve sto imate oobom!» Snebise se oni na to; ali kad im jedan od nepoznate cetvorice pokaza toboze komesara u uniformi (imao je baljetak sa velikim svjetlim pucetama), predadose sve sto imadjahu.

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Španjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinja i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene.

— MJENJACNICA NOVCA —

Braca Dragicevc

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.

Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.

Prodaja na vele i na malo.

Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podružnice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god.	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj sholi.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagradjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

„OCEANIA" polazi iz Buenos-Aires-a dne 22 Kolovoza, da prihvati putnike, koji krenu iz Punta Arenas s postarskom prugom na 9 i prispiju na 16 Montevideo.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Braca Bonacic i Dr.

Grade se brodi svake vrsti i velicine.

Popravci se obavljaju gvozdenim materijalom, sa i bez provigjenja istog.

Istezu se lagje i preko 1000 tona velike.

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.; Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3 69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Da se upamti.

Veoma je pametno, sto su se nasi ljudi sviknli, netom amo stignu, upisati se u koje dobrotvorno (pripomeno) drustvo. U tugjini, daleko od svojih, ko cete bolje pregledati nego brat, pa su sa to nasa drustva i po svojoj cudnovatoj razdijeljenosti.

Mnogi, kad se tu pitu, pazo osim koristi i na rodoljubnu svrhu drustva, ali, da pravo kazemo, vecina ih je tu rad materijalne koristi.

E pa dobro! Isto je samo koristi po srijedi, nikomu nije zabranjeno, la istu i izrabi u granicama pravilnika; ali zahtijevati nesto, sto ovaj ne dopusta, to — da se najblaze izrazimo — nije u redu.

Jos je manje uredno prikazivati koje kakove molbe drustvenoj upravi i siliti ljude, koji je sastavljaju, da dangube oko sakupljanja, a da molitelju odgovore: «Ovoj molbi nije mjesta».

Svako drustvo ima svoj pravilnik i svaki ga clan moze imati na raspolozenje. Nu zaludu je pravilnik, ako se ne cita.

Tako pravilnik Hrv. dobrotvornog drustva veli: «Svrha mu je, da pripomaze druzinare u slucajevima bolestih i njezinih posljedica i to *samo* u Punta Arenas».

Drugi opet paragraf kaze: «Razboljeli clan ce se javiti upravitelju ophodnje, koji ce dati doticne naredbe, da bude podvoren od drustvenog lijecnika, na temelju cigovih svjedocaba, primiti ce pripomoci, koje ga idu».

Mislimo da ova dva paragrafa, proti kojima se najvise grijesi, moze svak razumjeti.

Tako se na priliku dogadja, da se clan razbolio, bolovao, kako on kaze, tri mjeseca, ozdravio i onda se stavio u trku od upravitelja ophodje do tajnika, pao od ovoga co Presjednika i obratno, jadajuc se, da mu se cini krivica, da se postupa pristrano, da mu se moraju naknaditi troskovi. Pa jos to bude popraceno i prijetnjama, kao da je uprava postavljena, da prosipa tugj novac, a ne da ga valjano cuva i upotrebljava.

Da je tomu sam kriv, lako moze znati po gori navedenu paragrafu pravilnika.

Drugi se opet lijecio bez znanja drustva. Lijecnik ga svjetuje, da treba poci u domovinu, ako zeli zivti. Ovaj se domisli, da mu se za to hoce troska. Zao mu je potrositi od onoga, sto je pristedio, pa sto ce on? Pita u lijecnika svjedocbu, plati i eto ti ga na *minu*, eto ti ga s mol bom drustvu, da mu dade *barem* putni trosak do kuce.

Je li mu uprava to zanijekala, sacuvaj te Boze. Svak mu je kriv. A sto kaze statut, da se pripomoc daje samo u Punta Arenas, to je njemu deveta briga.

Drugoga su pomogli, a mene nece — vice on, a i mnogo drugih uza nj, koji ni ne misle sto vicu, vec samo da vicu, da ih se cuje.

Dakako, pomogli su druge, ali koji su se drzali statuta iza koje je drustvo obnaslo korisnijim da ih pomoze.

Clan je bio bolestan. Stajao je u bolnici toliko mjeseca. Ljekar kaze, da se ne moze ovdje izliciti ni u 10 mjeseca, docim, kad progje u drugi grad, da ce biti gotov kroz mjesec dana i zdrav, kao i prije.

Ako je ovakomu clanu drustvo dalo pripomoc, da pogje odavle, to je ucinilo u vlastitu interesu, jer bi se, da je stajao bolesnik ovdje bilo potrosilo deseterostruko od udijeljene potpore.

Treba, dakle, da se dobro upamti, da se je red drzati pravilnika, ako ne zelis imati glavobolje; ko se pravilnika ne drzi, gubi svako pravo prigovora.

Napisasmo toliko namjerom, da bi predusreli buducim nevedima u nasim pripomocnim drustvima.

BRZOJAVKE

Rim 6. Ministar rata pripravlje osnovu, po kojoj bi se pomazala konjanistvo sa cetiri nove regimenta.

Santiago 6. Smatra se gotovim cisom udrazenje, balmacedista raznih boja, sto bi veoma olakotilo sastav novog miaistarstva.

Rim 6. S. O. Pio X. primio je bodocasnike iz Severnih dr zava Sjevesne Amerike, koji su na predah milijun talira za Petrov novcic.

«L' Osservatore Romano» javlja, da se je princ Karlo Loewenstein-Wertelm, sedamdeset i cetirgodisnji starac, zaredio u manastiru domin kanaca.

Carigrad 6. Sultan je primio sveukupnu ostavku ministarstva Velikog Vezira.

Bruselj 6. Javlja se, da ce se god. 1910 prirediti medjunarodna izlozba u ovom gradu.

Sangaj 6. Nepoznat zlikovac isprebijo je ruskog konsula u Tientsinu. Ovaj dogogjaj pobudio je veliku indignaciju med stranim naseobine.

Carigrad 3. Preuredilo se ministarstvo pod predsjednistvom velikog vezira Said Pase.

Lima 3. Kod Pacasmayo hajduci zaustavise i porobise 23 osobe, med kojima su se nalazile i dvije zenske glave.

Pariz 3. Mnogima izidara povraca se na radnju.

Santiago 4. U palaci «La Moneda» obdrzavali su se sastanci, u kojim se je raspravljalo o ekonomicnoj situaciji. Izrazuje se osnova, sto ce vlada podastrijeti kongresu. U istoj se opredijljuje rokom metalicne konversije, dan naznacen prvobitnim zakonom.

Pariz 4. Stignuo je presjednik republike na povratku sa svog puta u Rusiju i skandinavske zemlje. Pricekali su ga na stanici Mr. Clemenecau i ostali clanovi gabinetta. Sakupljeno mnostvo narodu zanosno pozdravi Mr. Fallieres-a.

Petrograd 5. Car i Carica povratise se u Peterhof.

Haj 5 Pomorska vlada u La Guaira zabranila je iskrcati se jednom nizozemskom oficiru, koji je nosio brzojavke njemackom poslanistvu. Kako je poznato, posto je bio protjeran nizozemski ministar, njemacko poslanstvo obavlja nizozemske posle.

Nizozemski krstas «Geldespano» otputovao je.

KRONIKA

Pravedan pokret.

Islo je redom: Prvo u Rusiji, pa u Crnoj Gori, pa narokon i u Turskoj udovoljilo se narodnom vapaju, podjelio se ustav, podijelile se stanovnistvu najelementarnije pravo, pravo biranja poslanika, koji bi se u narodnom vijecu zauzimali za njegov boljitak.

Odista nas nekakva zla kob prati. U domovini nas vladaju apsolutickim sustavom, pa treba, da se na isti namjerimo i ovdje. Bas prava sudbina — jarac!

Dok u domovini shvacamo za sto nas gnjece, cudom se cudimo, cemu se jednaka pjesma pjeva i amo u razglasenoj zemlji slobode. Bit ce valjda jer smo mi tu.

Nego svijesni Chilenci ne drijemaju. Zavrgli su ono kolo i zahtivaju, da se u Magallanesu plese pod istom glazbom, kao i u ostalom dijelu Republike.

Zakricat ce na ovo magallanski rauchovci (nije lijepo da ti se utrne svijeca u ruci) ali ce pravedna stvar pobijediti: Magallanes ne ce zaostati za Turskom!

Za plesa hrvatske omladine.

Obecasmo u proslom broju objelodaniti imena onih dicnih rodoljuba, te su na plesu ovdjesnje hrv. omladine polozili svoj obol na oltar domovine, biva koji su novcano doprinijeli za nase sveucilisne djake u domovini, koji su pred silnim vom Rauchovim, morali ostaviti rodjeni grudu i selii u tudjinu. Kvoti, sto je bilo u plesnoj dvorani sakupljena, ima se jos ubrojiti i ono, sto je omladina sakupila med rodoljubima, koji se onog casa tu nisu nalazili.

Svota milodara u chilenskoj vrjednosti iznasa $ 488. Opr-miti ce se putem mjesnog novcanog zavoda «Banco de Punta Arenas» u kruna koj vrjednosti. Bankovna mjenica br. 9/11 glasi za 452·60 kruna.

Poklonise gospoda:

G.ca N kica Turina	$ 1.20
» Rumana Turina	» 1.20
» Ana Turina	» 1.20
» Paulina Rendic	» 1.20
» Ivanka Rendic	» 1.20
Mirko Perisic	» 10.—
N. N.	» 10.—
Bogdan Livacic	» 10.—
Stjepo Livacic	» 5.—
Kristo Livacic	» 5.—
Antun Jovanovic	» 10.—
Antun Etorovic	» 10.—
Stjepo Vukicevic	» 5 —
Jerolim Martnic	» 30.—
Braca Bonacic	» 40.—
Lovro Milos	» 20.—
Juricic Andrija	» 20.—
Nikola Stambuk	» 20.—
Vicko Kusanovic	» 20.—
Juraj Jordan	» 20.—
Ivan Sekul	» 15.—
Petar Gasic	» 10.—
Miho Gasic	» 10.—
Gilberto Toami	» 10.—
Luka Bonacic	» 10.—
Antun Markovic	» 10.—
Juraj Matetic	» 10.—
Simon J. Paravic	» 10.—
Josip Radosevic	» 10.—
Josip Kovacevic	» 10.—
Filip V. Turina	» 10.—
Mato Turina	» 5.—
Pasko Boric	» 5.—
I. Bebvic	» 5.—
Simon Macan	» 10.—
Vicko Bulicic	» 5.—
Mato Bonacic	» 5.—
Ivan Gandolfi	» 5.—
Luka Aras	» 5.—
J. Lauric	» 5.—
Stjepan Skarpa	» 5.—
Marko Bizaca	» 5.—
N. Martinovic	» 5.—
Jerolim Rendic	» 5.—
Mihovil Rocchi	» 5.—
Ante Matetic	» 5.—
Josip Jelisey	» 5.—
J. Leskovar	» 5.—
N. Polic	» 5.—
Stjepan Simini	» 5.—
Nikola Chirigin	» 5.—
Andrija Cicarelli	» 5.—
Ivan Blazina	» 5.—
Josip Kusanovic	» 5.—
Juraj Jutranic	» 5.—
Mitar Kalajdzic	» 5.—
Franisek Zefko	» 1.—
Milivoj Parovic	» 1.—
	$ 488.00

Zivili darovatelji i Cast omladini!

Primalja.

Izmed ostaloga odavna se osjecala potreba jedne nase primalje, kraj tako fenomenalne plodnosti zena nase naseobine. Toj se potrebi eto doskocilo. Stigla je ovdje gospoja Ivanica Milostic, diplomirana primalja u Zadarskom primaljskom zavodu. Svjedocbe, koje smo imali priliku pregledati, veoma su pohvalne. Chilenska Vlada, kojoj su bile dostavljene u ovjerovljenu prevodu, dopustila je gospoji Ivanici Milostic vrsiti svoj zanat i oprostila joj naknadno polaganje ispita.

Upozorujemo na odnosni oglas na 4.oj strani.

„Gula de Magallanes".

Primili smo kolorednicu gosp. Manojla Lovrilla, vlasnika Juzno-americke tiskare, u kojoj nam

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Bogato skladiste dalmatinskih proizvoda: **Vlahova, Maraschina i Robocole.** Desertnih vinija **Prosek, Vugava i Tartaro** iz tvornice R. VLAHOV, ZADAR. — Viskih **Srgjela i Incuna** posoljenih i u ulju.
— PRODAJE NA MALO I NA VELIKO. —

javlja, da je odlucio izdati «Guia de Magallanes». (Vodic po Magallanesu). Knjiga bi imala da ugleda svjetlo u prvoj polovici dojduceg mjeseca sijecnja. Sadrzaj vodica se biti raznovrstan i koristan osobi kojeg mu drago zanimanja ili stalea. Za trgovacke oglase bili ce opredijeljeno nekoliko stranica. Cijena oglasa cijela stranica $ 30.— a za po strenice $ 20.—

Zelimo knjizi Zorilli dobar uspjeh.

U kazneni.

Uvazeni dnevnik «El Magallanes» izvjescuje, da je upravitelj mjesne kaznione dospio do sretne pomisli, da u istoj zavede nekoliko radionica. Prve su mjere vec poduzete.

Najbolje bi bilo to, sto ce osudjenici sami, koji vise kaznu za djela pocinjena u nepromisljenosti, biti zainteresovani u radnji na nacin, da, kad ostave tuzne dvore, mobudu proslijediti postenom stazom.

Stvar ce biti udesena ovako: Sastavit ce se drustvo u dionicama od jednog talira, a dionicari ce biti iskljucivo sami kaznjenici. Onim, koji nemaju novca, pozajmit ce se. Pozajmjeni novac ce se kasnije utjerati od kaznenikove zasluzbe, budud ce svaki imati platu prama izvedenoj radnji. Poglavita radnja zasijecati ce u stolarsku struku.

Kad kaznjeni namiri svoju pozajmu, bit ce mu povracena svota, sto je ulozio u dionice i sa vise novac zasluzen u radnji.

Bilanc ce se praviti mjesecno, a semestralno ce se polagati dio cistog dobitka na korist kaznjenika.

Pokusstvo, sto se nuda ovdje pravilo, prodavat ce se uz razmjerno nizu cijenu, pogo se to cini u privatnim radionicama.

Odista plemenita ustanova!

Carinarski ured.

Rezbi, da se je opet u parlamentu odgodila osnova, po kojoj se utemeljivalo carinarski ured u ovom gradu, jer bi carina prijecila razvitak ovog cvatuceg teritorija.

Sjednica.

U dojducu nedjelju obdrzavati ce se sjednica Hrvatskog Dobrotvornog Drustva, na kojoj se imaju pretresti mnoga vazna pitanja.

Preporucamo gg. drugovima, da pristupe sjednici u sto vecem broju.

Sudji, Bose, vidji arinjarije!

U «Chile Austral» ugledalo je jucer svjetlo jedno priopceno (Remitido) od nekog Jurina. Iskalio je ovaj gnjev prot Hrvatskog dobrotvornog drustva, sto mu nije dalo putni trosak za domovinu.

Tamas ovaj put je drustvo bas pogodilo, sto je uskratilo pomoc onomu, koji nma novca i da prosipje za propocena.

Hrv. dobr. drustvo mora spati a uha na uho uz sadanju upravu.

Potpora.

Hrvatsko dobrotvorno drustvo odredilo je da jednom clanu, cije ime ispustamo, podijeliti po pravilniku c 60 dnevne potpore. Dnevnice se broje od 1 Kolovoza.

Cmiteljima Hrv. Dobrotvornog drustva na znanje.

„Oropesa".

Jutros na 8 sati usidrio se u ovoj luci postarski parobrod Oropesa.

Po podne ce proslijediti svoj put za Evropu.

Nekoliko nasih zemljaka odlazi s istim do Montevideo, da se prekrca na parobrod *Oceania* paroplovnog drustra Austro-Americana.

Dobar im put!

Koliko nas je?

Mi smo uvijek mislili, da nas je u Punta Arenas oko tri hiljade, a kad tamo jedva nas je 1800 (barem tako kaze statistika), a jer su nas svih strpali pod imenom «austriscos» ne znamo, niti cemo ikad znati, koliko nas je od «Dobre jutro».

Sto ces, statistiku napisase pametne glavice!

RAZNO

Ko prije stece kakvo pravo njemu i prvanstvo.

Sto se grbo rodi, vrijeme ne ispravi; sto je a pocetka nesakrnito, to zatim vremenom, zakomito ne postaje.

U vecem je i manje; kome je dopusteno vece, ne moze mu se kratiti ni manje.

Ko ti nesta dopusti, dopusta ti i sve sto treba, da se tim sluziti mozes.

Tek ono sto sam imas mozes drugome dati; otuda izreka: ne mozes drugome vise prava ustupiti, nego sto sam imas.

Prikuplja za «Domovinu» V. Perovic.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

2. Almagrov uzmak.

Spanjolci su doci u Chile da traze zlato. Kudgod su prolazili, izpitivali bi indijance o zlatnim rudnicima i premetali bi njihove stanove, ne bi li se jednom dokopali tog zugjenog bogatstva. Nu prazna im bjase nada, jer stanovnici zivljahu u velikoj bijedi.

Nepokon razumi Almagro, da je grdno nasamaren. Opazi takogjer, da mu u vojski raste veliko nezadovoljstvo, posto niko nije mogao sebi nista korisna priskrbiti u tako siromasnoj zemlji. Naredi za to, da se pripreve za povratak u Peru.

Spanjolci, prije no sto se povukose, pocinise mnostvo svakovrsnih nedjela onim mirnim indijancima, koji ih primise, kao prijatelje. Opljackaju im i spale kolibe, otmu im stanu i zarobe ih, da se s njima poslize kao teretnom marvom na povratku. Tim se nacinom provocanstvo Felipilla ispuni doslovno.

U buljucima, za vrat povezani i natovareni prijagom spanjolaca, hodahu indijanci po cio dan bez odmora i bez hrane, dok bi se god mogli micati. Ako bi koji od umora izostao, batinom bi ga nagnali u red; ako bi koji obolio ili umro, odrubili bi mu glavu, da pristede dangubu oko odrjesivanja konopa, kojim je bio vezan. «Spanjolac je bio, govori jedan ocevidac, koji se hvalio, da je dvanaest indijanaca njegove pratnje poginule jakovom smicu, bez da ih se pustilo iz lanaca».

Nikad se izmed ljudi nije dogodilo, da bi se ponesli tako nepravedno i okrutno, kako su se osvajaci podnijeli sa bezazlenim i lakovjernim indijancima, koji se, vjerujuc obecanjima njihovima predase potpunim pouzdanjem. Spanjolski pisac onih vremena. covjecnijt od drugova osvajatelja, veli: «Ljuto to boli, kad se promisli, da su oni indijanci, premda pogani, bili tako plemenito vladani, a mi krscani, da smo razrusili tolika kraljevstva. Kud god su prolazili krscani osvajajuc ili odkrivajuc ne dade se prispodobiti drugom vec vatri, koja sve opali, gdje samo zahvati.

Povjesnicar Prescott veli pak: «Srce se grcevito stiska kad se proucavaju zlodjela izvedena spukom tako bezazlenim, koji nista drugo sakrivio nije vec sto je branio vlastiti pedalj zemlje».

Slijedi.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta
za darove.

CAJA DE AHORROS DE PUNTA ARENAS

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

Pozor
Pokujstva — Pokujstva
Na sedmicne i mjesecne obroke
Ko zeli urediti svoju kucu, a da i ne osjeti troska, nek posjeti moju prodaonicu
LA ECONOMICA
— Ulica Roca —
Pokujstvo za *spavaonice*, za *blagovaonice*, za *pisarnice*, za *kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.
F. RABAGLIO

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV. PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO"
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta, uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"
Kupuje loj.

Sutra su policija ja nasla krivce. Bijahu to: Ilija Vidovic iz Benkovca, Jakob Jagic iz Sali, Bozo Vukosa iz Crnoga i Ivan Orlovic iz Benkovca. Ilija Vidovic bijase se obukao kao «komesar», pa teško cestita cerica prevarila i okrala jadne Kistanjane, koji nisu niti posumjali, da bi onaj «komesar» i njegovi drugovi mogli biti lupezi. Sva su cetvorica vec uapsena.

Upiti zastupnika.

U sjednici dne 25 lipnja carevinskog vieca Biankini i drugzina zapitase ministra trgovine, je li voljan narediti, da se u Sugjurgju na otoku Sipanu kod Dubrovnika ustanovi postarski ured i da ga se sveze s parobrodarskom prugom Gruz-Ston.

U sjednici dne 26 Biankini interpelirao o produzenju lukobrana i ustanovljenju brzojavnog ureda na Lopudu, kod Dubrovnika.

Novi Hrvatski Sokol.

Ustrojio se u Donjim Kastelima, sjediste u Novom kod Trogira, te pripojio «Zupi vojvode Hrvoja u Splitu» i preko ove «Hrvatskom Sokolskom Savezu». Zdravo i napred!

Antimalaricno liecenje.

Vec je upuceno sa strane vlade antimalaricno liecenje u Dalmaciji, koje ce se protegnuti na 239 sela, u obsegu 21 obcine, na pucanstvo od 104.286 dusa. Pri tom li cenju bit ce zaposleno 26 liecnika, a trosak ce ove godine iznositi 200.000 K.

Sedamdesetgodisnjica ucenjaka.

Dvorski savjetnik prof. Dr Vatroslav Jagic slavio je 6 srpnja 1908 svoju 70.godisnjicu. Toga su mu dana njegovi stovatelji, drijatelji i ucenici predali zbornik radova u slavu svrsetka njegova uciteljovanja. Zbog sadasnjih prilika pri univerzitetu svecanost se ogranicila na uzi krug ucesnika.

Talijani i jezicno pitanje.

Javljaju iz Beca, da se u zadnjoj zajednickoj sjednici talijanskih zastupnika na carevinskom viecu, u kojoj se je viecalo viecalo o akciji, sto bi ju Talijanci imali poduzeti proti vladinoj nakani, da u Dalmaciji uvede hrvatski kao uredovni jezik «via facti», nije doslo do definitivnog zakljucka s razloga, sto talijanski socialiste, i ako pitanje jezika, spada u zajednicke stvari svim Talijanima, nisu se mogli prikljuciti mnienju talijanskih zastupnika puckog i liberalnog kluba, prije nego u tu svrhu zapitaju dozvolu od vodstva socialno-demokratske stranke.

Sveslavenski kongres.

Za 12 srpnja sazvan je sveslavenski predkongres u Pragu. Svaku je znoslavensku narodnost zastupat ce zastupat ce po cetiri za tupnika. Hrvate ce zastupati Tresic. Pozvan je takodjer i Supilo.

Porota.

Na 22 i 23 lipnja vodila se je razprava prcti Krstu Perosu iz Dikla radi zlocina silovanja. Bio je osudjen na godinu dana tezke tamnice. Takogjer se vodila razprava proti Simi i Mari supruzima Peric i Simi Kolanovicu iz Zadra radi zlocina prevare. Sime Peric osudjen je na 4 mjeseca tamnice, a druga dvojica rjesena.

Marvinski pazar.

Uzpostavljen je na Perkovica sedmicni marvinski pazar, koji biva svakog petk. Tim je udovoljeno opravdanoj potrebi stanovnika Perkovic-Slivna, kojima je pruzena prilika da kod zeljeznicke stanice dogone svoje blago i lakse ga prodade.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

Bezbucni sivaci strojevi
„SINGER"
jedino pravi dobivaju se samo kod
Nasljednika **CH. WILLIAMS**
Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA
ULICA ROCA
— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Juzno-Americka Tiskara
I KNJIGOVEZNICA
Colchaqua izmed Maule i Ñuble
Najbolja i najfinija u Punta Arenas.
Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Poduzece za sjajne pogrebe
Antona Uglesich a
Roca br 208. Telefono 3.
Lijesova svake cijene i velicine
Bogati izbor vijenaca i vrpca s napisom.
Preuzima strogo primjereno i solidno sve poslove za zalobne odre i pogrebe.

Stolarska radionica
Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.
Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.
Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.
LUKA GECAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Engleska prodavaonica krzna.
Bogati izbor svih predmeta, zasijecajucih u krznarsku struku.
Cijene veoma umjerene.
GORMANOW
Llanquihue ug. Pedro Montt

Banco
Anglo-Sud-Americano Ltd.
Podruznica u Punta Arenas
Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.
FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ
Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.
UVOZ I IZVOZ
Primili smo glasovitih francnskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.
CHILENSKOG MASLA
Bogati izbor jestvina i likera.
Ne bojimo se utakmice.
56 — Calle Roca — 56

MESARNICA
— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.
— **Visko Kusanovic** —

A. W. SCOTT
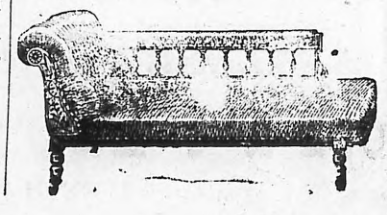
Pokujstva

MAY DAWKINS
engleska primalja.
Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.
Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez
Lijecnik
— Chiloé ugao Santiago —
Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Paic
Lijecnik
Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.
lijecnik
Sanatorij «Magallanes»
Konsultira od 1—4 po podne.
— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR
Gilbert Alessandri
Cihloé izmed Valdivia i Santiago.
Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

IVANICA MILOSTIC
— PRIMALJA —
Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia
Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC
Aconcagua ugao Boliviana
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato
PEDRO KOVACIC
Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia
F. SCHLAPBACH
Skladiste svakovrsnog oruzja.
Potrepstina za lov i sport.
Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija
B. LIVACIC
Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Ivan Sturica
Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

Antun Rozic
brodograditelj
Ulica Maule ugao Paraguaya.
Gradi i popravlja: kotere, lagje, camce i catare.
Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad
— Av. Libertad ugao Arauco —
Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.
Prodaja na vele i na malo.
JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA
LA SIN BOMBO
— Ulica Roca —
Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.
SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM
Bogato skladiste Sjevero Americkih satata.
Optickih predmeta, dragulja i prstenja.
GIVONETTI
Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central
— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa
G. LEPORI

Zapateria Spalatina
Antona Radanovica
Ulica Ñuble kraj mosta.
Napravlja obucu po mjeri i popravlja istu.
Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.
Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril
Avenida Colon ug. Avenida Libertad
PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.
Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.
Posluga za obilelji na kucu.
Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.
Drva za ogrjev do 500 vozova.
Cijene veoma niske.
Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"
— tvornica cigareta —
Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».
Havanski duhan; higijenicni papir.
URRUTIA I SOLARI

Franjo Tomsich
AGENTURNI POSAO.
Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.
Pristojbe vrlo niske.
— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR
— — — — — — Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — — —
GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia
— UVOZ I IZVOZ —
trgovackih predmeta uopce
— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —
— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —
— Cigareta «La Corona» i «Sport» —
— Maslina posoljenih i zelenih —
— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —
— Valdivia uz Hotel Royal —

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 6 | Punta Arenas, na 16 Kolovoza 1908 | Godina I.

Casa Croata de Juričić & Turina

Bluza i Suknja svilenih, vunenih i pamucnih veliki izbor.

Cipela za gospoje, gospodu i djecu, specijaliteti beckih, engleskih i amerikanskih tvornica.

Oprava za krstenje od jednostavnih do najfinijih.

Gostionica

Prima se na hranu; kuhinja po domacu.
Bogato opskrbljena pivnica pobranim likerima.
Prosluga najurednija.
Visko Violic
Llanquihue ug. Av. Colon

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant
— MARINA —
Frana Batistica
Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Električna rasvjeta.

Matija Raevic
— Ulica Pedro Montt —
Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine.
Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

REGREO MIRAMAR
MARCO PIVCEVIC
Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN
Fonografa i ploca najprve vrsti.
Klaudij Imbert
Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova
— Ulica Llanquihue —
Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli e tagliarini.*
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
10 potpunih spavaonica prvog razreda.
A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue
Roca ug. Llanquihue.
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —
prodaje jedini uvoditelj
Mitar Kalajdzic
— ulica Pedro Montt —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:
. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .
— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru
— Avenida Independencia —
Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA
NA PARU
Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.
Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.
Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakalá po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.
J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

† Krunoslav Tripalo.

U subotu u vecer dne 4 srpnja preminuo je cestiti sinjski nacelnik Kruno Tripalo.

Pokojnik je preminuo u najljepsim godinama. Pokosila ga neumitna bolest, kojoj nema ljeka. Kruno je bio sin bivseg nacelnika g. Petra Tripala, clan no tom one odlicne porodice, koja je imala proslosti velikih zasluga za narodni preporod u Sinjskoj krajini.

Pokojnik se je bio posvetio vojnickoj struci, ali kad se uvjerio, da taj zivot nije za njega, izstupio je iz vojnistva i dosao u Sinj, gdje je poslie malo vremena nasliedio svoga otca na nacelnickoj stolici. Kad se je organizirala Hrvatska stranka, pok. Kruno bio je izabran u upravni odbor nase stranke, ali je iz stupio prigodom zadnjih izbora, uslied nesuglasica, koje su nastale glede kandidatu za sinjski kotar. Pokojnik je mnogo zasluzan za napredak sinjskog Sokola, kojemu je on bio duša.

Za pokojnika se u obce može reci, da ga je resila i plemenitost srca i zarko otacbenicko cuvstvo.

Neka mu je laka zemlja!

† Pavo Kamenarovic.

Dne 1 srpnja preminuo je vrli starina Pavo Kamenarovic, pomorski kapetan, komendator Danilova reda III stepena i bivsi nacelnik Dobrote i narodni zastupnik na dalmatinskom saboru, u 87 godini svog zivota. Odmah u pocetka ustavne borbe svom dusom prionuo je uz narodnu stranku, idejama kojim ostao je vjeran sve do smrti. Izticao se je u narodnoj borbi, osobito proti autonomasima, a kasnije talijanasima. Bio je ljubitelj narodne knjige i dobar knjizevnik.

Kao domaci pjesnik nadmasio je sve svoje suvremenike u Boki Kotorskoj, tako da mu premca nema. Nije bilo veselja ili zalosti, svecanosti crkvene ili narodne u Dobroti, i u Boki, — u svakoj uprav prigodi — a da ne bi nas pjesnik Pavo Kamenarovic zapjevao.

Pokojnik je u svom rodnom mjestu u vise navrataka obnasao cast obcinskog nacelnika i bio je clanom svih mjestnih ustanova. Puno je bio radin i djelatan sa svakog pogleda. U svim pak sastancima i dogovorima vodio je prvu riec i njegova riec bila je uvazavana. Bio je i ljubitelj starih ustanova. Za to neumorno je radio godine 1859 sa pokojnim kotorskim biskupom Markom Kalugjerá, da se uspostavi tisucljetna nasa «Bokeljska Mornarica», koja je bila obumrla. Onom prigodom izpjevao je na cast sv. Tripuna, pokrovitelja Kotora, krasnu pjesmu «Dan odvjetnika kotorskog», kojom je ovjekovjecio svoje ime u nasoj domaccj povjesti. U dobroj je pak uspomeni svima u Dobroti, koliko je pokojnik nastojao, da se godine 1862 utemelji nasa «Slavjanska Citaonica», namjerom da ona bude pravim narodnim razsadnikom.

Dobrota je smrcu pek. Pava Kamenarovica izgubila jednog od odlicnijih svojih sinova, ko jega ce se ime sa zahvalom i priznanjem spominjati dok bude Dobrote, jer se ovakovi narodni borci, pjesnici i patrioti po malo radjaju. Ovom je zasluznom pokojniku bio krasan sprovod. Po grebno slovo u pokojnikovu pocast izrekao je narodni zastupnik go.p. Gjuro Vukotic. Bog dao vjecni pokoj clemenitoj dusi kaketan Pava Kamenarovica.

Teske nezgode kod konjske utrke u Ilidzama.

Prvih dana srpnja bila je na zemaljskom trkalistu u Ilidzama velika konjska utrka, na kojoj su sudjelovali castnici podcastnici vojske, kao i privatni posjednici konja u Bosni i Hercegovini. Tecajem je utrke palo devet jahaca, od kojih je jedan ostao mrtav na mjestu, trojica su tezko, a ostali lako ranjeni.

Susa.

Biskini, Laginja, Hribar i Ploj bili su na 3 srpnja kod ministra-predsjednika Becka, da ga upozore na strasne posljedice, koje priete Dalmaciji, Istri i slovenskim zemljama od duge ubitacne suse. Ministar je izjavio, da jos nije primio iz pojedinih zemalja sluzbenih izvjestaja, ali da ce odmah o tom govoriti sa ministrom unutrnjih posala i na vrieme poprimiti nuzdne odredbe.

Englez o Dalmaciji.

U englezkoj smotri «John Bull» jedan engleski putnik priobcuje svoje utiske sa putovanja po Jadranu. Jako je ozlovoljen na buku i na hotele a Trstu, a nema dovoljno rieci da se nahvali Dalmacije. O Dubrovniku kaze: «Kad bih postao obsolutisticki monarh i bio poslan u progonstvo, izabrao bih sigurno Dubrovnik kao zakloniste posljednjih dana!»

Djacki kongres u Pragu proti Rauchu.

Na djackom slavenskom kongresu u Pragu bila je primljena resolucija, kojom sveukupno slavensko djastvo prosvjeduje proti postupku baruna Raucha i vlade sa hrvatskom univerzom i obrce hrvatskom djastvu u borbi svu mogucu pomoc.

Demonstracije proti Rauchu u Kninu.

Pisu iz Knina, 10 srpnja:

Jutros u jedanaest sati dojurio je iz Like automobil, koji se zaustavio u Kninu. Dvojica od putnika zapitase, gdje je kninski muzej hrvatskih starina. Otac Marun, kao cuvar muzeja, doceka strance i oni pocese razgledavati starine. U to se prosuo glas, da je to barun Rauch dosao iz Zrmanje. U tili cas sav Knin bio je na nogama. Odmah se sakupilo oko 500 dusa. Pred muzejom zacne demonstracija, kakve Knin nije vidio. Zvizdanje, pjevanje, povici «Abcug servus-druztvo!» i slicno orilo se pol sata. Dva odlicna gradjanina podjose na to u muzej, da vide, sto radi Rauch u muzeju. Na njihovu intervenciju, bar. Rauch morao je prekinuti razgledavanje, te mu nisu dozvolili, da se upise u knjigu posjetnika. Rauch je izisao sav blied i uzrujan. Suputnik njegov, veliki zupan Vucetic, stao sad intervenirati i molio, neka se baruna Raucha ne dira. Kninjani su vikali: neka se vozi, da ga ne ce u svojoj sredini, sto je dosao u Dalmaciju, slobodno mu proci, ne ce mu nitko nista uciniti. Obcinsko redarstvo i oruznistvo bilo je prisutno, no nisu se miesali u demonstraciju, a povoda uredovanju nije bilo. Rauch se sa suputnikom, pracen od cielog Knina, nastojao sto brze doko-

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posudja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. - Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.

Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.

Prodaja na vele i na malo.

Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

„OCEANIA" polazi iz Buenos-Aires-a dne 22 Kolovoza, da prihvati putnike, koji krenu iz Punta Arenas s postarskom prugom na 9 i prispiju na 16 Montevideo.

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKLADISTE DRVA NA PARU

Braca Bonacic i Dr.

Grade se brodi svake vrsti i velicine.

Popravci se obavljaju gvozdenim materijalom, sa i bez provigjenja istog.

Istezu se lagje i preko 1000 tona velike.

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci opadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; 'kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovaciću rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Stocarstvo u Magallanesu.

Obzirom na to, sto mnogim citaocima ovog lista nije poznat nacin gojenja stoke u ovom kraju, odlucih, da nesto o istom napisem.

U magallanskom teritoriju imade dan danas vise milijuna ovaca. Vecina ih je race merino i Lincoln ili krzane od ove dvije. Imade ih i druge race, ali u znatnoj manjini.

Godine 1873-74 prenesose s obliznjeg Falklandskog otocja malen broj ovaca, koje se, uprkos ostre zime i snijega, umnozise, kako prije rekoh, do vise milijuna, neka ih se svake godine ubije za meso preko 300.000 glava, osobito ovih zadnjih godista.

Kad proucimo, na koji se nacin postupa sa tim zivotinjama, cinit ce nam se nevjerojatno, da su iste mogle tako napredovati.

Opstoji u ovom teritoriju oko 50 *estancija*, velikih i malih. Od ovih obuhvaca koja do dvista i trista hiljada hektara povrsine, na kojoj zivu sto do sto i pedeset hiljada ovaca. Svaka *estancija* imade razdijeljenog svoje zemljiste na vise omanjih komada sa ogradama (alambrados). Ove su ograde od drvenih stupova, zakopanih u zemlju za jedan metar i udaljenih obicno jedan od drugoga 12 do 15 metara. Stupovi su na vise mjesta provrtani u razmaku od nekih 15 cm; pred vrhom su luknje rjedje. Kroz luknje je provucena po jedna zeljezna zica, a obicno ih je po sest. Svako 400 metara zice su pritegnute za jedan glavni stup. Izmed stupova, a u razmaku od jednog metra, pribijene su zice za drvene stupice (piquetes). Tim nacinom zice stoje uvijek jednako otegnute, pa je nemoguce, da se stoka kroz iste provuce na drugu stranu. Chilenska milja (1700 m. po prilici) ovakove ograde zapada, s materijalom i rabotom, trideset do trideset i pet lira sterlinga, to prama udaljenosti zemljista od luke.

Imade i druga vrst ograda, gdje se upotrebljavaju zeljezni stupovi i stupici, dobavljeni iz tvornica iz inozemstva; ovakove ograde zapadaju vise, ali za to i traju puno vise.

Na komadima tako ogradjenog zemljista zive 5—6 i vise hiljada ovaca, na slobodnu zraku, jer se nikada ne dovode u tor, a niti opstoji isti. Same ovce pasu, spavaju i jagnje se bez ikakove paznje. Jedan coban obilazi svaki dan ogradom samo za to, da podigne koju zavaljenu, obnemoglu ovcu i da pokupi s crknutih vunu.

Ovdje se pocimaju ovce jagnjiti mjeseca rujna, a do prvih dana listopada mal ne su sve objagnjene.

Malo pozatim treba jagnjice poskopiti i udariti im znak. Svaki gospodar ima posebni znak, da se mogu ovce raspoznati, ako bi se izmijesale, ili ako bih ih kogod pokrao.

Svaka ograda imade svoju ogradicu za znacenje (corral de marca), koja je velika jedno 100 m. c. Da citatelj pak bolje razumije, kako se ovaj posao obavlja, evo mu nacrta jedne takove ogradice.

Kad je prispio dan za oznacivanje, cobani na konjima i tornim psima opkole jedan dio zemljista i prekupe sve ovce, koje se tute s jagnjicima nalaze. Malo po malo ih dovedu i zatvore u stranu naznacenu *AAA*. Da se ne bi jaganjci rasprsali, u blizini ograde pomezu ih i drugi radnici utjerivati s mrezicama u ruci.

Zatvorene jednom ovce u *A*, pociniju se pomalo utjerivati u mjesto oznaceno sa *B*. Tamo su tri ili cetiri radnika, koji ce luciti jagnjice i bacati u *C*, dok ovce prolaze kroz malena pokrajna vrata u stranu oznacenu sa *D*. U mjestima *C* stoje po dva covjeka, koji hvataju jagnjice i drze, dok ih vjestaci u tom poslu: uskope, ako je muski; oznace na uhu i otkinu im rep. Rep potkidaju koliko muskomu, toliko zenskom jagnjetu. Jagnjice muske namijenjene za rasplod ostavljaju cijelim repom, da ih je lako prepoznati. Rad istoga razloga ozanacuju muske na lijevom, a zenske na desnom uhu, ili obratno. Kad je jagnje uskopljeno i oznaceno, baca se u *D*, gdje ce se sastati opet s majkom. Tu ih ostave za kratko vrijeme u miru, da lakse nagje ovca jagnje ili jagnje majku.

Na sto ovaca bude najmanje osamdeset jangjica, a dosta se puta dogodi, da ih bude i sto i deset na sto, neka lisice i grabezljive ptice ucine svoju.

Kad se je jednom sve oznacilo i oskopilo. puste se ovce da opocinu nekoliko dana. Po tom dolazi vrijeme strizanje.

Strizanja zapocima obicno prvih dana mjeseca prosinca. Ova se obavlja skarama ili strojem. (Nozice stroja slicne su zupcastim nozicama, sto upotrebljavaju brijaci). Strizanja je obicno na pogodbu. Za svake tri, a najvise cetiri hiljade glava, opredijeljen je po jedan covjek. Obicna je pogodba 13—14 silinga po stotini ovaca.

U ovoj se radnji najvecma isticu nasi ljudi, od kojih malo koji da ne ostrize danomice po dvije sto glava, a imade ih koji kroz vise dana dopru i do tri stotine. Rekoh na dan, ali treba da napomenem, da se radi samo devet sati. Ostalo je vrijeme namijenjeno odmoru.

Striznja se obavlja u velikim za to napravljenim strehama (galpones), u koje moze uljesti mal ne toliko ovaca, koliko se moze ostrici za jedan dan. Ovce se tu zatvaraju svaku veer za dojduci dan, s razloga, ako bi po noci kisilo, da se ne smoci vuna, jer se smocena vuna ne smije zbijati u plastove, posto bi se takova uspljesnila ili zapalila.

Mjesto, gdje se strize, napravljeno je poput dugih hodnika, u kojima su poredani strizaci u razmaku od dva metra, kako ne moze jedan drugoga ometati. Nizom hodnika imade toliko malih zagrada, koliko je strizaca. U svaku zagradu staje po dvadeset ovaca, a imaju dvoja vrata: jedna prama velikoj zagradi od kuda se dotjeravaju ovce svakog puta, kad se isprazni, a druga prama hodniku, kroz koju strizac vadi ovce. Prama ovim vratima, preko hodnika, druga su opet vrata, kroz koja se pustaju ostrizene ovce. Dakle strizac uhvati ovcu iz prve gori imenovane zagrade i povuce je na hodnik gdje ce strici. Taj se posao obavlja ovako: Ovca sjedi, te joj se ostrize najprvo trbuh, koju se vunu odijeli i baci na stranu. Onda se, ako se strize skarama, pocne strici od desnog uha, niz istu stranu do repa. Za tim se povrati od drugog uha i dovrsi ju s druge strane. Po tom ju pusti kroz vratasca, s druge strane hodnika u zagradu, gdje ce ostati do odmora. Tu ih gospodar ili nadglednik prebroji i zapise.

Kad se pak strize strojem, posto se je ostrigao trbuh, otvore se prsi do za lijevo uho i slijedi niz lijevu stranu do repa, pa se onda povrati na desno. Na ovaj nacin ne smije se ovca povaliti, vec mora svegj sjediti.

Strizaci se ne brinu za runove. Oni ih samo malo odstrane, da im ne smeta. Za tu radnju imade nekoliko djecaka, koji kupe runove i nose ih na jedan stol, gdje ce ih drugi radnici ocistiti od slabe i gnusne vune, a onda zaviti i vezati (veziva se istom vunom). Od ovog stola nosi ih drugi djecak na drugi stol, gdje ce ih jedan vjest covjek razvrstati po vrsti vune. Za ovaj posao je napravljeno vise odjela (divisiones). Trbusna vuna ide naposebno kao posebna vrst.

Malo dalje ovih stolova smjesten je tijesak (prensa) u koji tri ili cetiri radnika slazu runove u plastove (fardos) Tijesak je na paru, na ruke ili hidraulicna tlaka. Plastovi iz ovakovih sprava izlaze tako stisnuti, da u manje od polu kubicnoga metra velicine staje sto do sto i dvadeset runova, a teze do 300 kgr. Da se isti ne bi razvrtjeli, uvezuje se u cetiri ili pet gvozdenih obruca. Tako zbivenu vunu salje se u Evropu.

Ovdjesnje ovce daju dosta vune. Mlade daju poprjecno preko 2 1/2 kg., *skopci* do 3 1/2 kg., docim ovnovi jos vise — progju 10 kg.

Vuna iz Magallanesa imade dobru cijenu na evropejskim trzistima, tako da se je god. 1906 prodavala do 15 d. po funti; god. 1907 po 13 d. Ove se godine prodalo nesto cjenje, posto su pale svim vunama cijene.

Kako se vidi od ovaca se crpi silno bogastvo, posto ne zadaje puno troska. Jedino, kada se pomoli ljut neprijatelj — guba, to nesto otegocuje. Za to svaki gospodar stoji na oprezu, da se u njegovu stoku ne bi uauljala guba. Da se lakse od tog bica obrani, kupuje (baño), ovce po tom su ostrizene, pa bile gubave ili ne.

Za ovu su radnju napravljene od dasaka kupke duge 24 do 30 metara, siroke kako moze jedna ovca slobodno plivati, a duboke 2 metra. U dnu su nesto uze nego pri vrha.

Takove se kupke napune vodom, u koju se smijesa lijek proti gubi. Od istog imade vise vrsti, ali se ovdje najvise upotrebljava «Pr h Little» pomijesan fluidom Highland ili Cooper pomijesan s istim fluidom. Imade i drugih, kao: Hayward Dip, Robertson Dip, Duhanski prah i drug h.

Od prvih gori naznacenih ljekova pomijesa se jedan dio su sto djelova vode, docim fluida nesto manje od praha. Ovo se sve dobro izmijesa s vodom. Onda se ovce bacaju u kupku, jedna po jedna, a ove moraju same preplivati na drugi kraj. Da se ovce ne poduse, stoje sa strane tri cetiri radnika, koji ih zatjeruju i paze da se pokvase potpuno.

Na onoj strani, gdje ce ovce izlaziti, napravljene su stepenice, da se same mogu popeti. Kad se ove popnu, dolaze u jednu zagradu, gdje ostanu, dok se dobro ne ocijede. Ove ograde su napravljene tako, da se sva ocijedjena voda slije ponovno u kupku. Sa svim tim ipak se potrosi dosta vode, pa valja ponovno nadolijevati i dodavati lijeka.

Kupanje se obavlja tri-cetiri puta na godinu. Ako ima dosta bolesnih ovaca, tad se to ponovi i vise puta. Nu ne moze se ponoviti kupanje, dok ne progje barem dvadeset dana, jer sve slabije ovce pod jakosti kupanja otegnu papcima.

Trosak za ovu radnju iznosi najvise 8 centava po glavi s lijekom, a cijeli trosak za strizanju, paznju i ostalo nikada ne prelazi $ 1 po glavi.

Pomislite, dakle, koji se silni dobitak vuce od vune, jagnjadi i mesa.

I nasi ljudi istuku bijepa novca.

V. L.

BRZOJAVKE

Valparaiso 13. Na ovdjesnjoj carinari otkrilo se pronevjereno novca. Uapsena u cetiri novnika.

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Bogato skladiste dalmatinskih proizvoda: **Vlahova, Maraschina i Robcocole.** Desertnih vinija: **Prosek, Vugava i Tartaro** iz tvornice I. - VLAHOV, ZADAR. — Viskih **Srgjela i incuna,** posoljenih i u ulju.
— PRODAJE NA MALO I NA VELIKO. —

Po dosadanjim izvidima pronevjerena svota dopire do $ 53.000, a drzi se da ce preci $ 100.000.

Regbi, da je u taj posao upleteno nekoliko trgovackih tvrtka i trgovackih agenata.

Ischl 13. Kralj Eduard prispio je u zoru. Pricekao ga je na stanici car Franjo Josip veoma srdacno.

Sluzbeno se saznaje, da se je Aerenthal, ministar vanjskih posala, razgovarao s Mr. Harding-om, koji, prati kralja Edvarda, o evropejskoj situaciji uopce a poglavito o turskim poslima.

Na gala-veceri izmijenjene su veoma srdacne zdravice izmed cesara Franja Josipa i Kralja Edvarda.

London 13. Skupstine nihilista nastavljaju se uz veliku tajnost. Skupstini je prisutno oko osam sto odaslanika, na koje se strogo pazi.

London 14. «Daily Telegraph» javlja, da je carigradski komitet «Jedinstvo i napredak» odlucio prisiliti sultana, da isali iz Yildiz-Kioska, koji bi se imao preurediti za narodni park.

Marienbad 14. Stigao je amo kralj Edvard.

KRONIKA

Licne vijesti.

Nakon sedam mjeseca odsutnosti, povratio se u cetvrtak u vecer, s parobrodom «Oravia», iz Buenos Aires-a vrijedni mladic i ugledni nas amerodnjak gosp. Ilija Caputovic. Sasvim tim, sto je parobrod prispio u kasno doba noci, pricekalo ga je mnostvo prijatelja, da mu stiane desnicu i za junacko ga zdravlje upita.

Dobro nam dosao!

Zalost.

Uglednim nasim zemljacima; braci Jozu i Matiji Pozinovicu, stize crna vijest, da im je u Kotoru preminuo najstariji brat Krsto (Laka mu bila crna zemlja!) otac milovidnog mladica Umberta, koji se od skoro godinu dana nalazi megju nama.

Raztuzena braca i ucviljeni sin nek prime ovim znak naseg dubokog saucesca u golemnoj nesreci.

Skupstine.

Kako je bilo najavljeno preko mjesnog novinstva, danas ce se na 1 1/2 sat poslije podne obdrzavati sjednica Hrvatskog dobrotvornog drustva, da raspravi nekoliko vaznih pitanja.

Austrijsko potporno drustvo takogjer ce se okupiti, da izabere pregledatelje drustvenih racuna.

Nekote se ranio.

Jucer oko dva sata po podne, doveli su parobrodom «Fortuna» iz San Gregorio, gosp. Matiju Dragicevica, koji je sam sebe nehote ranio revolverom. Odjel «Crvenog Krsta» prenese ranjenoga do bolnice, gdje ce biti lijecen na trosak Hrvatskog Dobrotvornog drustva, ciji je clan.

Pripovidio nam je, da mu se ovako dogodila nesreca: Posao je da donese za gospodara jednog ulegjenog brava. Dok je prolazio hodnikom, namjeri se na jednu kosuljicu, kojom se zamotavaju frigorificirani bravi, pridigne je s tleha i pripase oko pasa, veleo: sluzit ce mi za cistit svijece. Po obavljenu posla vrati se u sobu i u mraku htjede da otpase kosuljicu. Pri sebi je imao i revolver, kojeg je zanago potegao kosuljicom. Kad je revolver pao na zemlju, opali i zrno ga pogodi u desnu bedru.

Kaze, da se pustravic i poceo vikati mislec, da ga drugi hoce da ubije, a tek mu puce pred ocima, sto se dogodilo, kad opazi pred nogama svoj samokres.

Srecom zrno nije ozledilo kosti, niti se zaustavilo duboko u mesu, vec pod samom kozom, pa ce ranjenik lako preboljeti.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

3. Jakost spanjolskog oruzja.

Spanjolci bijahu vojaci veoma brabri i naviknuti tuci se u velikim evropejskim ratovima. Dolazahu u Ameriku tvrdom odlukom, da ce se izvrgnuti ma kojoj pogibelji samo da se dokopeju bogastva. Ali indijanci, osobito Araukanci, takogjer bi jahu veoma srcani i nisu se bojali izgubiti glavu, vojujuc proti strancima, koji su dolazili, da im nepravedno otmu slobodu i zemlju.

Da su se spanjolci i indijanci tukli jednakim oruzjem, stalno je, da bi ovi potonji bili dobitnici, posto su bili brojniji, u svojoj kuci i branili svoje. Bolja vrsta oruzja poklonila je spanjolcima pobjedu i dopustila im osvojiti Chile i cijelu Juznu Ameriku.

Spanjolci su upotrebljavali topove i puske, koje, i ako nijesu kao danasnje, sluzile su bolje nego ikakvo drugo oruzje onoga vremena; sabljom su mogli ubosti ili zasjeci covjeka od jednog zamaha; nosili su oklop; jahali su izvjezbane konje za rat i sluzili se pejma, koji bi sred boja bijesno navaljivali na indijance i grizli, dok bi ih usmrtili.

Oruzje indijanaca bijase: strijelica, koplje i buzdovan. Strijelicu su nakom malo zabacili, jer okloplenim spanjolcima nijesu mogli nanijeti nikakove stete. Koplje je bilo pet do sest metara dugo i na vrhu dobro zaostreno. Ko je znao istim okretno vladati mogao je naprijatelja probosti ili barem tesko ozleditl. Buzdovan je bio od tvrda drveta, a ruckica mu je dosizala i do tri metra. Indijanci su se tako vjesto buzdovanom hitali, da bi i najbolji konjanik pod udarcem s konja pao.

Kad su prvi put indijanci vidjeli konjanike, cudili su se i mislili su, da je to jedno bice. Divili su se brzini, snagi i okretnosti. Pucnjava pusaka i topova bijase plasilo za indijanci. Nijesu mogli shvatiti, kako ono oruzje ubija ljude na tolikoj daljini; tutnjava i dim [illegible] povecavase iznenadjenje. Na najvecma su se plasili bijesnih pasa, jer su od ujeda istih trpili mnogo vise muka, nego od puscanog zrna.

Ova tako velika razlika izmed oruzja spanjolaca i onog indijanaca pravi je uzrok da su prvi slavili pobjedu. Na konju, dobro obaruzan svaki je spanjolski vojnik mogao udariti na sto indijanaca. Osim toga spanjolci su se bili u redovima i slusali bi slijepo zapovijedi jednog poglavice, dok indijanci nijesu imali zapovjednika. Upustali su se u bitku bez reda, bez zapovijedi i bez cilja, a rasprsali bi se u najgorem redu, kad bi na njih navalili konjanici. Spanjolci, vojnicki izvjezbani, lako bi se okoristili smetnjom indijanaca i predobili ih ma koliko brojni ovi bili.

Takogjer treba napomenuti, da su urogjenici u pocetku drzali spanjolce neumrlim bogovima, te da su ih se plasili. Bludnja ova bijase od velike koristi osvajacima, njoj imaju takogjer da zahvale za prve uspjehe. Netom indijanci opazise, da su spanjolci podlozni bolestima i smrti borase se proti njima, kako ono kapetan Ercilla rece:

Ardiendo en viva rabia avergonzados,
Por verse de mortales conquistados.

Slijedi.

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta
za daróve.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA ÑUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Po starski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u. vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

Pozor
Pokujstva — **Pokujstva**
Na sedmicne i mjesecne obroke
Ko zeli urediti svoju kucu, a da i ne osjeti troska, nek posjeti moju prodaonicu
LA ECONOMICA
— Ulica Roca —
Pokujstvo za *spavaonice*, za *blagovista*, za *pisarnice*, za *kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.
F. RABAGLIO

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille, Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"
Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

pati zeljeznicke postaje, gdje je ostao automobil. Demonstracije se nastavise citavim mjesom, tako da je barun Rauch ostavio i naruceni objed. U susret mu dodje automobil. Rauch skoci ne automobil, koji se odmah dao u bieg. Kad se Rauch na automobilu osjetio siguran, izvadi revolver i napeo ga prama obcinstvu, koje se tom biegu i toj odvaznosti od srca smijalo. U tren oka nestade automobila, a Kninjani dovikuose jos zadnji: Abcug Rauch!

Rauch je namjeravao otici iz Knina preko Benkovca u Obravac, pa odatle probrodom u Senj, ali je, k ko se vidi, bio prisiljen promieniti pravac, pa je bize bolje odprasio natrag prama Lici. Onako sidacan docek u Kninu nije bio u programu.

Sprema se strajk kod Ungaro-Croate.

Javljaju iz Senjske Rijeke, da su kapetani i masiniste, namjesteni kod parobroda ug.-hrvat. parobr. druztva, prikazali ravnateljstvu svoje zahtijeve glede povecanja place i preuredjenja svojih odnosaja prama druztvu. Dali su ravnateljstvu rok, da se izjavi. Ako se ne dodje do sporazuma, sva je prilika, da ce kapetani i strojari najaviti strajk. Ne fali drugo Dalmaciji!

Imenovanje hrvatskih biskupa.

Iz Baca javljaju, da su dobili iz Rima pouzdane vijesti, da je rimska kurija odbila jedanaest-ricu kandidata, predlozenih od Raucha, na izpraznjene biskupske stolice u Diakovu i u Senju. Jos nije postignut sporazum.

Slovenci u Trstu.

Mladi bankarski zavod «Trgovska obrtna Zadruga» u Trstu kupio je dvie prekrasne palace, koje se prostiru iz ulice Stadion do ulice Acquedotto. U njima ce se vec pocetkom dojduce skolske godine, smjestiti. Druzbina pucka skola i slovenska trgovacka akademija. Evala trscanskim Slovencima, koji svojm silama znadu da sticu ono sto im vlada krati!

Stranci u Dubrovniku.

Prosle godine 1907 bilo je u Dubrovniku prijavljeno 10.652 osoba, kod raznih hotela i gostionica. Promet sa strancima u Dubrovniku sve to vise raste.

Iz Opuzena.

Pisu: Stara je riec u Neretvi: «Llistak (srpanj) na vrata, svaka nesreca na vrat!» I ako u taj narodni fatalizam ne treba da vjerujemo, ali na zalost svake se godine ponesto dogodi. I ove godine zaredale nesrece. Djevojku Radonic uj la ljutica zmija, pak tezko da preboli. Ivan Vukosan, uzdanica majke udovice, pao sa smokve i natakao se na kolac. Utopio se je Dugandzic, djecarac od 15 godina. Butiganu izgorjela psenica, te ce siromah morat ove zime pasti na kamatnicki liepak. Jedno diete izbilo oko. Dvie se zenske pocevrljale, te iedna jednu z darskim cekicem namazala, da ce se ova sa juzinom i burom dobro sjecati svoje dobre prijateljice.

Hrvatsko parobrod. drust. „Jadran".

Kako je bilo javljeno u novinama, ustanovilo se je ovo novo drustvo i konstituiran je u Spitu odbor, u koji su usli: Dr Ivo Krstelj, odvjernik, Sibenik; pom. kapetani: Nikola Buntjelic i Marko Krstel iz Peljesca; Filip Ivanisevic, trgovac u Trstu, Gajo Raduno i Damjan Katalinic, trgovci i veleposjednici u K. Staromc; Klement Babic, trgovac u Makarskoj i Ivan Petric, trgovac i posjednik u Jesenicama. Temeljna glavnica utemeljena je u iznosu od K. 50.000.

Za trgovacku skolu u Dubrovniku.

Trgovacko-obrtnicka komora u Dubrovniku zakljucila je u zadnjoj sjednici, da se poduzmu koraci, kako bi se cim prije osnovala u Dubrovniku trgovacka skola.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod
Nasljednika CH. WILLIAMS
Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA
ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.
UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA
Bogati izbor jestvina i likera.
Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

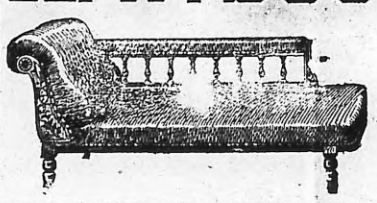

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.
Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

— — — — — — Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —
— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —
— Cigareta «La Corona» i «Sport» —
— Maslina posoljenih i zelenih —
— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —
— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez
Lijecnik
— Chiloé ugao Santiago —
Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais
Lijecnik
Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.
lijecnik
Sanatorij «Magallanes»
Konsultira od 1—4 po podne.
— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR
Gilbert Alessandri
Cihloé izmed Valdivia i Santiago.
Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

IVANICA MILOSTIC

— PRIMALJA —
Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC
Aconcagua ugao Boliviana
Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC
Jorje Montt ugao Sarmiento.
Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH
Skladiste svakovrsnog oruzja.
Potrepstina za lov i sport.
Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija
B. LIVACIC
Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.
Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA
Colchaqua izmed Maule i Ñuble
Najbolja i najfinija u Punta Arenas.
Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Poduzece za sjajne pogrebe

Antona Uglesicha
Roca br. 208. Telefono 3.
Lijesova svake cijene i velicine.
Bogati izbor vijenaca i vrpca s napisom.
Preuzima strogo primjereno i solidno sve poslove za zalobne odre i pogrebe.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.
Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.
Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Engleska prodavaonica krzna.

Bogati izbor svih predmeta, zasijecajucih u krznarsku struku.
Cijene veoma umjerene.
GORMANOW
Llanquihue ug. Pedro Montt

Ivan Sturica
Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

Antun Rozic

brodograditelj
Ulica Maule ugao Paraguaya.
Gradi i popravlja: kotere, lagje, camce i catare.
Cijene su 20% nize nego drugamo.

Cantina Libertad
— Av. Libertad ugao Arauco —
Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.
Prodaja na vele i na malo.
JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA
LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —
Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.
SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM
Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.
Optickih predmeta, dragulja i prstenja.
GIVONETTI
Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central
— Atacama ugao Valdivia —
Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa
G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica
Ulica Ñuble kraj mosta.
Napravlja obucu po mjeri i popravlja istu.
Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.
Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad
PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.
Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.
Posluga za obilelji na kucu.
Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.
Drva za ogrjev do 500 vozova.
Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —
Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».
Havanski duhan; higijenicni papir.
URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 7 | Punta Arenas, na 23 Kolovoza 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cjenjeno opcinstvo i nase cienjene musterije na nekoje nesolidne trgovce, koji uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij, nasto najostrije odsudjujemo nesolidnost dotienih trgovaca, te stoga preporucamo cjenjenom opcinstvu da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev,** koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci. — *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Gostionica
Prima se na hranu; kuhinja po domacu.
Bogato opskrbljena pivnica pobranim likerima.
Prosluga najurednija.
Visko Violic
Llanquihue ug. Av. Colon

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant
— MARINA —
Frana Batistica
Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic
— Ulica Pedro Montt —
Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine.
Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva
Maule izmed Roca i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

RECREO MIRAMAR
MARCO PIVCEVIC
Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN
Fonografa i ploca najprve vrsti.
Klaudij Imbert
Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova
— Ulica Llanquihue —
Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli e tagliarini.*
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
10 potpunih spavaonica prvog razreda.
A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errázuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue
Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel
Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —
prodaje jedini uvoditelj
Mitar Kalajdzic
— ulica Pedro Montt —

N. STAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .
— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru
— Avenida Independencia —
Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA
NA PARU
Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.
Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.
Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakala po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.
J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
Jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Ubio ih grom.

Pisu nam iz Obrovca: Dana 7 srpnja u 5 sati jutra seljaci Petar Gnjatovic pok. Vasilja od godina 54, Joven Paravinja receni Corluk Pavlov od godina 16 i Jandrija Badza pok. Koje od godina 46, sa svojim sinom Ilijom od godina 9, svi iz Bilisina obcine Obrovac, nalazili su se pri kopanju kukuruza u Bilisanskim lukama. Radi hrdjava vremena i kise zaklonise se sva cetvorica pod jednu vrbu pokraj rieke Zrmanje. Kad poslie malo vremena upali grom u istu, te usmrti Gnjatovica i Paravinju, a Badzu Jandriju tako rani, da je isti u opasnosti. Mali Ilija ostao je zdrav i neozledjen.

Izmedju rondara i cobana.

Pisu iz Sibenika, da je u noci dneva 28 mj. lipnja nastala kavga izmedju rondara iz Krkovica i cobana iz Civara radi pasnjackih razmirica. Rondari su se borili puskama, a cobani stapovima, pri cemu su smrtno bili ranjeni rondar Petar Serkinic od tezkog udarca stapa, te Ilija Tomasovic pok. Spire i Todi Cakic Jandrijin od puscanog zrna. Tode Cakic izdahnuo je nakon 8 sati. Ante Orlovic, Joso Bilic i Kojo Cakic bili su uapseni od zandarmerije i predani sudu u Skradinu.

Trbusna posalina medju vojnicima.

Javljaju iz Splita, da se je okolo dvadeset vojnika na Gripama razbolilo od trbusne posaline, te da su preneseni u vojnicku bolnicu. Uzrok bolesti bi imala biti pokvarena voda u catrnji kasarne na Gripama.

Novi predsjednik pomorske vlade.

Posto je plemic Ebner zatrazio mirovinu, predstoji imenovanje ministarskog savjetnika D.ra Delesa za predsjednika pomorske vlade u Trstu. Gospodin Deles rodom je Slovenac, prozivio je vise godina na Primorju i govori dobro i slovenski i hrvatski.

Automobil iz Dalmacije u Hamburg.

Pisu iz Beca, dne 11 srpnja: Jucer je bio ovdje vitez Mihanovic. Dosao je automobilom iz Dalmacije i jutros je istim prosliedio za Hamburg. Iz Rieke do Beca ulozio je na putu 10 sati premda je dva puta morao popravljati stroj. Obicno prevali 60—70 kilometara na sat. Gospodin Mihanovic posjetio je jucer u parlamentu zastupnike Biankina i Vukovica, a za tim je imao dugu konferenciju, koja je trajala mal ne sat vremena, sa ministrom trgovine, da ga izvjesti o juznoamerikanskoj trgovini i da mu kaze, sto bi Austrija valjalo da ucini, ako hoce sklopiti koristne trgovacke odnosaje sa Argentinom.

Rauchov bies.

Pavel Rauch je upravo biesan radi doceka u Kninu. Tim biesniji, sto je prosao vise smiesno nego li tragicno i sto ne moze da se osveti. Karlovcu je digao pazar, a Kninu ne moze nista, bas nista. U «Nar. Novinama» javlja, da su mu onu slavu u Kninu priredili dalmatinski Srbi, braca samostalaca, pa se zali, sto «za ciele demonstracije nije svietli ban bio oblastima zasticen, dok bi kod nas (u B.) strani dostojanstvenik svakako nasao izdasnu zastitu». Drugi Rauchov reptil «Ustavnost» posvecuje citav uvodnik «c. k. vlastima Dalmacije» i trazi zadovoljstinu od Beca, Zadra i Knina!

«Ustavnost» zavrsuje: «Ali neka se misle gospoda u Becu i Zadru, da cemo mirno gledati, kako se nekaznjeno vriedja hrvatski ban i ugarski stjegonosa u oci c. kr. oblasti, koje ne nalaze ni vriednim, da se u takovom slucaju ma samo pokazu. Za svakovo uvriedljivo ponasanje mora se dati satisfakcija, a takovu zahtjevamo posve odrjesito, pak necemo mirovati, dok ju ne dobijemo».

Ovo zvuci kao ultimatum. Morat ce nasa vlada dati zatvoriti sav Knin i poglavice poslati Rauchu u Martijanec, neka pasa. Rauch dade oduska svomu jadu. Ili to, ili ce Servusdruztvo bombardovati Knin iz — bacava!

Rauchovo putovanje.

Poslie Knina dozivio je Rauch i u Novomu (Hrv. primorje) neugodan docek. Bilo je svega, pa cak i pomidora i gnjilih jaja. Osam osoba bilo je uapseno. Ali su za to frankovci u Senju Raucha svecano i aklamacijama primili. Kad se u Senju Rauch tuzio na «divljacki srbijanski napadaj u Kninu», senjski otacbenici odobravali su banove rieci i klicali: «Abcug vlasi!» Tako izvjescuje «Hrv. Pravo».

Izborna reforma za dalmatinski sabor.

Becki «Deutsches Volksblatt» donasa: Predlog, koji je dalmatinski sabor u svomu zadnjemu zasjedanju prihvatio sa velikom vecinom glasova, a prema kome bi se sadanji izborni sistem imao da zamieni sa jednakim i obcim pravom glasovanja, nije polucio vladina odobrenja. Prema tome ce se saborski izbori, sto se imadu da obave u dosastom studenome, obaviti prema starom izbornom zakonu. Vlada, ce za tim novomu saboru prikazati jedan zakonski nacrt, kojim ce predloziti uvedenje pete kurije i druge nekoje odredbe, kojima bi se imalo da prosiri izborno pravo.

Konference hrvatskih politicara.

Stigao je iz Zagreba u Bec narocni zastupnik Zagorac, te se u parlamentu dugo razgovarao sa hrvatskim zastupnicima iz Istre i Dalmacije glede politickog polozaja u hrvatskim zemljama.

Nesreca na zeljeznici.

Kako javljaju iz Sarajeva, blizu Vranduha skocio je osobni vlak s tracnica. Mnogo je osoba ranjeno. Iz Sarajeva je odmah odjurio pomocni vlak s lieknicima.

Srrsio strajk kod Ugaro-Croate.

Zavrsio je strajk kapetana i strojara, zaposlenih kod ug.-hrv. plovitbenog druztva. Posto se je vidjelo, da bi tjeranjem maka na konac u velike stetovali interesi i druztva i strajkasa, prihvatilo se je intervenciju rieckog guvernera Nako. Pristalo se na to, da se izabere jedan odbor, koji ce, pod predsjedanjem guvernera uzeti odmah u pretresanje zahtjeve kapetana i strojara. U tom odboru zastupani su: ug.-hrv. plovitbeno druztvo, kapetani i strojari, pomorska vlada, poslodavci, industrijalci i trgovci. Najdalje kroz 15 dana odborima da dade svoj pravorieak. Strajkasima je obecano, da ce dobiti poboljsica i zajamceno im

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u burstima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.

Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.

Prodaja na vele i na malo.

Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna

SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Braca Bonacic i Dr.

Grade se brodi svake vrsti i velicine.

Popravci se obavljaju gvozdenim materijalom, sa i bez provigjenja istog.

Istezu se lagje i preko 1000 tona velike.

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.; Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Dvije vazne odluke

„Hrvat. dobrotvornog drustva".

Rad znanja i vladanja mnogobrojnih clanova Hrvatskog dobrotvornog drustva i onih te kane u isto stupiti, smatramo duznoscu ovdje priopciti dvije vazne odluke, primljene jednoglasno u glavnoj skupstini istog Drustva dne 16 kolovoza t. g. Upraviteljstvo ce ih se unaprijed strogo drzati.

Prva odluka glasi: «Unaprijed ce se strogo vrsiti clanak drugi, paragrafa prvog drustvenog pravilnika».

Ovaj clanak odregjuje, da se samo u Punta Arenas mora dati pripomoc drugu u bolesti i njezinim posljedicama. Dakle unaprijed ne ce niko smjeti, da se obrati drustvu, da ga pomogne, da moze preci kamo drugamo na liecenje. Pismena molba biti ce mu odbacena bez da se dangubi oko saziv anja sjednica. Takova se mjera morala poduzeti, jer se nasilo u drustvu ljudi, koji su velikodusnost clanova u nekim stanovitim prilikama, htjeli da izrabe u veoma niske svrhe. Prosto pak ostaje oboljela clanu, ko se nagje u prijekoj potrebi, da se obrati upravi drustva, a de se ova pobrine, neka bi mu se prikupila izmed drustvenih clanova bud kakova novcana pripomoc. Uprava ce taj posao dragovoljno obaviti.

Druga odluka glasi: Unaprijed ce se strogo vrsiti clanak drugi, paragrafa drugog drustvenog pravilnika.

Clanak ovaj pak odregjuje, da ce se primiti u drustvo samo onoga, koji svjedocbom drustvenog lijecnika dokaze, da je potpuno zdrav.

Do sada je taj posao obavljao narociti odbor. Akoprem je isti nastojao, da sto bolje odgovori svojoj svrsi, ipak se drzi, da je u drustvo dospjelo nekoliko clanova, koji se bas ne mogu ponositi junackim zdravljem. To drustvu nanosi mnogo skode, pa da se i tomu stane na put odlucilo se jednom za uvijed, da novi clan mora biti pregledan od drustvenog lijecnika, na temelju cije svjedocbe ce se primiti u drustvo ili ne.

POSLJEDNJE SLOBODNO GNIJEZDO

„Balkanskog Sokola"

Poletio orao preko Balkana i svuda za nj bijase pusto, tek jednu goru ugleda i tu se zaustavi. Tu nagje gnijezdo sokolovo sa sokolicom i sokolicima, pa zapita sokolicu: «Kamo sela, gradovi, kamo ostali rod tvoj!» A sokolica odgovori: «Sudbina dogje i do ove Crne gore, da je pokosi, no u njoj bi posljednje ovo gnijezdo od tolikih onih, koji su na pravdi Boga propali — i bi joj zao, da i ovu goru izgubimo». V. Perovic.

BRZOJAVKE

Beograd 19. Skupstina je prihvatila trgovacki ugovor sklopljen izmed Srbije i Austro-Ugarske monarkije.

Moskva 19. Bit ce stavljen pod optuzbu Dolgorukov s nekoliko savjetnika zemstva rad despotske podjele pripomoci, sto je drzava poslala seljacima.

Odesa 19. Tvrdi se, da je Car duboko uzbudjen rad dogogjaja u Turskoj. Govori se da ce izdati proglas na ruski narod znamenitiji od onog, sto je izdao u listopadu 1905.

Port-Said 19. Pojavio se jedan slucaj kuzne bolesti u ovoj luci. Poduzete su najstroze mjere, da se sprijeci prosirenje posasti.

Valparaiso 19. Japan je narucio iz Iquique veliku kolicinu salitra za pravljenje strasnog praha poznata po imenom »Chinose».

— Pronevjerena svota kod ovdjesnje carinare nadilazi preko $ 114.000.

Santiago 20. Preuz. Presjednik gosp. P. Monti je obolio.

Razne radnicke zadruge i razna drustva vojnika i mirovini upravise zaolbu na Vladu, da se se bi promijenila chilenska himna.

Lima 20. Kongres je proklamirao gosp. Leguia, presjednikom i gosp. Labarre Sosa potpresjednikom republike.

Carigrad 20. Otpusteno je vojnicko ministarstvo Sultana Abdula Hamida.

Kair 20. Arapski novinari brzojavise turskom Saltanu, da bi poduprli ustav svomu narodu.

Petrograd 20. Lav Tolstoj se oporavio i pise knjigu kojoj je naslov «Zakon sile i ljubavi».

Santiago 21. Ustanovilo se, poslije potankih izvida, da su neki ju useljeni talijanci, koji su stigli parabrodom «Pedro Montt», bolesni od «trakome».

KRONIKA

Prelomio nogu.

U utornik u jutro gosp. Jure Stipanovic htio da pojera psa, koji su mu se bili zavukli ispod kuce izmed kokosi. Pri tom ga je posla pomazao drug, koji je pse tjerao, a on ocekivao da iste udari, da se nebi opet povratili. Kad se hio hititi kamenom, poskliznie i prelomi cijev desne noge male povise clanka. Ionse isti cudi, kako mu se to dogodilo! Nije ni pao na zemlju, ali je ocutio zestoku bol u nozi i sjeo, da vidi, sto je, kad opazi da mu se cijev prelomio ko da je bila od stakla.

Bio je clan Hrv. dobrotvornog drustva, pa odmah opremi glasonosu do upraviteljа ophodnje, koji se pobrine, da se bolesnik prenese u bolnicu, gdje ce ostati dok noga ne zacijeli.

Ojjel «Crvenog Krsta» i ovaj je put samopri gorno priskocio u pomoc, da bolesnog prenese do bolnice.

Stanje bolesnikovo je normalno i nade je da ce sretno prebolieti.

Uspjela operacija.

Kako je nasim citaocima poznato, u bolnici se nalazi clan Hrvatskog dobrotvornog drustva gosp. Matija Dragicevic, koji se nehote ranio samokresom.

Poslo je za rukom gosp. Dr. Lopezu, lijecniku bolnice, izvaditi mu zrno, i danas se ranjenik vec nalazi izvan svake pogibelji, buduc mu je rana, pomno vidana, pocela zacjeljivati.

Pregledaoci racuna.

Uzajamno pripomocno Austrijsko drustvo, na svojoj sjednici, drzanoj dne 16 kolovoza t. g., izabralo je pregledaocima drustvenih racuna g.du Josipa Pasinovica, Iliju Caputovica i Evgenija Parmicica.

Brodolom.

Njemacki bark «Palmira» su cetiri arbula, koji je putovao iz Anverse u Valparaiso, razbio se dne 2 proslog srpnja na 3 sata po pedne, a bio je nakrcan raznom trgovackom robom. Vojska mu se spasila od 23 osobe. Sto se do sada zna, spasila su se samo dvojica: Prvi i drugi kapetan. Petorica su poginula u casu, kad se dogodila nesreca, a ostala sesnaestorica moraju se biti potopila, posto su na lagji otputovala u Tihi ocean nadom, da ce ih sresti kakov parobrod, a odmah iza polaska ucinilo je nevrijeme.

Nesreca se ovako dogodila: Poslije nekoliko dana zla vremena i guste magle, koja je po tom zavladala, «Palmira» je jedrila bez pravca za punih sest dana. Na drugog je srpnja na tri sata po podne udarila o galenu klisuru 300 milja sjeverno od svijetionika Evangelistas. Brod je poceo ciniti vodu, kako to pomorci kazu, i takovom stanju nije se mogao odrzati puno vremena. Brod je ave, dublje tonuo i neuzdajuc se mornari u pomoc, pocese se pripravljati ne bi li se spasili. U tu svrhu spustise lagje, jedan val usmrti na, mjestu petorica mornara. Sesnaest ih se zaputi u ocean, da trazi pomoc. Prvi i drugi kapetan, koji su najzadnji ostavili brod zapustise se protivnim pravcem u jednoj lagji, a za jedro im je sluzio jedan pokrivac razbijena broda. Nakon nekoliko dana lutanja dospjese do svijetionika Evanjelistas, gdje su se zaklonili. Kad je mimo svijetionik prosao parostarski parobrod Oropesa, bilo mu je znakovima javljeno, da se ondje nalaze brodolomci. Netom je Oropesa stigao u Punta Arenas, to dojavi lukom Poglavarstvu, koje posalje odmah parobrod Parvenu, da ih dovade. Porvenir to i ovrsi. Dovede samo, dvojicu spasenih, koji iskazose pomorskim vlastima, kako se nesreca dogodila.

Utopio se?

Na pontunu Serena u noci od srijede do cetvrtka dogodila se nesreca. Jos se ni do danas ne zna, gdje je kapetan, pa se pravom drzi da se utopio. Po sluzbenom izkazu mornara, razabiremo, da se kapetan Willis oko 10, sati navecer lazio i svojoj kabini, a za njim ga mornar, koji mu je po obicaju donio rucak, nije nasao u postelji. Trazili su ga svakud po brodu, ali ga nijesu mogli naci. Kako je kapetan bio kratkovidan i obicavao u kasno doba noci setati po palubi, misli se stalno, da je pao u more, gdje je zanesen jakom strujom i zaglavio.

Hrvati u Calami.

Citamo u «Revista bomberila, da je u Calami utemeljeno vatrogasno dobrovoljno drustvo «Calama». Izabrano je i prvo upraviteljstvo. Sudece po prezimenima, tri od glavnih casti obnasaju nasa braca, i to: Josip Bencevic, kao direktor; Stjepan Tomic, kao kapetan i Dinko Intunic, kao adjutankt.

Veoma nam je milo ovo zabiljeziti, da se bolje vidi, kako se nasa braca znaju i tugjini odlikovati.

Poceli su odlaziti.

Kolovoz je na omaku. Radnje ce se u kampu na skoro zapoceti, pa su vec marniji radenici poceli tamo odlaziti, da izbiju koju paru za zimnicu.

Sreca ih pratila!

Dojam demonstracije proti Rauchu.

Opis demostracija proti Rauchu u Kninu, koje smo donijeli u proslom broju, ugodno se dojmio ovdje nastanjenih dalmatinaca. Krv im nazvrela proti tom narodnom izdajici, tako, da kad jedan drugomu stvar pripovjeda, mase rukama i stiska pesnice isto, ko da se onog casa ponovno demonstrira. Znacajna je opaska: Da smo mi Dalmatinci u Hrvatskoj, ne bi se ni nama ni 24 ure obrnuo u Zagrebu; pokazali bismo mu mi ko smo i sto smo.

Ima ovom ce broju naci nasi nesto o kukavcu Rauchu.

Domovne svecanosti.

Obrazovao se je vec odbor od ugledih gragjana, koji ce vijecati sa gosp. guvernerom o tom, kako cese proslaviti ovogodisnje rujanske domovne svecanosti chilenske. Odbor ce zakucati valjda i na nasa vrata, pa ce trebati svakako, da se po svojim silama i odazevemo, a i pravo je pokloniti nesto na oltar domovine, koja nas je tako brizno i ljubezno primila u svoje krilo.

Kradja.

Dok su ukucani vecerivali, uvukao se tat u kucu gosp. Sekula, koji pobere jedan kisni ogrtac, 1 kaput, jednu pistolu i

Juraj Jordan

— ULICA LLANQUIHUE —

Bogato skladiste dalmatinskih proizvoda: **Vlahova, Maraschina** i **Robcocole**. Desertnih vinija: **Prosek, Vugava** i **Tartaro** iz tvornice R. VLAHOV, ZADAR. — Viskih **Srgjela** i **Incuna**, posoljenih i u ulju.

— PRODAJE NA MALO I NA VELIKO. —

jedan srebrenu kutija za cigarete. Tat je bio uhvacen i gosp. Sekul spasio sve pokradene predmete osim srebrene kutije.

„Gula de Magallanes".

Pozpato nam je, da ce knjiga gornjeg naslova ugledati svjetlo negdje svrhom dolazeceg Sijecanja. Kao i to, da je od punta rendskog trgovackog svijeta bila veoma sturetljivo primljena, a dokazom je to, sto su sve stranice opredijljene za trgovacke oglase potpuno zapremljene.

Koncerati.

Sinoc su se pravili prvi pokusaji za koncerat, sto ce se prirediti u subotu u vecer u Municipalnom kazalistu.

Orkestrom, koji je sastavljen izmed sesnaestorice dilektanta, upravlja gosp. Felix Blanco Lecaros.

Svrha je ovog koncerta plemenita i dobrotvorna, biva sav novac, sto se utjera opredijeljen je za podignuce zgrade za tu-nekol.zne.

Sjednica.

Uprava drustva za zastitu trgovackih pomocnika sastati ce se danas na dva sata pa podne u stanu drustvenog presjednika, da raspravlja o nekim velevaznim pitanjima.

Ranje ga.

Ramon Martinez B. bi uapsen prekjuce, a odvedse u redarstvene uze, jer je ubo nozem pod desnu stranu Onofrija Borqueza.

„Orita".

Jucer oko 4 sata pr. p. stigao je u ovu luku brz postarski parobrod «Orita». Otputovat ce oko podne.

I „tamo one!"

E o, Bogu hvala i «tamo one» pocele pisati priopcenja! Ko to ne vjeruje, moze poviriti u jucerasnji dnevnik, koji se objelodanjuje negdje oko ure od objeda. Ima bit ono bilo sikuro za apetit na mjesto aperitala.

Cemu se cudom cudimo, da se onaj skandal mogao objelodaniti, jest to, sto je ugledao svjetlo u novini koja deje lekcije i lijevo i desno.

Ili je to pitanje ukusa ili je Pitilja doista bez fitilja?

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 24.—
1 kruna a. vr. » $ 1.—

RAZNO

Nikakva strast nije tako mrska ka okolost, a nikakva ne zasluzuje toliko ismijevanja koliko srebroljublje.

Sv. PETAR DAMASKIN.

—

Kad bez suda i tvoju stvar nekome otmes, nasilje je.

—

Ni u pravu svome ne tjeraj mak na konac.

—

Razgovor je razgovor, a ugovor, stranama zakon.

—

Duznik tvoga duzuika nije jos za to tvoj duznik.

—

Ko pravo svoje pusta, nek sebe kriv ako ga izgubi.

Prikuplja za «Domovinu» V. Perevic.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

4. Ekspedicija Petra Valdivianskog.

Poduzece, koje namjeravase osvojiti Chile, bi vrlo ozloglaseno u Peru poslije neuspjeha Almagrove ekspedicije. Vojnici ovoga povratise se tako siromasni i trudni, da su pobugjivali samilost. Od onda se chilenska zemlja smatrala najsiromasnijom u Americi: «bjezalo se od nje, kao od kuge».

Nasao se jednak jedan spanjolskih satnik, Petar Valdivianski, komu je vise bilo stalo do glasa, nego do bogatstva. Valdivianski se bio odlikovao kao podredjeni casnik Pizarrove vojske. Svijestan svojih sposobnosti, postavi si zadacom, da kao glava osvajaca, prodje u Chile, podlozi zemlju vlasti spanjolskog kralja i zavlada u ime njegovo. Sam on u jednoj knjizi kralju pise: «Ne zelim drago vam otkriti i napuciti zemlje Vasem Velicanstvu, da ostane uspomena i dobar glas o meni».

Svojim vjestinim sredstvima, t. j. dobrom stecenim kod osvajanja Peru, Valdivianski organizira god. 1540 ekspediciju od 150 ljudi. Na celu ove malene vojske progje na stotine legva, dok stigne na obale rijeke Mapocho.

Chilenski indijanci, cecajuc se dobro zlostavljanja Almagrovih, ostavi e svoja imanja, netom su opazili pribliZanje sp-njolaca, i pobjegose u goru. Valdivianski preporuci svojim vojnicima, da in uznastoje primamiti prijateljstvom. Ovakovo dobro postupenje urodi dobrim plodom. Indijanci, zapustiv strah, povrate se u svoje stanove i prosljede obradivanjem svojih imanja; spanjolci, naprotiv, mirno se nastane, kao gospodari zemlje.

Utaboren u nizini Santiaga, na podnozju brda sv. Lucije Valdivianski utemelji stoimeni grad na 12 Veljace 1541. Zemljiste bi podijeljeno izmed osvajaca, koji se pozurise u mjestu, da sebi sagrade stanove. Na jednom uglu prostora opredijeljena za vojsicko polje, podigose malen hram, koji bi kasnije pretvoren u stolnu crkvu. Sve su ova gradjevine bile od debla stabala i gliba, a pokrite kukuruzovom slamom. Prve kuce glavnog grada Chile malo su se razlikovale od trosnih indijanskih koliba.

Po izvjestaju Almagrovu znao je Valdivianski, da u Chile nije bilo druge hrane osim krumpira, kukuruza i nekog divljeg voca. Za to donese nekoliko mjera psenice, sjemena raznog povrca, svinja i kokosi. Nije mogao doniJeti volova ni ovaca, jer je put kroz pustare i kordiljere bio odvec dug; ove zivotinje uvedose kasnije, kad je bio uspostavljen put po moru. Valdivianski i nekoji njegovi drugovi dovedose konje, da se okoriste istim na putovanju i u ratu.

Trebajuc sredstava da obezbijedi osvajanje, da uzmogne proslijediti prama jugu, Valdivianski uputi radnjom u zlatnim rudnicima Marga-Ma-ga ili Vina del Mar, kraj Valparaisa. Indijanci bijahu silom dovuceni na tu radnju i morali su raditi danju i nocu kao robovi. Tako se prikupilo nekoliko zlata. Naprotiv se nep. edno, okrutno zasuznjilo indijance, koji se na koncu pobunise u nadi, da ce poubijati sve osvajace i svrgnuti napokon jaram s vrata.

Valdivianski u pismu upravljenu kralju govori, da je trazio zlato, da tim moze primamiti vise spanjolaca iz Peru, jer znadijase, da se niko maknuo nebi, da dogje u ovu zemlju, koja je uzivala tako slab glas, kad ne bi tko odavle otisao da ih dovede i ponio zlata, da ih kupi. Otim i ovakvim razlozima osvajaci su uvijek nastojali, da se obogate. Ta nezasitna pohlepa bijase pravedan povod, sto su se bunili indijanci proti njima.

Slijedi.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA ÑUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obzirne takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.

Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, te da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.

ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda — **Ulica Roca**

Pozor

Pokujstva — Pokujstva
Na sedmicne i mjesecne obroke

Ko zeli urediti svoju kucu, e da ne osjeti troska, nek posjeti moju prodavonicu

LA ECONOMICA

— Ulica Roca —

Pokujstvo za *spavaonice*, za *blagovista*, za *pisarnice*, za *kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.

F. RABAGLIO

Mayer Braun

Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:

Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA

— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG

— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO"

oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0

Detaille: Henkes i C.ia

ENGLESKA RUCA

Jacobs-a i Baumann-a

Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice suprima "La Antartica"

Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

je, da nijedan od pokretaca nece biti odpusten ili progonjen.

Parobrodi ug.-hrv. plovitbenog druztva preuzeso redovita putovanja. Prvi je u Dalmaciju stigao «Gödöllö».

† Darinko Stambuk.

Na 10 mj. srpnja preminuo je u Sarajevu svrseni pravnik Darinko Stambuk, sin g. Antuna Stambuka s otoka Braca trgovca, sada nastanjena u Sarajevu. Pokojni Darinko pao je zrtvom susice, u 24 godini zivota. Steta da je taj cviet tako prerano bio pokosen.

Proti kraljevoj slici.

Javljaju iz Trsta: Artur Sacher, 14.godisnje momce, sin cestite bekeljske obitelji, nastanjene ovdje, polazio je ovdjesnju drzavnu njemacku realku. Dieteprevise zivahne cudi, slabo je ucilo, pa mu poslie izpita ostadu tri «nedostatna». Onako uzbudjen, uzeo je boeicu crnila, te je njom tresnuo o kraljevu sliku.

Dvadesetipet godina na zemaljskom odboru.

Gosp. Vladimir Simic, prisjednik na zem. odboru, navrsio je na 14 srpnja 25 godina, odkako je prvom stupio u zemaljski odbor, kao predstavnik srbske manjine u Dalmatinskom saboru. I, doista, gosp. je Simic prvi put u zem. odbor izabran u saborskoj sjednici 14 srpnja 1883, zajedno sa pok. Klaicem, Vrankovicem i Tomicem, a bio je neprekidno clanom zem. odbora za predsjednikovanja Vojnovicева, Klaiceva i Bulatova, pa se u tom svojstvu nalazi i dan danasnji.

Simicu je na zem. odboru povjeren, izmedju ostaloga, vazni referat pokrajinskih bolnica, kojim je on vjesto i savjestno rukovao cielu cetvrt vieka, dozivjevsi tu skoro potpunu amortizaciju prvog pokrajinskog z-jma od 500.000 kruna, koji je god. 1883 sklopljen za zgradnju bolnica.

Gosp. Simic, koji od godine 1893 pokriva i mjesto saborskog podpredsjednika, zasluzio je svojim dugogodisnjim i rodoljubivim radom na uhar pokrajine, da mu se to javno prizna.

Licna dohodarina.

Od dohodaka licne dohodarine god. 1907, koji su u Dalmaciji iznosili K 1.257,980 bila je doznacena zemaljskoj zakladi dalmatinskoj svota od K 101·944.

Krivotroreni novci.

Kod postarskih ureda u Trstu predane su dvie banknote od 100 K, koje su pronadjene krive. Slovo *h* kod rieci «hundert» vece je od ostalih slova. Redarstvo vodi istragu.

Da se dodje u pomoc narodu.

Javljaju iz Biograda, da se je ministarstvo odazvalo molbi obcine i uputilo ekonomski ured, da izravno prodava pucanstvu zito, iskljucivsi iz prodaje kupce na veliko. Time je ipak narodu nesto pomozeno i makar donekle uklonjene su posljedice ovogodisnje nerodice.

Novi trgovacki castnici.

Pred izpitnim povjerenstvom kod pomorske vlade u Trstu polozise izpit kapetana duge plovitbe i dobise brevet ovi Dalmatinci: Tadija Ilic iz Dubrovnika, Sava Nakovic iz Risna i Dante Gjakic iz Postira.

† D.n Roko Kalafatic.

Na 5 mj. srpnja preminuo je u Postirima umirovljeni zupnik Don Roko Kalafatic. Pokojnik je bio vrlo radisan i zasluzan za svoje rodno mjesto Postire, u kojemu je zupnikovao preko 40 godina. Pokoj mu vjecni!

Ti kara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

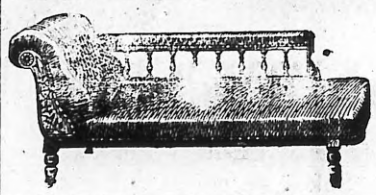

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu.

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

IVANICA MILOSTIC

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Poduzece za sjajne pogrebe

Antona Uglessich a

Roca br. 208. Telefono 3.

Lijesova svake cijene i velicine.

Bogati izbor vijenaca i vrpca s napisom.

Preuzima strogo primjereno i solidno sve poslove za zalobne odre i pogrebe.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, poslu-zuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere, lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Napravlja obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gazic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 8 | Punta Arenas, na 30 Kolovoza 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno općinstvo i naše cijenjene mušterije da nekoji trgovci uvazaju patvoreno Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporučamo za to cijenjenom općinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi našu firmu otisnutu na svakoj boci. *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Gostionica

Prima se na hranu; kuhinja po domacu.
Bogato opskrbljena pivnica pobranim likerima.
Prosluga najurednija.

Visko Violic

Llanquihue ug. Av. Colon

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN

Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine.
Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Sohkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PAUCOVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljena.
Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN

Fonografa i ploca najprve vrsti.

Klaudij Imbert

Errazuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

— Ulica Llanquihue —

Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli è tagliarini*.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
10 potpunih spavaonica prvog razreda.

A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljenjiva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim liječnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ Z IRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .

— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izrgjuje se svakovrsno *Jug, pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izrgjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakalá po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Promjena na pomorskoj vladi.

Trst, 18 srpnja.

Vec je sigurno, da predsjednik pomorske vlade gosp. Bozo pl. Ebner ide na dopust i da ce po tom u mirovinu. Na njegovo mjesto dolazi g. Dalez (Dalles), cinovnik u ministarstvu trgovine.

Svatko, tko dobro pozna g. Ebnera mora od srca da pozali njegov odlazak. On je ljubio Dalmaciju i nastojao je, da joj pomogne, koliko vise. Govori se, dapace, da je on zatrazio mirovina radi toga, jer nije mogao izpuniti obcanja ucinjena Dalmaciji. I sko je imao g. Ebner posteno srce, to ga je smetala u radu becka centralna vlada, ne htijuci trositi za dalmatinske luke i obale. Glavno je pak to, da je uviek postupao na korist puka, gdje je mogao.

Predsjednik pomorske vlade, koja se prostire i na hrvatske zemlje: Istru i Dalmaciju, mora da znade hrvatski jezik. Gosp. Ebner ga je govorio gotovo kao rodjeni Hrvat. Na cast mu bilo!

Zeleci njegov odlazak, neka bude uvjeren, da ce ostati u ugodnoj uspomeni puka, kojemu je htio pomoci. Njegovu nasljedniku pak porucujemo: ugledaj se u svog predsastnika, osobito pak treba da znades i postujes hrvatski jezik! D.r B.

Zahvala Sokolu zast. Biankini.

Zast. Biakini primio je iz Zagreba ovu brzojavku: «Na muzevnoj obrani sokolske ideje i interesa hrvatskoga Sokola izriecmo vam iz sjednice sredisnjega odbora Hrvatskog sokolskog saveza najsrdacniju hvalu i priznanje. D.r Dragan Janicek tajnik, D.r Lazar Car, starasina.

Izložba ženskih radnja.

Prva u Kotoru. 10 srpnja: Na 1. o. m. otvorena je izložba ženskih ručnih radnja u dvorani dvorazredne ženske pucke skole u Kotoru. Osim svakovrstnih, ukusne izvedenih radnja, bilo je i onih izradjenih po narodnim motivima bosanskim, dobrotskim, grbaljskim, konavoskim i hercegovackim.

Sto se tice rublja, tu je bilo bjecava, rubaca, ručnika, gaca, stolnjaka, rucnicica, muzkih i zenskih kosulja, vecinom izvezeno u narodnom duhu. Iztakle su se i torbice, izvezene po narodnim motivima, kao sto i jastuci za «kanape», za divane, sagovi, postolnjaci, makasari, kape, okviri za slike, spreme za rukavice, rupce, listove, rucnike, zigice i cetke. Bilo je i crtanaka, izvedenih po slobodnoj metodi; osobito su se iztakle one viseg odsjeka, izradjene u bojama.

Svak tko je vidio ove radnje ostao je u velike zadovoljan.

Licencié des sciences.

Nas zemljak g. Ilija Bosnjak iz Metkovica polozio je na velikoj gospodarsko-poljodjelskoj skoli u Montpellieru (Juzna Francuzka) odlicnim uspjehom izpit iz industrijalne hemije i dobio je drzavni diplom «Licencié des sciences». Profesorski zbor votirao mu je nagradu iz zaklade (300 fr. strukovnih knjiga). Ova se nagrada daje najboljem djaku fizik-kemijskog odjela. Cestitamo.

Bankar Zotti uapsen.

Iz New-Yorka javljaju, da je bankar Frank Zotti, vlastnik new-yorskog «Nar. Lista», uapsen, jer da je nevoljnim izsljednicima pronevjerio 400.000 dolara.

Tražbá Rauchu za objed.

Gostionicarka udovica Sekanina u Kninu prikazala je proti Rauchu tražbu za tri objeda narucena, a ne placena dneva, kad je u Kninu bio «sjajno» docekan.

Ministarstvo za javne radnje u Becu.

Ovo novo ministarstvo zapocelo je svoje djelovanje dne 8 srpnja. Razdieljeno je u 4 sekcije i to: I. Gradjevno-administrativni poslovi, skrb za stanove, uprava drzavnih zgrada, izlozbe i saobracaj stranaca; II. tehnicki poslovi; III. rudarstvo; i IV. promicanje obrta.

Bukovac pozvan u Englezku.

Kako javljaju iz Praga, odputovati ce nas umjetnik prof. Vlaho Bukovac na mjesec dana u Englezku, odkle je bio pozvan, da portretira neke ugledne engleske boljare.

3000 Dalmatinaca u Novoj Zelandi.

Iz jednog konsularnog izvjesca iz Aucklanda (Nova Zelanda) proizlazi, da na sjeveru grada Aucklanda zive nista manje nego 3000 Dalmatinaca, koji se bave kopanjem gume.

Stenska prevlaka.

Javljaju iz Beca, da je ministarstvo narodile pomorskoj vladi u Trstu, izradi projekt za presjek Stonske prevlake. Dubina presjeka bila bi od 8 metara.

Bile vrlo rado.

Pisu iz Vlore. Ovdje imade jos cetiri stotine hektolitara bieloga vina, koje vrti, za prodaju. Ovo donosimo do javnog znanja, jer usim je poznato, da se je po Dalmaciji i u Trstu prosle godine, da nemamo vise ni kapi bielog vina.

Tragovi petroleuma u Petrovapolju.

Pisu iz Drnisa: U subotu, dne 11 srpnja u 2 sata poi., osjetio se je Petrovimpolju dosta jaki valovi potres u smjeru od sjevera k jugu, usljed kojeg stoljetna pitka voda, t. z. Tocak, najednom postane za pice neuporabljiva. Ustanovilo se je da voda zaudara petroleumom. Od tog potresa minulo je punih osam dana, a Tocak jos uviek svejednako je neuporabljiv. Jasno je dakle, da je usljed potresa u utrobi zemlje nastala kakva promjena, usljed koje je tok vode dosao u dodir s podzemnim petroleumom. Stvar je tim vjerojatnija, sto okolica obiluje asfaltom, vjernim drugom kamenoga ulja.

Vlece za promicanje obrta.

Ponovljeno pod novim ministrom za javne radje, D.r Gessmannom, imalo je na 17 srpnja u Becu prvu svoju sjednicu. Kao predstavnik Dalmacije imenovan je u to vece zastupnik Biankini. U spomenutoj sjednici odobrena je svota od 164.000 za unapredjenje obrta u Dalmaciji. Dobar dio te svote namienjen je brodograditeljnom obrtu u Korculi i kamenarskom obrtu na istom otoku i na otoku Bracu.

Prevlaje prinzaje.

Dosadasnji upravitelj hrvatske gimnazije u Zadru gosp. Tomo Brajkovic zapitao je i dobio je umirovljenje. Ovom je prigodom

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizarna postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Slamnjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u po ljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je usteguti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Gomercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.; Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivog estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Dokle dopire nase neznanje.

Kad bi se samo nasao covjek, koji bi nas htio gdje iz prikrajka slusati, kako se pametno razgovaramo, kad ono hocemo da jedan druguga podbadamo, morao bi se krstiti i lijevom i desnom koliko znamo ili, pravije receno, dokle dopire nase neznanje.

Neko treba da pocme, pa ce ti jedan: Gledaj, sto govoris, jer vidis, da je njih vise.

Kojih to ima vise? — ozove se drugi.

Ne vidis? — Hrvata...

Hrvata?!... Pravim hrvatima cast, a ovi su *falsificadi*... Ovo su Dalmatinci; ovo su ti istrijanci; ovaj ti je Hercegovac; ovo ti je Ungarez, rodio se na Rijeci. Ja ne vidim tu nijednoga Hrvata...

Ma sta dalmatinci, istrijanci, hrvati, hercegovci? — povice treci — mi smo svi slovinci. Nije li nas svih slovinska mati porodila?...

Nije ovaj jos ni dovrsio pojavi se cetvrti: A ko ti doma zapovijeda? Pod kojom si se zastavom rodio? Mi smo svi austrijanci. Ja g..... ko govori, da je hrvat, a rodio se u Dalmaciji. Koko cu biti ja hrvat, kad Hrvatske ni vidio nijesam, a, da ti pravo recem, i ne razumijem hrvatski.

Ja sam, braco, srbin — odazove se peti, — hrvat mi je brat; mi ne mozemo biti drugo nego srbi ili hrvati.

Ma sta vices ti — ozove se sesti — mi smo Slaveni, nas je jezik slovenski i nemojte mi govoriti o politici, jer cete me naljutiti. Nije dosta, sto imamo dva partita, nego si ti donio jos i srbe.

Bravo! Bravo! Imas pravo! — povice ih nekoliko — ostavimo mi politiku, sto cemo se mi razgovarati o tomu. Mi smo prije bili mirni, dok nijesu neki dosli, da nas zavade...

I covjek bi rekao ná, evo su dovrsili, kad ce ti opet jedan: Ma uglavi me, kako to mi mozemo biti hrvati, pa cu se i ja odmah upisati.

Je li se ko usudio da mu to dokaze, opet svi navale gornjim primjedbama, tako da nastane takova buka i vika, da se ne razabire ni ko pije, ni ko placa. Onaj pak, koji ima jace grlo, misli, da je svojim razlozima svih u zemlju zakopao.

Posljedica svega ovoga bude, da se dva po dva pocmu izmicati, to kako se slazu mislima, te ti onda putem izasiplji sto hoces i ne ces jedni proti drugima.

Nu ostane jos koji da pribada. Do brzo cemo podijeliti skvadru? dobaci zlobno jedan.

Podijet cemo mi kukavicu — odgovori drugi. Sto oni znaju? Dosli su amo *instrujit populi* — umetne treci. Kad nekih ter nekih nije bilo u Puntareni, mi smo se gledali kako braca...

Ovako nanizanim razlozima razigju se kuci i ostali da se opet sastanu i da se drugom zgodom ovako pametno razgovore.

I ova se pjesma ponavlja evo sedam, osam godina dana.

Pa da nijesmo pametni!! Ala jesmo, bas jesmo, samo steta, sto je Sibenik daleko!

Prijateljski glas.

«Materinska Rijec», hrvatski tjednik, koji je odvec dobro poznat i ugodni nasoj naseobini, pocastio je «Domovinu» ovim rijecima:

«Domovina» je liepo uredjivan list, jos nema hrvatskih tiskarskih slova, ali kako kaze brzo ce ih naruciti. Vjerujemo u njegov uspjeh, jer nam je poznata pozrtvovnost Hrvata one naseobine, koja je uviek pokazala da znade visoko drzati barjak hrvatske narodne casti.

«Materinska Riec» je s veseljem docekala novog pobornika na istom popristu, radujuc se njegovom pojavu, jer u njemu dobiva sudruga i suborca za iste ideale.

Napred! Ne sustajmo! — klicemo novom drugu, bodreci istodobno sebe. — Ne smije vise nas jugoslavenski elemenat, bili Hrvati, Srbi ili Slovenci, nalazit se Juznoj Americi u onom moralnom polozaju, u kojemu se je do sada nalazio; mora mu se stvoriti boljih uvjeta za podizanje njegova i njegove domovine ugleda u ocima tudjinaca, a onda i za njegovi materijalni uspjeh: to je glavni zadatak i «Domovine» i «Materinske Rieci». Na istom putu zato koracajmo slozno i neustrasivo i moramo uspjeti!»

BRZOJAVKE

Santiago 27. Presjednik se republike oporavio i poceo opremati svoje obicne poslove.

Buenos Aires 27. «La Nacion» objelodanjuje uvodnik, u komu kaze, da trgovacki ugovor s Chile nailazi na mnoge poteskoce, koje je trudno isporaviti.

Port-au-Princ 27. Zadnja tri dana pojavila su se 24 slucaja zute ogajice. Poduzele su se skrajne mjere, da se iskoreni posast.

Beograd 27. Pokusaji s francuskim topovima, koje vlada kani naruciti za obnovljenje topnistva, ovrsili su potpunim uspjehom.

Berlin 27. Car Vilim naredio je, da se za njegovu vlastitu uporabu sagradi jaht u Kielu i da se za to ime jedino upotrebiti njemacki material.

Santiago 27. Sluzbeno se javlja, da se u Valparaisu pojavila kuga.

Petrograd 27. U carstvu vlada «cólera morbus». Do proslog se petka znalo za 2024 slucaja. Od otih preminulo ih je 900.

Carigrad 27. Pojavila se jaka vatra u Stambulu. Cijeni se, da je izgorilo oko 1500 kuca, a jos vatra slijedi svom zestinom.

Bec 28. Car Franjo Josip I. nalazi se lako bolestan. Treba da se cuva za neko vrijeme u postelji.

Petrograd 28. Javlja se, da ce norveski kralj Hoakon do malo vremena posjeti ruskog Cara.

Carigrad 28. Slijedi strajk pekara. Redarstvo nadzire, da pekarnice ne budu naskodene od svjetine.

BADAVA!

20.000 Kalendara

Tko mi posalje svoju tacnu adresu, dobije-lijep kalendar za godinu 1909 dostavljen u kucu.

Tomislav Mladinov

Reconquista 321 — Buenos-Aires.

KRONIKA

Sa sinosnjeg koncerta.

Sinosnji je koncerat veoma uspio s umjetnicke strane, nu rek bi da se nije postigao zeljeni uspjeh s materijalnoga pogleda.

Kako je poznato svrha je ovog koncerta bila namaknuti sto vise sredstava za podignuce zgrade za tuberkolozne.

Visi slojevi su pristupili za to u lijepom broju, pa su sve loze bile pune; gragjanstva srednje ruke bilo je malo, a radnicke skoro nista.

Ne znamo, da li su se plasili mrzla vjetra, sto je sinoc vladao ili im je puhao u spagu.

Evo prógrama te ugodne zabave:

I. dio.

1. Bizet. — «Carmen». — Ouvertura svira orkestar. 2. — «Opis teatra po jednom seoskom vitezu», deklamira Antun Ramon. 3. — E. Pons. — «Arieles». Izvagja na glasoviru gosp. L. Alvarez. 4. — D. Alard. — «Sonambula» — Fantasia. Izvagja na violinu g.ca Matilda Beaulier uz pratnju glasovira po g.ci Blanki Avaria. 5. — Weber. — Aria «Strijelac vilenjak», pjeva g.ja Marta Brockow; prati glasovirom L. Alvares.

II. dio.

6. Ponchielli — Gioconda» — Velika fantazia za glasovir osmero-rucno. Izvagjaju: g.ce Blanca Avaria i Andrija Alvares, Amelia Middleton i L. Alvares. 7. — Galmé — «Poziv na ples»; J. Arca — «Lira». — Vals. Izvagja na kitari gosp. J. Filippi D. — 8. G. Bizet. — «Carmen». Dvopjev Jose i Mihaila. Pjeva g.ja Brockow i Luis Köster uz pratnju orkestra. — 9. Chepin. — «Andant ». — Op. 35 izvagja na glasoviru L. Alvarez.

III. dio.

10. — Octave Cremient. — «Quand l' amour meurt. — Vals Boston svira orkestar. — 11. Zive slike: «Pigmalion i Galatea», «Vilim Tell», «Tri krasotice». 12. — Skotski narodni plesovi. — Plesu ucenice engleske skole.

Nasa omladina na poslu.

Doznajemo, da se nasa omladina svojski zauzela, da priredi opet jednu zabavu za nasu naseobinu. Nu ovog se puta ne misli o plesnoj zabavi, vec o jednoj drugoj, koja ce svakoga ugodno iznenaditi, ako uspije: organizirala se jedna mala pozorisna druzina, koja kani kroz krakto vrijeme stupiti pred nase opcinstvo jednim pozorisnim komadom poznatog hrvatskog pisca M. Begovic-a.

Zelimo vruce, da nasoj omladini pogje za rukom osvariti nakanu svoju. Njeno je zauzimanje odista hvalovrijedno!

Kalendar — mukte!

Svracamo paznju nasih citatelja na gornji oglas gosp. Mladinova iz Buenos Airesa. Dosta je, da pises dopisnicu i naznacis tacnu adresu, pa ces dobiti mukte prekrasni kalendar.

U narednom broju.

Gosp. Mladinov nas je pocastio jednim clankom, koji cemo objelodaniti u narednom broju, posto nam je prekasno stigao za ovaj broj. Clanak je po svom sadrzaju i slogu dostojan, da ga se unaprijed proporuci cijenjenim citateljima, sto eto vrlo rado cinimo.

Snijeg.

Jucer jutrom osvanuo grad u bjelini; napalo snijega ko usred crne zime.

Posto je ove godine bila zima veoma blaga, rek bi, da se kolovoz htio za to osvetiti i na zle s nama oprostiti.

Zaludu mu sila, dani su produljili!

Ne bilo im krasti.

Josip de la Cruz Pina i Ivan Sierpe nalaze se u redarstvenim tamnicama, jer su bili zateceni u kragji drvenih stupova za ograde, vlasnistva g.de Ivana Sekula i Marka Pivcevica.

Vlasnici izjavljuju, da su osteceni za kojih $ 600.

Zastave na po koplja.

Konsul Sjevero-Americkih-Saveznih drzava primio je naputak od svoje Vlade, da kroz 30 dana mora drzati narodni barjak na pô kóplja u znak zadnje pocasti Cleveland-u, bivsem predsjednika, preminulom natrag malo dana.

Jucer su takogjer vili na po koplja svi konsulati, to da saucestvuju zalosti svog kolege John E. Rowen.

Juraj Jordan — ULICA LLANQUIHUE —

COHETES „praskavice" i bengalske zigice
prodajem uz veoma jeftine ciene za nastajuce svetkovine 18 SEPTEMBRA

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 24.60
1 kruna a. vr. » c 98.—

RAZNO

Poljsko-ruske bratstvo.

Na slavenskom zboru u Pragu, u sjednici dne 15 srpnja, dogodio se ganutljiv prizor, koji je obradovao svako slavensko srce. Poljski i ruski odaslanici govorili su u prilog rusko-poljske sloge, te su poslali brzojav predsjedniku ruske Dume, Homjakovu. Lijepo je bilo vidjeti kad su se Rusi i Poljaci zagrlili i u lice poljubili. Na ruskoj je vladi sada red, da cinom dokaze, kako su prosla vremena starog progonstva, te kako se brat s bratom lijepo slaze.

Pobjegla miljunasica.

Neki dan je stigla u Berlin kci poznatog americkog gavana Morgana, miss Ana Morgan. Cim se pronio gradom glas o njezinom dolazku, stale su joj sa svih strana stizavati molbe za novcane podpore, te ju povjecivati mnogob ojne osobe, koje su trazile novaca. U poc tku je to miss Anu zabavljalo i ona je sipala novac desno i lievo, no konacno nije mogla vise odoljeti silnoj navali molitelja i molbenica, te je formalno iz Berlina pobjegla automobilom u Wiesbaden.

Od kada vladaju.

Od danas zivucih vladara, najdulje vlada Franjo Josip, eto 60 godina. Za njim dolazi knjaz Nikola crnogorski sa 48 g. vladanja, pak grcki kralj Gjorgje sa 45, kralj Leopold belgijski i Karol rumunjski sa 42, sultan Abdul Hamid sa 31 i car Vilim sa 22 godine vladanja. Najmladji je vladar kralj Manuel portugalski, koj je sio na priestolje pocetkom veljace o. g., a stopro mu je 19 godina.

Elektricna razsvjeta Muhamedovog groba.

Iz Kaira javljaju, da je grobna kupola u Medini, u kojoj je pokopano tielo sveteca Muhameda, elektricno razsvjetljena. Isto ce tako obasjavati lies Muhamedov elektricna kruzne svjetiljke koje ce tek iduce godine biti uvedene. Ova tehnicka novost ici ce uzporedo s dogotovljenjem zeljeznicke pruge k obim muslimanskim svetistima Meki i Medini, sto ce u velike olaksotiti hodocascenja u ona mjesta.

Zaprijetili vladaru.

Chilenska revija «Zig-Zag» donasa sliku srpskog kralja Petra, koja je popracena ovim rijecima: «Evropejske brzojavne vijesti otkrivaju nam mnoge prijetnje proti srpskom kralju Petru. Stranice srpske povijesti prevucene su crnim tackama koje dozivlju u pamet najstrahovitije tragedije. Za to se u ovoj zemlji skoro istovjetuje prijetnja s osudom.

Uzroci nereda, koji danas prijete toj zemlji, leze u prekomjernoj simpatiji, koju liberalci i radikalci one zemlje iskazuju prama Rusiji. Ove stranke obmanjuje veliko-slavenska ideja, koja se sastoji u ujedinjenju svih plemena slavenskih u jednu ogromnu drzavu, kojoj bi bio Carigrad glavnim gradom, a car vladarom.

Ove su ideje ocrtane i opsirno protumacene u knjizi «Srbija i njezini stanovnici» koju je napisao jedan bivsi ministar na dvoru Sv. Jamesa».

Ovom njemackom majstorluku mislimo, da ne treba komentara.

Izjava Abdul-Hamida.

Prilikom selamlika Sultan Abdul Hamid izjavi: Ljubim moj puk. Do sada sam bio varan od izdajica, ali cu unaprijed ziviti za moj puk i on sa mnom.

U razgovoru s Velikim vezirom sultan Habdul Hamid rece: Vrlo sam zadovoljan s izkazima ljubavi, kojim me je moj puk pocastio.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

5. Krvava bitka u Santiagu.

Jedne noci, dok su spanjolci spavali, indijanci udju u Santiago u velikom broju, namjerom da poubijaju svoje naprijatelje. Bio je veoma zgodno izabran cas za navalu ne samo rad toga, sto su spanjolci spavali, ni ne sumnjajuc o pogibelji, nego i zato, sto je bio odsutan Valdivia, obilazec juzni dio zemlje su nekoliko svojih vojnika.

Indijanci, sto su navalili na Santiago, bili su veoma brojni. Govori se, da ih je bilo vise od 6.000. Spanjolaca je bilo samo 20 pjesaka i 30 konjanika, kojim zapovijedase kapetan Alfons de Monroy. Bitka je zapocela na 3 sata u jutro. Indijanci su vrvili gradom strasno urlicuc, sto je povecavalo smetnju kod iznenagjenja. Spanjolci su se morali tuci u veoma zalosnim okolnostima: Nijesu znali broja neprijatelja, niti su mogli razabrati u nocnoj tami njihove kretnje. Primorani braniti se, nijesu mogli valjano upotrebiti jakost svojih konja i svoga oruzja, kako ostalih puta, kad su se tukli na slobodnu polju.

Valdivianski je bio sagradio jednu tvrgjavu u gradu. Tu su bili opkoljeni spanjolci i hrabro su odbijali napadaje indijanaca preko 15 sati. Nu njihov je polozaj bio vrlo tezak, jer se nijesu mogli odmoriti, da prikupe snagu. U toliko su indijanci, videc se pobjednicima, nasrtali slijepom razjarenosti; krv ranjenih i mrtvih, mjeste da ih preplasi, jos vecma ih ohrabri.

Spanjolci su se bojali, da navalnici ne osvoje tvrgju, ako se bitka produlji preko noci u onakovim okolnostima. Da se to ne dogodi, Monroy postavi u brojni red konjanike, a iza njih piesake, te izagje iz tvrgjave da navali mjesto da se brani. Spanjolci su drzali nekoliko «kasika» u suzanstvu, zarobljenih malo dana prije bitke; odrube glave nesretnicima, pa, prije no sto ce izaci, pobacaju ih med indijance, ne bi li ih uplasili tim okrutnim djelom.

Indijanci se nijesu znali oprijeti navali spanjolskih konjanika. Brzo su bili razbijeni i dadose se u bijeg, slijegjeni iz bliza od neprijatelja, koji su ih sjekli bez milosrgja. Med spanjolcima se nalazila jedna zenska glava, po imenu Ines Suarez, koja se tukla, kao najvaljaniji vojnik. Dok su bili opsjednuti u tvrgjavi ona je vidala ranjene i u isto doba odbijala indijance. Pripovijeda se, da je ona vlastitom rukom odrubila glave zarobljenih «kasika». Kad su spanjolci izasli iz tvrgjave Ines Suarez, obucena i naoruzana, kako i ostali vojnici, svrsta se u bojni red i odlikuje se svojom hrabrosti u navali na indijance. Takogjer se proslavio, kao vojnik, svestenik Ivan Lobos, koji se podnio s indijancima, govori jedan pisac onog doba, «kao vuk izmed ovaca».

Slijedi.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA ÑUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucunaje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

Pozor
Pokujstva — **Pokujstva**
Na sedmicne i mjesecne obroke
Ko zeli urediti svoju kucu, a da i ne osjeti troska, nek posjeti moju prodaonicu
LA ECONOMICA
— Ulica Roca —
Pokujstvo za *spavaonice*, za *blagovista*, za *pisarnice*, za *kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.
F. RABAGLIO

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO"
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille. Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica" Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

kralj dopustio, da mu se izrazi previsnje priznanje. Brajkovic je bio i vrstan pedagog i dobar upravnik. S djacima dobar otac, s profesorima drug više nego li starjesina. Njemu ima najviše, zahvaliti, što je naša gimnazija u Zadru onako sjajno napredovala. U g. Brajkovicu bije rodoljubno srce, pa je nad tim narodnim zavodom bilo upravo roditeljskom njezinošcu. Neka mu bude i od naroda priznanje.

Samoubojstvo.

Pisu iz Vlasenice: Dne 7 srpnja ubila se je hitcem od puške 16.godišnja djevojka Dragica Vrenac, kci pokojnoga sudskoga podvornika u Vlasenici. Razlog samoubojstva je nepoznat, no čini se, da su po sriedi obiteljske rszmirice.

Obcina Knin.

Neke njemačke novine javljaju, da je obcina kninska razpustena radi izkaza proti Rauchu. Koliko se zna, ta viest nije istinita, niti ima razloga da se radi izkaza proti Rauchu obcina razpusti.

Oluja.

U proslu nedjelju na 19 srpnja strasna oluja unistila je sjanice u Kozici kotara vrgorskoga. Na 20 pak krupa je u Poostrani otukla i ono malo vinograda što je bila nedavno postedila. Isti dan naniela je dosta stete i vinogradima u Sucurcu.

Strajk.

Poslije dva mjeseca prestao je u Splitu strajk zidara. Povisena im je nadnica za 10 %.

Novi predsjednik.

Posto se dosadanji predsjednik austrijskog Lloyda odrekao, izabran je novim predsjednikom grof Dragutin Stürgh, clan gospodske kuce. Novi predsjednik sluzio je u Becu na ministarstvu i kazu, da je vrlo vjest u skolskim poslovima, ali da se jako malo razumije u poslove pomorske i trgovacke. Zgodno na ovo opaza pulski «Omnibus»: Kô u Austriji! Koliko bi nasih jednostavnih kapetana bilo prihladnijih za ono mjesto!

Osinuo ga grom.

Javljaju iz K. Sucurca: Na 21 srpnja u jutro oko 9 sati osinuo je grom Marina Kraljevica na zemlji povise ceste kod Kucica, izgorio mu gace i praluk, raniv ga u obe noge. Onesvišcena odnesose ga u kucu Lucica, gdje mu je bila pruzena prva pomoc. Rek bi, da pogibelji ne ima, jer se je poslie malo vremenu osviestio i govor mu se povratio. Jedino se tuzi na bol u nogama.

„Austro-Americana".

Govori se, da ce ovo drustvo skoro dizarmirati 5 svojih transoceanskih parobroda, i to izmedju najvecih. Danas ovo drustvo razpolaze sa 32 parobroda. Razlog razprem. bio bi taj, sto u zadnje doba neprestano opada promet putnicima i trgovinom.

† Petar Sambrailo.

Suze iz Trebinja tuzna viest: Prsak i vecja trebinjskih Hrvata, gradski vecnik, predsjednik «Napredkove» podruznice, podpredsjednik trgovacke banke itd., g. Petar Sambrailo iznenada je preminuo dne 13 srpnja. Udarila ga kap i istom je casu preminuo u naruci svoje muzevne snege, u 42 godini zivota. Tezak je to udarac ne samo za opce postovanu i obljubljenu obitelj, nego jos napose za trebinjske Hrvate, kao sto i za hercegovacke Hrvate u obce. Mnoge su se nade stavljale u blagoga pokojnika, ali eto, nenadna smrt oce ga iz njihove sredine.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodavcima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko-Kusanovio —

A. W. SCOTT

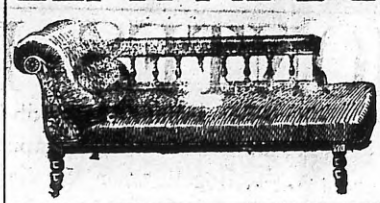

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

— Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

IVANICA MILOSTIC

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Oroato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Anton Uglessich

Ivan Sturlca

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

PRIMALJA

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere, lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errazuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izrajuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 3. — Oglasi po pogodbi.

Br. 9 | Punta Arenas, na 6 Rujna 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednita.

— Llaquique ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN

Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN

Fonografa i ploca najprve vrsti.

Klaudij Imbert

Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

— Ulica Llanquihue —

Prava talijanska kuhinja.

Svake nedjelje *Ravioli e tagliarini.*

Hladnetine u svako doba.

Pivnica dobra. Posluga hitra.

10 potpunih spavaonica prvog razreda.

A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog i spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.

Svratiste uredjeno na francusku.

Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.

Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — —
— — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .

— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozore* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakala po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errázuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Tridesetgodisnjica okupacije Bosne i Hercegovine.

Ovih dana navrsuje se ravnih trideset godina, kako je habsburzka monarhija na temelju mandata evropskih vlasti na berlinskom kongresu okupirala Bosnu i Hercegovinu i preuzela upravu ovih zemalja od otomanske vlasti. Berlinski kongres zavrsio je svoje sjednice 13 srpnja 1878 prihvatom ugovora, koji u cl. 25 povjerava Austro-Ugarskoj okupaciju i upravu Bosne i Hercegovine. Vec 27 srpnja izmienjene su ratifikacije ugovora, a vec 29 srpnja presao je FZM. barun Josip Filipovic Savu kod Broda te usao u Bosnu.

Izgorjela pilana.

Iz Donje Tuzle pisu «Sarajevskom Listu»: Izgorjela je u Osikovi pilana vlastnika firme Liska. Bila je osigurana na 50.000 K, a, kako vele, steta se cieni na 100.000 K. Uzrok pozaru je nepoznat.

Novi zakoni.

Odlukom 30 lipnja udieljena je kraljska sankcija zakonskoj osnovi, glasovanoj u saboru kraljevine Dalmacije, o nabavi sa strane obcina skolskih pomjesca i stanova za ravnajuce osoblje javnih puckih skola.

Dne 21 srpnja sankcionisan je zakon o doprinosu za uzdrzavanje obitelji one momcadi, koja je pozvana na vjezbe pod puskom, odnosno na vojnicko obrazovanje. U isto vrieme izdata je i naredba o napustu vjezbe pod puskom u 11 odnosno u 12 godini sluzbe.

Nevina zrtva.

Pisu iz Trsta: Na 22 srpnja u vecer, pao je zrtvom jednog razbojnika iz Italije nas dobri domorodac Duic iz Skradina koji je vise godina ovdje sluzio kao konobar. Talijanska kobna ruka razpara grudi milog pokojnika, koji se na cas srusi mrtav, a to s razloga sto je reagirao na uvriede nanesene milo Dalmaciji, cuvajuci cast svoje zene u koju je talijanski radnik htio zakidivati. Poginuo je ali casno na obranu nasih svetih amaneta i njegovo ime ostat ce neizbrisivo. Na 25 je bio pokojniku sprovod, ali tako impozantan kakova Trst ne pamti za jednim prostim radnikom. Svi Dalmatinci sudjelovase, a druztvo «Jadran» bilo je zastupano po vriednom D.r Bjelovucicu, koji je izrekao i nadgrobno slovo. Bilo je dosta Trscana, jer i ovi osudjuju barbarski cin talijanske ruje.

Nagloma smrcu.

Poginuo je na 24 srpnja u Splitu pomorski kapetan Angjeo Biankini u 74 godini svoga vieka. Bio je dobar i izobrazen covjek, ali od vise godina strasno je bolovao od zivcane bolesti, koja ga je i u grob svalila. Ostavio je splitskom drustvu «Charitas» 12.000 K., a javnoj dobrotvornosti u Staromgradu, odakle je bio rodom, 2.000 K.

Nova cipkarska skola.

U Primostenu ce se kroz najkrace vrieme ustrojiti jedna cipkarska skola, poput onih sto vec postoje u nekim mjestim Dalmacije.

Uredjenje Cikole.

Sluzbeni list donosi izrok za radje oko uredjenje rieke Cikole. Namjestnisveni odsjek za poboljsice provesti ce u vlastitoj reziji uredjenje Cikole od prodora kod Drnisa (100 metara nize od kamenog mosta na cesti km. 15·2) do izvora rieke (km. 34·4) ukupno km. 19.2. Uredjenje se provadja za velike vode izdubljenjem, prosirenjem te mjestimicnim izpravljenjem te premjestenjem korita, te ce obuhvatati i usca postranih potoka te jaraka i starih rukava, sto se nahode u podrucju poplave. Za saobracaj preko Cikole pobrinuti ce se obnovom mostova kod Ruzica (km. 28) i Umljanovica (km. 30·7) te izradnjom novog mosta kod km. 20·6 i cetiriju prelaza, i to kod km. 18·5, 23·0, 26·0 i 33·7.

Nasi parobrodi.

Prosle subote, parobrod *Nada* na putovanju iz Zadra za Sibenik udario je o gat u Pasmanu i probio se je, ali srecom na dielu broda nad morem. Putnici preplaseni izkrcali su se u Pasman, odklen su brodicom dali prevesti u Biograd, a parobrod sa luknjom na brzu ruku zacepljenom stupom prosljedio je ravno za Sibenik.

Nesreca na putu.

Pisu iz Skradina 21 srpnja: Jucer u jutro gospodja Jelka udovica Marun vozila se u zatvorenoj kociji put Sibenika. Nakon 5 kilometara stade sa prozorcica zvati kocijasa, da zaustavi konje. Ali u zao cas, otvori se vratnica i pade na put ozledivsi tezko glavu. Kako je padala kisa, kocijas bio je zamotan kabanicom i nije cuo glas putnice, niti se sjetio da je pala iz kocije. Tako je on mirno slijedio svoj put za jedan kilometar, i bio bi stigao praznom kocijom u Sibenik, da ga nije neki prolaznik upozorio. U onom tezkom i pogibeljnom stanju u-slied dobivenih ozleda na sljepocici, gospodja bi postavljena u istu kociju i odvedena u sibensku bolnicu. Zanimivo je jos, da joj se ova nesreca dogodila taman na dan obljetnice cetvrte godine njezinog supruga, koji padne s konja i umrije.

Oluja i krupa na Kurnatam.

Pisu iz Murtera: Dne 19 tekuceg u vecer, strasna oluja i krupa sa velikim povodnjom na glavnome otoku Kurnata sve je vinograde unistila, a masline vise od polovine. I ono sto je ostalo sve ce odpasti prije nego sazori. Kurnate su vlasnistvo posjednika Murtera, u obcini Sali.

Opet krupa u Postrani.

Pisu iz Postrane kod Splita, 20 srpnja: Danas u 10 sati u jutro nadvise se tamni oblaci nad ovim mjestom, te u par minuta sasula se uzasna krupa, i uprav na onom predjelu, gdje je udarila i nazad mjesec dana. Ako je bilo sto ostalo od prve nesrece, eto sad do zadnjeg zrna propalo. Mnoge su narusene mladice loza tako, da ce tesko i zenuti dojduce godine. Krupa je bila velika, da 8 zrna tezita su 1 kilogram.

Tumacenje kraljske amnestije.

Pisu iz Premude, 24 srpnja: Poznato je citaocima kako je nas Premudjanin Bozo Smrcic, na povratku iz Amerike, bio unovacen, premda je on bio amodosao siguran, da ga usljed kraljske amnestije vec nece uzeti

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Slednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colón.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— Vozne Cijene snizene. —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — **BRACA BONACIC i Dr.** — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u po ljednje vrijem preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpnno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Novo ministarstvo.

Rijetko je naci zemlju, gdje bi se tako cesto mijenjala ministarstva, kao sto se to dogadja u Chile. U razmaku od 3-4 godine promijenilo se bezbroj ministarstva, a o vecini njih je bilo govoreno, kako ce biti mnogo duljega zivota od pregjasnjega.

Tako se i ovih dana ustrojilo novo ministarstvo, koje se kaze, da ce biti stalno, jer da uziva javno povjerenje.

Lisnice su ovako podijeljene:

Unutrnji poslovi — Ksavor Figueroa Larrain (doktrinarni liberalac);

Izvanjski poslovi i kolonizacija — Rafa l Balmaceda (balmacedist);

Pravda i nastava — Edvard Suaréz Mujica (radikalac);

Narodno gospodarstvo — Petar Nolasko Montenegro (liberal-monttinac);

Rat i mornarica — Avgust Edwards Mac Clure (monttinac);

Industrija i javne radnje — Vilim Echavarria (monttinac).

Buenos-Aires 10|8 1908.

Cijenjenoj Upravi

„DOMOVINE"

Punta-Arenas — Chile.

Dozvolite, da sa nekoliko cednih rijeci, pozdravim Vas zapoceti rodoljubni rad, oko izdavanje novine «Domovine». Zalim, te nijesam mogao da dobijem u ruke vec izisle brojeve.

Salve lacta dies! Zdravo veseli i sretni dane! Na skrajnom jugu, i bas u Punta-Arenas, zasjala je nova hrvatska zvijezda; zvijezda prethodnica koja hoce, da svojim sjajem bude vijernim vodicem svim pravim i odanim sinovima daleke nam zajednicke domovine Hrvatske. Lijepo, kratko, dostajanstveno ime. Znacajan simbol za sve nas rastrkane po juznoj Americi, koji smo, bilo sa kojih uzroka i ciljeva, odijelili se iz milog, toplog, ljubavi i iskrenosti punog okrilja bijedne potlacene, svakojakim nametnicima i krvopijami pune domovine Hrvatske.

Ti nametnici i krvopije vec stoljetno sisu majcin nam zdravi i krijepki zivotni sok, a hoce da joj silom ucijepe zuc i otrov, te ju izbrisu sa lice zemlje.

Okrsteni imenima «Drang nach Osten», «Magyar Tenger» i «Irredenta», predstavljeni civilizranim narodima Europe kao glasnici, apostoli i pioniri kulture i modernog napretka, a fakticno grabezljiva gladna zvijerad i mrcinari, pohlepni za djevicanskim bujnim grudima nase neumrle djevice-mucenice «Hrvatske», kljuvali su i razdirali dugo i dugo njena jaka uda, koja su ipak junacki svima odolila. Starodnevna ta lipa, razpruzila je i ucvrstila korijenje, a prosirila bujnu krosnju. Suzbila je navalu i prijetecu pogibelj divljih azijatskih plemena i spasila cijelu Europu. Povjest — taj vijeran svjedok vremena i svjetlo istine, kako ju je nazvao Cicero — priznala je to i nazvala Hrvatsku i Hrvate «antemurale» predgradjem i to predgradjem krscanstva i u opce kulture. To isto predgradje, koje je spasilo cijelu Europu krvlju njenih sinova neizbrojno poginulih, jos vise je zrtava doprinijelo i bilo jakim stupom i desnom rukom licumjerne i macuhinske Austrije i njenih dvolicnih razbojnickih vladara, koji su vec u pocetku pogazili svecanu zakletvu zajamcenih nam prava, kao najpodlije hulje. Vjesali su i otsjecali glave nasih neumrlih pobornika slobode, dok su druge mrcvarili i proganjali. Ali neduzno prolivena krv, trazi osvetu.

Danas, kad su se sincvi te vjecne mucenice ojacali i u bratskom zagrljaju ujedinili — u sprkos teskom nametnutom im jarmu — svijestni samih sebe i svojih prava, cujemo gdje iz svacijeg grla, kao iz jednog — prodire jak poklik: «Hocemo slobodu i ujedinjene Hrvatske!» Kao vijerni sinovi te majke, moramo se pridruziti pravednom pokliku nase brace u domovini i poci tragom onih sjajnih zvijezda, sto nam dicno i velicajno sjaju na krvavom pozoristu proslosti, a donekle i sadasnjosti. Taj zajednicki poklik mora biti za nas prava «Fenic-ptica», koja se dostojanstveno dize iz pepela poginulih nam predja, a prvi njen pjev, mora biti himna nase nove zlatne slobodice, a zadnje mrtvacko opijelo imperijalistickim teznjama Beca filialke Vilimova Berlina i sovinisticke Budim-Peste fanatickih madjarskih kopila i njihovih ekspomenata u Zagrebu.

Uvjeren sam da ce «Domovina» odgajati i podizati hrvatske sinove moralno i materijalno sa zdravim i slobodnim sivom u ovoj slobodnoj zemlji, te tako stvarati dobre i celicne rodoljube, koji ce u svakoj zgodi dokazati zborom i tvorom tko su i sto su. Zelim da pod geslom «Viribus unitis» — ali ne onim ironicnim i bezobraznim autrijske vlade — vec postenim hrvatskim zapocnemo rad, te da svatko prama svojim silama doprinese bilo moralno ili materijalno po koji kamicak na ec polozeni glavni kamen ozivotvorenog hrvatskog glasila «Domovina» — zelec sretan uspjeh mladim pobornicima, a dug zivot novini, hrvatski, srdacni i iskreni Vam pozdrav uz poklik: «Samo napred!» salje sa stovanjem

T. MLADINOV.

BRZOJAVKE

Santiago 3. Otkriveno je uzasno zlocinstvo, koje je pobudilo veliku konsternaciju.

U jednoj kuci ulice Galvez bi nagjeno mrtvo tjelo mladica don Danijela Errazuriz, rogjaka bivseg predjednika republike don Feidrika Errázuriz Echáurren.

Spomenutog gospodina nagjose vezanih ruka i nogu, izprebijana i objesena o jednom tankom konopu.

Rekbi da je ovo umorstvo pocinjeno namjerom, da ga se okrade.

Mnogo ih je uapseno i redarstvo se zivo zauzelo, da pronagje zlocince.

Santiago 4. Redarstvo bez prestanka istrazuje ne bi li se otkrili zlocinci, koji su umorili gosp. Errázuriz. Drzi se da su to zlodjelo pocinili, doseljenici, koji su stigli nazad malo dana amo, Stampa jednoglasno iziskiva, da redarstvo sve dotle istrazuje, dok se ne otkriju zlocinci. —

U Calderi se osjetio zestok potres, koji je potrajao 7 hipova, popracen jakom podzemnom tutnjavom.

Bec 5. Preminuo je od preumonije nadbiskup pragospodin Tommasi.

Berlin 5. Kralj Edvard je otputovao iz kupalista Marienbad za London.

Mr. Clemenceau je takogjer otputovao iz Karlsbada u Pariz.

Santiago 5. Zlocinacka ruka htjede svrnuti s tracnica ekspresni vlak, koji je isao iz Valparaisa u Santiago, digavu nekoliko tracnica. —

Dizi se, da je bila veoma brojna ceta hajduka, koja je napala redarstvo u Los Andes, ako se moze povjerovati podacima, sto su uzeti izmed uhapsenih. —

Do sad su bila uapsena devetorica zbog umorstva Danijela Errázuriz.

Buenos Aires 5. Zastupnicka je kuca odobrila zakon, koji dopusta investirati 27 milijuna talira za prosirenje luke glavnog grada, te da bude zgodniji prostor za iskrcavanje i ukrcavanje trgovine.

BADAVA!

20.000 Kalendara

Tko mi posalje svoju tacnu adresu, dobije lijep kalendar za godinu 1909 dostavljen u kucu.

Tomislav Mladinov

Reconquista 321 — Buenos Aires.

KRONIKA

Ivo Senjanin.

Tako se zove libretto u 2 cina, koji je spjevao profesor gosp. Milan Begovic, i koji je nasa omladina odabrala, da ga prikaze nasoj koloniji.

Uvjeravaju nas, da pokusi igju vrlo uredno, pa da ce druzini poci za rukom prestavljati Iva Senjanina, sto nam je veoma milo cuti.

Izbor upravitelj stva.

Danas, na 2 sata po p., sastati ce se clanovi austrijskog uzajamno pripomocnog drustva, da izaberu novo Upravitelj stvo za dojducu godinu.

Fiestas patrias.

Cve godine se opaza veoma slab entuzijazam za proslavu domovnih svecanosti.

Sto se do sada znade, veselje bi se ogranicilo na regate u luci, utrke konje, dijeljene nagrada skolskoj mladezi i koncert u korist bolnice.

Novac, sto se u tu svrhu kupio izmed trgovaca prosao je $ 2000.

Preminuo.

Pocetkom ove sedmice preminuo je u cvijetu mladosti svoje Vido Stjepcevic, rodom iz Lastve u Boki kotorskoj.

Bo mu je prekrasan sprovod. Saucestvovalo je mnostvo prijatelja i poznanaca pokojnikovih uz dicnu kitu ovdje nastanjenih Bokelja.

Laka mu bila zemlja, a dusi pokoj!

Ubojstvo.

Prekjucer je doveden amo nijemac Johan Berg, koji je u Ultima Esperanza ubio spanjolca zvana Restituto Castañon dne 15 kolovoza.

Ubojstvo bi bilo ovako izvedeno:

Castañon je dosao iza podne onog dana, pracen od dvojice, u stan Johana Berg, da trazi konak. Berg se tada nije nalazio kod kuce.

Kad se povratio Berg s rabote, gospoja mu je pripovjedala, da je Castañon napao ruznim rijecima u opitom stanju. Sa svim tim Berg im je dozvolio konak i pokazao im sobu.

Malo casa nakon toga pogje Berg da sakupi u oboru nekoliko drva, kad mu se iza legja stvori Castañon s handzarom u ruci, govorec mu, da ga mora smaknuti. Berg je na to stao zapomagati i jedan drug Castañona priskoci u pomoc, na videc handzar, pretrasi se i pobjeze. U toliko pobjeza i Berg i zakloni se u spavaonicu. Tu uzme iz spaga starog odijela revolver, ako bi mu bio od potrebe. I zbilja udje u sobu za njim i Castañon. Berg mu naperenim sakresom navijesti, da izadje; kad ovaj ne htjede, zapali i ubije ga na mjestu.

Sve se ovo dogodilo u malo trenutaka.

Kako se misli, Castañon je bio krenuo pamecu nekoliko dana prije.

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

COHETES „praskavice“ i bengalske zigice
prodajem uz veoma jeftine ciene za nastajuce svetkovine 18 SEPTEMBRA

Ubojica priznaje prekrsaj i podastro je svoj izvjestaj sucu.

Osam sto talira.

Cist prihod zadnjeg koncerta, priregjena u korist bolnice, iznosi 800 talira.

„Oravia“.

Jutros zorom prispio u ovu luku postarski parobrod *Oravia*. Donio je samo 40 tona trgovacke robe, pa ce za to proslijediti put oko 10 sati.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 24.60
1 kruna a. vr. » c 98.—

RAZNO

Crna joj pamet.

U Heringsdorfu, kupalistu Baltickog mora, supruga profesora Rudolfa Spirzer-a, u prvoj sedmici medenog mjeseca, svojevoljno se sunovratila s Bismarkovog tornja, koji je visok 400 metara. Samoubojstvo je pobudilo u kupkama veliku senzaciju.

Tijelo joj se razmrskalo o klisure, na kojima se podize toranj.

U stanu bi nadjeno pismo, upravljeno suprugu, u komu ga pokojnica svjetuje da se ozeni s drugom zenom, koja ce ga u sreciti.

Govorec o sebi, pripovjeda, da ga nije mogla usreciti.

Uvjerena o tomu, dovrsila je svoj zivot.

Profesur Spitzer je bio zarucen s njom od 10 godina natrag.

Nepoznat je pravi uzrok samoubojstva.

Najkraci govor.

Kad je general Grant bio izabran za predsjednika, poduzme putovanje po drzavi i dodje u Providence te se nastani kod governera Burnsida. Njemu u pocast bude priredjena serenada. Burnside otvori prozor a Grant pristupi k prozoru i duboko se nakloni. Svjetina je htjela cuti govor, ali Grant je glavom kimao, da nece govoriti. Tada iz mnostva vikne jedan: «Samo dvie rieci, generale!» Zelja bude odmah izpunjena. Grant otvori usta i rece: «Ne gospodine», i uz burno odobravanje obcinstva makne se od prozora.

Admiral Rozestvenskij.

Bila se je proniela viest, da je Rozestvenskij umro, no u brzo se je ukazalo da ove viest nije istinita. Neosnovana ova viest izazvala je senzaciju u Rusiji. Ruski listovi su vec priopcili nekrologe, u crkvama su se citale zadusnice, gospodji Rozestvenskij odaslane su mnogobrojne brzojavne sazalnice. Admiral Nebogatov i general Stessel dali su citati zadusnice u katedrali petrovpavlovske utvrde. Njemacki car nalozio je pomorskom attachéu kod njemackog poklisarstva u u Petrogradu, da izkaze zadnju pocast navodno umrlom admiralu. Od jednom je stigla viest, da Rozestvenskij jos zivi. On je sam upravio sluzbenoj petrogradskoj brzojavnoj agenciji depesu, u kojoj izrasuje nadu, da ce bas sad jos dugo zivjeti. U Rusiji su naravno odkazali sve zadusnice, koje su se jos imale citati za Rozestvenskog.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdés Vergara).

II.

Osvajanje.

6. Iza bitke.

Prve noci poslie bitke spanjolci nijesu imali gdje spavati. Stanovi su im izgorjeli sa svim pokucstvom i stanom.

Valdivia, pisuci kralju o napadaju indijanaca, govori:

«I izgorise cijeli grad i hranu i rubenine i svu nasu imovinu tako da nam ostaju same poderine, sto smo upotrebljavali u ratu, oruzje, koje smo teskom mukom donijeli, dvie gudice, jedno prase, jedan pjevcic, jedna piplica i oko dva kutla psenice».

Spanjolci se nagjose tada u gorim okolnostima od onih prvo utemeljenja Santiaga. Izgubili su sva najpotrebitija sredstva, indijanci su im stajali tu kao neprijatelji, a prinuzdeni su bili na novo sagraditi svoje standve. Netom je Valdivia obazno, sto se zbilo, odmah se povrati u Santiago da pruzi pomoc druzini i da se osveti.

Prvi posao Valdivijin bi da obigra blizna polja u dvostrukoj namjeri: da napade indijance i da pribavi hrane. Tako mu uspije sakupiti nesto kukuruza, koga je naredio posijati oko grada. Isto je uradio i s pcnicom spasenom od vatre. Valdivia, kao covjek iskusan, predvigjao je, da bi on i njegova druzina pomrli od glada, kad ne bi obragjivali zemlju; za to, mjeste poharciti sjeme sakupljeno volio je gladovati nekoliko mjeseca i posijati ga, da moze pozeti dojduceg ljeta. Istom namjerom zabrani, da se ubiju svinje, pijevac i piplica, sto su ostali iza pozara. Predade ove zivotinje Ines Suarez, koja ih je hranila i gojila dok su se umnozile.

Slijedecih godina drugi spanjolci donesose u Chile ovaca, koza, krava i volova. Svaka od ovih zivotinja zapadala je u pocetku mnogo novaca, jer su troskovi prenosa bili ogromni. Ali se zivo brzo naviklo zemlji i rasplodilo u malo godina tako, da su svi spanjolci posjedovali obilato blaga na svojim imanjima.

Druga briga Valdivijina bi popraviti kuce opaljene po Indijancima. Da predusretne novi pozar, naredi, da se glavni ositi moraju graditi iz sirovih opeka, a ne od drvenih stupova i gliba, kako prvog puta. Ova je radnja bila duga i dosadna, jer su spanjolci u isto vrijeme morali obavljati posle vojnicke, ratarske i zidarske.

Bez ikakavog obzira na cast, svak je bio zaposlen tom rabotom, pod osobnom upravom Valdivije, koji, buduc vrlo strog zapovjednik, primjerom pokaza ustrajnost u radnji i strpljivost u podnasanju suprotivstina. Odnosno rabote onog doba, Valdivia, u jednom od svojih pisama, ovako pise: «svi smo dubli, orali i sijali, a uvijek pod oruzjem i s konjima osedlanim».

Po pismima Valdivijinim se saznaje takogjer, da su spanjolci veoma oskudno zivili; jer da se smatrao cestitim onaj, koji bi se domogao «pedeset zrna kukurusa na dan».

Da se izbavi iz tog ocajnog stanja, Valdivija opremi u Perú, da trazi pomoci, kapitana Alfonsa Monroy su petericom vojnika, davsi mu za put nabolje konje i sedam hiljada talira zlata, izvagjena iz rudnika. «I da konji ne nose tovara, govori Valdivia, sakovao sam 6 para zengija, i okove maceva i par casa iz kojih ce piti».

Na kapetana Monroy navale indijanci u Copiapó. Poginu mu tute cetiri vojnika. Peti pade u ropstvo zajedno s Monroyom. Nakon tri mjeseca pogje za rukom suzanjima oruzanom silom izvinuti se slobode i prosliediti put. Nu, proteknse gotovo dvije godine, dok se Monroy povratio u Chile s pomoci, koju je Valdivia tako zeljno ocekivao.

Slijedi.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA ÑUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

Pozor
Pokujstva — Pokujstva
Na sedmicne i mjesecne obroke
Ko zeli urediti svoju kucu, a da i ne osjeti troska, neka posjeti moju prodaonicu
LA ECONOMICA
— Ulica Roca —
Pokujstvo za *spavaonice*, za *blagovista*, za *pisarnice*, za *kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.
F. RABAGLIO

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"

Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

u vojnike. Radi toga častni zastupnik Biankini energično je ustao u carevinskom vijeću, z hijevio da se Smircic oslobodi od vojničtva i da vojnička vlasti tim ce kršenjem ustavnih prava u stoj povoljnijem svjetlu za naše ljude, koji se povraćaju iz Amerike. Onih dana Bozo Smircic primio je odluku c. k. poglavarstva, kojom mu se javlja, da je vojničko zapovjedništva u Zadru uništilo njegovo unovačenje, jer da stoji u 34 godina života, te da nije više obvezan na vojničku službu.

Spomenik hrvatskim vojnicima u Jajcu.

Kako javljaju iz Jajca, biti će tamo u koloveza svečano otkriće spomenika dvojici vojnika zagrebačke pješačke pukovnije br. 53, koji su poginuli junačkom smrću pred jajačkom tvrđom prigodom zauzeća grada g. 1877. To je bio vodnik Josip Grilec i pješak Ivan Matko, koji su tu pokopani. O tridesetgodišnjici zauzeća Bosne i Hercegovine po vojsci habsburške monarhije i 30.godišnjice njihove junačke smrti odkriće će im se svečano spomenik, koji je podiglo vojno-veteransko društvo baruna Alboria.

Korist od kise.

Javljaju iz Mostara, da je zadnja kiša, što je pala, donijela puno koristi grozdju, koje se je počelo od velike žege podpaljivati, a i duhan, koji je uslied suše slabo bio izrastao, počeo je kao iz vode rasti.

Uništivanje guja otrovnica u Bosni.

U godini 1906 ubijene su u Bosni 25.488 guje otrovnice, za koje je izplaćena nagrada sa 12.741 K. 50 fil. U godine 1907 ubijeno je 271.685 otrovnica, za koje je izplaćena nagrada sa 135.832 K. 50 fil. Najviše se otrovnica nalazi i ubija u Travničkom i Mostarskom okruzju. Godine 1905 ubole su guje 206 osoba, od kojih su 9 umrle. Koza i ovaca ubodeno je 9741, od kojih je 2041 parnulo.

Obrtnička škola.

Vlada je odlučila osnovati redovitu obrtničku školu u gradu Korculi, i ukinuti obstojeći strukovni tečaj. Malo koje mjesto je prikladno kao Korcula za razvitak obrta, osobito brodograditeljnoga i kamenarskog.

Becka občina odbije hrvatski spis.

Pišu iz Starogegrada: Ovih je dana naša občina upravila beckoj občini jedan službeni spis. Becka ga je slavna opcina jednostavno odbila, a da niti nije otvorila omot, a to s toga što je adresa hrvatski napisana. Ovako neka postupaju sve naše občine, kada im iz Beča šalju njemačke spise. Silo za ognjilo!

Automobil Kotor-Cetinje.

Crnogorska vlada dozvolila je za 15 godina dionicarskomu društvu Laurin et Klement u Českoj monopol za prenos osoba i trgovine automobilom između Kotora i Cetinja.

Krupa.

Na 20 srpnja silna krupa uništila je sve vinograde i u Sitnomu u Poljicima.

Nadzornik vinogradarski.

Vriedni Stanko Ozanic ime novan je stalnim u IX razredu cina. Ostaje na svome sadasnjemu mjestu.

Troje djece poginulo.

Na 25 srpnja buknula je vatra u kući S jepana Marasovica pok. Pavla u Strmodocu kod Trilja, pa kako je pokrivena bila sevarom, plamen je zahvati s kraja na kraj. U njoj izgorise i djeca pomenutog Marasovica, biva 7-godisnja Jelka, 4.godisnji Pavao i 2.godisnji Zvonimir. Za to vrijeme roditelji bijahu na radnji u polju.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. WILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno opremna novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

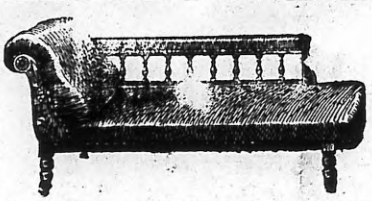

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

— — — — — — Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — — —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Chiloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Anton Uglessich

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu dragopopravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere, lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izrajuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gastc**
Cijena za godinu $ 3. — Oglasi po pogodbi.

Br. 10 | Punta Arenas, na 13 Rujna 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquique ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN

Fonografa i ploca najprve vrsti.

Klaudij Imbert

Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

— Ulica Llanquihue —

Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli é tagliarini.*
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
10 potpunih spavaonica prvog razreda.

A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog i spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .

— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozore* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakalá po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Za ustav u Bosni.

«N. Freie Presse», pisuci o ustavu u Turskoj i o njegovom djelovanju ne prilike u Bosni, veli: Od dana, odkako je proklamiran ustav, stoji na dnevnom redu i pitanje bosanskog ustava. Ma kolike bile politicke i drzavopravne potezkoce, ma koje se opravdane zabrinutosti pojavljivale, pokus ce se morati uciniti, a spretnost drzavnika okusat ce se u tom, da se ucini u formi, koja odgovara naravi zemlje. Nitko, tko politicki misli, ne moze imati na umu, da se za Bosnu stvori odmah parlamenat na temelju obcega prava glasa. Ali predstavnistvo, kome bi se uputile cisto autonomne stvari okupiranih pokrajina Bosne i Hercegovine, podpunoma bi dostajalo. Radi se o tom, da se stvori imuna tribina, gdje ce sta novnictvo zemlje moci iznositi svoje zelje bez bojazni od represalja. Ona ce djelovati i na zastitu slobode stampe, a javna kontrola, koju ce obavljati predstavnistvo, kadra je, da vl du ocuva od ludih zabluda, kakove su pocinjene u banjalockom veleizdajnickom procesu. Ako je moguce da nakon trideset godina, sto je Austrija primila evropski mandat, vojnicki sud radi tobozoje veleizdaje urednika i clanove nadzornog vieca jedne novine, pa cak i istog slagara odsudi na tesku tamnicu od dvie do osam godina, onda je u istinu potrebna jedna ustavna institucija, koja sama svojim obstankom prieci takove pojave, koji se u Evropi moraju cekati barem sa cudjenjem.

List dalje govori, da se sto prije imade preci k riesavanju pitanja ustava za Bosnu.

Bosanski muallimani sultanu.

Urednistvo mostarskog «Musavata» poslalo je na francuzkom jeziku ovu brzojavnu cestitku Saltanu u Carigrad:

Molimo da na previsnje podnozje Njegova Velicanstva naseg premilostivog Sultana izrazite najsrdacniju cestitku novom preporodu Turske carevine sa toplom molitvom svevisnjem Allahu, da to briljantno djelo bude krunisano srecom i hairom za svu Tursku carevinu i sav islamski svieet. Neka se u ovom svecanom momentu ne zaboravi i na nas Bosance i Hercegovce — najizrazitije i najvjernije podanike svoga uzvisenog suverena, jer je povraceni ustav obuhvatao i Herceg. Bosnu, a danas nemamo ni po Turskoj vladi pred 40 godina uvedenih kotarskih i okruznih medzlisa ni vilajetske skupstine, na kojima bi narod preko svojih zastupnika mogao izrazavati svoje zelje i tegobe. Nemamo foruma, pred kojim bi rad uprave bio podvrgnut opravdanoj kritici najkompetentnijeg narodnog predstavnistva, bez kojeg ni mi bosansko-hercegovacki narod ne mozemo napredovati, kao sto bez njega nisu mogli napredovati ni ostali kulturni narodi u svietu.

Na zapovied Njegova Velicanstva sve pripravno najponiznije.

Prevarila ih uniforma.

Javljaju iz Mostara, da se dogodila u jednom selu kraj Mokrog u Hercegovini jedna zanimljiva. Neko je javio zandarima u Mostar, da se pojavilo u selu sest ruskih oficira. Odmah krenu vise patrola u potjeru sa nalogom, da pohvataju oficira i dovedu u kasarnu. Kad su patrole iz daleka ugledale sest ljudi u uniformi, nataknu bajonete na puske i u najvecem marsu upute se prama «neprietelju». Kad tamo, mjesto oficira nadjose — zeljeznicke cinovnike u bielim uniformama!

Izaslanici Hrvat. sokolskog saveza.

Dr. Car i C. Akacic doci ce u rujnu u Dalmaciju, da bratski poravnaju nekoje nesuglasice medju pojedinim sokolskim drustvima (Betina, Dubrovnik, Kastela, Vodice).

Kraljev spomenik na vrhu Orjena.

Vojni zapovjednik Varesanin, kad je tu skoro generalim i stopskim oficirima bio na taktickim vjezbama, pa se uzpeo na vrh Orjena, podao je poklonstvenu brzojavku Nj. Velicanstvu u ime svojih drugova, i na tom vrhu postavio je temeljni kamen jednog spomenika kao vidljivo obiljeje vjernih osjecaja vojske za svog previsnjeg vodju.

Na ovu poklonstvenu brzojavku stigao je FZM. pl. Varesaninu ovaj odgovor: «Njegovo Velicanstvo prozeto je iskrenim zadovoljstvom sto je podignuta trajna uspomena na previsnji jubilej njegova vladanja, te najvruce zahvaljuje Vasoj Preuzvisenosti i svim generalima i stopskim oficirima, koji bijahu nazocni postavljanju temeljnog kamena tog spomenika na vrhu Orjena, na poklonstvu sto su tom prigodom izrazili Njegovom Velicanstvu, koje ga je velikom radoscu primilo. Po previsnjem nalogu. Bad Ischl, 24 jula. General konjanistva grof Paar».

Krupa.

Javljaju iz Sibenika, da je na dan Sv. Jakova oko 3 s. krupa otukla cielo selo Konjevrate i jedan dio Lozovca. Jadni seljaci izgubise sve u polju i idu u susret najgroznijoj biedi ove zime.

O Bogesicu.

Zadnji svezak poznate parizke smotre „La Revue Slave" donosi krasan clanak o pokojnom nasem V. Bogisicu, iz pera P. de Sokolovica. Pisac bavi se potanko njegovim zivotom, njegovim djelima i osobito njegovim uspjesima u Francuskoj, gdje je dozivio najveca priznanja. Kaze, da je velika slavenska obitelj s pok. Bogisicem izgubila jednog od svojih najvecih sinova.

Dusan Silni u Dubrovniku.

Politicka vlast odobrila je pravila srbskog gimnasticnog druztva „Dusan Silni" u Dubrovniku. „Dubrovnik", donoseci ovu viest, kaze, da ce novo drustvo, stojeci na principu slavenske solidarnosti, izbjegavati svake stranacke strasti i zivjeti zivotom bratske ljubavi i zajednicke veze.

Ratna lagja.

„Franz Josef" stigla je dne 30 pr. mj. u Nagasaki (Japan). gdje ce se zadrzati pet nedjelja. Zapovjednistvo ladje brzojavilo je ministarstvu u Bec, da su na brodu svi zdravi.

Samoubojstvo.

Pravnik Mate Luksic vracao se je iz Praga kuci u Spic, te se dne 28 pr. mj. na Rieci ukrcao na parobrod „Gödöllö". Kad se je parobrod nalazio u blizini otoka Plankete kod Korcule, baci se u more. Cim je kapetan opazio, da se je taj mladic bacio u more, zaustavi brod, ali sva

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj shoti.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagrađeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pašinovich.

— Vozne Cijene snizene. —

SKAR NA PARU

Casilla 234 **BRACA BONACIC i Dr.** Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubištem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovaciou rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalaži se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Nepozvan sudija.

Citam u «Materinskoj Rijeci» ove rijeci, koje pise «Hrvatska» iz Zagreba u broju od 24 srpnja:

«Ovo je vec treci put (govori «o «Mater. Rijeci») sto Hrvati u «Juznoj Americi pokrecu hrvat«ske novine. Najprije se je javila «Sloboda» u Antofogasti (Chile), «pa onda «Male Novine» u P. «Arenas (Chile), koje su jedna «za drugom doskcra prestale «prije nekoliko godina izlaziti. «Dok se je «Sloboda» vec lijepo «bila razvila, eto ti odjedared «Malih Novina», dok napokon «obje ne propadose. Isto se sada «bas dogagja i u Novoj Zelan«diji, gdje «Napretku» konku«rira «Glas Istine», dok ce na«pokon jedan i drugi propasti. «Takvi smo eto mi Hrvati!....»

Pa da nema pravo «Hrvatska»! Taman je pogodila! Oni kod kuce i nijesu za drugo, nego da jedan drugome konkuriraju i da kopaju grob nasoj domovini. Vara se samo, kad istim laktom i nas amo mjeri.

«Hrvatska» treba da znade, da «Sloboda» nije propala, sto bi joj konkurirale «Male Novine», vec sto joj je preminuo urednik, kako je to gosp. Ivan Krstulovic, otac pokojnoga nama ovdje dojavio. Ja sam pak izdavao «Male Novine» i mogu uvjeriti «Hrvatsku», da nista «Slobodi» stetovao nisam, posto su «Male Novine», bile samo predjelni list za Magallanski teritorij. Nikad novcica primio od nikle za pretplatu nijesam osim od nase magallanske naseobine. «Sloboda» pak imala je ovdje jednak broj pretplatnika prije i poslije izlaza «M. N.».

«Male Novine» nijesu nimalo konkurirale «Slobodi», a bile bi joj i pomogle, da ih nije u pocetku napala bez ikakova uzroka.

«Male Novine» pak nijesu prestale izlaziti rad drugoga, nek vjeruje «Hrvatska», vec jedino zato, sto vlasnik tiskare nije mogao isposiiti obecanje, jer mu sredstva nijesu dopustala nabaviti hrvatska slova. Prestanak «Malih Novina» bio je ipak casovit. Ja sam uvijek trazio zgodu, eda bi ih opet uskrisio. One su opet i uskrsle, nu pod slagjim i kracim imenom «Domovina». Hrvatska se slova nadamo kroz kratko vrijeme pribaviti.

Bilo bi uprav hrvatski, kad bi opet «Hrvatska» pokudila ovdjesnje Hrvate i Srbe, za to sto kao poztivovni i ponosni rodoljubi uzdrze svoju novinu, jer da bi mogli konkurisati «M. Rijeci».

Uputit cemo «Hrvatsku» da i ako je Antofogasta u Chile, ko sto i Punta Arenas, a Rosario de S. Fé u pogranicnoj republici Argentini, jos to nije tako blizu, kao da bi Antofogasta bila n. pr. Zagreb, Punta Arenas — Dubrovnik, a Rosario de Santa Fé, recimo Beograd. Za «Hrvatsku» ce se ti gradovi nalaziti, na jednom malenom listu atlasa, ali fakticno je, da je udaljenost izmed ovih gradova jednaka, po prilici, onoj Berlina, Atene i Moskve. Moze li se, pitam ja zamjeriti naseobini hrvatskoj u Berlinu, sto izdaje za se novinu za to, sto naseobina u Ateni ima vec svoju? Ne! Pace bi veoma pohvalno bilo, kad bi i naseobina Moskve imala svoje glasilo.

Po sjevernom dijelu republike Chile naseljeno je dosta naseg naroda. Ima ga dosta i u Argentini, a valjda mu je najglavnija grupa u Rosario de Santa Fé i okolici. U Magallanesu je pak nasa naseobina vrlo brojna i na okupu, kao nijedna druga.

Neki misle, kad reku: Hrvati u Juznoj Americi, ili Hrvati u Chile, da je to sve isto, kao kazati «Hrvati u Dalmaciji». Deveta je briga njih koliko je prostrana Juzna Amerika i kroz koliko se pojasa proteze Chile. Ne pitaju oni u kakvu saobracaju stoji jedna nasa naseobina s drugom. Za njih je to odvec jasno: svi su u Americi i treba da se poznaju.

Nu to bas nije tako. Mi u Magallanesu nikad ne bismo pravo znali, kako stoje nasa braca u Argentini, koliko ih je, na kojem su stepenu kulture, da ne izlazi «Mater. Rijec». Oni pak u Argentini posve bi malo znali o nama amo, kad ne bismo imali glasila, kao sto cemo obojica uvijek malo znati o nasim, koji zivu na sjeveru Chile, dok god se i oni opet ne probude, dok ne pocmu ponovno izdavati svoju novinu.

Prijeka je dakle potreba, da svaka nasa brojnija naseobina uzdrzi svoje glasilo. Urednici pak treba, da budu pametni, da se uzajamno preporucuju i potpomazu, pa nije straha da ce jedan list drugomu konkurirati, vec ce jedan drugomu koristiti, a svi zajedno nasem narodu, koji je u borbi za korom hljeba morao ostaviti svoju domovinu.

S druge strane treba da stranicima pokazemo svugdje, da smo, i ako malo poznati, ipak sinovi kulturna naroda, da smo im u svemu i po svemu ravni.

To je ono, sto nama lebdi pred ocima. Moze nas kuditi koliko tko hoce, mi cemo postojano stupati naprijed. Neugodni mozemo biti samo onima, koji nepoznaju nase prilike. *P. G.*

STEDNJA.

Obicno cujemo ponavljati slicne fraze: «Onaj je talijanac dosao amo, kao mornar, bio je ribar, a sada je milijunas».

«Onoga poznam ja kao kocijasa, a sada je kucevlasnik, ima novca na banki i u prvim je drustvima».

Prosti puk, spominjuc takova bogatstva, stecena od siromasnih ljudi, nikada se ne pita, kako se do toga doslo. Divi se, da jedan tezak moze postati bogat, ali nije kadar na osami promozgati, kako bi se obogatio, niti to izvesti, ako i ugje u trag tajni.

Pa ipak je tako lako, da se siromah obogati, tako jednostavan i ostvarljiv nacin, tako svakomu shvatljiv, da se je uprav cuditi, zasto ga ljudi radenici ne ce da uporabe.

Stednja, to je tajna, po kojoj se onaj talijanac ribar obogatio, a onaj cedni kocijas postao vlasnik.

Ribar i kocijas, zasluzujuc malenu nadnicu, nijesu se vladali, kao njihovi drugovi, to jest nijesu subotom prospali polovicu ili tri dijela svoje zasluzbe.

Sa svim tim, sto ih se prestavljalo tvrdicam i sto su im se drugovi zlobno podrugivali i vrijegjali ih, nijesu se dali vucariti po kremama; u dnu njihove skrinjetine, (jer onda nije bilo stedionica) pocivalo je ono, sto su drugi prospali u vino, rakiju i kola.

Onaj novac, sakupljen junackom ustrajnosti, odbijuc odvazno nasrtaje napasti zlih navika, prikupio se brzo u malenu glavnicu, kojom su se njihovi vlasnici mogli posvetiti malomu obrtu, kao prodaji svijeca, kruha, cigareta, frigane ribe i «empanada».

Oni, te su se postajano, strpljivo i razborito podlagali tezini rabote, naravno je da su svoje djelo vidjeli okrunjeno uspjehom i da su im se maleni ducanici pretvorili u najsjajnije prodavaonice, u najprve izvozne i u-vozne kuce.

Talijanac obilazi prijestolnice Evrope, vozi se kao mali kralj i uziva sve slasti, sto mu novac moze da pribavi; kocijas mu ne zaostaje, jer je u dobru drustvenu polozaju i bani se izmed aristokracije.

Nije ipak djelo romansko prikupljati novac. Sto se u tu svrhu svrhu trazi jest krepost, postenje, jaka volja za sakupljanje, i ne trositi u nepotrebne predmete.

Prvobitni sistem bucica, koje su se razbijale kad bi se napunile novca, i koje su sluzile, toboze, da novac u casu entuzijazma njihovih vlasnika bude na sigurnu mjestu pohranjen — pretvorio se u danasnje stedionice.

Govorec stedionice razumijevamo one novcane zavode, koji su to zbilja, a ne kojekakove slabe ustanove.

U Punta Arenas, srecom, imamo jedan takav novcani zavod, koji se sam po sebi preporuca, a to je državna stedionica iliti «Caja de Ahorros», administrirana po hipotekarnoj blagajni iz Santiaga i subvencionirana od vlade, da za svoje potroske ne tice u interese pohranjena novca.

Tu nema ni traga vucaju srece, premijima, ni slicnim komedijama, vec se prima pravi interes na pologe. To je jedan ozbiljni zavod ustanovljen, da prima pristednje svih pametnih radotnika, koliko iz kolonije, toliko iz «kampa» koji misle na svoju budućnost, i koji se ne zadovoljavaju zivotarenjem s dana na dan trose sve sto dobiju.

Englez o nasim prilikama.

Gosp. M. priobcuje u «Obzoru» zanimiv razgovor sa Englezom J. I. Dunom, koji na biciklu putuje Dalmacijom. Na upit g. M., kako mu se dopala nasa Dalmacija, odgovorio je Englez:

— Polozaj krasan i zavidan, ali zemlja siromasna do prosjackog stupa. Mi takvu politiku ne vodimo u nasim pokrajinama, vec u blagostanju trazimo oslona nase drzavne ideje. Mnogi nam predbacaju, da dotične pokrajine eksplostisemo. To je skroz krivo misljenje. Nasa deviza: «Vrieme je zlato» prenosi se svuda, gdje se samo Englez pojavi. Posto se dotični narodi, koji su obicno neaktivni i slabo kulturni, strasno sporo prilagodjuja ovoj devizi blagostanja, to smo pozvani, da nasi ljudi predjnjace, odnosno budu pioniri te realne politike. Vidite, vas mi se narod dopada sa svojim zivim temperamentom. Ali, cini mi se, taj temperamenat udaljuje vase ljude od ozbiljnijeg rada. Dozvolite mi, gospodine, da budem iskren.

— To uprav i zelim.

— Vozeci se kotacem, najlazim svaki cas na vase zaposlene seljake. Posle intenzivnog rada od pola sata nastaje pauza, koja po fizionomiji odaje bezbrizni razgovor. U Zadru za jednim stolom sjedilo je desetak ljudi. Ja sam se interesirao i doznao, da su tu bili zastupani cinovnici raznih struka. Tu se sjedilo puna tri sata, u razgovoru. Tri sata, gospodine moj, potrositi u prazno a sistem vas sve vise približuje germanskoj misiji. Priznajem, da se i vi budite, ali to ide sporo. Pa onda, molim vas, rekli su mi u Zadru, da u Dalmaciji ima trinaest politickih stranaka! Ja ne poznajem izblize vas stranacki zivot, ali politicki inteligentnom covjeku dovoljno je da dodje do rezultata: da je to posljedica borbe za prevlast pojedinaca, koji narodnu borbu korumpiraju.

Vidite: meni je poznato, da se vi otimate talijanaskom uplivu — a po najmanjem gradicu cujem govoriti talijanski! Zar vam je germanski neprijatelj malo, nego indolencijom pomazete to tako jako sredstvo talijanske propagande.

Iz okolice.

Delgada, na 2 rujna 1908.

(Tobozni *asalto*. — Jos nije u kampu rabote).

U jednom od tamosnjih dnevnika citao sam pod naslovom *Asalto*? kako je nekoliko cobana napalo cuvara nasukanog broda «Olimpia» u Posición. Moram kazati, da je to sve bila puka laz. Spomenuti se cuvar dobro nakresao i tako junacki, da je izgubio svijest i on sam kroz alkohol vidio napadace. On je za njima isao u potjeri do

Juraj Jordan

— ULICA LLANQUIHUE —

COHETES „praskavice“ i bengalske zigice

prodajem uz veoma jeftine ciene za nastajuce svetkovine 18 SEPTEMBRA

jednog «puesta» iz koga, na viku, izgrjezena cobana, da vidi. sto se dogodilo. Premda joj je napojeni cuvar neprestano kazivao napadace, zena ih nije nikako mogla da opazi. Srecom se cuvar malo rastrijezni, pa nestade i napadaca.

Amo jos radnje ne pocese, a radnici grnu sa svih strana. Nevjerojatno je, ali istinito, da ih na samu ovu stanciju stigne po sedam, osam. Neki pak idju i do Gallega, pak se opet vracaju, bez da su nasli zarade.

Savjetovao bi moje zemljake, koji namjeravaju u kanap, da nemaju sigurne rabote, da ne izlaze jos za koji dan.

Uz hrvatski pozdrav. *V. L.*

BRZOJAVKE

Santiago 11. Bile su obustavljene radnje gvozdenog puta od Arike do La Paz zbog poteskoca, sto zadaje rdjavo zemljiste. Doskora ce se proslijediti rabotom.

Bec 11. Govori se, da ce u ministarskom vijecu ministar financija predloziti, da se Bosni i Hercegovini podijeli ustav.

Santiago 12. Presjednik republike proucava osnovu pomorske pruge, koja bi spajala direktno Valparais s Panamom. Voznja bi po istoj trajala samih 12 dana.

BADAVA!

20.000 Kalendara

Tko mi posalje svoju tacnu adresu, dobije lijep kalendar za godinu 1909 dostavljen u kucu.

Tomislav Mladinov

Reconquista 321 — Buenos-Aires.

KRONIKA

Pomlagjenje tamburaskog zbora.

Dok su nasoj inteligenciji i u svijetu starije osobne petljanije od narodnog ponosa, utjesljivo je, da ta zaraza nije uhvatila korena med radnickim slojevima Hrvatsko tamburasko drustvo „Tomislav“, u pocetku veliko, pocelo je malo po malo opadati, a bilo bi skoro i propalo, da nije zdrave narodne svijesti i ponosa nase omladine radnicke ruke. Zbor je bio u posljednje vrijeme tako malen, da skoro nije ni zasluzivao imena zbora. Dok se zbog toga neko topio od veselja, momcima-radnicima nije to nimalo godilo, pa su se za to slozili i tvrdo odlucili podici drustvo na prvasnju visinu. U sadanjem zboru udaraju ovi hrvatski sokolovi: Stjepan P. Pavlov Josip Marinkovic, Stjepan A. Pavlov, Ivan Lopizic, Josip Jelisej, Pasko Boric, Vicko Bulicic, Stjepan Kovacic, Tomislav Krsulovic, Nikola Polic i Mijo Gruic. Zborovodja je dvanaesti.

Htjeli smo priopciti u ovom broju i imena clanova podupiratelja, ali nam ga nije bilo moguce dobiti, posto je drustveni tajnik bolestan. Svakako cemo to uciniti poslije domovnih chilenskih svecanosti skupa sa imenikom novog drustvenog upraviteljstva, koje ce do tada biti birano.

Povratio se.

Ovih se dana povratio iz Argentine gosp. Stjepan A. Pavlov. Od tamburasa je bio srdacno docekan i ushitno pozdravljen, jer se zbor s njegove odsutnosti nalazio, kao soko bez desnog krila. — Dobro dosao.

Fiestas patrias.

Ma koliko nas mjesno novinstvo uvjeravalo da ce se ovogodisnje domovne svecanosti proslaviti dostojnim nacinom, malo vjerujemo. 18 je rujna vec na vratima, a jos se ni za program svecanosti pravo nezna.

Novo Upraviteljstvo.

Austrijsko uzajamno pripomocno drustvo biralo prosle nedjelje novo upraviteljstvo.

Bila su izabrana ova gospoda: Presjednik, Petar Hrdalo; podpresjednik, Matija Pazinovic; tajnik, Henrik Bucksbaum; podtajnik, Petar Skarmeta, blagajnik, Miho Fabris.

Uprava ophodnija g.da: Ivan Sturica, Frano Batistic, Ilija Ivovic, Vicko Violic, Nikola Kirigin i Stjepan Galetovic.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi	$	24.16
1 kruna a. vr. »	$	1.—

RAZNO

Zaprjedni jezik u vojsci.

Na inicijativu jednog generala ugarskog domobranstva, biti ce u ovogodisnjim carskim manevrima ucinjen zanimiv pokusaj. U jednom zboru biti ce okupljene tri divizije i to jedna od zajednicke vojske, jedna od ugarskih pukovnija i jedna od hrvatskog domobranstva. Svakoj diviziji izdavat ce se zapovjedi u njenom sluzbenom jeziku, dakle hrvatskim domobranskim cetama u hrvatskom, ugarskim u magjarskom i zajednickim u njemackom jeziku. Doticni naime general tvrdi, da vise jezicni zapovjedni jezik nije nikakvom zaprekom uspjesnom vojnom operiranju. Ako pokus uspije, biti ce u redovitoj vojsci samo dva zapovjedna jezika i to za austrijske cete njemacki, za ugarske cete magjarski, a samo hrvatsko domobranstvo imati ce hrvatski zapovjedni jezik. Strucnjaci tvrde, da ce pokus dobro uspjeti.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

7. *Nove neprilike.*

Kapetan Monroy dovede u Chile, po kraju, sedamdeset konjanika i postigne, da mu jedan trgovac iz Lime posalje u Valparaiso brod hrane, robe, oruzja, praha i olova. Ovako opskrbljen Valdivija proslijedi prama jugu namjerom da utemelji svoju vlast u cijeloj zemlji; ali zestoki otpor araukanaca pomrsi mu racune i prinuzdi na povratak u Santiago, bez da utemelji ijednog grada u onom teritoriju.

Da predobiju one hrabre indijance, spanjolci su trebali brojniju vojsku, koju su samo mogli pribaviti iz Perú.

U tim okolnostima dodje u Chile glas, da su se peruanski osvajaci podijelili u dva neprijateljska tabora. Dok su se oni medjusobno tukli, nije bilo nade, da bane nova pomoc u Chile.

Valdivija odluci poci u Perú, da se pridruzi i bori u taboru odanu kraljevoj vlasti. Za to se ukrca u Valparaisu god. 1547, ostavljajuc na vlasti u Chile Franja Villagrán. Njegova izocnost potraja godinu i po dana. Povrati se po moru u travnju 1549 su dvije stotine pjesaka. Takogjer naredi, da dogje po kopnu stotina konjanika.

Osjecajuc se potpuno jakim uz novu vojsku, Valdivija organizira novu ekspediciju, brojniju i bolje naoruzana od prvanje, i zaputi protiv araukancima, namjerom da u osvojenu zemljistu utemelji nekoliko gradova, koji bi bili dalnom podlogom spanjolskog gospodstva.

Istodobno nakani pod svoju vlast skuciti Magaljansko tijesno, otkrito god. 1520, (petnaest godina prije no sto je Almagro otkrio Chile) po glasovitom pomorcu Ferdinandu Magallanes, koji je trazio put izmed Tihog i Atlanskog oceana, da oplovi zemlju.

U tu svrhu dade dva broda kapetanu Franju Ulloa, koji je preplovio jedan dio tijesna, bez da je zagazio u atlanski ocean.

Slijedi.

FRANCUSKA

Ljekarna i Drogarija

Marchal I Drug

Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.

Na dosta i na malo.

Juraj Matetic

— Ulica Roca —

Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.

za darove.

CAJA DE AHORROS

— STEDIONICA —

Drzavni dobrotvorni novcani zavod.

— ULICA ÑUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —

Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.

Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.

Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.

Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*

Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.

Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.

ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon

Hotel I. razreda — **Ulica Roca**

Pozor

Pokujstva — **Pokujstva**

Na sedmicne i mjesecne obroke

Ko zeli urediti svoju kucu, a da i ne osjeti troska, nek posjeti moju prodaonicu

LA ECONOMICA

— Ulica Roca —

Pokujstvo za *spavaonice*, za *blagovista*, za *pisarnice*, za *kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.

F. RABAGLIO

Mayer Braun

Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.

STOPRV PRIMIH:

Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon»:
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA

—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG

— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“

oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0

Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA

Jacobs-a i Baumann-a

Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna "La Antartica" Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

nastojanje, da ga nadju i spase ostala su uzaludna. Uzrok smrti bio bi taj, sto se nije mogao pravovremeno izpit. Iz Rieke je brzojavio svojim u Spalu: „Nemojte se uzbuditi, jer sam umobolan.“ Drugovi, koji su zajedno putovali, pripovijedaju, da je bio zadnjih dana silno uznijan i mucaviv. Pokojniku bilo tek 23 godine.

Uspjesi sveslavenskoga sastanka.

O uspjesima sveslavenskoga sastanka u Pragu D. Kramarz je izjavio, da se je najvise bojao, nece li, ako se u opce Slaveni budu sastali, razici jos vise zavadjeni nego li sto su bili. I onako, rece on bilo je tezko naci bazu, na kojoj bi Slaveni mogli odzati. Medjutim, ne samo da se je nasla baza, vec se izradio radni program, koji za cielo ne ce ostati bez odlucnih posljedica za slavensku politiku. Njega je osobito zanjela sloga, koja se pokazala izmedju Poljala i Rusa. Ta sloga nece ostati bez posljedica, jer ce odjeknuti jednako u poljackom kao i u ruskom narodu. Isto se izjavio i slovenacki zastupnik Hribar, da su zastupnici sa najvecim zadovoljstvom ostavili sastanak. Najvazniji momenat jest sbliženje izmedju Poljaka i Rusa, koji ce odlucno djelovati na narod, a i na samu dumu. Rusk su se delegati obvezali, da ce poljacke zelje gledati da predloze samoj dumi.

Zahvala nasih akademicara.

Djaci zagrebackog sveucilista, koji su emigrirali u Prag, priobcise ovih dana u ceskim listovima izjavu, u kojoj se zahvaljuju rektoru, dekanima i predsjednicima izpitnih komisija na susretljivosti i prijateljskom primitku, koji su nasli u Pragu.

Dr. Tresic pred svojim biracima.

Pisu iz Sutivana, 3 kolovoza: Jucer je nas zastupnik, na carevinskom viecu, Dr. A. Tresic-Pavicic, polagao izbornicima racun na trgu pred obcinom. Dosao je na skupstinu i vladin povjerenik iz Supetra. Iz Stivana se je zgrnulo pred obcinu mnostvo pucanstva. Doslo je naroda i iz Milaca, Supetra, Humca i Dracevice. Izabran je za predsjednika skupstine vrli ucitelj Manzoni, koji nakon kratkog uvodnog govora podieli riec D.ru Tresicu. Govor D.ra Tresica silno je odusevio narod, koji ga je prekidao pljeskanjem i klicanjem. Odusevljenje nije bilo manje nego za lanjske izborne borbe. Nakon govora predlozi g. Manzoni, da se D.ru Tresicu izrazi podpuno povjerenje, sto bi jednoglasno ucinjeno uz burno klicanje.

Presusenje Blatskog Polja na Korculi.

Ministarstvo poljodjelstva odobrilo je osnovu za prosusenje Blatskog Polja na otoku Korculi, koju je izradio namjestnistveni odsjek za poljodjelske poboljsice. Potrebstina za samu radnje iznosi 682.000 kruna, a sa uzdrzavanjem radnje 750.200.

Izucio skole u Parizu.

Vrli mladic g. Ante Mikulic iz Obrovca, sin g. Jurja Mikulica, absolvirao je s odlikom veliku trgovacku Export-skadem ju u Parizu. Izmedju 193 absolventa, on je bio medju najboljim. Mladi Mikulic odlazi iz Pariza u London, gdje ce se uzdazati nekoliko vremena, da se dobro izvjezba u englezkom jezi ku i da se upozna sa prilikama londonskog trzista. Na liepom uspjehu srdacno mu cestitamo!

Treslcevo novo djelo.

Izmedju hrvatskih noviteta, koji ce se davati na hrvatskom kazalistu u Zagrebu u sezoni 1908-7, najavljen je i „Hirud“, tragedija u pet cinova, od D.ra Ante Tresic-Pavicica.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER“

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francnskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.
Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

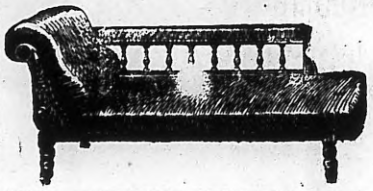

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.
Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

— — — — — — — Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — — —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —
— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —
— Cigareta «La Corona» i «Sport» —
— Maslina posoljenih i zelenih —
— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —
— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —
Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»
Konsultira od 1—4 po podne.
— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.
Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.
Potrepstina za lov i sport.
Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Anton Uglessich

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.
Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.
Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svakodoba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere, lagje, camce i carare.
Cijene su 20% nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.
Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.
Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izragjuje obucu po mjeri i popravlja istu.
Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.
Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.
Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.
Posluga za obilelji na kucu.
Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.
Drva za ogrjev do 500 vozova.
Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA“

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».
Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 11 | Punta Arenas, na 20 Rujna 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najúrednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN

Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN

Fonografa i ploca najprve vrsti.

Klaudij Imbert

Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

— Ulica Llanquihue —

Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli e tagliarini.*
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
10 potpunih spavaonica prvog razreda.

A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljenjiva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac.

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .

— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakalâ po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Sokol u Staromgradu.

Na 16 Kolovoza bio je u Staromgradu svecani otvor Sokola, koji je tada brojio 98 izvrsujucih, 40 podupirajucih i 18 utemeljitelj nih clanova. Svecanom otvoru prisustvovao je splitski Sokol.

Usla zmija u covjeka.

Nikola Caklovic u Cenkovu selu lezao skoro u pucini podneva na svojoj livadi pod grmeckom. Spavao je nauznak, otvorenim ustima. Pripicalo je sunce kô glavnjom, i neka je Nikolu pokrivao hlad, ipak vas bijase u znoju. Proplazio kraj njega zmijucak, te kroz otvorena usta ugje Caklovicu u grljak, a iz grljka obori mu se u želudac. U želucu poce se zmija okrecati i tad se Caklovic probudi i stade se hvatati rukama za želudac, u kojem je cutio nemile bol.

Domisli se, da mu je u želudac usla nekakva zvierka, jer se je neprestano micala. Za tri dana nije se jadni Caklovic nista okusio niti ji je usnuo. Zmija se je sve jace u želucu mjesala i vise bi puta doplazila Caklovicu do u grijak, ali to bi stalo dusiti; uhvatio bi ga bi kasalj, te bi se zmija opet povratila u želudac. Jedan susjed svjetova Caklovica, neka leze nauzacke i dobro rastvori usta, kako se je uprav nahodio, kad mu se je zmijucak usuljao u tielo. Caklovic poslusa. I gle... zmija stade plaziti iz želuca, pa se sve penje uzgor, sto je u grlo; Caklovic rastvori usta sto mogase bolje, a zmija tad isturi se na polje. Srecom je bila malena; malo dulja od pedlja.

Njemacki glas o Ivu Vojnovicu.

Odlicna njemacka spisateljica Meta Schoepp priobcuje u «Berliner Tagblattu» studiju: «Der Dramatiker Ivo Vojnovic». Ona upravo zanosom pise o radu Vojnovica i ljepotama Dalmacije. Govoreci o «Smrti Majke Jugovica» opaza, kako je Vojnovic, Hrvat, Dubrovcanin, duboko prodro u ponosu srbsku pucku dusu. Spisateljica zavrsuje, da treba proucit kulturu i prirodne divote Dalmacije, da se uzmogne razumjeti Vojnovica kao dramatskog pjeca i onu duboku malinkonju, kojom su prozeta njegova djela.

Odkrita starina u Splitu.

Pri rusenju kuce g. Dujma Smodlake u Ghettu splitskom naslo se je jedan dio unutrnjega zida, koji je pripadao peristilu diela Dioklecijanove palace, opredjeljenoga za stanovanje zena. Taj dio sastoji se od jednog svoda od tri metra razpona i od 2 uposnjaka, 1 metar debelih, na kojima se taj svod upire. Poduzete su odmah shodne mjere, da se taj dio ne srusi zajedno sa ostalom starom trosnom zgradom.

Spilja Bisevo.

Lloydova uprava odlucila je, da se parobrod na pruzi Trst-Albanija na povratku zaustavlja i kod spilje Bisevo, gje ce biti udeseno sve potrebno za razgledanje iste.

Vrhunac pokvarenosti.

Pod gornjim naslovom pise «Srbobran»: Zaista je vrhunac pokvarenosti ono, sto nam je pricao jedan prijatelj, koji se desio u Zagrebu. Na Ogujenu Mariju je bio zbor u Crkvenom Boku. Najedared se tamo od nekuda pojavise nekakvi nepoznati ljudi, koji su se pokazivali kao agenti i oni zadjose medju narod, da ga hune. Govorili su, kako ovako vise ne ide i kako je najbolje spojiti se sa Srbijom. Jednom je momku to bilo sumnjivo, pa je prijavio stvar nacelniku. Ovaj dodje s redarima da pohapsi te ljude. No ovi se onda izkazase kao izvjestne sluzbene licnosti i nacelnik ih onda pusti da ida svojim putem.

Potar.

Javljuju nam s Mljeta, da se se, nepoznatim uzrokom, zapalila i izgorjela kuca g. Pesa u Babinupolju. Steta iznosi oko 400 K.

Manija samoubojstve.

Ovih dana pocinio je u Splitu samoubojstvo sudbeni oficial u mirovini Ante Roje. Izpalio si je iz samokresa hitac u usta. Bilo mu je 70 godina. Roje je bio veoma cesto u drustvu sa kapetanom Biankiem, koji se je pred nekoliko dana takodjer ubio. Ovo je u Splitu zavladala prava manija samoubojstava: u dva mjeseca dana tri slucaja!

Krupa u Splitu.

Dne 8 kolovoza u zoru saasula se nad Splitkom jaka krupa, te je zahvatila dobar dio Solte, zapadni dio splitskog polja i Kastel Sucurac. Dosla je svom snagom, a zrna su bila velika. Naniela je polju ogromne stete.

Hrvatski Sokol u Zadru.

Posjao je dva svoja clana, da ga zastupaju pri otvoru Hrvatskog Sokola u Staromgradu, koji je sliedio u nedjelju na 16 prosloga mjeseca.

Sumarska karta Dalmacije.

Dr. Lujo Adamovic, Dubrovcanin, docent na beckom sveucilistu izradjuje sumarsku kartu Dalmacije. Putuje Dalmaciju u tu svrhu.

Potvrdjen izbor.

Ministar trgovine potvrdio je ponovni izbor Mata Vidovica predsjednikom, a Spira Buja podpredsjednikom trgovacke i obrtnicke komore u Splitu za godinu 1908.

Zvonik Sv. Duje u Splitu.

Javljaju iz Splita, da radnje oko skidanja drvenog oklopa zvonika Sv. Duje napreduju zurno. Rusi se na vas mah. Prolaznici se zaustavljaju, slusajuci onu lupu mlatova, koja ce doskora okazati zvonik u svojoj kamenitoj bjelini. Veli se, da ce radnja biti dovrsena u sest sedmica.

Slovensko slavlje u Trstu.

Uzprkos svih prijetnja trscanske iredenske, uzprkos njenih brzojava na austrijsku vlada, Slovenci su ipak proslavili na velicanstven uprav nacin prvu godisnjicu obstanka svoje «Narodne radnicke organizacije». Slovenackoj slavi pridruzise se i ostali Slaveni, koji u Trstu zivu a u prvom redu Hrvati i Cesi. U jutro rano bili su svecano docekani radnici iz puljske podruznice i narodna glazba iz Buzeta. Sve je bilo elektrizirano i odusevljeno, ali su se ipak vladali posve mirno i hladnokrvno, vjerni zadanoj rieci, da ne ce reagirati na izazove Talijana. Ovi su se skupili na Piazza Grande pred namjestnictvom, te kada su Slovenci prolazili, stadose uzasno zvizdati i bacati kamenje, jedan je dapace izvadio samokres, al

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita, Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» . » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj shoti.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografiènih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagrajeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijem preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —.

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

18 rujna 1810-1908.

Svaki narod na svijetu, gdje je civilizacija duprla, svetkuje osobitim slavljenu jedan dan, bio taj rogjendan vladara, u cijim se rukama nalazi sudba zemlje ili godisnjica proglasenja nezavisnosti.

Narodno slavlje chilensko se proslavilo prekjucer dnava 18 rujna, kad je uprav padala 98 godisnjica ustanovljenja prvog drzavnog Vijeca, koje je bilo postavilo sebi zadacom izvojstiti potpunu slobodu ovoj zemlji.

Osam godina kasnije bile su svladane sve suprotivstine, koje su se opirale ovoj osnovi.

O' Higgins, vrhovni upravitelj, i njegovi ministri potpisase ispravu, u kojoj se «svecano izjavilo u ime naroda, pred Presvetim i najavilo svemu svijetu, da je chilenski teritorij sa okolnim otocima fakticno i pravno slobodna, nezavisna i suverena zemlja i jednom za uvijek ocijepljena od Spanjolske monarkije».

Domovna svecanost u Punta Arenas nije se ove godine obavila jednakim slavljem kao pregjasnjih godina zbog teske ekonomicne krize, koju zemlja prevalljuje. Ipak su sluzbene ceremonije bile obavljene dostojnim nacinom. Obozavana imena O' Higginsa, San Martina, Las Heras, Carrera i mnozine drugih otaca domovine, uz akorde narodne himne, krijepila su grudi rodoljubnih chilenskih sinova.

Magjarska stampa o Bosni.

«Magyarorszag» donosi podulji clanak o sudbini Bosne. Bavi se najprije situacijom, koja je nastala poslie proglasenja ustava u Turskoj, pa kaze, da bi sada bila prilika, da se uredi drzavopravni polozaj Bosne i Hercegovine. Ali na putu su velike zaprjeke. Na prvom mjestu evropska diplomacija, koja nece tako lako pristati na to, da Austrija i Ugarska anektiraju Bosnu i Hercegovinu. Na tom polju mozemo racunati jedino na pomoc Njemacke. Naprotiv onaj veliki evropski savez, koji sto se tice vaznosti i moci daleko nadkriljuje trojni savez Rusija, Englezka i Francuzka, tezko da ce biti voljan dati beckoj diplomaciji ovu koncesiju.

Ali isto tako su velike i one zaprjeke, koje potjecu iz ljubomornosti okupatornih zemalja, Austrije i Ugarske. Austria je mnogo ljubomornija na Ugarsku, a da pristane, da se ove dvie zemlje na temelju historijskog prava prisajedine ugarskoj kruni; austrijska industrija i trgovina smatra Bosnu svojom kolonijom. Na protiv Ugarska nikada ne moze pristati na to, da se iz Bosne stvori austrijska provincija i da se daveca mreza ovih provinciju oko nje jos jace stegne. Magjarska ne moze pristati ni na to da se ove dvie provincije podiele medju dvie drzave monarhije, jer ako se onaj dio, koji bi pripao Austriji pripoji Dalmaciji i Dalmacija dobije na ovaj nacin «Hinterland», mozemo se za vjecita vremena odreci toga, da ikada ostvarimo nase opravdane zahtjeve sto se tice Dalmacije. Badava, politicki se griesi uviek svete, a vrieme riedko kada ublazuje stetne posljedice istih, vec ih sta vise povecava. Okupacija Bosne bila je sa magjarskog nacionalnog gledista velika politicka pogrjeska, a posljedice ove pogrjeske morat cemo jos dugo da podnosimo.

Sudbina Bosne dakle jos uviek ostaje «in suspenso». Udaljila se je od stare drzave, ali jos uviek nije dosla blize ni Austriji, ni Ugarskoj. I ovaj viseci polozaj ima svoje konsekvencije. Posto se danasnja despotska vladavina ne moze dugo uzdrzati, jer naokolo vladaju odnosaji, valja se sada ozbiljno latiti organizovanja bosanske autonomije. Ono, sto se je na ovom polju do sada dogodilo, nije dovoljno ni za pocetak. Ako ne izilazimo sa velikim zahtjevima glede bosanske autonomije, kao sto cinimo naprama razvijenijim i kulturnijim narodima, tezko da ce nesto prieciti, da se barem polozi temelj bosanskoj autonomiji. Jer autonomija odgaja za sebe ljude. A nas, magjarski, interes je, da sto prije iztisnemo iz Bosne austrijansku birokraciju, a pri tome nam samo autonomija moze pomoci.

S magjarskog gledista ni ovo nije podpuno riesenje, jer bi se time stvorila neka vrst «drzavne provincije», kao sto je Alsas-Loren u Njemackom carstvu. Stetnost iste ali tim ce se manje osjecati cim se jace razvije samoopredjeljenje Bosne. Ako vec nismo u stanju da popravimo stetne posljedice temeljne pogrjeske: okupacije, moramo ih barem ublaziti time, ako iz okupiranih zemalja korak po korak iztisnemo pretezno austrijski u pliv. Bosna neka radje postane svoja nego austrijska!

BRZOJAVKE

Santiago 20.

Iz svih pokrajina stizu vjesti, da su se domovne svecanosti poslavile vrlo dostojanstveno.

Carigrad 19.

U Stambulu se pojavio pozar, koji je obratio u pepeo 185 kuca. Zaglavilo je par zena i djece. Na tisuce je stanovnika u najvecej bijedi.

Kalkuta 19.

Vlasti ce poduzeti shodne mjere, da suzbiju protu — englesku propagandu, koju provadjaju ucitelji, zavodec puk na oruzani ustanak proti engleskoj prevlasti.

London 19.

Konsuli stranih drzava prinuzdili su Rusku, da sluzbeno prizna haranje kolere u zemlji.

KRONIKA

Ivo Senjanin.

Veceras, prvi put u Chile, a mislimo i u cijeloj Juznoj Americi, stupit ce nasa Hrvatska omladina na pozornicu Municipalnog teatra s hrvatskim don Juanom «Ivom Senjaninom»; prvi put ce nas milozvucni jezik romoniti u Chilenskom hramu umjetnosti.

Prisustvovali smo posljednjem pokusaju, koji je sjajno uspio, pa mozemo mirne duse preporuciti nasim ljudima da svi pohrle veceras u kazaliste, da srknu iz case, sto samo materinska rijec moze da ponudi. Ne ce se niko zanago pokajati.

Stranci ce se mozda prama nama hladno drzati (a moze biti da se i varamo) ali mi treba da pristupimo svi i da pokazemo da ljubimo svoje. Da nijedan od njih ne pristupi mi mozemo i tri puta kazaliste napuniti. Pristupe li i stranci, nasa ce prisutnost nasu omladinu sokoliti, pa ce oni osjecajuc se izmed svojih osvjetlati obraz i nas i njihov.

Svi, koliko nas je, pohrlimo za to veceras u kazalistu!

Fiestas patrias.

Ove se godine domovne svecanosti nijesu proslavile jednakim slavljem, kao sto je to bivalo proslih godina, nu ipak se jedan dio njih obavio istim redom. Tako su se dneva 17 obavile regate u luci sa lagjama na jedra i na vesla:

Nasi ljudi tu nijesu izostali, kao ni prije i osvjetlali su po obicaju svoj hrvatski obraz.

Od brodica na jedra odnijela je prvu nagradu ona, koja nosi ime naseg premilostivog hrvatskog kralja, biva *bot* «Francisco José I.» drugu je nagradu dobila takogjer nasa lagja «Principe Rudolfo», a trecu, istu nasa «San Nicolas».

Po podne se obavilo dijeljenje nagrada skolskoj djeci u Municipalnom teatru, gdje se bilo zgrnulo mnostvo naroda. Utjesljivo je, da je lijep broj nase djece bio nagradjen.

Na 18 u jutro, na deset sati, na trgu Muñoz Gamero, bio je svecano podignut narodni chilenski barjak, uz mnostvo puntarenskog gragjanstva, koje se tu zgrnulo. Prisustvovale su sve vlasti i skolska mladez, koja je otpjevala narodnu himnu.

Za tim su defilirale vatrogasne satnije ispred palace guvernerove.

Na 1 1/2 sat po p. otpjevao se «Te Deum» u matici uz prisutnost svih vlasti.

Po tom je slijedilo dijeljenje nagrada vatrogascima prve satnije u kasarni iste, koja je za tu svecanost bila podesno i ukusno okicena.

Uz prisutnost Guvernera i zastupnika svih pomorski i civilnih vlasti bi obavljen ovaj cin.

Narodnom casti smatramo donijeti imena onih nasih sokolova, koji su izmed ostalih, bili nagragjeni, a to su g.da: Angjeo Spanic, Boso Foretic, Miho Kacic, Frano Tomsic, Marko Pivcevic, za 4 godine samoprijegorne sluzbe; Ivan Sekul (komandant svih vatrogasnih satnija) Ivan Depolo, Ilija Caputovic i Dinko Depolo za sedam godina.

U vecer na deset sati u municipalnom kazalistu bio je koncerat na korist mjesne bolnice.

Kazaliste je bilo dupkom puno otmenog gragjanstva.

Narodna himna, otpjevana od gospoja i gospode puntarenske, uz pratnju orkestra, bi saslusana stojecke od opcinstva.

Zao nam je, da nam nedostaje prostora potanje opisati ovu prekrasnu zabavu.

Odlazi.

Poslije debelih 17 godina naporna rada polazi danas u do-

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

COHETES „praskavice“ i „bengalske zigice
prodajem uz veoma jeftine ciene za nastajuce svetkovine 18 SEPTEMBRA

movinu g. Nikola Coro s gospojom i su troje djece da se mirno, u slatkom zavicaju, sladi plodom svoga truda.

Dobar im put!

Brijacnica.

Gosp. Bogdan Livacic smjestio je svoju brijacnicu u novo sagragjenoj palaci g. Gilli.

Brijacnica g. Livacica bila je i do sada jedna od najboljih, ali kako je uregjena sada na diku je i njemu i nama.

Svojim velikim marom i u zornim ponasanjem g. je Livacic pocastio ovaj grad sa jednom brijacnicom, koja bi bez straha mogla takmiti se i sa onim Santiaga.

Evala nasi! Uprimo svi naprijed!

La Magallanes.

Tvornica cigareta gornjeg imena presla je ovih dana u ruke naseg dicnog zemljaka g. Antuna Uglesica.

Ova je tvornica i od prije uzivala veoma dobar glas, ali, poznajuc gosp. Uglesica i njegove radine sinove, koji su prava slika svoga oca, uvjereni smo, da ce je on podignuti jos na vise, kako to samo nasi ljudi u svijetu umiju.

Unaprijed upozorajemo na oglas, koji ce se u dojducu nedjelju objelodaniti, i s mjesta preporucamo ovu, od sada, nasu tvornicu.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina, vrijedi $ 24.16
1 kruna a. vr. » $ 1.—

RAZNO

Narodna banka u Rusiji.

Ima se osnovati jos ove jeseni s temeljnom glavnicom od jedne milijarde rubalja, ili ti preko dvie i pol milijarde kruna. Milijarda je hiljadu milijuna, a u zlatu je to toliko novaca, da bi za nje trebao cieli vlak sa 64 vagona.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

8. Rad i smrt Valdivijina.

Kad je Valdivija stupio na araukansko zemljiste sa svojom vojskom, ni cigli mu dan nije ostajao za odmor. Indijanci su bez prestanka navaljivali na nj danju i nocu tako, da spanjolci nijesu smjeli ostaviti oruzja ni kad je trebato spavati.

Na svrhu se kod Concepcioni odigrala krvava bitka. Spanjolci su ubili preko dvije hiljade indijanaca i zarobili cetiri stotine kojim je Valdivia naredio osjeci nos i desnu ruku, pustiv ih odmah na slobodu, ne bi li tim djelom uplasio ostale indijance. Ovaj cin divljacke okrutnosti urodio ja protivnim, nego je Valdivija ocekivao. Araukanci, mjeste uplasiti se, pokazahu se bjesniji proti spanjolcima, koji s njima postupahu tako barbarskim nacinom. Pa ipak je proteklo mnogo vremena, dok su indijanci mogli povesti drugu bitku. Toliko su pretrpili ratovanjem, da im je trebalo nekoliko vremena, da se priprave na novi jaci juris.

Izmed sluga Valdivijinih nalazio se jedan indijanac po imenu Lautaro. Valdivija ga je bio zarobio u jednoj bitki i namjestio ga za nadziratelja konja. Lautaro je prozivio vise od godine dana med spanjolskim vojnicima, upozna njihove mane i zle navike i nauci biti se na njihov nacin. Dosadi mu ropstvo u kom je camio i jedne noci kradomice pobjeze iz Concepcioni i pridruzi se araukancima, koji su se spravljali ponovno napasti neprijatelje.

Araukanci, pod zapovijedi Kasika Kaupolikana, netom su dovrsivali rusenjem jedne tvrdje i klanjem vojske spanjolske, koja je branila. Valdivija pohrli bez odvlacno sa preostalom vojskom, da kazni indijance. Uzdajuc se u vrsnocu svog oruzja, Valdivija mnijase, da je lako pobijediti ih jos jednom; nu nagje indijance organizirane bolje nego prije i razdijeljene u vise odjela, da se uzmogu biti jedan poslije drugoga, pod zapovijedi jednog poglavice.

Ovaj novi ratni plan uvede Lautaro, koji, poznajuc vojnicku organizacija spanjolaca, shvati da su ovi uvijek triumfirali ne zato, sto su bili jaci i posjedovali vrsnije oruzje, nego za to, sto su araukanci stupali u bitku bez reda.

Nova se bitka odlucila kod mjesta zvana Tucapel. Konjanici spanjolski navalise na indijance sa bezprimjernom srcanosti. Prvih odjel ovih odapre se zestoko, ali bi svladan. Vec su se smatrali spanjolci slavodobitnicima, kad se prikaze drugi odjel indijanaca. Pobijedjeni ovi, dolazahu susljedno drugi odjeli, dok su napokon spanjolci izmogli, kao i njihovi konji i trebalo je popustiti. Oni, te preziviljese bitku, moradose se predati, kao zarobljenici, a med njima pade u robiju isti Petar Valdivija, guverner chilenske zemlje. Jedan povjesnicar pripovijeda, da je za najkrvavije bitke sakupio Valdivija kapetane i upitao ih: Sto cemo sada vitezovi? — Sto bi htjelo vase gospodstvo da ucinimo izim, da se bijemo i pogineme! odgovori jedan od nazocnih kapetana; sto su ostali potvrdili.

Petar Valdivija, kad se nagje pred poglavicom araukanaca, rece ovomu: «Ako me pustis na slobodu, obecajem povuci se iz tvoje zemlje s mojim vojnicima i darovat cu ti hiljadu ovaca». Araukanci su znali, po gorkom iskustvu, da su obecanja spanjolaca bez vrijednosti. Takogjer su vapili osvetu za razna zlocinstva, sto su ovi na njima izveli. Za to su se oglusili svakoj molbi.

Valdivijina smrt bijase grozna. Indijanci mu odsjekose ruke i posto su ih popekli, pojedose ih na njegove oci. Zatim su ga zlostavlja na hiljadu raznih nacina, dok nije podlegao grcnim mukama. Istim su nacinom zaglavili jedan po jedan od zarobljenika. Ova zlocinstva indijanaca bijahu jednostavno oponasanje zlocinstva, sto su pocinili osvajaci, koji su tako pozeli plod svog krvolocnog ponasanja i svojih necovjeckih djela s pukom, koji je branio jedino svoju nezavisnost. *Slijedi.*

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

Pozor
Pokujstva — **Pokujstva**
Na sedmicne i mjesecne obroke
Ko zeli urediti svoju kucu, a da i ne osjeti troska, nek posjeti moju prodaonicu
LA ECONOMICA
— Ulica Roca —
Pokujstvo *za spavaonice, za blagovista, za pisarnice, za kuhinju* prodajem na sedmicne ili mjesecne obroke, po dogovoru.
F. RABAGLIO

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».]
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice suputna "La Antartica"

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Kupuje loj.

je od policije bio zaprieean, da puca. Slovenci u velikoj povorci podjose do «Narodnog Doma», gdje se je obdrzavala skupstina. Po podne u 3 i pol sata sastale se pred «Narodnim Domom» ne pregledna povorka od preko deset tisuca ljudi. Bilo je zastupanih do 36 druztava sa 14 zastava. U ulici Belvedere sasuse na povorku kisu cvieca, a iz nekih prozora pozdravljalo se i hrvatskim trobojnicama. Talijanima, poslie neuspieha, nije bilo ni glasa, ni traga. Povorka je tako mirno dospjela do Rojana, gdje se je obdrzavala svecanost i razvice zastave.

Kotorsko odaslanstvo.

Stiglo je u Zadar odaslanstvo grada Kotora, sastavljeno od gg. nacelnika Radimira, prisjednika Stefanovica i tajnika Ostojica, da interveniru u poslu razsvjetle Kotora acetilenskim svjetlom.

Obcina Kotorska bila je sklopila u ovu svrhu pogodbe s jednim talijanskim dionickim druztvom. Iza kako je bila dobivena od politicke vlasti obrtna dozvola, zapocele su radnje. I kad je vec centrala bila skoro gotova, odjednom iznenada stigla je zabrana od strane vojnicke vlasti. Uslied toga obcina Kotorska dosla je u veliku nepriliku, jer talijansko druztvo zahtjeva u ime odstete nista manje nego 800.000 K.

Na kongresu slaven. ucitelja u Pragu.

Stiglo je 520 Poljaka, 325 Slovenaca, Hrvata, Srba i Bugara, te 57 Slovaka. Na kolodvoru bio im priredjen izvanredno srdacan docek. Izmedju ostalih, pri tom doceku govorio je poznati slovacki rodoljub i mucenik Svetozar Hurban-Vajanski. Razdragano obcinstvo diglo ga je na ramena, pa ga je nosilo do kolodvora do Havlickove ulice.

Velesdusan dar.

Jedan prijatelj znanosti, koji ne ce da se zna za njegovo ime, saobcio je carskoj akademiji znanosti u Becu, da je voljan dati sagraditi i urediti na svoje troskove posebnu zgradu za fizikalno proucavanje i istrazivanje radija, te u tu svrhu potrositi oko pol milijuna kruna.

Opet glasovi o jugoslaven. ministru.

«Obzoru» javlja njegov becki dopisnik, da ministar-predsjednik Beck zeli juznim Slavenima predloziti utemeljenje jugoslavenskog ministarstva, dok bi mjesto petog podpredsjednika imalo biti podieljeno Rusinima i romanskom bloku. Utemeljenje institucije jugoslavenskog ministarstva ovisit ce o sporazumu clanova «Sveze juznih Slavena» i «Slovenskog kluba». Dodje li do osnutka institucije jugoslavenskog ministartva, isto bi imalo dvie sekcije; hrvatsku i slovensku. U hrvatskoj sekciji, bio bi na celu jedan hrvatski odj. predstojnik sef, a u slovenskoj jedan Slovenac. Ministar jugoslavenski bio bi u neku ruku neutralna osoba, koji bi samo podpisivao, zagovarao i branio hrvatsko-slovenske interese prama izvjestajima podastrtim mu od doticnih odjelnih predstojnika.

Za banjalucke osudjenike.

Narodni zastupnik Szemere u gradskoj skupstini Arada predlozio je, da se sastavi apel na vladu i na parlamenat, da se u Bosni i Hercegovini uredi sto prije ustav i da se utamniceni novinari puste sto prije na slobodu.

BADAVA!

20.000 Kalendara

Tko mi posalje svoju tacnu adresu, dobije lijep kalendar za godinu 1909 dostavljen u kucu.

Tomislav Mladinov

Reconquista 321 — Buenos-Aires.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco

Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francnskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

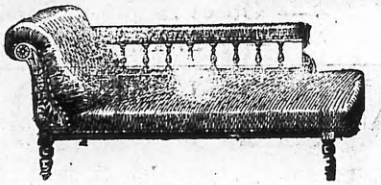

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

— — — — — — — Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — — —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski CROMARTIE i te SANTA ROSA —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

Anton Uglessich

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrajuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simc

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izrajuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gazic**
Cijena za godinu $ 3. — Oglasi po pogodbi.

Br. 12 | Punta Arenas, na 27 Rujna 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon — — Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN

Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najuredjije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN

Fonografa i ploca najprve vrsti.

Klaudij Imbert

Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

— Ulica Llanquihue —

Prava talijanska kuhinja.

Svake nedjelje *Ravioli è tagliarini.*

Hladnetine u svako doba.

Pivnica dobra. Posluga hitra.

10 potpunih spavaonica prvog razreda.

A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.

Svratiste uregjeno na francusku.

Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.

Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — —
— — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .

— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakalá po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Civilna amnestija.

Becke novine javljaju da ce biti proglasena gradjanska amnestija za osobe, koje su osudjene po gradjanskim kaznenim sudovima, kao sto je vec lani u studenom proglasena amnestija za vojne osudjenike i bjegunce. Obcenito ce biti pomilovane sve osobe, koje se nalaze ili u zatvoru ili u iztragi radi zlocina uvriede velicanstva ili kojeg clana carske kuce. Osim toga bit ce individualno pomilovani osudjenici u kaznionama, koji su jedan dio kazne vec pretrpjeli, a svojim ponasanjem ili inim uvazenja vriednim nacinom zasluzili, da se se daljnja kazan oprosti.

Skladiste duhana u Trogiru.

Doznaje se da je vec definitivno zakljuceno graditi u Trogiru skladiste duhana, koje ce zapasti oko pô milijuna kruna. Gradit ce se na obcinskom zemljistu, za koje ce drzava izplatiti obcini 63.000 K. Ovim novcem obcina namjerava doci u susret potrebama pucke obuke, koje se jako osjecaju u onom kraju. Gradi ce se pucke skole u Suhomdocu i u Segetu. Ako je putanje skladista duhana ovako sretno uspjelo, treba najvise zahvaliti neumornom i zauzetnom nacelniku g. Nikoli Madirazzi, koji se je vise puta potrudio do Beca, da zagovara potrebe pucanstva trogirske obcine.

Proti dvoboju.

Ministarstvo zemaljske obrane izdalo je nove propise za postupanje pitanjima casti u c. k. domobranstvu i zandarmariji. Pravila su tako vjesto i pametno udesena, da ce od sada biti mal ne izkljucena ludost dvoboja.

Podrzavljenje privatnih solina u Pagu.

Vec lani zapocelo se ovim podrzavljenjem. Kako polusluzbeni list javlja, financijska je uprava za kupnju tih solina potrosila 504.588 K, a za njihovu pregradnju i preuredjenje, prama osnovi rudarskog savjetnika g. Petra Torgglera, potrositi ce 1,044.000 K. Radnje ce po svoj prilici zapoceti jesenas, a do jeseni 1909 godine imale bi biti vec dovrsene.

Grom.

Mihalj Steg iz Jarmine vozio 31 proslog mjeseca oko 5 sati po podne zob s polja. Na putu ga uhvati nevrijeme. Usred bure najednom puce grom i ubi mu oba konja pod vozom. On sam osjetio je od munje jake boli u desnoj nogi. Konji su vrijedili 300 kruna.

Fratar pokrivljen radi pripomoci kod cedomorstva.

U Dalmaciji, u Slivnu imotskom, rodila jedna seljanka nezakonito dijete i bacila ga u jamu. Kad se to pronaslo, bi zatvorena ona, njeni roditelji, primalja jedna, sluga fratra sliviljanskog i sam fratar otac Petar Gnjec, jer je i on pod sumnjom, da ima tu udjela, posto je mrtvo dijete bilo nadjeno zamotano u rucniku, na kojem su slova O. P. G. Medjutim je fratar pusten, ali istraga se dalje vodi.

U upravi Bosne i Hercegovine.

Javljaju iz Beca: Kako sto je poznato bosanski su muhamedanci upravili na ministra baruna Buriana predstavku, u kojoj su iznieli svoje tegobe i zelje glede autonomije, uprave i crkve. Kako se sada doznaje, ministar baron Burian vec je udovoljio nekim zahtjevima ovoga memoranduma. Na podrucju unutrasnje uprave ustrojit ce se u interesu izvjestne autonomije kotarski, odnosno okruzni odbori, koji ce imati konsultativni znacaj, te ce vladi sluziti kao savjetujuce tielo u nekim poslovima lokalne naravi. Na podrucju crkvene autonomije ministar je voljan, da pojedinim konfesijama podade podpunu autonomiju. Pitanje glede suma, koje su bile u doba okupacije proglasene za erarno dobro, i malo bi se riesili tako, da se dade primjerena odsteta svim onim Bosnjacima, koji mogu dokazati, da su nekada posjedovali pravo vlastnistva na ove sume.

Progonstva na vidiku.

Neki dan je javila sarajevska «Bos. Post», da ce i u Bosni nastati, po svoj prilici, lov na «revolucionarce i veleizdajnike». Sada doznaje «Srbska Rieč», da su na brzojavni zahtjev iz Zagreba stavljeni pod policajnu pazku Gligorije Jeftanovic, Risto Hadzi Damjanovic, D.r Dimovic i Aleksandar Omcikus.

Ljecilište Ilidze.

Do konca srpnja ove godine bilo je u Ilidzima 740 bolestnika i 70.000 posjetnika.

Dvadesetpetgodisnjica Dr. M. Laginje.

Na 16 pr. mj. navrsilo se 25 godina, sto je D.r M. Laginja prvi put progovorio hrvatski u istarskom saboru. Puleki rodoljubi htjeli su da iskazu priznanje svomu dicnom vodji, pa ga je posjetila narocita deputacija, kojoj je bio na celu g. Niko Mardesic, hrvatski rodoljub iz Dalmacije. On ga je u ime Hrvata (Istrana i Dalmatinaca) u Puli oslovio poletnim riecima predavsi mu krasan dar, sastojeci od zlatnog sata kronometra, te zlatnog tezkog lanca sa privjesom, uresenom sa cetverolistom djeteline, u sredini koje nalazi se krasan brillant, a unutar privjese liepo ukovirena hrvatska troboja. U ime «Dalmatinskog Skupa» u Puli, predao je gosp. Mardesic krasan stap od fine izrezuckane crne ebanovine iz Japana sa masivnom srebrnom ruckom.

Svecar je ocito bio dirnut tim izkazima ljubavi. «Ucinio sam — kazao je Dr. Laginja — koliko sam mogao svoju duznost; te ako mi se tu duznost ubroji u zasluge, to me jos vise veseli i ja vam od srca zahvaljujem».

Tako su puljski Hrvati skromnim darom skromno pocastili onoga, ciji skromni rad pokazao je nakon 25 g. ogromni uspjeh.

Talijani proti Slavenima prisjednicima na trgovackom i pomorskom sudu.

Kod trgovackih sudova imenuje ministarstvo pravde, u sporazumu s ministrom trgovine, prisjednike iz trgovackih krugova. Obicno ove prisjednike predlazu trgovacke-obrtnicke komore. Sto se je dogadjalo u Trstu? Trgovacko-obrtnicka komora uviek je predlagala Talijane, a Slovenci i Hrvati bili su po tomu sasvim izkljuceni. Uslied toga bio je izkljucen i njihov jezik. Slovenci i Hrvati tuzili su se na ovu nepravdu, te se je vlada napokon odlucila, da imenuje na svoju ruku dva Slovenca i dva Hrvata: Kristijana Dejaka, Gregorja Ste-

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. —Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAH NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijem preuredjen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je usidreniti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta da do tri takova broda istegnut, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju s najboljim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica salata i zlatarija.
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errazuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rucno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

BRZOJAVKE

Santiago 25. U sjednici komisije drzavnog proracuna ministar financija izjavi, da ovogodisnji preticak iznosi $ 6,000.000 a da ce prihod godine 1909 iznositi 204 milijuna papirnatih talira i 52,800.000 zlatnih talira.

— Ubojica Danijela Errázuriz bi uapsen, kako se javilo i priznaje zlocin, sto je pocinio. Zove se Elizej Paredes Parada i bio je sluga umorenog.

Bec 24. Prigodom otvora parlamenta, bi organiziran socialisticki meeting u prilog opceg prava glasa.

Petnaest hiljada osoba obigralo je ulice pjevajuc «marseljezu».

Pariz 24. Javljaju iz Toulona, da je na brodu oklopnjace «Latouch Tréville», dok se vjezbalo u pucanju, eksplodirao jedan top velikog kalibra. Palo je petnaest mrtvih mornara, a mnostvo ih je ranjeno.

Santiago 25. Peruanski skup iz Iquique darovao je novom peruanskom presjedniku gosp. Leguia jednu dragocjenu medalju.

Petrograd 25. Prekjucer se nalazilo 417 osoba bolesnih od colere morbus. Od tih je preminulo 176.

Bec 26. Misli se, da ce se Bugarska proglasiti neodvisnom drzavom jos prije otvora turskog parlamenta.

Petrograd 26. Govori se da zajam, koji se kani sklopiti u Engleskoj ne ce premasiti u nikojemu slucaju 500 milijuna rubalja.

KRONIKA

Prestavljanje „Iva Senjanina".

U proslom smo broju, na ovom istom mjestu, javili, da ce hrvatska omladina predstavljati «Iva Senjanina» u municipalnom teatru, sto je zbilja i uradila. Prvo neg se uputimo u potanko opis prestave, vrijedno je, da nanizemo ovdje imena tih nasih mladih dobrovoljnih prestavljaca i prestavljacica. To su gg.ce: Nikica Turina, Ramona, Anka i Marica Turina, Pavica Rendic i Maria Polic i g.da: Mirko Perisic, Antun Jovanovic, Krsto Livacic, Jakov Masle, Ignacije Rozic, Stjepan Domic, Jozip Batistic, Rudolf Martinic, Milan Draskovic, Ante Radanovic, Nikola Martinovic, Ivan Gandolfi, Gajetan Raineri, Nikola Kovacic i Miho Rozic.

Sat je predstave bio urecen za na 9 sati u vecer, ali jos prije sedam sati vrvio je nas narod ulicama i hrlio u kazaliste, da na vrijeme uzme mjesto. Jos prije devetog sata napunio se teatar, kao sipak, a skoro samo nasega naroda, da vidi svog Iva Senjanina. Tu se bas opazilo, sto smo i ko smo mi. Stranaca, osim zastupnika mjesne stampe, bijase vrlo malo, skoro nista, a valjda za to, sto se nije imalo kada razglasiti po novinama, posto za tri dana domovnih svecanosti nije nijedna izasla.

Prije prestave bi odsvirana chileuska himna, koju opcinstvo i prestavljaci saslusase stojecke.

Po tom zapoce prestavljanje. Pojavom nujne Abegzade i njenih dvorjanka zavlada kazalistem nijemi muk, koji kasnije bi zamijenjen udivljenjem, veseljem, smijehom — to kako je prestavljanje na prisutne djelovalo.

Gospogjice Turina i gospogjica Rendic svoje uloge vrlo korektno odigrase. G.ca Nikica Turina, kao Abegzada, najvecma se dopala opcinstvu, koje, razdragano, podarilo ju je zanosnim aplaudiranjem, sto je ona u istinu i zasluzivala, jer je predstavljala vjesto, kao prava umjetnica.

Mladici sa svoje uloge odigrali takogjer vjestacki, bez zamjerke. Dok su se glavni junaci g.da Perisic, Jovanovic, Draskovic i Domic u svojim ulogama snasli vjesto i majstorski, g. Livacic, kao Mustaj-Beg ture oholo i plasljivo, bio je nenatkriljiv, za sto je pobrao cijelu buru aplauza.

Na zahtjev opcinstva drugi se cin morao ponoviti u cjelini.

Pjesmicama podmetnuti napjevi bili su veoma zgodna birani. Kroj odijela i ukusna izradba istoga potpuno je odgovarala naravi odigrana prizora. Gosp. Milan Draskovic, koji je sto naputcima, sto djelom to sve napravio, napjeve izabrao i prestavjace izucio, zasluzuje pohvalu i priznanje.

Na koncu zabave bi dana ziva slika: kosovka djevojka i Orlovic Pavle, koja se svakomu vrlo dopalo.

Vruce je zeliti, da nasa omladina poslijedi davanjem slicnih zabava: bit ce joj dika pred svijetom i narodom. Na prvom joj uspjehu srdacno cestitamo.

Doznajemo, da puntarenska aristokracija veoma zali, sto nije mogla prisustvovati ovoj prestavi; nekoji su nam to i osobno kazali. Na izricite molbu gosp. Guvernera, koji je pozalio takogjer, sto rad bolesti nije mogao prvoj prestavi prisustvovati, omladina kani ponovno prirediti drugu dne 4 listopada. Tako ce biti svak zadovoljan, a, razumije se, nasemu narodu dika.

Nagragjenja skolska mladez.

Donasamo ovdje imena nase mladezi, koja bi nagragjena proslih chilenskih domovnih svetkovina: Magdalena Matic, Ruza Boric, Valentina Boric, Pavica Ivanic, Toma Jaksic, Milka Kalafatovic, Katica Perusic, Magdalena Bandic, Anka Drpic i Roko Bulicic.

Sjednica.

Hrvatsko tamburasko drustvo «Tomislav» htjelo je drzati glavnu skupstinu u petak na 8 1/2 sati u vecer, kako je to bilo po pravilniku preko mjesnog novinstva najavljeno, da se izabere novo upraviteljstvo.

Posto od pasivnih clanova nije niko pristupio osim gosp. presjednika i gosp. blagajnika, dvanaesterica aktivnih clanova, biva 12 tamburasa, nijesu se usudili da biraju novo upraviteljstvo, premda su po pravilniku to mogli uraditi, da im se ne zamjeri, da sve rade po svojoj volji.

Zalosno je ovakovo ponasanje pasivnih clanova, da se najblaze izrazimo. Mjeste da svojom nazocnosti sokole tamburase, oni briljiraju odsutnoscu, spravni svegj da sto iz prikrajka prigovore.

Muzevno je ponasanje tamburasa, koji se nijesu usudili birati novo upraviteljstvo, vec su to ostavili do konca godine, a jos ce tada muzevnija biti njihova odluka, sko se ne rascisti zrak.

Ustanovilo se na dogovoru da drustvo broji 85 clanova, koji isplacuju clanarinu, te da ima nekoliko onih koji se clanovima grade samo radi sramotnje.

Da se i tomu na kraj stane, odlucilo se, da tamburasi, pa bili i izezvani, nemaju o nicemu razgovarati vani pod prijetnjom protjeranja iz drustva.

Takogjer se odlucilo, da se tamburaski zbor odazove pozivu «Hrvatske omladine», te da udara na prestavi «Iva Senjanina», koja ce se ponovno odigrati u municipalnom teatru.

Preminuo.

U petak je preminuo pomorski kapetan Petar Jericevic rodom iz Korcule u mjesnoj bolnici, izmed nas poznat pod samim imenom «kapetan Petar». Proboravio je mnogo godina u Americi. Kao pomorcu tesko mu je bilo naci para.

Jucer mu je bio prekrasan spravod, kojemu je prisustvovalo mnostvo prijatelja i poznanaca.

Laka mu bila zemlja!

Hrvatska narodna himna.

A Dobronic opaza jako temeljito u svojoj knjizi «Nase glazbene prilike i neprilike»:

Usla je u obicaj, i narod je prihvatio Runjaninovu «Liepa nasa domovina» narodnom himnom. Kad god se slavi koje narodno slavlje, svaki ce Hrvat tu himnu veoma rado zapjevati.

I dok taj liepi obicaj treba svakako pohvaliti, na zalost se mora izuknuti, kako se ta himna pokojiput izvadja i ondje i onda, gdje i kada tomu ne bi moralo da je mjesta. Time se samo umanjuje njena vriednost i snaga.

Isto se tako ne moze odobriti ni skladanje ni izvadjanje onih cetvoraka, karisika i koracnica, u kojima svaki cas, kao za inad, moras da slusas tu «Liepu nasu».

Ako nam je i malo do toga, da toj popjevci ocuvamo svecano obiljezje narodne himne, nemece nam se duznost, da je izvodimo samo prigodom iznimnih narodnih proslava.

„Orcoma".

Novi, veliki i krasni parobrod drustva «P. S. N. C.», koji je preksinoc za prvi put stigao u ovu luku, bio je posjecen od mnostva naroda koje se nije moglo dosta nadiviti ljepoti parobroda, te velikoj udobnosti i obilatom komfortu.

Kao novost imade jedan cetvrti razred za putnike koji sa malo vise troska mogu stati mnogo bolje nego li u trecem, imadu pristojne kabine, dobru hranu, sluzenu po podvorcima i odijeljeni su sasvim od treceg razreda.

U 7 1/2 sati bila je u elegantnom salonu I. razreda gospodska vecera, ponudjena od ovdasnjih agenata gg. Stubenrauch y C.a mjestnim oblastima, trgovcima i drg. Tu se je moglo posvjedociti, da je na ovom parobrodu poboljsana i kuhinja, koja se priblizuje mnogo vise tajanskoj i francuskoj, nego li engleskoj. Pri koncu gozbe bi po orkestri odsvirana chilenska himna, poslije koje nazdra i g. Stubenrauch. Odgovarajuc gosp. Guverner zazeli srecu i napredak ovom druzivu i chilenskoj republici, ciji su interesi usko spojeni.

Milo mi je jos nadodati da koli na gozbi, toli u Smoking Room-u, najfinije pice, kojim su Englezi sluzili svoje goste, bio je Maraschino iz Zadra, proizvod nase krasne Dalmacije.

PRIJATELJ.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi	$ 25.60
1 kruna a. vr. »	$ 1.05

BADAVA!

20.000 Kalendara

Tko mi posalje svoju tacnu adresu, dobije lijep kalendar za godinu 1909 dostavljen u kucu.

Tomislav Mladinov

Reconquista 321 — Buenos-Aires.

RAZNO

Raspust federacije ceskih anarhista.

Federacija ceskih anarhista, koja broji 4000 clanova, razpustena je po redarstvu, te je kod svih clanova te federacije ucinjena kucna pretraga. Nadjena je sva sila spisa i knjiga, koje kompromitiraju pojedine osobe. Razpust se, konfederacije motiviro time, da anarhisticka konfederacija, koja imade svoje sjediste u Pragu, ide za anarhistickim i revolucijonarnim ciljevima, koji ugrozavaju i drzavu i drustvo. Osim toga da je ova vrhovna uprava federacije ustrojila nekoje lokalne organizacije, a da prije nije o tome obavjestila oblasti.

Juraj Jordan COHETES „praskavice“ i bengaiske zigice
— ULICA LLANQUIHUE — prodajem uz veoma jeftine cene za nastajuce svetkovine 18 SEPTEMBRA

Skuplja voda nego vino.

Iz Italije dolaze strasne viesti. Povodom velike suse nastala je u nekim provincijama silna bieda. U provincijl Appuliji i Bari nije bilo vec 18 mjeseci kise, pa je ta susa dovela do toga, da je ondje skuplja voda od vina! Voda je pravi luksus. Siromasni ljudi ne prosjace po ulicama novac i kruha nego vode! Vlada razdjeljuje svaki tjedan 12 stotina tona vode, ali sve to je kapljica u moru kod tolike oskudice vode. Vlada je pocela busiti zemlju, da trazi vrela. U dubini od 100 metara su doista i nasli nekoliko vodenih vrela.

Ruska nota o Balkanu.

Ruski ministar izvanjskih posala Izvolski upravio je poslanstvima vlasti notu, kojom javlja, da Rusija povlaci za sada svoje predloge o novim reformama za Macedoniju i St. Srbiju, u nadi, da ce u ustavnoj Turskoj krscani uzivati ista prava kao muslimani i da ce prestati dosadasnje prilike; ali ako se u realnosti zivot krscanskih podanika Turske ne promjeni, da ce Rusija svom odlucnoscu prekinutu akciju nastaviti.

Dogodjaji u Turskoj.

Pucanstvo Carigrada, koje je dosle zivilo u strahu pred spijunima i miljenicima miljenika sultanovih, osjetivsi se na slobodi, postalo je i previse razpojasano. Na ulicama sve vri. Improviziraju se skupstine, redaju se govornici, iznose se zahtjevi. Sad su strajkovi na dnevnom redu. Nizi slojevi hoce da izrabe ovaj cas, da poboljsaju svoj socialni polozaj. Kako su obcom amnestijom pusteni iz zatvora mnogi lupezi i razbojnici, sad kad je djelovanje redarstva skoro onemoguceno, ovi elementi slobodno izvadjaju svoje poslove, pa se krade desno i lievo. Mladoturska organizacija zivo se zauzimlje, da odrzi red, ali ne moze da odoli na sve strane. Nu mjisli, da je ovo stanje prelaza, koje ne moze dugo potrajati.

Dokinuti su prieki sudovi. U Mitrovici jedan muslin ubio je krscanina. Ubojnik je bio osudjen i objesen, da bude primjerom. Bivsi ministar rata Riza-pasa, koji je bio uapsen pod obtuzbom da je pocino vise pronevjerenja na stetu drzave, bio je pusten na slobodu, iza kako je sve svoje imanje darovao drzavi. U zatvoru je pokusao samoubojstvo, ali je bio zapriecen.

Mladoturska stranka izdala je priobcenje, sigurno kao odgovor na rusku notu, da ce ona bditi nad sigurnoscu krscana, ali ako evropejske vlasti budu ipak htjele intervenirati, da ce nastati velika reakcija u cieloj carevini i da ce nastradati podanici europejskih drzava. Ovo priobcenje ucinilo je vrlo los dojam na diplomatske krugove.

Poruke i odgovori.

Gg. Braca Lonza. — Huara. — Primili smo Vase pismo od 22 kolovoza. Srdacna hvala na zauzimanju za nasu novinu. Poceli smo opremati «Domovinu» napose gosp. Ramonu Ruzicu u Pczo Almonte i gosp. Josipu Mazuranicu u Huara. Vama pak opremamo jednak broj primjeraka, ako bi se koji nas rodoljub htio predbrojiti. Odvracamo hrvatskim pozdravom. Zivili!

Gosp. Dusan Tironi. — Of. Sloga. — Hvala na laskavom pismu. Predbrojili smo Vas i gosp. Ivana Milicica i opremili Vam novine. Srdacna Vam hvala na zauzimanju za prosirenje nase novine. Uzvracamo hrvatskim pozdravom. Zdravi!

Gosp. Vicko Litrica. — Municion — Ne ljuti se bolan, ja opremam. Znas ovdjesnju postu. Poslao sam ti i «Mater. Rijec», sto mi je predao Vicko. Pozdrav tebi i momu bratu Miju.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

9. Bitka kod Marigueñu.

Po smrti Valdivije preuzme vodstvo Spanjolaca Franjo Villagran, odlicni kapetan u osvojenju zemlje. Novi poglavica, htijuci osvetiti smrt Valdivijinu, izagje iz Concepcion, kao vojskovogja, da navali na indijance, gdje ih samo susrete. Poslije nekoliko dana puta, kroz koje vrijeme nije dobio nikakove vijesti o neprijatelju, Villagran se utabori kod Marigueñu, da bi mu vojska opocinula. Lautaro, obavijesten po svojim istrazivaocima o broju spanjolaca, o oruzju, koje su nosili i putu, koji su slijedili, cekao ih je mirno na odobranu mjestu, da se pobije. Nocu, dok su se osvajaci odmarali, araukanci, drzec se pronicavih Lautarovih naputaka, dubii su jarke i podizali oko njih nasipe, da tako preprijece put neprijatelja.

Drugi dan u zoru Spanjolci nastavise prekinuto putovanje. Nenadno, kad su izlazili jednim obronkom, sukobe se s Araukancima, koji su se priblizali u brojnim skupovima i s raznih strana u isti mah. Zametne se s mjesta zestoka bitka. Spanjolska zrna i nasrtaji konjanika kosili kao srpom indijance; ali ovi zasticeni jarcema i nasipima odapirali su se junacki. Araukanci su takogjer u ovoj bitki upotrebljavali neko novo oruzje. Neki, okretniji i krepciji, nosili su jednu vrst zamke, nacinjenu poput mreze i bacali se s njom na neprijatelje, da ih spute i zarobe. Konjanik bi ovim sredstvom bio za cas sbacen s konja. Istog Villagran a sputise i oborise na zemlju, a bio bi i poginuo, da mu nije priskocio u pomoc jedan njegov vojnik.

Zene indijanaca, koje su s djecom stajale na drugom brezuljku nauruzane kopljima, kao toboze pricuvna vojska, priblize se oko podne bojistu, nosec hranu borcima. Spanjolci, kad vidjese ovu kretnju, pobojase se, da ih ne opkoli neprijatelj. Villagran sakupi svoje kapetane na vijecanje, da odluce, sto bi se imalo uraditi u tako teskim okolnostima; svaka odluka bi uzaludna, jer jedan capor indijanaca, herojskom srcanosti, navali na topove i poubija i rastjera sve topnike. Osvajaci, izgubiv pouzdanje u svoju jakost, pocese uzmicati. Slavodobitni indijanci svrnuse u potjeri za njima do obala rijeke Bio-Bio, nanijev im vise stete u bijegu, nego u bitki. «Konji spanjolaca, izmoreni petsatnim bojem i napornim putem kroz goru, istom su kljusali, tako da su hitri indijanci, slijedec ih na nogama, probadali rasprsane konjanike.

Villagran, koji nekako sakupi jedno dvadeset ljudi, naredi, da se doceka i napade indijance, ali niko ne poslusa».

Razbijeni spanjolci bise prisiljeni napustiti grad Coocepcion koji su zaposjeli araukanci. Ovi su oplackali kuce i zatim ih zapalili. «Lautaro, govori povjesnicar Rosale, uspe se na visoko mjesto, stade motriti plamen, te masec kopljem i skacuc od zadovoljstva, govoriti: «Ja sam Lautaro, koji sam iskorijenio spanjolce; ja sam onaj, koji sam ih razbio kod Tucapel-a i na na brijegu. Ja pogubih Valdiviu, a Villagran-a natjerah u bijeg. Ja sam pobio njegove vojnike; ja sam izgorio grad Concepcion». Svaka od ovih hvala bi popracena skokom, te mahanjem sulice, kao da probada neprijatelje.

Slijedi.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna "La Antartica"

Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

pancica, Branka Polica i Antuna Topica. Ovo imenovanje izazvalo je izmedju trscanskih Talijana silnu uzbudjenost. Njihove novine vicu na — napravednost i protuzakonitost! Vlada je postupala sasvim i zakoniti i pravedno a Talijani bi htjeli da mogu uviek samo tlaciti. Nu prosla su ta vremena i u Trstu. Irredenta mora da uzmice pred snagom slavenskog elementa.

Ceskiglagoljasnem jezicnom pitanju.

Na poznati clanak moravskog Niemca Fischela u «Neue freie Presse» o nasem jezicnom pitanju odgovara g. M. Balik, dobar poznavalac nasih prilika, u organu beckih Ceha «Videnskom Devniku». On uspjesno pobija Fischelova naklapanja. Prikazao je historijski dolazak Hrvata u Dalmaciju i njihov razvitak. Polozaj na more i saobracaj s Italijom u kulturi i trgovini, unese u Dalmaciji talijanski jezik, koji je odprhnuo, netom se je u narodu sviest probudila. To je to tobozn je talijanstvo Dalmacije. Njoj nije potrebno bilo Talijane surovim sredstvima unistavati, kako to upotrebljavaju Niemci u zemljama svetovaclavske krune, u Becu proti Cesima, u Tirolu proti Talijanima. Ako se Austrija sprema, da nesto uciniti za Dalmaciju, smieno je za to traziti, da se njemstini otvore vrata u zemlji. Austrija cini samo svoje duznosti, koje je kroz toliko godina zanemarila. Preporaca Niemcima, da ih ne tare toliko skrb za Dalmaciju. Ona ce sama sebi pomoci, a ne bude li moci, ne ce se zaista obratiti na Niemce, nego na svoju slavensku bracu.

Nepogode vremena.

Dne 9 pr. mj. u Zacevu kod Rogoznice strasna oluja s tucom unisti tamosnje vinograde, na nievsi okolo 2000 krune stete.

Tucnjava u Solinu.

Pisu iz Splita, 19 kolovoza: Jucer poslie podne kod Vidoviceve tvornice u Solinu talijanski radnik Maniacchi osamario je djecaka Marinu Smodlaku, zato sto mu ovaj nije htio doniti vode. Radi toga Smodlakin brat pograbi se s Maniacchiem, ali ga ovaj lako ozledi. Na to navalise domaci radnici, kojih 40 na broju, na talijanske radnike, koji su za poslenu u onoj tvornici, a ima ih blizu 59. U tucnjavi, koja nastade, bjehu ranjeni Giulio Delmonte tezko, Agustino Medici, Francesco Barini i Antonio Mechetti lako. Upravitelj tvornice, inzinir Stern, uzpostavi napokon mir. Talijanski radnici, prestraseni, napustise radnju i pobjegose u Split.

Saziv dalmatinskog sabora?

Citamo u raznim novinama viest, poslanu od «Hrv. korespondencije» iz Beca, da ce ovih dana ministarsko viece imati da odluci, ima li udovoljiti zamolbi zemalj. odbora, da se izvanredno sazove dalm. sabor za glasovanje izborne reforme. Nekoje su novine pratile ovu viest cak i uvodnim clankom! Kako se moze uzeti ozbiljno okakova viest kad je na 24 lipnja ove godine vec iztekla vriednost mandatima narodnih zastupnika na dalm. saboru?

Odlikovanje.

Pukovnik Dusan Velebit u Zadru bio je odlikovan, prigodom kraljeva imendana zeljeznom krunom III stepena.

Milodari.

Prigodom kraljeva imendana, N. P. namjestnik poslao je g. nacelnike 200 K. da ih podieli izmedju siromasnih obitelji Zadra. Istom prigodom obcina Zadarska podielila je siromasima 350 kg. kruha.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francnskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

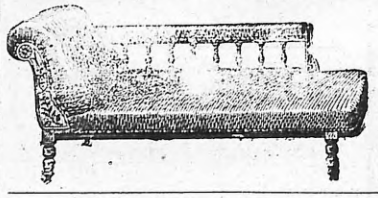

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

— — — — — — — Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — — —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

„LA MAGALLANES"

Dobri duhandzije tvrde, da su CIGARETE

AURORA

izvrsne, jer su napunjene habanskim duhanom.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simcic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodegraditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izragjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: Petar Gasic
Cijena za godinu $ 3. — Oglasi po pogodbi.

Br. 13 | Punta Arenas, na 4 Listopada 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN

Fonografa i ploca najprve vrsti.

Klaudij Imbert

Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

— Ulica Llanquihue —

Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli é tagliarini*.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
10 potpunih spavaonica prvog razreda.

A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — —
— — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .

— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo*, *vratija*, *prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakla po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Sokolski slet na Susaku.

Bio je dne 8 pr. mj. Sokolski slet na Susaku, koji je ispao sjajno. Na taj slet bilo je 500 dalmatinskih i 100 slovenskih sokolasa.

Na pomorskoj vladi.

Dvorskom savjetniku kod ministarstva trgovine Antunu Delesu bila je povjerena uprava pomorske vlade u Trstu i bila mu je doznacena «ad personam» plata IV. razreda cina.

Nova stranka u Bosni.

U Tesnju se je ovih dana ustrojila «stranka naprednjackih muslimana». Skupstini je prisustvovalo mnogobrojno naprednjacko muslimansko pucanstvo. Nova ce stranka izdavati u Sarajevu svoje posebno glasilo, koje ce se zvati «Svijest», a prvi ce broj izici vec pocetkom mjeseca rujna.

Proti oskudici krme.

Namjesnistvo je naumilo nabaviti izvan pokrajine i porazdijeliti domacin gojiteljima marve, uz obaljenu cijenu, sijena, slame i mekinja. — Prodavat ce se: Sijeno po 8 K kvintal. — Slama po 6 K kvintal. Mekinje po 12 K kvintal, franko u svim lukama gdje pristaju parni brodovi plovidbenih drustava.

Novi brod za istrazivanje Jadranskog mora.

Drustvo za istrazivanje Jadranskoga mora «Adria» odlucilo je graditi moderni brod za istrazivanje mora, Svotu skupise clanovi, a austrijska je vlada poduzece podupria nuznom svotom. Brod se je gradio u Kopru pod nadzorom profesora Coria. Nazvali su ga «Adria». Ovoje prvi brod ove vrsti jer je posebno prilagodjen za pomorske prilike Jadranskog mora. Svi troskovi iznose oko K 65.000. Duljina je broda 22 *m*, sirina 4 *m*, visina 2.4 *m* i to 1.60 *m* ispod povrsine mora. Obuhvaca 44 t. Brod je gradjen po tipu jahte.

Umrla od ujeda zmije.

Pisu iz Babinapolja na Mljetu, da je u jutro na 16 p. m. tamo umrlo jedno dijete (Kate, kci pok. Marina Nodila) i to od ujeda zmije. Jadno dijete koje je imalo 11 godina, bilo je u pasi na dan Velike Gospe u jednom polju i tu vadec nekoliko krumpira, sto joj je majka bila stavila ispod jednog kamena, da tu ispece, nemila je ljutica zmija ujede u prste desne ruke. — Bijednica je sutra dan umrla uz grozne bolove. Bila joj je natekla cijela ruka i prsi.

Uspomena bitke kod Livna.

Na 15 kolovoza o. g. proslavila je domobransko-pjesacka pukovnija br. 23 u Splitu uspomenu bitke kod Livna. Na vojnom vjezbalistu odsluzio je prec. kanonik Moscovita svetu misu, a iza toga drzao je zapovjednik pukovnije u hrvatskom jeziku prigodni govor. U podne je bio svecani oficirski sobet u Hotel Troccoli. Prvu je zdravicu izrekao Nj. Pr. pl. Varesanin u zdravlja Nj. Vel., drugu oficirima, a trecu regimenti.

Tevfik pasa o ustavu u Bosni.

Dopisnik je beckog «Zeita» razgovorao sa turskim ministrom izvanjskih posala Tevfik pasom, kojom je zgodom ministar rekao sliedece: «Izmedju monarhije i Turske postoji u svim pitanjima podpun sporazum. To su u prvom redu najvaznija balkanska pitanja. Niko nas ne ce moci smetati u tom sporazumu, sto ce nam obima biti od velike koristi..

Sto se tice gradnje Novopazarske zeljeznice, nije mogao nista stalna reci, dok nisu predradnje dovrsene.

Obzirom na ustavni pokret u Bosni i Hercegovini, izjavio je Teffik pasa, da se Turska ne moze sluzbeno baviti tim pitanjem, pak ne moze nitko poreci prava Turskoj, da se ona ne brine za dobrobit naroda u Bosni. Ipak Austro-Ugarska ne ce moci uzkratiti pucanstvu Bosne i Hercegovine one ustavne slobostine i prava, koje je sada dobio narod u Turskoj.

Prema primljenim informacijama ministar je cvrsto uvjeren, da ce Austro-Ugarska doskora i udovoljiti toj zelji bos.-hercevackog pucanstva.

Izbor patrijarhe.

U Pesti se govori, da ce kod ponovnoga izbora patrijarha prodrieti kandidatura episkopa dra. Lukijana Bogdanovica. Vlada medjutim silno radi oko toga kako bi svojemu kandidatu osigurala barem jedan saborski glas. Prema zakonu vladar ima pravo, da sam imenuje patrijarha, no kandidat mora u saboru dobiti barem jedan glas. Bogdanovic jedini je kandidat — vele Magjari — koji umije magjarski, pa da ce za to bezuvjetno biti on patrijarhom.

Na kraljev rodjendan.

Sluzbena «Wiener Zeitung» oglasila je vec nasavljeno previsoje rucno pismo od 5 p. m. iz Ischla, ministru pravosudja D.ru Kleinu o amnestiji. Oprasta se kazan svim osobama, koje su se do danas ogriesile proti zakonima drzave i pocinile zlocin uvriede velicanstva ili kojeg clana carske kuce, ali bez suvislosti s kojim drugim kaznjivim djelom, te radi toga bile osudjene na kazan zatvora, ali je jos nisu ovrsile. Proti osobama, proti kojima jos tece kaz. istraga ili jos ona nije provedena radi istog zlocina, obustavlja se postupak. Oprasta se kazan i svim onima, koji su osudjeni na zatvor do dvie nedjelje ili na novcanu globu do 150 kruna. Svime, koji su kaznjeni zatvorom do 3 mjeseca ili globom, oprastaju se prevne posljedice, ako nisu vec prije kada bili osudjeni. Nadalje se poimence navedenim 752 osobama oprasta ostanak kazne zatvora.

Istim povodom jubileja izdalo je Njegovo Velicanstvo previsnju zapovjed, kojom osniva na spomen svoje vladarske 60 godisnjice s 2 prosinca 1908 posebni vojni jubilarni krst, koji ujedno podielljuje svim veteranima Radeckove vojske bez obzira na cin, koji su g. 1848 sudjelovali pod Radeckim u ratu. Pravo na taj jubilarni krst imadu svi castnici i sluzbenici vojske i domobranstva te mornarice, koji su od 2 prosinca 1848 aktivno sluzili ili jos danas sluze, i momcad, koja 2 prosinca 1848 barem drugu godinu aktivno sluzi.

Drugo i trece previsnje rucno pismo upravljeno je ministru-predsjedniku barunu Becku odnosno ministru izvanjskih posala barunu Aehrenthalu, kojim Njegovo Velicanstvo osniva istim povodom jubilarni krst za civilne drzavne sluzbenike, koji ce dobiti svi drzavni cinovnici i sluzbenici prema pravilima, sto ce se naknadno proglasiti.

Slijedi na 4.oj strani.

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Sedajaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran ú Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Vazna naredba za vojnike i vojnostavne obveznike koji se nalaze u Americi i.

Zajednicki ministar domobranstva izdao je u sporazumku sa ministrom rata nove odredbe, odnesece se na vrsenje obrambene duznosti za prekooceanske izseljenike.

Naredba stupa na snagu 1 siecnja 1909, te ce u velike koristiti nasim mladicima, koji su do sada najvise trpjeli, sto su morali uz nepodnosive zrtve vrsiti svoju obrambenu duznost u domovini, a posto im se u tom pogledu nije ni najmanja pogodnost davala, to odlucise mnogi da tim neugodnostima i sramu skopcanim ostrim kaznama izbiegnu — ne vratiti se vise u domovinu. Vojna uprava, videci, da se broj tih «bjegunaca» od godine do godine silno mnozi, odluci se, da popusti koli u interesu obrambene sile monarhije toli u interesu vojno-stavnih obveznika samih. Pogodnost ce se protezati jednoliko na sve one, koji se u Americi nalaze trajno, zarade radi. Pogodnosti samo prosirene su, odnosno protegnute su u dva smjera; s jedne strane u pogledu onih koji se sele u doba, kad se imadu prikazati na stavnju; s druge strane glede onih, koji se istom nakon dovrsene aktivne sluzbe izseljuju, te su obvezani na vjezbe u oruzju.

Stavni obveznici moci ce od sele biti oslobodjeni, na svoju molbu i obrazlozeni predlog konzularne oblasti, u prvom i drugom dobnom razredu, ne samo od stavnje u domovini, vec i od opetovana prikazanja pred konzularnom oblasti u inozemstvu u svrhu ljecnicke pregledbe. Istom oni stavni obveznici, koji se nalaze u III. dobnom razredu morati ce se bezuvjetno prikazati u svrhu pregledbe kod konzulata. I ovi stavni obveznici nece ni onda, ako kod ljecnicke pregledbe pred c. i kr. konzularnom oblasti budu pronadjeni «sposobnim» ili «manje sposobnim», kao sto su do sele morali, u svrhu njihovog novacenja (zapriseguca) jos u istoj godini vratiti se u domovinu, nego oni mogu biti unovaceni i kod konzulata u inozemstvu i moci ce im se produljiti redovita (ili jednogodisnja) aktivna sluzba, odnosno osamnedjeljna vojna izobrazba eventualno do 1 listopada one godine, u kojoj navrsuju 24 godinu dobe svoje.

Na taj ce se nacin stavnim obvezapicima ne samo opetovada, gubitkom vremena i sa velikim troskovima skopcana putovanja pristediti, nego ce se onima, koji su za vojnu sluzbu sposobnima pronadjeni, vrieme odlazka kuci u svrhu vrsenja sluzbene duznosti sto moguce vise produljiti.

Starijim, jedino na oruzju vjezbu obvezanim izseljenicima, koji spadaju u momcadski stalis, omoguceno je tom novom odredbom, da mogu od sele na vrlo jednostavan nacin od vrsenja sluzbe u oruzju, oruzne vjezbe, biti oslobodjeni, a ujedno se ta pogodnost proteze i na oslobodjenje od kontrolne smotre za tekucu kao i za sliedecu godinu.

Odnosnu molbenicu valja — uz priklop vojne legitimacije (vojnog pasusa) — svake godine do konca siecnja putem doticnog konzulata podnieti na kotarsko poglavarstvo odnosno obcinu.

Ove ustanove vriede i za stavne obveznike i vojnike iz Bosne i Hercegovine, nalazeci se u Americi.

BRZOJAVKE

La Paz 3.

Izvjescuju iz Orura, da se je usio u trag ceti hajduka, koja je namjeravala okrasti «Banco Argentino».

Lima 3.

Tvrdi se, da ce eksekutiva izdati naredbu, da se porotnici svi, koji su sudjelovali u pohoni podignutoj po gosp. Durandu, potprosjedniku zastupnicke kuce.

Petrograd 3.

Prekinuo se pojavilo 295 novih slucajeva kolere, a preminulo ih je 96.

Barcelona 3.

Stigao je Ankudski biskup pragospodin Ramon Angjeo Yara i odsio je u manastiru Isusovaca.

Po mogucnosti ce drzati propovijed, a zatim ce proslijediti u Francusku.

Madrid 3.

Ministar rata proucava nacrt, po kom bi se imala drzati 300.000 stojace vojske.

Rim 3.

Nj. S. Papa Pije X. primio je njemacke hodocasnike i podijelio im blagoslov.

Pariz 3.

U ministarskom vijecu, ministar mornarice W. Thomson, navijestio je, da ce se broj ratnih brodova u mediteranskim vodama, sniziti na osam.

Hag 3.

Po sluzbenim izvorima potvrgjuje se vijest, da je Castro, presjednik republike Venezuele, odbio drugu reklamacionu notu, prikazanu od nizozemske vlade.

Montevideo 3.

Skupstvari sve to vise navaljuju na polja. Steta je znatno poskocila.

Carigrad 3.

Iz vjerodostojna izvota se doznaje, da ce turska vlada poduzeti zgodne mjere, da dostojno ocuva svoje dostojanstvo, ako bi Bugarska slijedila izazivanjem.

Bal Dal Vi!

20.000 Kalendara

Tko mi posalje svoju tacnu adresu, dobije lijep kalendar za godinu 1909 dostavljen u kucu.

Tomislav Mladinov

Reconquista 821 — Buenos-Aires.

KRONIKA

„Ivo Senjanin"

Svakomu je poznato, da ce danas stupiti na pozornicu u Municipalnom teatru ponovno nas «Ivo Senjanin», koji se je proslog puta toliko dopao opcinstvu.

Koliko se «Ivo Senjanin» dopao, koliko nasim ljudima, toliko otmenom gragjanstvu bez razlike narodnosti, dovoljno svjedoci fakat, da su sve kazalisne loze bile jos jucer kupljene, sto se rijetko kada dogodi u ovom gradu.

Kako je poznato, prihod ove prestave namijenjen je za podignuce dvorane za tuberkolozne u gradskoj bolnici.

Osim «Iva Senjanina» bit ce prikazane ove zive slike: *Kozovska djevojka*; *Zrinski i Frankopan* u tamnici i na stratistu.

Izmed cinova udarat ce zbor Hrvatskog tamburaskog drustva «Tomislav».

Cijenimo, da je suvisno preporucivati nasim ljudima, da danas pohite u kazaliste, jer nam je dobro poznato, koliko nas narod drzi da svog obraza i casti svoje.

Smatramo dostojnim na ovom mjestu zahvaliti sveukupnom mjesnom novinstvu, koje je nesebicno kroz toliko dana kroz svoje stupce preporucivalo ovo nase narodno veselje opcinstvu, a mislimo da ova zahvala potice iz duse cijele nase naseobine.

Doseljenici.

Jucer se usidrio u ovoj luci talijanski parobrod «Chile». Vodi za Talcahuano 1577 doseljenika, od kojih je 700 djece ispod 12 godine. Po narodnosti su spanjolci, izuzev 50 talijanca. Na brodu je umrlo devetero djece, a rodilo ih se cetvero, od kojih jedno mrtvo-rogjence.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 26.—
1 kruna a. vr. » $ 1.20

RAZNO

Dar bugarskih umjetnika bugarskoj kneginji.

Profesori bugarske drzavne slikarske skole Anton Mijon, Ivan Mrkovicka, Ivan Angelov, P. Klisurov, St. Ivanov i Travnicki izradili su jedan vrstedio liep umjetnicki dar za novu bugarsku kneginju Eleonoru. To je jedan naravan, sa sest zanimivih i originalnih slika uzetih iz bugarskog zivota, uokvirenih sa umjetnickim rezbarijama, sto ih je izradio ucitelj Travnicki. O umjetnickoj strani ovoga djela bugarski se listovi najlaskavije izrazavaju.

Policajni sef — peludio.

Dogodilo se to u Budimpesti. Policajni inspektor Kolossa je izmedju peludio. Odjenuo se u uniformu husarskoga narednika, odvezao se u pestanski dvor, te zatrazio audienciju kod nadvojvode Josipa, jer da mu imade priopcit vaznu vrstu (mozda veliko-srbsku?) Nu odmah je poceo vikati i groziti se sabljom, te ga odvedose u sanatorij.

Bogatstvo talijanskog kralja.

Poslije smrti njegovog oca Umberta se podvostrucilo, te se cijeni danas na 200 milijuna lira. Njegova civilna lista iznosi godisnji 18 milijuna, a na dvoru se zivi veoma stedljivo, te se mora izlaziti sa 10 milijuna lira godisnje. Jedan milijun ustupio je kralj svojoj materi, a jedan milijun poklanja na dobrotvorne — svrhe. Njegove palace u Rimu i drugim mjestima cijene se na 30 milijuna lira. Kraljeva imanja prosta su od poreza, a na sve

Juraj Jordan — ULICA LLANQUIHUE —

COHETES „praskavice" i bengalske zigice

prodajem uz veoma jeftine cijene za nastajuce svetkovine 18 SEPTEMBRA

drugo kao automobile itd., placa porez kao i svaki drugi gradjanin.

Zasto nose ljudi brkove.

Posluziteljima po «francuzkim ministarstvima» bilo je dosada zabranjeno nositi brkove. Sada je to dozvoljeno. Na pitanje zasto su zahtjevali da nose brkove od 100 odgovora 57 bilo ih je radi toga da bi se dopali zenskinjama, dvoje samo za ljubav svojih zena, sedmorica su tvrdili da su brkovi potrebni radi zdravlja, troje su rekli da su brkovi potrebni radi toga da budu slicni nekim znamenitim ljudima, jedan da bi sakrio svoje pokvarene zube, jedan da se ne bi vidio njegov veliki nos, i 17, ih je odgovorilo da to nije ni koga briga.

Norveski kralj ne smije putovati.

I ako je kralj norveski Hakon imao volju, da se ove zaboravi da je kralj «po bozjoj milosti», to su ga njegovi posteni demokratski podanici na to, i ako malo ostrije podsjetili.

Kralj je Hakon najme bio izrazio zelju, da posjeti svog dobrog prijatelja tvornicara Cyde-a u Kongsberbu. Radikalni ali list «Dagbladet», sto izlazi u Christianiji i koji stoji blizu sadanjem ministru pravde Castliergu, uvjérnom republikancu, navalio je zbog toga na kralja, i odlucno zatrazio od njega, da ostane kod kuce. Uzrok tome lezi, posto je izmedju tvornice Cyde-ove i tamosnjih radnika, njih 2.000 na broju doslo do ostrog konflikta. Ravnateljstvo je tvornice najavilo radnicima, da se imadu ili podvrci do buduce nadjelje stavljenim uvjetima, ili smjesta se seliti iz stanova, koje im je tvornica stavila na raspolaganje. Svakako, da u ovakovim prilikama, ne bi bilo najzgodnije, da kralj vlastnika te tvornice posjeti.

Svakako je ali cudnovato, da je kralja morao na to podsjetiti radikalan jedan list, kao da on pristaje uz nasilnog tvornicara.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

10. Lautarova junacka djela.

Po proslavljenoj bitki, uobicajenim pjancevanjem, Lautaro zaputi prama sjeveru nakanom da dopre do Santiaga. Posto je preprijecio napredovanje osvajaca, branec stopu po stopu araukanski territorij, Lautaro zamisli koliko teku, koliko slavnu osnovu: on hoce oslobditi zemlju cijelu i prisiliti provalnike, da se povuku pobijedjeni i pokoreni. Da bi izvrsio tako smjelu zamisao, izabere izmed araukanaca hiljadu najsrcanijih boraca, spravnih izvrsiti sto god im on naredi. S njima pregje Bio-Bio, obigra poljane spanjolskog gospodstva, propovijedajuc rat med indijancima, koji su tu radili i tako sakupi golemu vojsku.

U ovom ratovanju Lautaro, komu je tek bilo 20 godina, pokaza svoj veliki ratni talenat organizacijom indijanaca u pravu vojsku i razborom, kojim je izvagjao sve vojne operacije.

«Araukanci su onda slijedili taktiku pjesastva zamjerno pregjena, proti jakom spanjolskom konjanistvu. Svaki je odjel imao svog poglavicu. Tabori su im bili ograjeni sasma na vojnicku. Imali su straze, predstraze i t. d. «Kacikis» su se sastojali u pravo ratno vijece. Sijalo se u zgodno vrijeme. U jeseni se spremao zivez. U svemu se opazao pronicavi i prokusani duh, koji ih je ravnao. Kapetani urogjenici znali su sada izabrati zemljiste zgodno za bitku, prekidali su putove, krili su svoje vasjede, dubli su jarke poput grobova, da tako zaprijece sudar s konjima neprijatelja. I sve je to bilo Lautarovo djelo, koji je takogjer svoje cete tuco, tako ce nasrtajem zauzeti jake spanjolske topove».

Zaplijenjene predmete spanjolaca Lautaro je upotrebljavao, kao posebno obiljezje svoje vlasti. Jasio je vilovita konja, glavu je pokrivao crvenim kalpakom s perjem, a prsa nekim ovostenim platnom, kroja oklopa, sluzio se trubljom pri davanju zapovijedi. Ova vojnicka naprava vrlo je djelovala na indijance i srcano su vrsili naloge svog vrsnog zapovjednika.

Napredovanje indijanaca sretno uspijevase do rijeke Mataquito, na sjeveru Talke. Tu su pretrpili poraz, i bili prisiljeni povuci se na jug; ali ih vrlo brzo reorganizira Lautaro i povede do prijasnjeg tabora na obali one rijeke. General Villagran, koji se uzaludno mucio, da zaustavi Lautara u pobjedonosnu putu, posluzi se lukavom varkom: Indijance u svojoj sluzbi dade obuci u spanjolska odijela i naredi im, da se hitro povuku u Santiago sa svom prtljagom, neka straze araukanaca pomisle, da osvajaci bjeze, bez da se usudjuju biti.

Lautaro, obavijesten po svojim uhodama o bijegu spanjolaca, legne u noci na bocima i tvrdo zaspi. Strazari takogjer zanemarise sluzbu uvjereni, da je neprijatelj pobjegao. U toliko se Villagran priblizao jakom vojskom oprezno, da ga ne bi opazili. U svanuce dade znak navale, obetav nagraditi onoga, koji mu preda ziva Lautara, jer ga je bio naumio poslati spanjolskom kralju, kao uzorak araukanskih kapetana.

Lautaro, probudjen zvekom spanjolskih rogova, nije mislio da se moze braniti, nego za prve hasrtaja spanjolaca indijanci su se branili srcano kao uvijek, ali gubitkom poglavice, dakle bez zapovijedi, budu putljeni i nagnani u bijeg. Spanjolski su konjanici slijedili araukance i ulali ih nemilice. Indijanci u sluzbi spanjolaca odrube glavu Lautaru i opremivse je u Santiago, gdje se obigrala gradske ulice, nosec je na kolcu.

Slijedi.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

Tiskara «El Magallanes»

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer *sa mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobrd polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
Cijene veoma niske.

Svicarskog mlijeka znak „OSO"
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille. Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"
Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Grof Miroslav Kulmer o Hrvat. i Srbima

«Neue Freie Presse» donosa razgovor svog dopisnika sa grofom Miroslavom Kulmerom o odnosaju Srba i Hrvata, koji razgovor u potpunom prievodu glasi:

«Današnji je režim u Hrvatskoj od prvoga početka nastajao, kako bi razpršio hrvatsko-srbsku koaliciju, odnosno tražio je sredstva, da zavadi hrvatske stranke sa srbskima, da na taj način i opet uzpostavi u Hrvatskoj saborsku većinu na Khuenov način. Grof Khuen stvorio je sebi saborsku na sve spremnu većinu, da je držao zavadjene Hrvate i Srbe i da je djelovanje hrvatskih opozicijonih stranaka obiljezio kao protudinastički i državi pogibeljni pokret. Slično, ali samo sa promjenjenim ulogama između Hrvata i Srba htio bi sada isto učiniti i baron Rauch. Naravno je, da zajedničko djelovanje i zajednički rad između Hrvata i Srba nije bas najugodniji barunu Rauchu, jer je na putu njemu i njegovim mandatima, jer dok postoji koalicija ne može doći u sabor nikoja druga većina.

Dvadesetgodišnji režim grofa Khuena doveo je sve prave ustavne političare već do zdvojnosti. Da nadju izlaz iz ovoga stanja, složili su se sve slobodni ljudi i sporazumili se u tome, da pruže ponarnicu ruku Magjarima, u nadi, da će ovo djelo, koje im je isto tako teško od srca, donieti narodu barem najnužnije ustavne slobode. Samo tako je moguće pojmiti, da je došlo do koalicije. Jer koja su bila temeljna načela hrvatsko-srbske koalicije? Ponajprije, da se postojeći zakoni obdržavaju strogo po svom slovu i sadržaju i da se stvore zakoni, koji će narodu osiguravati njegove ustavne slobode i da se ona od Magjara izmozdena zemlja opet gospodarstveno pridigne. Ovo je ali bilo moguće samo na cistom obračunjanju prihoda i da se Hrvatskoj vrati sve, što joj je do sada uzkraćeno. Nadalje, da se uvede sveobće izborno pravo, da napokon dodje do vlasti i do riječi prava narodna volja. Do ovoga su momenta sve koalicione stranke suspendirale idealne dielove svojih programa, koji u svemu i kod svih stranaka kulminuju u tome, da se hrvatski narod u zemljama monarkije sjedini i dodje do onog pojozaja u monarkiji, koji mu pripada po historijskom pravu i ljudskoj pravici.

Kada je koalicija došla sa ovim prijateljskim nakanama u zajednicki sabor, nagrađjena je time, da su se smjesta, prava Hrvatske počela stezati i krnjiti. Dapače su se odlučili, ostetiti najsvetije hrvatsko pravo — hrvatski jezik, koji po zakonu imade isključivo pravo na hrvatskom teritorju. Borba, koja je sada uzplamtila, bila je kusnja za zajednicki rad koalisranih stranaka. Od toga se je casa poduzimalo sve i sva, da se koalicione stranke razdvoje. Ovi su se ali pokusali izjalovili. Poslo je za rukom samo jednu stranku izmamiti iz koalicije, a to su bili srbski radikali, koji su za volju patrijarsije pocinili ovo izdajstvo.

I ova mnogo razvikana i pretjerana tako zvana veliko-srbska propaganda, nema drugi cilj, nego da raztepe koaliciju, a moguce je i to, da se ovdje opet hoce prema starom receptu uništiti politicke protivnike. Uvjeren sam i uzdam se u pravdoljubivost hrvatskih sudaca, pa gledam mirne duse tjeranje ovih makinacija. Nastojati cu vazda, da nestane u nasoj monarkiji one nesretne devize: «Divide et impera». Onda ne ce ni u najvrucim glavama izbiti takove osnove, kao sto je ova, koju Nastic izrasa u svojoj brosuri, vec ce onda monarkija biti najveca atrakcija za sve izvan nje obitavajuce narode, koji ce imati u monarkiji sretnu svoju bracu.

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedine pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francnskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.
Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

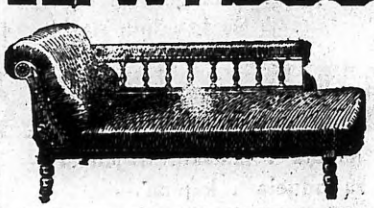

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.
Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

— — — — — — Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — — —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i tè Santa Rosa —
— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —
— Cigareta «La Corona» i «Sport» —
— Maslina posoljenih i zelenih —
— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —
— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lepez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —
Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Paiu

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»
Konsultira od 1—4 po podne.
— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.
Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.
Potrepstina za lov i sport.
Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

„LA MAGALLANES"

Dobri duhandzije tvrde, da su CIGARETE

AURORA

izvrsne, jer su napunjene habanskim duhanom.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Sla venima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.
Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.
Izrajuju se kakvi mu drago popravci na dvru.

LUKA GEGAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.
Cijene su 20% nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.
Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.
Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izrajuje obucu po mjeri i popravlja istu.
Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.
Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.
Posluga za obilelji na kucu.
Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.
Drva za ogrjev do 500 vozova.
Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».
Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Biblioteca Nacional Santiago de Chile

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: Petar Gazic
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 14 | Punta Arenas, na 11 Listopada 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i sve cijenjene austerije, da neki trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic
KAFANA I BILJARD
Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant
— CITTA' VECCHIA —
Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquihue ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant
— MARINA —
Frana Batistica
Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic
— Ulica Pedro Montt —
Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva
Maule izmed Rosa i Errazuriz.
Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

RECREO MIRAMAR
MARCO PIVCEVIC
Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN
Fonografa i ploca najprve vrsti.
Klaudij Imbert
Errazuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova
— Ulica Llanquihue —
Prava talijanska kuhinja.
Svake nedjelje *Ravioli e tagliarini.*
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
16 potpunih spavaonica prvog razreda.
A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"
— Ulica Errazuriz —
Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue
Roca ug. Llanquihue
Hladnetine u svako doba.
Svratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas
Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.
Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.
Postarske zapuznice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme vecma niske.
Stedionicki odjel
Za nowce polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnje dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljenjiva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA
Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.
Naputci badava. — Postarska skrinjica 264.
JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —
prodaje jedini uvoditelj
Mitar Kalajdzic
— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK
Potonjim parobrodima primih:
. . . **Chilenskog sira** . . . . . .
. . . . . **Chilenskog brasna** (cvijeta) . . .
. . . . . **Dalmatinskog vina** . .
— Prodajem nevjerojatno jeftino. —

Stolarska radionica i rezbarnica na paru
— Avenida Independencia —
Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.
Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.
U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.
Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA
NA PARU
Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.
Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.
Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakla po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, poinna i ukusna.
J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia
Maule ug. Errazuriz
Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava z grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo
CHINA VINO
Agustin Denegri
Jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Za obligazno obucavanje u poljodjelstvu.

Namjesnistvo je imenovalo vinogradarskog vjezbenika Ivana Koljevana asistentom obilaznog ucitelja poljodjelstva u Kotorskom kotaru.

Pripomoc za nauczne putovanje.

Namjesnistvo je dozvacilo puckom ucitelju u Trstenaliku Vinku Vuletin 120 kruna pripomoci, da se ovih skolskih praznika usavrsi u pcelarstvu, pohodeci najbolje pcelare i pcelarska drustva u Hrvatskoj.

Nasukao se parobrod.

Dne 24 pr. mj. englezki parobrod «Askol», nasukao se je na juzne bridi otoka Palagruze.

Rodno mjesto cuvenog skladatelj Suppe.

Poznati skladatelj veselih opereta Frano pl. Suppé rodom je Splicanin. On se je rodio u Splitu na 18 travnja 1819. Otac mu je Franjo pl. Suppé a majka Katerina Landovsky Suppé je zivio najvecma u Becu, gdje je bio ravnatelj kapele kod raznih pozorista. Obcinsko viece u Splitu zakljucilo je, da se postavi spomen ploca na kuci, u kojoj se rodio skladatelj Franjo pl. Suppé.

Pocastni gradjanin.

Obcinsko zastupstvo u Kastvu (u Istri) imenovalo je jednoglasno u svojoj sjednici dne 6 pr. mj. g. Rikarda Katalinica, hrvatskog knjizevnika, nastanjena u Zadru, pocastnim gradjaninom, a to za zasluge na narodnom polju.

Radi poklika Hrvatskoj osudjen.

Na Rieci bio je osudjen hrvatski radnik I. Mayer na 14 dana zatvora i 50 K globe za to, sto je prolazeci jednom rieckom ulicom povikao: Zivila Hrvatska!

Postaja za zrakoplove u Prelueu.

Iz Opatije javljaju, da je «Zemaljski Savez za podizanje prometa stranaca u austrijskom primorju», koji stoji pod protektoratom namjesnika, Trsta, princa Hohenlohe, vec darovao stanovitu svotu za gradnju upravljivog zrakoplova. Istodobno je taj savez upozorio ratno ministarstvo na zaljev kod Prelueu, koji ima naravnu luku u povrsini do 20 hektara, koja bi bila podesna, da se u njoj smjesti plivajuca postaja za zrakoplove. Ovaj predlog saveza naisao je na uvazenje te ce vec skorih dana doci u Opatiju komisija iz ratnog ministarstva da istrazi citav terrain.

Odlikovanje.

Mr. Franjo Bulic bio je odlikovan komturskim krizom Saskoga Albrechtova reda. I ovo rijetko odlikovanje dokaz je, koliko je cijenjen i koji glas uziva ucenjak Bulic, u tudjini.

Brzojavne sveze Trst—Zadar—Split—Dubrovnik.

Doskora (ne zna se bas kada) imao bi se provesti novi telegrafski podmorski kabel izmedju Zadra i Trsta su tri sice voditeljice. Ovim novim spojenjem imat ce se nova izravna sveza izmedju Zadra i Trsta, a njenim nadovezanjem vec opstojecim glavnim kopnenim prugama u Dalmaciji pribavit ce se gradu Splitu i Dubrovniku izravna i neovisna sveza s Trstom. Ovaka sveza u istinu vec opstoji jedino za Zadar (podmorskim kablom Zadar Pulj), dok se ova dva druga grada mogu samo po noci i za koji sat po danu posluzivati u tu svrhu obicnim opcim prugama sto idu preko Kvarnerskih otoka.

Vinska kriza u Istri.

Polak izvida predsjednictva zemaljske agrarne udruge u Istri imade jos 150 tisuca hektolitara neraspradanog vina. Ukupno se ucinilo lani 400 tisuca hektol.

Nastic popljuvao.

Javljaju iz Kotora, da je na prolasku za Cetinje stigao onamo Nastic. Njegova pojava pobudila je medju ljudima pravo gnusanje, te ga je svijet popljuvao.

Posalina u Tijesnu.

Javljaju iz Tijesna, da se je ondje i u obliznjemu mjestu Jezera pojavilo vise slucajeva trbusne posalne.

Zeljeznicke gradnje.

«Hrvatska korespondencija» javlja da je ministar zeljeznica posljelio tvrdci Braca Madiraca u Trogiru koncesiju za gradnju zeljeznice sa normalnim tracnicama iz Trogira do Gomilice.

Miljukov u Sarajevu.

Pisu iz Sarajeva, da je stigao iz Beograda u Sarajevo jedan od najpoznatijih predstavnika moderne Rusije i jedan od glavnih clanova ruske stranke kadeta — Miljukov. Miljukov nalazi se na putu u Ljubljanu na sveslavenski novinarski kongres, a dosao je u Sarajevo, da se informira o prilikama u Bosni i Hercegovini.

† Dr. Franjo Volaric.

Na 1 pr. mj. preminuo je u Krku, u 58 godini zivota, Franjo Volaric, protonotar apostolski, doktor sv. bogoslovlja, dekan kaptola, itd. Pokojnik je bio rodom iz Vrbnika, a slovio je kao jedan od najumnijih sinova, koje je dala hrvatska Istra. Dva je puta bio zastupnik na pokr. saboru Istre, gdje je kao lav branio pravice svoga naroda. I u Rimu je branio prava nasega jezika i naroda. U drustvenom zivotu bio je pok. Dr. Fran Volaric skladan, ljubezljiv, gostoljubiv. Odlicnom sveceniku i rodoljubu vjecni pokoj!

U casu zivcane uzrujanosti.

Doveden je u dubrovacku bolnicu Gjuro Lucic glavar u Sutorini, koji je u casu zivcane uzrujanosti kidisao na svoj zivot. Nozom je tri puta sebe udario: jednom u prsa, drugom u trbuh, a trecom u grlo. Rek bi da je zadnji udarac najpogibelniji, ali je nade da ce preboljeti.

Vojska radi sokolasa.

«Ugarski dopisni ured» javlja, da je, na zahtjev ugarskog ministarstva unutrasnjih posala, zagrebacko zborno zapovjednistvo odaslalo 300 pjesaka kao pomoc Rieckom redarstvu. Vojska ce ostati na Rieci za cielo vrieme sleta. —

Kocijasi i spljun.

Iz Kotora naknadno javjaju, da je Nastic udario na sto cuda, dok je nasao kocija, koja ce ga odvesti na Cetinje. Kad su kocijasi obaznali, da imaju pred sobom Gjorgja Nastica, uzprkos molbama crnogorskog agenta Filipa Gjurovica, nisu ga htjeli primiti u svoju kociju. Gjurovicu

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj shoti.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografijcnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— Vozne Cijene snizene. —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijem preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je usteguuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica zahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errazuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpnno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

P. Arenas M. Listopada.

Kad smo ono pred par godina izdavali «Male Novine» da nas narod izvjescujemo o onom, sto mu prolazi na domu i tim nacinom podrzajemo uvijek zivo njegovo rodoljublje, za uzdarje od najvecih domacih rodoljuba, od novinara hrvatskih koli iz Banovine, toli iz Dalmacije, dobili smo rodoljubnu zausnicu: da ne potrose neznatnu svoticu za: biljeg, jer drugoga razloga ne moze biti, slao nam je u zamjenu list samo neznatan broj novinara, dok smo mi opremali «Male Novine» velikoj vecini naseg domaceg novinstva.

Danas pak, kad smo se opet trsili izdavaniem «Domovine» podupriti od svih nasih ovdjesnjih rodoljuba, skoro jednako hramlje! Salju nam u zamjenu, a budi im hvala i cast. svoj list samo ove novine: «Velebit» i «Pucki List» iz Splita, «Crvena Hrvatska» iz Dubrovnika. «Boka» iz Kotora i «Trscanski Lloyd» iz Trsta. R doljubi iz Banovine niti jedne novine, sto je odista zalosno!

Ne cemo da kudimo to nepatrioticno ponasanje nasih domacih novinara, vec ragje molimo, da bi koja novina, sto s «Domovinom» ima zamjenu, podsjetila svoje kolege na rodoljubnu duznost.

Unaprijed za to blagodarimo.

BRZOJAVKE

London 7. «Daily Mail» objelodanjuje brzojave iz Petrograda, u kojim se govori, da ce ruska vlada kroz malo dana upraviti kolorednicu evropskim vlastima, pozivljuc ih na konferenciju, gdje bi se pregledao berlinski ugovor.

Carigrad 7. Austro-Ugarski poslanik predao je ministru izvanjskih posala Tewfik-pasi noti, u kojoj austro-ugarska vlada izjavljuje, da je nadosao cas, da se konacno uredi, polozaj Bosne i Hercegovine. Austrija pridrzaje svoja prava.

Bec 7. Car Franjo Josip upravio je proglas na narod Bosne i Hercegovine, spominjuc dobra ucinjena okupacijom i nadodajuc, da je dosao zgodan cas, da se dade ponovni dokaz odanosti i politicke zrelosti.

Na svrsetku proglasa se obecaje ustav. Naregjuje se prirediti zakone, dati sabor Bosni i Hercegovini, garantirati gragjanska prava udruzivanja, sastajanja i slobode savjesti.

London 7. Engleska je vlada upravila Austro-Ugarskoj energicni protest, nukajuc je, da bi se okanila aneksije Bosne austro-ugarskom carstvu.

Crnogorska vlada takogjer je izdala proglas, u komu izjavljuje, da clanci berlinskog ugovora odnosno slobode Crnegore ne vezu vec istu.

Beograd 7. Proglas kralje Petra trazi, da vlasti povrate statu-quo u Herceg-Bosni.

Atena 7. Javljaju iz Kanje, da je otok Kreta proglasio sjedinjenje s Grckom. Sabor je pozvat na vanredno zasijedanje.

London 7. Ministar Mr. Asquith, u jednom jucerasnjem govoru, izjavi, da se navijestilo Bugarskoj i Austro-Ugarskoj, kako je nemoguce pogaziti berlinski ugovor bez dozvole vlasti.

London 8. «Daily Mail» publicira vijesti iz Beca, u kojem se kaze navodno po dobru izvoru, da austro-ugarska vlada pristaje na novu konferencu, ako ruska nota bude trazila samo reviziju berlinskog ugovora, dok bi zauzela sasvim drugo stanoviste, kad bi se predbjezno stvorio kakav drugi program za spomenutu konferencu.

Cetinje 8. Pozvata je skupstina na vanredno zasijedanje za 11 listopada.

London 10. «Daily Chronicle» javlja, ako bi doslo do evropske konference o sadanjim prilikama na Balkanu, da bi se odabralo Bruxelj, kao mjesto pregovora.

«Daily Telegraph» pr brzojavkama iz Carigrada javlja, da se u onoj turskoj prijestolnici pocelo «boycotirati» ducane, koji prodaju austrijsku i njemacku trgovinu. Narocite cete Grka i Turaka zaprijecuju kupcima uljesti u spomenute ducane.

Cetinje 10. Svjetina je navalila na austrijsko poslanistvo i porezbijala nekoliko stakala. Redarstvo je posredovalo, da prepirci nekaze.

KRONIKA

„Ivo Senjanin"

U prosiu je nedjelju skup hrvatske omladine predstavljao u municipalnom teatru «Ivo Senjanina».

Na-koncu prestave prikazalo se tri zive slike: Kosovska djevojka, pa Zrinski-Frankopan u tamnici i na strahstu.

Predstavljaci su svoje uloge odigrali korektno, majstorski kao i prvog puta. Opcinstvu se osobito svidilo «kolo».

Cist prihod bio je opredijeljen za podignuce zgrade za tuberkulozne. Iznos istog, po slijedecem pregledu, bio je od $ 585.80.

PRIHOD.

Palcos	$ 350.—
Sillones de orquesta	» 164.—
Luneta de platea	» 56.—
Sillones de balcon	» 98.—
Luneta de balcon	» 69.—
Galeria	» 127.—
Arriendo de Cantina	» 10.—
Entrada á palco	» 3.—
Ukupno	$ 877.—

RASHOD

Gosp. *J. Alarcon* za smijestanje zastora $ 20, *g. Z. Giovanni* za prenos ledine na pozornicu i odstranjenje iste $ 10, *g. Z. Giovanni* za ciscenje teatra $ 5, g. H. Ponti za nadzor posluznika $ 10, 6 posluznika za smijestanje po $ 4, $ 24, za podmiru racuna Ch. Williams-u 29.20, J. Matetic-u $ 20, D. Livacic-u 14, Leskovar-u 35, Slavu Ursicu-u 6, Katici Stambuk 18, Jacobs i Baumann 7, za rasvjetu 24.80, za troskove tiskarske 30, za platu upravitelju poz. druz. 50; ukupno $ 291.20. Prihod $ 877. Rashod $ 291.20. Cisti prihod $ 585.80.

Doticni je iznos bio predan g. Guverneru, koji je srdacno ohladini zahvalio.

Imendan.

Nas poznati zemljak i vatreni rodoljub gosp. Frano Batistic slavio je proslu nedjelju svoj imendan. Koliko je cijenjen i casten izmed gradjanstva puntarenskog, najbolji je dokaz to, sto su se skoro cijeli dan redali prijatelji da ga vide, da mu cestitaju.

Svojtu, kumove i tjesnije prijatelje gosp. Batistic pozvao sjajnim banketom. Za bogatom sofrom posjelo je preko cetrdeset pozvanika. Pri sampanjcu palo je mnogo zdravica svecarii i nasoj slavnoj domovini. Tamo u zoru pade posljednja srdacna zdravica, po kojoj se veselo drustvo razisio svojim kucama.

Cestito i sretno i nase strane!

Lutrija.

Danas oko 3 sata po p. vuci ce se lutrija, priregjena u korist vatrogasnih drustava. Deset hiljada talira pada na 186 zgoditaka. Glavni je zgoditak od $ 2.500, 2 po $ 1.000, 3 po 500, 10 po $ 100, 20 po $ 50, 50 po $ 20, 100 po $ 10.

Vuci ce se u kasarni prve vatrogasne satnije, Zgodici se placaju do 4 mjeseca poslije vucenja. Vrijednost je srecke $ 2.

Pozuriti se je jos ovo malo sati nabaviti srecku.

Sporavtja se.

Nas cestiti rodoljub g. Andrija Juricic od nazad nekoliko dana morao je da cuva krevet rad bolesti, koja ga je u nj polozila. Kuzu nam, da se je poceo dobro oporavljati i podizati iz postelje, sto nam je u veliko milo cuti, kao sto ce biti i svim njegovim prijateljima, kojim donosimo ovu radonu vijest do znanja.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 24.—
1 kruna a. vr. » $ 1.—

Iz Okolice.

Dekada 19 Rujna 1908.

I u ovom pustosnom kraju hrjedose sinovi ove zemlje da dostojnim nacinom proslave godisnjicu njihova oslobogenja, a i ino-tranci ulozise sve sile, da pomognu proslaviti onaj veliki dan, kad je jeknuo prvi povik Slobode u ovoj gostoljubivoj zemlji za svakog tugjeg sina.

G. F. Maltzahn, upravitelj ove estancije, zeljeo, da sto ljepse i zanimivije ispade ovaj dan, bio je sastavio slijedeci program:

1° Utrka konja. Nagrada: kozno sedlo.

2° Utrka konja. Nagrada: 1 krasno pokrivalo za sedlo (cojinillo).

3° Utrka pjeske. Nagrada: 1 harmonika.

4° Utrka konja. Nagrada: 1 pokrivalo za sedlo (cojinillo).

5° Utrka pjeske. Nagrada: 12 tara vocal.

Trosak za ove nagrade platilo je drustvo Ganadera de M.

Na 18 u jutro g. G. Mesa, strazar na ovdjesnjem svietionik, pozvao je svih sa okolisnjih estancia, da dogju na svecano uzdignuce barjaka. I zbilja bijase se okupio dobar broj ucesnika, da gologlavi okom prate cilensku trobojnicu, toliko puta krvi nakvasenu, dok glasba (koja se je na brzu ruku sastavila od nekoliko harmonika i guitara) svirase cilensku himnu.

Poslje ove ceremonije ponudi g. Mesa sve prisutne sa casicom konjaka, a prijatelje pozove na objed (medju koje i dopisnik imao je cast se brojiti) preko koga se je poredalo mnogo zdravica za Chile i njezine sine.

Na 1 sat poslje podne zapocela je utrka, na koju je prisustvovalo vise od stotine konjanike. Program se je izvrsio u najboljem redu, u prisutnosti gosp. upravitelja i njegove supruge, koja je dobitnicima predavala dobivene nagrade.

Utrke, nasnecene u programu, zavrse oko 3 sata, za sto se poslje zaredale mnoge okrede, kako za utrke na kojima, tako i pjeske, sto je trajalo sve do 7 i 8 sata u vecer. Vesela se sve povrati na svoje stanove i da ponese u srcu na bolju uspomenu.

Premda je pivo bilo izobilja, proslo je sve mirno i u najboljem skladu.

Cudo, ali istina!

Uz hrvatski pozdrav *Vili.*

RAZNO

Hrvatske hodocasce u Lourd.

Pise «N. L.» jedan ucestnik: Vratio sam se sa puta u Lourd, gdje sam vidio neizkazanih prizora ljudske boli, ljudske zamilosti, ljudske bogoljubnosti i cudesne bozje milosti. Hrvatsko hodocasce divno je uspjelo. Lourd je do dna duse ganuo i zanio svakoga hodocasnika. Ono, sto se vidi i cuje u Lourdu, ne da se opisati ni izkazati. Tko hoce da shvati sto je Lourd, treba da tamo glavom podje.

Juraj Jordan — ULICA LLANQUIHUE —

COHETES „praskavice“ i bengalske zigice
prodajem uz veoma jeftine ciene za nastajuce svetkovine 18 SEPTEMBRA

To je nova sveta zemlja, to je pravi «foyer du surnaturel», kako ga je sgodno okrstio liecnik D.r Boissarie, kcji se od vise decenija bavi proucavanjem lurdskih cudesa.

Cudesne pojave u Lourdu tako su ceste, raznolike, i potresne, da se covjek, koji nije svojom glavom i ocjeca svojim srcem, te neće da lice odvraca od neoborivih fakata, i nehotice iz trouute duse izvije uzklik: Doba se Hristovo obnavlja! Bog se u Lourdu objavlja ociti'm znacima, kô sto ono u trágu 19 vjekova medju zidinama Jerusolima, na obalama Jordana i Tiberijade!

Americki Hrvati hoce Tafta za predsjednika.

Newyorzki «Hrvatski List» donosi na celu lista sliku kandidata za republikansko predsjednistvo americkih Sjedinjenih Drzava Tafta i za podpredsjednistvo James S. Shermana, te u clanku obojica preporuca Hrvatima, da za njih glasuju. Tko je bio odvjetnik, zatim sudac te guverner Filipina, u kojima je majstorskom rukom napravio mir i red. I papa Pio X se izrazio zadovoljnim sa Taftom, jer je ovaj covjek pravednih nazora u pitanju slobode vjere.

Komtesa i seljak.

U Becu se proslavio ovih dana cudan par. Komtesa Henrieta Pongracz udala se za — seljaka Ivana Ondrasika. Komtesa se vec prcd mnogo mjeseci zaljubila u tog seljaka, a kad otac nije htio pristati na to, pobjegla je ona i odobranku svoga srca i zivjela s njime u divljem braku. Sad je otac umro, a mati, koja je i sama iz gradjanske obitelji, privolila na bracak.

Podzemne novine.

Slijedece ce godine poceti u Londonu izdavanje pozemne novine «The mole» za putnike, koji putuju podzemnom zeljeznicom. Tu ima kavana, dvorana za toilete, te urednistvo i tiskara toga lista. Vlastnik se lista nada, da ce izmedju 24 milijuna osoba, koje se godimice voze podzemnom zeljeznicom, naci dosta musterija.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

11. Garcia Hurtado de Mendoza.

Kad se u Spanjolskoj doznalo za smrt Valdivijinu, nalazio se onamo kapetan Jerolim Alderete, poslat od glavnog vojge osvajaca, da predstavi njegova junacka djela, kralju, i da mu isposluje za ista zasluzenu nagradu.

Kapetan Alderete bio se je odlikovao za osvajanja ne samo svojom srcanosti u boju, nego takojer svojim energicnim podnasanjem razlih tegoba, svojim respektiranjem discipline i svojom odanosca prama Valdiviji. Ovim zaslugama svrati kraljevu pozornost na sebe. Isti ga veoma zavoli, imenova guvernerom chilenske zemlje, mjeste Valdivije s nalogom da privede konca osvajanje.

Alderete nije mogao nastupiti sluzbu guvernera. Buduc se razbolio, dok je prelazio peruansku prevlaku, umre na brodu, sto ga je vodio u Chile. Podkralj peruanski, Andrija Hurtado de Mendoza, kojcm je takojer bio dan nalog bditi i vladati sa Chile, imenuje zamjenikom Aldcrete-a svog vlastitog sina, Ivana Garcia Hurtado de Mendoza, koji je netom navrsio 20-tu godinu. U toj dobi vecini ljudi fali razbora i sposobnosti za zapovijedanje; ali mladi Garcia, vojni dobrovoljac od svoje 15-te godine, odlikovao se je jos u evropskim ratovima svojim razborom i hrabrosti. Sa svim tim, sto je bio veoma mlad, zasluge su ga preporucule za cast, koja mu se je povjerila.

Namjerom da svlada araukance i da pokaže izsene snage novom guverneru, potkralj organizira ekspediciju od 300 konjanika i 150 pjesaka, opskrbiv ih obilno svakovrsnim ratnim priborom i probranim casnicima. Izmed ovih dogje u Chile kapetan Alfonso Ercilla, koji kasnije izagje na glas svojom knjigom u stihovima «La Araucana», u kojoj opjeva junacka djela indijanaca u obrani svoje zemlje i svoje slobode.

Garcia Hurtado de Mendoza ukrca se u Callao, s pjesacima, veljace god. 1557. Oko tri mjeseca kasnije izkrca se u Coquimbo i ujuti se prama Sereni, gdje ga je cekalo konjanistvo, koje je putovalo po suhu.

Po smrti Valdivije izbio je na javu razdor izmed osvajaca u Chile. Franjo Villagran i Franjo Aguirre su podjelili glavnu upravu, brojec i jedan i drugi odlucnim pristasama. Garcia, da dokonca neslogu, uhapsi oba suparnika i ukrca ih na brod, sto ih je imao povesti u Peru. Kad su se suparnici nasli na istom brodu, Villagran rece Aguirre-u: «Gledi, gospodine generale, kako se mijenja ovaj svijet! Jucer nam je bilo tiesno u kraljestvu tako prostranu, a danas nam je dostatna dasara, u koju nas je Garcia strpao». Oba druga u nesreci se pomire i zagrle, luzec se na nepravdu, cijom su zrtvom pali.

Guverner, od nikoga ne ometan, pobrine se, da spravi sve potrebno za navalu na araukance. Bez da se svrnuo u Santiago, zaputi po moru do luke Talcahuano. Prispjev tu svrhom lipnja mjeseca, utabori se na otoku Quiriquina, dok je dao prepoznati zemljiste, gdje ce se iskrcati. Tim je dobio vremena, da primi pojacanje, poslato iz Santiaga skupa sa konjanistvom.

Nakon dva mjeseca Garcia prenese tabor na jedan brezuljak u blizini porusena grada Concepcion, gdje danas lezi selo Penco. Araukanci nijesu otezali navalom, ali su bili suzbiveni velikim gubitkom. Malo kasnije, kad mu se vojska pojacala konjanistvom, guverner se spremi na put, progje Bio-Bio, potuce araukance u vise bitaka, sagradi tvrgju u Tucapel-u, udari temelj gradu Canete i povrati se slavodobitno na tacku polaska, da ponovno napuci Concepcion.

Osokoljen uspjehom, Garcia odluci pretraziti juzni kraj, koji je bio sasma neporznat osvajacima. U drustvu od dvije stotine odusevljenih ljudi predje kordiljere, sume i poljane; boree golemim poteskocama, dok dopre do zaljeva Reloncavi, i otkrije otoje Chiloe. Na ovom su se putovanju spanjolci ponasali covjecnije s indijancima, nego je to bio njihov obicaj. Hvala tomu, urodjenici onog kraja primise ih micno i Garcia se mogao povratiti na sjever potla nekoliko mjeseca, bez ikakovih neprilika. Losko je utemeljio grad Osorno.

Guverner je mislio doprijeti do Magallanskog tjesna da ga podvrgne svojoj vlasti. Nije to mogao izvesti, jer je otoje prijecilo putovati po suhu; ali kapetan Ladrillero, komu je nalozio pretraziti juzno more, dospije u tijesno su dva broda, zaposjedne zemlje u ime spanjolskog kralja i njegova guvernera u Chile. Dok je upoznao otoke i prodore onog predjela, upotrebi dvije godine. Od onda je Magallanes pripadao chilenskom teritoriju. Vaznost tog istrazivanja i bijeske o tom napisase svjedoce, da je kapetan Ladrillero bio jedan od najvrsnijih pomoraca u Americi.

Slijedi.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava do 10 hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takojer na uvjetni pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnja dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine uruenuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takojer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze nikc zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, akô se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjuljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokucstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumana» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode v. stite tvorn e sup n "La Antartica"
Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

je teškom mukom poslo za rukom naći jednu kociju, koju je morao za skupe novce da plati, koja je odvela spijuna put Cetinja.

Poginula od sale.

Neki dan u Murvici desio se nesretan slucaj. Neki Lazo Crnobonja, momak od 17 godina, junacno se drzeci puska u rukama, a oko njega se okupile male djece. Crnobonja, ne znajuci da je puska puna, naperi je proti liepoj maloj Jeli, nezakonitoj kcerki neke Anice Pacic. Puska odape, bitac poleti i smjeri bas u srce malu Jelu, koja pade mrtva na zemlju. Seljaci, kad to vidjese, navale na Crnobonju i i bili bi ga utukli, da oruznistvo nije pritrcalo, te ga otelo njihovim rukama i uapsilo. Kad se ustanovilo, da zbilja Crnobonja nije znao, da je puska puna, bio je pusten na slobodu, ali je morao seliti iz Murvice, jer su mu prietili da ce ga ubiti. Nesrecni mladic ubojica dosao je u Zadar, a odatle ce u Rieku, da trazi zasluzbe.

Filoksera u splitskom polju.

Krunoslav Kovacev, vinogradarski pomocnik, pronasao je na vinogradima u Dujmovaci zarazu filoksere na dva mjesta. Na jednom je mjestu zahvaceno vec 500 panjeva, na drugomu okolo 20 panjeva, i to u dosta velikom razmjeru. Viest ova brzo se je razprostranila medju tezackim svietom i prouzrocila shvatljivu zabrinutost. Lani, kako je poznato, pronadjena je zaraza zi lozdere u solinskom polju, a sada se ova posast primice i Splitu. Namjestnistvo je bilo brzojavno obavjesteno o ovoj stvari.

VII. dalmatinska pokrajinska uciteljska konferencija.

Sedma konferencija dalmatinskog uciteljstva, pod predsjednistvom c. k. pokrajinskog skolskog nadzornika Antuna Strölla, zapoce dne sedam pr. m. u 10 sati pr. podne u Arbanasima. Poslovni se red ove skupstine sastoji od 20 tacaka. Pitanja sto se imadu da raspravljaju posvema su prakticne naravi. Razne tacke poslovnog reda od velike su znamenitosti za opcu pucku skolu; te se nadamo da ce 7 dalmatinska pokrajinska uciteljska konferencija biti znamenita tacka u povjesti dalmatinskog skolatva. Svaki ce, kojemu na srcu lezi prosvjeta puka, s interesom pratiti njezin rad, koji ce, ufamo se, jos jednom dokazati da nase uciteljstvo napreduje i opravdava nade sto drzava i narod u nj polazu.

Vojnicke vjezbe na Primorju.

«Obzor» prima: Vjezbe su se vrsile u Furlaniji, blizu talijanske granice, i po Krasu, gdje su vojnici neizrecivo mnogo trpjeli radi pomanjkanja vode i oporosti tla. U vise navrata pocelo se je ostrim nabojima proti nekim prestrogim casnicima. Ovi bi odmah zaustavili vjezbe i poveli istragu, koja je uvijek bila besplodna. Za to su se neprestano mijenjale formacije pojedinih cet. Jedini koji je nastradao zivotom bio je neki Josip Priorat iz Pule, koji je pao na prenapornom marsu. Prenesen u Trst, umro je u bolnici. Vojnicke bolnice u Gorici i Trstu vrve bolesnim vojnicima, koji su zarazeni od trbusne posalne. Bosanska regimenta poniela se je upravo sjajno na ovim bezdusnim vjezbama.

Veslacki klub „Jadran" u Zadru.

Dana 23 kolovoza t. g. konstituirao se je veslacki klub «Jadran», a doticna su pravila vec zakonito odobrena. Klub su su priveli u zivot skupni clanovi «Veslackog odjela Hrv. Sokola», koji su bili nazocni sastanku veslaca dneva 23/8 t. g. a koji su inace i clanovi «Hrvat. Sokola».

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod
Nasljednika CH. WILLIAMS
Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA
ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovith francnskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.
Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

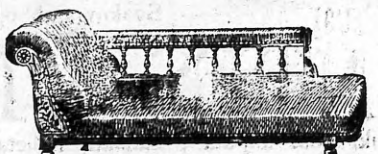

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.
Pristojbe vrlo niske.
— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

— — — — — — — Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. — — — — — —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —
— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —
— Cigareta «La Corona» i «Sport» —
— Maslina posoljenih i zelenih —
— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —
— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —
Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»
Konsultira od 1—4 po podne.
— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.
Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanota u republici Chile.
Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.
Potrepstina za lov i sport.
Posebna, radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.
Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

„LA MAGALLANES"

Dobri duhandzije tvrde, da su CIGARETE

AURORA

izvrsne, jer su napunjene habanskim duhanom.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.
Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.
Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.
Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.
Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Patraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.
Cijena su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.
Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.
Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.
Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izragjuje obucu po mjeri i popravlja istu.
Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.
Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.
Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.
Posluga za obilelji na kucu.
Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.
Drva za ogrjev do 500 vozova.
Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».
Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 15 — Punta Arenas, na 18 Listopada 1908 — Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN

Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Battistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najuredniije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva i garantirana solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

COMPTOIR PARISIEN

Fonografa i ploca najprve vrsti.

Klaudij Imbert

Errázuriz uz A.-U. Konsulat.

Hotel Genova

— Ulica Llanquihue —

Prava talijanska kuhinja.

Svake nedjelje *Ravioli e tagliarini.*

Hladnetine u svako doba.

Pivnica dobra. Posluga hitra. 10 potpunih spavaonica prvog razreda.

A. Santucci

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.

Svratiste uregjeno na francusku.

Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.

Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, seceme bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — Austrijskih cigareta — — — — —
— — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izrgjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izrgjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakala po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava z grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Zora slavenske pobjede.

Kad je ruski general Volodomirov stigao u Zagreb, predalo mu je jedno malo djevojce kitu cvijeca u ime grajanstva. Volodomirov na uzdarje pokloni djevojci svoju fotografija s ovim natpisom: «Mi vidimo zoru, a ti drago dijete, kada ponarastes, za stalno ces vidjeti potpuni dan i sjajnu pobjedu slavenskog djela».

Izberi.

Posto je istekao rok djelovanja pokrajinskog sabora dalmatinskog, pozvani su biraci Dalmacije, po propisima izbornog reda i zakona, da stupe na nove opce izbore za imenovanje zastupnika na pokrajinski sabor.

Na 26 listopada ima se birati 20 zastupnika seoskih opcina u 12 izbornih kotara, na 28 listopada 8 zastupnika gradova i 3 trgovackih i obrtnickih komora, a na 31 listopada 10 zastupnika iz razreda veleporezaka u 4 izborna kotara.

Madzari za Rijecku biskupiju.

Jedini preostali stvarni vez Rijeke s Hrvatskom jest njezina pripadnost pod senjskog biskupa. Madzari bi zeljeli i taj vez prekinuti, da tako posve odijele Rijeku od Hrvatske. Listovi madzarski javljaju, da je pestanska vlada pripravila osnovu, kako ce Rijeka dobit svoga biskupa ili barem vikarijat. Oni se nadaju, da ce rimski papa odobriti njihov zahtjev. Madzari se tuze, da su hrvatski popovi sirili glagolicu i hrvatstvo na Rijeci, to je dakako pogibeljno madz. drzavi, pa ih je to navelo, da nastoje ocijepiti Rijeku od vlasti hrvatskog sveucenstva.

Na hrvatskom je episkopatu, da ulozi prosvjed kod pape proti odijeljenju Rijeke od senjske biskupije; premda se bojimo, da ji ce uspjeti, jer je odvrna za nas pravica i u Rimu zatrpana.

Glas Dr. Mile Starcevica.

Dr. Mile Starcevic izmo je bio predlog u svom organu «Hrvatskoj Slobodi», da se nadju skupe vodje cjelokupnog naseg naroda, e bi se dogovorili, sto im je raditi u ovim teskim danima, koje prozivljuje nasa domovina, te slozniim silama odvratiti od nje zlo, kojoj prijeti unistenjem. Predlog zasluzuje paznju i to tim vecu, sto nam svima — iza onih pokusaja s Nasticem — mora bit vec jasno, sto misle od nas uciniti Madzari i Austrija i s kakvim su se oni sredstvima pripravni sluziti.

Novi zakon u Bosni.

Na 22 pr. mj. stupio je u Bosni na pravnu snagu novi zakon od velike prometne vaznosti. Sadrzaj toga zakona radi o zaloznicama i o pojedinim zaduznicama, koje na donosioca glase ili se mogu prenositi. Tim zakonom omogucen je i olaksan kredit na nepokretnine. Iztice se, da je ovaj zakon osnovan na modernim pravnim i ekonomskim principima.

Memorandum.

Jednom hrvatskom delegatu bila je povjerena zadaca, da sastavi memorandum, u kom ce biti prikazan u markantnim crtama postupak Magjara prama Hrvatskoj, a narocito ce biti osvietljen najnoviji konflikt i «ustavni» resim baruna Raucha. Memorandum ce izaci i u njemackom i u francuzkom jeziku i bit ce podieljem svim clanovima interparlamentarnog kongresa u Berlinu.

Zeljeznicka pruga Trogir-Kastela.

Iz Beca javljaju, da je austrijsko ministarstvo zeljeznica podielilo tvrdci Braca Madirazza u Trogiru koncesiju za trasiranje normalne zeljeznicke pruge Trogir-Gomilica.

„Information".

Prigovara vladi, sto toliko zavlaci riesenjem jezicnog pitanja u Dalmaciji, te osudjuje, sto se u taj posao miesaju talij. zastupnici iz Trienta i Gorice. «Information» naglasuje, da u Dalmaciji nema Talijana, jer da neznatni postotak potalijancenih Hrvata ne sacinjava jednu nacionalnu manjinu.

Tocka oslona za ratnu mornaricu.

Berlinskoj «Militär pol. Korrespondenz» javljaju iz Beca, da je zakljuceno viecanje o tocki oslona ratne mornarice u Dalmaciji. Ta tocka biti ce poluotok Peljesac. Mislilo se je prije na Tivat u Boki; ali se je uvidilo, da ta luka moze najvise sluziti za skladiste. Za tim se je snovalo utvrditi Sibenik, troskom od 16 miljuna kruna, ali se je uzpostavilo, da je dugi kanal, koji vodi u Sibenik, pretiesan. Sada je zakljucena stvar da tocka oslona ratne mornarice u Dalmaciji bude uvala Peljesca, da se na poluotoku i na kopnu sagradi tvrdjava i da se posjekom privlake Stona poluotok preobrati u otok. Presjek ce imati 8 metara dubine. — Ova vazna viest prenasa i becka «Danzers Armee Zaitung» od 27 kolovoza, vrlo ugledni strukovni list u austrijskim vojnickim krugovima.

Sraterl.

Vjencao se u Sibeniku gosp. Dr. Bozidar Stambuk, sudski pristav, sa gospodjicom Anicom Wissenberger.

Postarske viesti.

Na 1. rujna 1908 otvorio je se c. k. postarski ured u Lumbardi. Ovaj ce novi postarski ured biti u postarskoj svezi dva puta na sedmicu sredstvom parobrodarske pruge druztva «Dalmatia» Velaluka-Korcula i povratak i dva puta sredstvom pjesacke poste Lumbarda-Korcula. Okruzju ce novog postarskog ureda pripadati sela Lumbarda i Vrnik, koja ce biti u svezi medjusobno sredstvom seoske poste dva puta na sedmicu.

Srusio se most.

Srusio se kameni most, kojim prolazi cesta iz cesta iz Splita do Solina. Most je bio jedan od najstarijih u Dalmaciji. Poslie sruzenja konstatovano je da izpod stupova, na kojem su pocivali svodovi mosta, bilo je nekoliko metara supljine, koja je nastala uslied dugog djelovanja vode. Sad se cude, kako se most nije i prije srusio.

Pogiuse od puske.

U Razancu na 28 pr. mj. Sime Miletic Antin, covjek od 25 godina, nehotice se ubio. Igrao se puskom, ali u zao cas ona izpali i pogodi ga u srdce. Poslie deset casa izdahnu. Ostavlja za sobom udovicu sa nejakim djetetom i stare roditelje. Cielo ga selo zali, jer je bio dobar i cestit tezak.

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Slamnjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. —Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagradjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:
FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada
Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijem- preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errazuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpnno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.
— Prodaja na malo i na dosta. —

P. Arenas 18 listopada.

Brzojavne vijesti, sto nam stizu iz drage domovine, veoma mirisu po barutu. Krv bi imala da se opet na Balkanu lije, a da Svabo utazi svoju zedju. Po svemu je suditi, da je lukavi Nijemac dopro spleo mrezu, u koju ce da nas zaplete.

Najprvo su bile bombe poslate put Cetinja namijenjene cestitom knjazu Nikoli. Predstavilo se to sa stanovite strane, da su poslate iz Srbije i gnjijezdo sokolovo pade u zamku: Crnagora se zestoko rasrdi na posestrinu zemlju — na Srbiju.

Po tom se je optuzilo Srbe iz Hrvatske radi veleizdaje i pozatvarala ih tamnicu, da tu came, dok se provede paklenska osnova.

Lukavi je Nijemac odvec pametno umovao! Posvadit cu, mislio je on, Srbe sa Crnogorcima, a njihovu cu bracu u Hrvatskoj pozatvarati, nek je narod bez poglavica, dok pripojim Bosnu i Hercegovine. Znam ih ja, klati ce se oni megjusobno kao i do sada, pa cu mirno izvrsiti svoju.

Nu rek bi da se drski Svabo prevario u racunu. Braca se u cas svilise i pruzise pomirnicu ruku, da se rame uz rame bore proti zajednickom neprijatelju.

Koje su stanoviste zauzeli Hrvati, to nam na zalost brzojav ne javlja. Da li drze s bracom Srbima? A da nijesu opet pali na lijepak, pustim obecanjima lukava Nijemca? Da li ce se opet obnoviti krvava borba izmed jednokrvne brace? To su pitanja, koja vrte mozdane svakog pravog jugoslavenskog rodoljuba; to je ona, za nas najteza, zagonetka, koju ce nam nase novinstvo do skora odgonenuti.

Trpimo jos; ta to je udes nas! . . . .

Kako Magjari pisu.

Glavni organ demokratske stranke «Polgar» pise: Vec od vise godina upravlja politikom u Austriji jaka ruka, koja svuda upliva na politicki razvoj monarkije. Ova se ruka bavi osnovama Italije, ova ruka rokovodi novu politiku u Dalmaciji. Na jednoj je vojnoj vjezbi rekao: Moji Hrvati su rijesili sudbinu Visa. U Dalmaciji se je naglo promijenila politika Austrije. Dalmacija ce dobiti sve, sto zeli. Doticna jaka ruka poznaje vaznost Dalmacije. I ova nova politika je okrenula prema Hrvatima. U dalmatinskom primorju opaza se znacajno gibanje hrvatske agitacije. Svecenicki stalez se priklanja Luegeru, a Hrvati se mire sa Srbima i Hrvatima (iz Banovine) — sve se mice i agitira i Austriji je uspjelo, da Ugarsku stavi pred podpuno zamrseno hrvatsko pitanje, i ne ce dugo potrajati kad ce iz toga darmara izaci velika hrvatska drzava. Sam ugarski imperij bit ce prisiljen, da ustrojenju te drzave dade inicijativu i svoju pomoc. I Rijeka ce tako opet doci u krilo Hrvata. Ako se rijecki municipij sporazumi sa Hrvatima i posalje u hrvatski sabor svoga zastupnika, onda ce u regnikolarnim deputacijama koje imadu odlucivati o pripadnosti Rijeke — imati Hrvati vecinu. Da to valja sada raditi na Rijeci, gdje se vrte oko Talijana i becki agenti, pohrvacena Dalmacija stoji vec pripravna — i vise nije nista potrebno, nego volja jednoga vladara — onoga nadvojvode cija stranka obasiplje Dalmaciju i primorje svojim bankama, stampom, agenturama, raznim drustvima i agitacijama. I to se moze zbiti u nekoliko godina a moze se zbiti i za nekoliko mjeseci. Hrvatska zdruzena sa Rijekom, Dalmacija spojena sa zeljeznicom, koja ce je spojiti sa vanjskim svijetom, postat ce jaka drzava na zator Ugarske.

To je osnova hrvatska-srbske koalicije, koju ona neumorno provodi i za nju radi — a to hoce i zapovjednik monarkije».

BRZOJAVKE

Cetinje 11. Dok su se jucer obavljali izkazi, skinut bi grb sa zgrade generalnog Austro-Ugarskog konsulata. Posredovalo je redarstvo, ali bez uspjeha.

Kanea 12. Kritski sabor prihvatio je jednoglasno prisajedinjenje otoka kraljevini Grckoj.

Cetinje 12. Skupstina je glasovala vladin proracun u ratne svrhe.

Bec 12. Kolao je glas o obdikaciji srpskog kralja Petra.

Jeruzolim 13. Svjetina je navalila na austrijsku postu. U Jafi su takogjer uništili postarska kola i skrinjice.

Beograd 14. U odgovoru crnogorske skupstine srpskoj predlaze se, da se zajedno zarate s Austrijom.

Bayrut 15. Stanovnistvo je zaprijecilo dvama parobrodima austrijskim unici u luku i iskrcati trgovinu.

London 15. «Daily Mail» u brzojavima iz Petrograda kaze, da je srpsko poslanistvo izjavilo, ese rat s Austrijom nije izbjegao, vec samo odgodio.

London 15. Mr. Gray i ruski cancelar gosp. Isvolskij potpuno su se sporazumili u tom, da je prava potreba zazvati evropsku konferencu, koja bi se bavila sporovima nastalim usljed skorih prekrsaja berlinskog ugovora.

Zlatni Prag 16. Rad zbivsih se izgreda odlucilo se otgoditi saziv Ceskog sabora.

Bec 16. Ceski ministri su dali ostavku, posto se je saziv njihova sabora odgodio.

London 16. «Daily Telegraph» publicira brzojavke iz Beca, govorec da se iz vjerodojna izvora znade, da je Franju Josipu bilo predato rucno pismo cara Vilima, u kom mu obecaje oruzanu pomoc u slucaju potrebe.

«The Times» nadodaje, da u doticnom pismu Vilim II cestita Franu Josipu konacno pripojenje Bosne i Hercegovine Austro-ugarskom carstvu.

(To se zna, Svabu rastu zazubice za istokom; ali: «Tvrd je orah, vocka cudnovata, zube slomi, njega ne prelomi!» op. Uredn.).

KRONIKA

Premjesten ured.

«Direccion de obras municipales» jos od cetvrtka smjestena je u kucu gosp. A. W. Scott u Avenidi Colon izmed ulica Llanquihue i Jorje Montt.

Drzavna blagajna (Tesoreria Fiscal).

Javlja se, da ce unaprijed ovaj ured biti otvoren opcinstvu od 9 1/2 do 11 1/2 iz jutra i od 1 sata do 5 po podne.

Da pristedimo nasim zemljacima dangubu preporucamo im, ako imaju tamo posla ici, da to ucine iz jutra od 10 do 11 sati, a po podne od 1 1/2 ure do 3 ili od 4 do 5, jer izmed 3 i 4 ure gospoda piju te, da im ne zarastu usta, a do ure i pol probavljaju objed. Uredovni satovi ce se, kao i do sada u svakom ovdjesnjem uredu, vrsiti samo na papiru.

Sport.

Kaze nam nasa omladina, da ce se sastati u cetvrtak u vecer na 9 i po sati a kafani gosp. Vicka Violica (Av. Colon ug. Llanquihue) da se dogovore o priregjenju utrke na bicikletam.

Ko se zeli, dakle, utrkivati, treba da dogje na dogovor u spomenutu kafanu. Razumije se, da tu samo mogu pristupiti nasi ljudi.

Veliku sliku makte.

Slikarski zavod gosp. M. A. Brazila javlja opcinstvu, da ce kroz mjesec dana svakomu onomu, koji se slika kod njega i kupi dvanaest slika, napraviti jednu veliku mukte i ukusno izragjenu.

Dok se bolje uredi.

Stizu nam tuzbe od mnogih, da dosta puta ne mogu kupiti «Domovinu», jer djecu ne vide, kad progju.

Poznato nam je, da djeca, kad prodavaju, protrce kao vjetar u jagmi, da vise rasprodadu, pa smo za to povjerili gosp. Jordanu i g. V. Violicu po nekoliko istisaka, da je narucnike kupiti onim, te djecu ne vide. Takogjer se moze kupiti «Domovina» i u tiskari «Magallanes».

Da bude bolje stvar uregjena, nas ce urednik obaci poznate nase zemljake, eda bi se pretplatili na novinu. Tako ce list primati na kucu.

Ispravio je.

«Narodni List» iz Zadra bio je javio, da nas list izlazi u Braziliji. Sreca, sto je u narednom broju ispravio, a da ne jos bi ko i danas u Dalmaciji mislio, da se grad Punta Arenas prenio u Brazil.

Pourquois-pas? (Zasto ne?)

Ovaj brod, koji namjerava pretraziti juzni pol, stici ce u ovu luku oko svrhe ovog mjeseca. Sada se nalazi u Rio Janeiru, gdje ce se zadrzati osam, devet dana.

Francuski parobrod «Colbert» dovezao mu je uglijevlje i hranu, sto je spremljeno na pontonu 11.

Vrijeme.

Ovih je dana neobicno zahladilo, dapace je po vrhuncima palo i snijega, dok je u nizini samo poprsalo.

Vjestaci kazu, da je ova nagla promjena temperature kadra prouzrociti znatnu stetu u kampu, buduc jagnjici jedva ce odoljeti studeni, a bas se u ovo doba ovce jagne.

Za usjeve povrca, koje je stopro ploklijalo takogjer je nezgodno, jer kad ga zima u pocetku smete, nikad u njemu dobra struka.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 24.—
1 kruna a. vr. » $ 1.—

RAZNO

Sretan predavac novina.

Vise parizkih ulicnih prodavaca novina dalo je neki dan banket u pocast jednom od svojih najstarijih kolega, koji je bas ovih dana postao vitezom pocastne legije. Sallieres, tako se zove taj sretnik, poceo je svoju karijeru kao kolporteur, te se je svojim marom i ustrajnoscu uspeo do zavidnog trgovackog polozaja. On je sada vlastnik jednog razsirenog puckog lista.

Rusija.

Ministarstvo rata u Rusiji je odredilo da se ustanovi komunikacija radiotelegraficna izmedju Petrograda i Vladivostoka. U

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

tu svrhu, vojnicka zenijalnost je poceo da gradi jednu kulu na najvecem vrhuncu Uralskih gora, koja bi bila odregiena da uzdrzi antemnu. Jedna druga kula biti ce podignuta na jednoj sredisnjoj tacki, na Altajskim brdima. Cijelokupna udaljenost, koju ce brzojavi morati prevaliti, je okolo 15 hiljada kilometara.

Promet stranaca u Svicarskej.

Svicarska je zemlja, koja zgrce novac iz cijeloga svijeta. I stranci joj rado svoj novac daju, jer im se ona znade i postseno oduziti uredbama i konfortima, kojima nema para na cijelomu svijetu. Tako su lanjske godine sami hoteli Svajcarske utjerali od stranaca gotova novca okolo pol miljarde franaka. U samome gradu Lausanni bilo je mjeseca augusta u hotelima prvoga i drugoga reda po cetiri tisuce stranaca na dan.

Pozrtvorna telefonistica.

Newyorski «Herald» javlja: U Trinidadu u drzavi Kolorado nastale su ovih dana silne poplave, koje su prouzrocile velike stete. Poginulo je mnogo osoba. Prestojnica telefonskog ureda, gospodja Burke, spasila je mnogima zivot obavjestivsi telefonom u kucu, da se bujica priblizava. Tim je Burke izgubila mnogo vremena i nije samu sebe mogla spasti. Njezino je mrtvo tijelo nadjeno 20 kilometara daleko od grada; na glavi je bila jos pricvrscena telefonska slusaljka.

Gradnja zvonika sv. Marka u Mletcima.

Gradnja Markova tornja u Mletcima, napreduje. Toranj je vec podignut na visinu od 45 metara i bit ce mjeseca studenoga 1909 gotov. Kamenje starog zida, nosi znakove svih rimskih careva od Nerona pa sve do Theodozija. Za temelj novog zida uzet je vanredno tvrd kamen, koji je bio kemicki podpuno iztrazen i prije upotrebe podvrgnut veoma jakom tlaku. Dok se ovako gradi zvonik, u isto se vrijeme popravlja u jednoj dvorani duzdeve palace i «Logetta» od Santovina, koja je samo diomice postradala kod katastrofe zvonika.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

12. Kaupolikan i Galvarino.

Dok je guverner bio odsutan, bio se boj bez prestanka na araukanskom teritoriju. Kaupolikan ne davase mira osvajacima ni cigli dan. U navali srcan, u pobjedi strasan, u gubitku hladnokrvan, u kretnjama hitar hrabri vogja araukanski odolijevase spanjolcima na svim stranama i uvijek se nalazase na mjestu, gdje su mu se najmanje nadali. Tako ispuni prijetnju upravljenu guverneru Garciji Hurtado de Mendoza, kojemu obrece, da ce napraviti s njim sto i s Valdivijom. Borba bi bila dugo vremena potrajala, da ne izda neki indijanac, koji je, kao vogj kapetana Reinoso, pomogao pronaci i zasuznjiti Kaupolikana.

Junacka djela Kaupolikanova zahtijevala su, da ih neprijatelj postuje. Pravedno je bilo, da se ovaj s njim vladao, kao sto se pristoji ratnom zarobljeniku. Nu u ono doba je bila obicna stvar pogubiti pobijegjena neprijatelja. Indijanac je bio smatran skodljivom zivotinjom. Osvajaci, mjeste da iskazu postovanje Kaupolikanu, osudise ga nabiti na kolac.

Kaupolikan se popne na muciliste gol i bos, okovan teskim verigama na nogama, na rukama i vezan oko vrata konopcom, koji je potezao jedan spanjolac. Kad se nagje na vrhu, svrne bistar pogled oko sebe, da vidi svjetinu ondje sakupljenu, za tim se primiri, zanijemi, kao da se zamislio u svoju nesrecu i u buducnost svoga puka. Priblizi se po tom krvnik, koji je bio afrikanac. Kaupolikan, kad opazi, da ce ga se dotaknuti crnacka ruka, zalosno i srdito zavapi: «Je li moguce, da se med mojim neprijateljima ne nalazi niti sami jedan, koji bi me svojom sabljom posjekao! Nije mi stalo poginuti, ali bi htio poloziti zivot u ruke junacke!» Govorec to podigne desnu nogu, kao da nije bila okovana i bubne tako jako crnca, da se skotrljao na zemlju tesko ranjen. Odmad po tom, sjede na kolac i podnese muku bez znaka ni najmanje boli.

Araukanci su smatrali kukaviclukom jadati se, kad te neprijatelj mori; za to ih se uvijek vigjalo vedra cela sred najtezih muka. U jednoj bitki zasuznje indijanca Galvarino. Spanjolski poglavica naredi, da mu se odsijeku obe ruke. Kad dogje na muciliste bez oklijevanja stavi desnu ruku na trup i kad mu odsjekose ovu, veselo pruzi drugu podnijev to barbarsko sakacenje «bez da okom trene, ni cela namrsti», kako kaze kapetan Ercilla, koji je tu bio prisutan. Odmah zatim prigne glavu na trup i pruzi vrat razjereno govorec spanjolcima: «Presijecite takogjer ovo grlo, koje je uvijek zedno vase krvi». Spanjolci, mjeste da mu oduzmu zivot, puste ga na slobodu u nadi, da ce se njegovi drugovi uplasiti, kad ga tako osakacena vide.

U taj je cas dolazio jedan indijanac u sluzbi spanjolaca. Galvarino raspaljen, sto vidi svoga covjeka u sluzbi osvajaca, nazove ga izdajicom i kukavicom, baci se na nj, obori ga zemlju i bio bi ga ubio nogama i krvavim laktima, da mu ne priskoce u pomoc ondje prisutni spanjolci. Galvarino, gledec svoje krvnike s neobicno strasnim licem, dovikne im odlazec: «Krvi i snage mi dostaje, da proslijedim borbu. Pocekajte, pocekajte, prokleti! ja cu biti vas najzesci neprijatelj i brzo cete se pokajati, sto mi niste zivot oduzeli!»

Galvarino izvrsi zakletvu. U svakom je nasrtaju bio prvi, a u bijegu zadnji. Kad je drugi put pao u suzanjstvo, spanjolci ga osude na vjesala skupa s nekoliko pobranih araukanskih poglavica. Kapetan Ercilla htjede spasiti Galvarina, divec se njegovoj srcanosti, ali Galvarino ne htjede prihvati te ponude, ovako razlozec: «Smrt mi se dopada vise nego zivot. Zalim samo, sto nijesam mogao napraviti vise zla mojim presjecenim laktima».

Kapetan Ercilla pripovijeda, da zbog pomanjkanja krvnika, spanjolci urucise svakom indijancu po konop neka se sami objese. Araukanci, na znak dan trubljom, popese se hitro na stabla i objese se na najvisim granama.

Zene su u ratu bile hrabre, kao i ljudi. Kad su Kaupolikana zarobili, jednu od njegovih zena, po imenu Fresia, nagjose u sumi s djetetom u narucju. Spanjolci je zarobe i odvedu k ostalim suznjima. Fresia nije znala, da je i Kaupolikam zarobljen. Kad ga opazi okovana, razjari se proti njemu i nazove ga kukavicom, jer nije znao poginuti prije nego se predati, pak ga stane ovako karati: «Nijesi li ti onaj, koji si zadavao toliko straha neprijateljima? Nijesi li ti onaj, sto si obecavao, da ces osvojiti Spanjolsku? Ne znas, da je smrt u ratu cast i slava junaka? Uzmi, uzmi tvog sina, babuj ga ti, kad si se u zenu obratio. Ja necu da se zovem majkom podla sina jos podlijega oca». Fresia baci dijete pred noge Kaupolikana i pobjeze u oblizju sumu.

Slijedi.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u veser, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna "La Antartica" Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Napadac.

«Hrv. Rijeci» pise: U noci izmedju 30 na 31 kolovoza tov. g. oko jednog sata po ponoci sjedio je u kavani «Miramar» u Sibeniku na obali neki Ettore Piacentini, radnik drustva «Sufida«, i kao po obicaju drekao, zvizdao i izazivao okolinu blju tavim govorom. Gospodar ka vane pozove redara Simu Bana, koji je na obali sluzio, da Piacentini-a ustuka, a kad ovaj ne htjede poslusati, redar je uzmorao odpraviti ga van. Ali kad je Piacentini izasao van, nagne se za redarom s golim «triangolom» u ruci, tako da je redar morao da se obrani povadjenom sabljom, iza cega mu je tekar poslo za rukom opasnog napadaca uapsiti i privesti u opcinski zatvor, odakle je bio sutradan poveden u mjestne kaznene tamnice.

Nova Nasticeva brosura.

Nastic se je u Kotoru, kad je nekidan bio na prolasku pohvalio, da ce doskora izdati novu brosuru o bosanskim prilikama, koja ce izazvati jos vecu sablazan nego njegovi dosadasnji radovi.

Hrvatska glazbena skola u Zadru.

Uprava Hrvatskog pjevackog glazbenog drustva «Zoranic» u Zadru javlja, da je otvorila pjevacku glazbenu skolu u Zadru, u kojoj ce se poducavati: pjevanje, glasovir, tamburice i gusle.

Konsorcij graditeljnog obrta.

U Zadru se je obrazovao konsorcij koncesioniranog graditeljnog obrta, koji obuhvaca polieke kotare Zadra i Benkovca. Predsjednikom je bio izabran Tiburcij Alacevic.

Ribanje srdjela.

Pisu iz Hvara, 29 kolovoza: Amo se i ovog mraka lovi mnogo ribe. Mnogi su ribari u 3—4 noci omastili brke. Racuna se, da je jedan sami ribar ulovio u tri noci za 5000 kruna ribe, dok drugi preko 1000 kruna svaki. Bilo je dakako i takijeh koji su bili slabe srece; ali u opce ovaj je mrak prava blagodat za nase ribare.

Vatra u Sarajevu; cetiri zagiavila.

Na 2 rujna nastala je u Sarajevu vatra, koja je unistila pet kuca i mnogo neuzgrednih zgrada. U pozaru su nastradala i cetiri covjeka. Mnogi vatrogasci i strazari, koji su gasili vatru, dobavili su se teskih opeklina. Uzrok pozara jos nije poznat.

Drustvo „Moser" u Poljicima.

Zasnovalo se je u poljicima planinsko turisticko drustvo «Mosor». Sjelo mu je u selu Sitnomu a proteze svoju djelatnost od rijeke Cetine do Zrnovnice u opsegu granica stare knezije poljicke. Svrha mu je promicanje saobracaja stranaca, unapredjivanje i poljepsavanje zanimivih predjela u Poljicima. Clanovi su dobrotvori koji posalju na dar ne manje od 100 kr; utemeljitelji koji uplate na jedan put 50 kr, prinosnici placaju 1 kr. na mjesec a podupirajuci clanovi 2 kr. na godinu. U lugarskoj kucici na zapadnoj strani Mosora obdrzala se je pod predsjedanjem D. Fr. Ivanisevica sjednica, na kojoj su bila pretresena i prihvacena drustvena pravila. U upravi birani su: Don Petar Mihanovic kao predsjednik, Petar Barbaric podpredsjednik, Don Ivan Juginovic tajnik, Petar Simunic blanajnik. Odbornici: Duje Pericic, Ante Korda, Spiro Sinovcic, Ive Tomasovic, Jure Novakovic, Don Frane Ivanisevic, Ivan Jelic, Andrija Kuvacic, Don Ivan Lucic, Ante Mindjeljevic i Filip Marusic. Revizori: Bozo Vojonvic, Ivan Vladusic, Ivan Nazor.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. WILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— **Visko Kusanovic** —

A. W. SCOTT

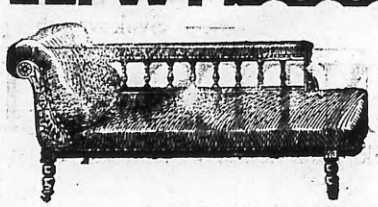

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

SPORTSMAN BAR

— Ulica Atacama, uz francusku ljekarnicu. —

GERMAN ALVAREZ

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski CROMARTIE i te SANTA ROSA —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je, trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago. —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

„LA MAGALLANES"

Dobri duhandzije tvrde, da su CIGARETE

AURORA

izvrsne, jer su napunjene habanskim duhanom.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slá venima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, poslu zuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izragjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotreblava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avegida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Biblioteca Nacional Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Punta Arenas, na 25 Listopada 1908 Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i naše cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon — — Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrana u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KERGIN

Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errazuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog, spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novca u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljenliva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolje ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije, proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — — —
— — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — — — **krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.** — — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus. Stakala po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.

Svakovrsnih jestvina i konzerva.

Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Servallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Licka zeljeznica.

Predradnje za licku zeljeznicu su vec tako uznapredovale, da je sindikat, koji ce zeljeznicu graditi, izradio uz velik trosak i predao ministru Kosutu tocne planove za cijelu liniju. Zeljeznica ce ici iz Ogulina preko Otocca i Gospica do Zrmanje. Od glavne pruge odvojit ce se dva ogranka jedan prama Bihacu, a drugi do Senja.

Ribarske zadruge.

Na 5 pr. mj. na Dugom otoku otvorene su dvie ribarske zadruge: jedna u Solinama, a drugu u Velom Ratu.

Talijanasi napadose — Talijane.

U urednistvo «Novog Lista» na Rijeci dodjose radnici brodogradilista na Bergudima, koji se prestavise da se zovu: (slijedi 10 imena) svi Talijani iz Muggie, te pripovijedase, da se vracahu sa Susaka u kocijama Corsom, pjevajuci talijanske pjesme, gdje ih napadose demonstranti od «Giovine Fiume». Skupilo se vise stotina demonstranata, koji ih sudose stapovima lemati i jednog ozledise. Nadosla policija povela je Talijane na redarstvo, a jednoga ostavi u zatvoru. Tako napadose i talijanasi prave Talijane, jer misljahu, da su i to «Sokolasi».

Riba privalila brod.

Pred malo dana kod «Vristika» blizu Razanca dok je bracera zvana «Jurka» plovila iz Zadra put Vinjerca, banu o gromna riba, te jakom snagom podigau provu te krma pade pod vodu. Kroz 5 casa cijeli brod propanu u dubinu morsku sa cijelim materijalom. Brod je imao 5 tonelata a bio je vlastitosti nekog Versica iz Vinjerca. U brodu bijahu osim vlasnika dva njegova sina od 15 i 9 godina, te skocise i plivajuci se spasise. Mjesto nesrece bijase udaljeno za 70 m. od kraja. Vlasnik ne znade kazati koja je riba bila nego samo da je bila ogromna. Vele, da je bio kit.

Novi Banjalucki metropelita.

Sarajevski sluzbeni list objelodanjuje imenovanje Vasilija Popovica Metropolitom banjaluckim. On ce poci odmah u Pestu da polozi pred kraljem prisegu.

Susretaj parobroda s morskom vijavicom.

U subotu dne 4 pr. mj., parobrod «Novi» ugarsko-hrvatskog parobrodarskog drustva nalazio se je na povratku iz Zadra za Rijeku, te plovio je po prilici oko 6.30 sati u vecer, uz slabi vjetar, kroz tijesno Maltempo gdje zakrenuvsi za rt Dubno, iznenada opazi kapetan u maloj udaljenosti pred parobrodom prizor morske vijavice. Opazivsi pogibelj, kapetan nastojao je da joj izbjegne, ali uzalud, buduc se je vijavica nalazila vec u nekoj neposrednoj blizini, vihar zahvati parobrod s desne strane i u jednom trenutku razlrapa mu platneni nadkriv po krmi skupa sa podpornjima, te ga podigne po prilici sest metara u vis, i baci ga u more. Od po prilici 300 putnika, bili su nekoji oboreni od vjetra, all bez ikakvih posljedica. Sve ovo dogodilo se je u malo trenutaka i parobrod je izbjegao vecoj pogibelji, ali platneni nakriv pavsi u more dospio je pod vijak parobroda, oko kojega se je ovio tako, da mu je onemogucio svaku daljnu uporabu. Uz sve ovo je kapetanu za rukom poslo ako i teskom mukom dovesti parobrod s druga strane otoka Sv. Marka, gdje se je mogao usidriti i dati znakove u pomoc. Obavijestise brzojavno lucki ured na Rijeci i tako bio je poslat u pomoc parobrod «Tihany» i parobrod «Abbazia» iz Bakra.

Uzbuna pricuvnika.

Njemacke novine javljaju iz Maglaja, da se je onamo uzbunilo 250 pricuvnika, koji su izasli iz vlaka, te ga prisilili da stane. Podcastnike, koji su ih silili da udju u vlak, niesu htjeli da poslusnu. Sluzbeno se javlja: Odpusteni pricuvnici 1 bosansko-hercegovacke pjesacke pukovnije bili su ogorceni sto se dneve i noci moraju voziti u vojnickom vlaku. Kad je njihov vlak dosao u Maglaj, prispio je i jedan postanski vlak, te su pricuvnici zatrazili da se dalje voze ovim vlakom. Odkopcali su parostroj vojnickog vlaka i izjavili, da ce se voziti na postanskom vlaku. Ipak, ih je uspjelo umiriti te su se i dalje vozili vojnickim vlakom.

Kako rade u Hrvatskoj uciteljice.

Minulog mjeseca obdrzavala je u Zagrebu «Udruga uciteljica» svoju X glavnu skupstinu.

Na skupstini se je zakljucilo da se za one skole — gdje djeca radi prevelike dalecine ne mogu na podne poci kuci, nego ostaju u skoli i zadovoljavaju se s komadom hljeba i hladne hrane, koje sobom donese — nabave «skrinje za kuhanje». Uciteljice ce u tim skrinjama brzo pripraviti djeci topli rucak, koji je veoma potrebit za jos nerazvite osobe, a osobito u zimsko doba.

Udruga je zakljucila, da njezine clanice drze «obiteljske veceri». Jos je vazniji zakljucak, da se drze predavanja za sluzincad i one osobe, koje nijesu imale srecu, da se u skoli izobraze.

Udruga ima u Zagrebu svoj dom, svoje kulturno i djelatno srediste, koje na vise polja djeluje. Sad ce se ono prosiriti ustrojenjem «koljevka i skrovista», naime mjesto u koje ce se primati dojencad siromasnih i napustenih zena, te djeca onih roditelja, koja kad svrsi skola, ne nalaze koga kuci, ko bi se postarao za njihov odgoj, nego su prepustena ulici.

Pred 60 godina i sad.

Pise «Crvena Hrvatska» od 9 rujna t. g.:

U ponedjenik se je ispunilo 60 godina sto je ban Jelacic pozvao svoj narod u rat na Madzare. A vec na 11 rujna vojska je Jelacica bana pocela prelaziti Dravu. Sto je tad dovelo do rata izmedju Madzara i Hrvata, svjedoci nam proglas Jelacica bana na hrvatski narod. U tom se proglasu citaju i ove rijeci:

«Evo do sada niti rijeci nepovede sabor ugarski o poslu pomirenja, dapace madzarski ministerium sve neprestano na nas napada. Zaslijepljeni sinovi nase domovine pod stitom ove madzarske stranke rade neprestano o tom, da poruse mir u Hrvatskoj. U slavoniji ministar-

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljuca. — Stednjaka, — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. —Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj sholi.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Napredak Srbije.

Do prije pet godine Srbija je bila izvor permanentnih senzacija, koje su iznosile na javu najelementarnija pitanja od uzickog kreljaka pa sve do dvorskih tajna. Razumije se, da su te pojave burno drustvenog-politickog zivotu eksploatisali slavenski neprijatelji, svapsko-civutska stampa sa tim senzacijama pravila dobru trgovinu.

Drustveno-politicka korupcija nikla je u dinastickoj borbi, koja je, eto, citav jedan vijek demolirala srpsku nacionalnu i drzavnu zgradu. Dinasticka borba demoralisala je politicki zivot, jer je u stranacku borbu unosila dinasticizam i kontra ili atidinasticizam. Stranke, koje su znale da budu dinasticke, one su postale dvorske privilegovane, te pod tom zastitnom markom haracile po zemlji.

U drzavama, gdje je dinasticka privrzenost, ili odpadnistvo od krune nuzna tacka programa svih stranaka, izbija na povrsinu svom zestinom kamarila, koterije i opasni politicari van stranaka. Kamarila i koterije obicni su posrednici izmedju krune i pojedinih stranaka, koje masno naplacuju svoju mesetarsku uslugu.

Posto je izvjesna grupa kamarile cesto padala u nemilost, Srbija je bila poplavljena «zasluzhim» kamarilcima, koji su vodili ocajnu borbu za svoje reaktiviranje. Takvo stanje stvari oduzimalo je svaki patriotski karakter politickom zivotu, te je svako gledao da se u tom vrtlogu materijalno okoristi.

Sva je sreca u tome, da je Srbija bogata zemlja, te je mogla da izdrzi nekoliko financialnih udara.

I bas sa toga gledista Srbija gleda u sigurnu buducnost.

Dinasticku borbu izazvale su same dinastije.

Nepocudne politicke protivnike prosto se okrstilo antidinasticarima i veleizdajnicima, kako se danas radi i u Hrvatskoj. Sto se je u pocetku fabricirao, docnije se pojavilo u surovoj realnosti, o cemu najbolje govori istorija srpskih vladara. Na taj su nacin srpski vladari sami sebi potpisivali smrtnu osudu.

Naposljetku sudbina je postavila na srpsko prijestolja covjeka, koji je, promatrajuci iz tudjine svoju rodjenu nevolju, a polovicu svoga vijeka proveo u slobodnoj i demokratskoj Svajcarskoj — strog, pravedan, blag i neumoljiv zauzdao gvozdenom rukom raskalasene korifeje.

Poslije prevrata od 20 maja pristupilo se naglo konsolidovanju prilika.

Jasno je, da se rane, koje su stare citav jedan vijek, ne lijece za cetiri pet godina; ali ipak treba priznati, da se u to kratko vrijeme mnogo ucinilo.

Srbija, koja je jucer regulisala cinovnicko financijalno stanje, izdrzala je pod novom upravom jedan teski i opasni carinski rat sa nadmocnim neprijateljem. Do jucer su razne upravne grane drzavnog gospodarstva pokazivale vjecni deficit, dok danas pokazuju sjajne prihode. Poznati mrsavi monopol duhana pokazuje za proslu godinu cistog dobitka oko cetrnajest miliona.

Pored topovskog naoruzanja, Srbija je pokazala svoju financijalnu snagu u budzetskom normalnom balansiranju.

Istodobno mnogo se postiglo i na nacionalnoj stvari.

U Staroj Srbiji i Macedoniji postignut je sjajan uspjeh.

Novo stanje u Srbiji garantuje za nove uspjehe.

Posljednja ministarska kriza dokazuje, da je u Srbiji izbilo na povrsinu novih sila, koje, prozete iskrenim patriotzmom i savremenim idejama, ulazu svu energiju za napredak svoga naroda. Narocito mladi radikali mnogo obecavaju.

Uvjereni, da ce konsolidovanje prilika balkanskih drzava mnogo doprinijeti i nasoj nacionalnoj stvari, radujemo se svakom njihovom napretku — te zalimo, sto su posljednji ekscesi poremetili odnose izmedju Srbije i Crne Gore. Ali racunajuci na uvidjavnost s jedne i druge strane, nadamo se skorom reguliranju odnosa, jer to traze opci slavenski interesi.

«Velebit».

BRZOJAVKE

Beograd 24. Govori se, da je srpska vlada odlucila zahtijevati teritorijalnu naknadu, posto je Austro-Ugarska aneksirala Bosnu i Hercegovinu.

Pariz 24. Grcki kralj Gjuro posjetio je proslih dana presjednika republike ministra inostranih djela i poslanistva Velike Britanije, Italije i Turske.

Misli se, s razlogom, da su ove posjete u tijesnoj vezi sa proglasom aneksije Krete grckoj kraljevini.

New-York 24. Javljaju o zestokoj poplavi u Ocklahami. Stanovnici su se morali popeti na stabla, da se spase.

Santiago 24. Paraguajska vlada ugovara sa Chilenskom, ne bi li joj ova posljednja poslala nekoliko oficira, koji bi nastupili sluzbu instruktora paraguajske vojske.

Plymouth 24. Ruska je eskadra stigla u ovu luku.

KRONIKA

Kragja na posti.

Gosp. Givonetti, urar i draguljar, znao je po pismima, da ima primiti iz New-Yorka tri posiljke. U jednoj je bilo 20 sahata od srebra i nikela. Mjeseca travnja primi on zbilja dvije posiljke i potpise oficijalu 2, dvije primke. U toliko posiljka su 20 sahata nije stigla, pa se gosp. Givonetti obrati Upravitelju poste reklamirajuc je.

Upravitelj posumnja o vjernosti oficijala Ramona Silva, koji je raspacavao posiljke i pozove ga na odgovornost. Nu cinovnik se tako vjesto opravdao, da je izgledalo bas kao da je nevin.

Zadnjih dana prosle sedmice sakupi se na posijelo nekoliko prijatelja u jednoj ovdjesnjoj kuci. Naravno je, da se tu razgovaralo o svemu po malo, dok je napokon izmed dvojice doslo do prepirke, ciji je sat tvrgji. Jedan od njih (redarstveni strazar) prihvati sahata i pocme s njima tuckati, dok puce staklo na satu njegova protivnika. Strazar se ponudi, buduc je razbio staklo, da ce on dati namjestiti novo. I zbilja sutra dan ponese sat kod gosp. Rossi, gdje ga ostavi za popravak.

Kad je gosp. Rossi htio da namjesti staklo, opazi da nijedan od njegovih ne pristaje dobro, pa pogje do gosp. Givonetti, da mu on metne jedno svoje.

Gosp. Givonetti primi sat i kad je htio da u knjigu zabiljezi broj istoga, na svoje cudo opazi, da se isti tacno slazu sa brojem sahata, sta on nije primio. Pregleda bolje fakture i uvjeri se, da je bas tako. Pogje odmah u gosp. Rossi, da ga pita, ko je donio sat na popravak. Kad je obaznao ime donosioca, pohiti k njemu, a ovaj mu iskaze sve, sto je znao o satu.

Sa tim podatcima, u drustvu redara i upravitelja poste, ode traziti gosp. Cavadu (tako se je zvao vlasnik sata) ne bi li kazao, odakle mu onaj sat.

Ovaj gospodin, nakon nekoliko izmotavanja, ispovidi, da mu ga je darovao prvi postarski oficijal gosp. Venceslav Sierpe.

Sad je bilo vec sve jasno. Odose odmah na postu i sastanu nenadno gosp. Sierpe, koji ispovidi prekrsaj.

On rece, da je oficial 2. R. Silva, ukrao jednu posiljku su dvadeset sahata, upravljenu g. Givonetti. Da se kragja ne otkrije, dao mu je deset sahata samo da suti.

Sierpe je darovao jedan sat gosp. Cavadi, a ostali su se nasli jos kod njega.

Silva nijece, da je ukrao posiljku i tvrdi, da nije istina, da je on dao 10 sahata Sierpi, e ga ne bi izdao.

Ipak se je pronaslo, da je Silva u jednoj zalagaonici zalozio jednog od ukradenih sahata.

Kradljivci su spravljeni u hlad, gdje cekaju zasluzena kaznu.

Pitat ce se: Kako upravitelj poste nije sam odmah kragju otkrio?

Izmed nereda, sto se danomice na posti zbivaju i koji su vrlo dobro gragjanstvu poznati, bio je i taj, da su se primke pisale olovkom, a ne crnilom.

Kad ih je gosp. Givonetti potpisao, glasila je svaka za jednu posiljku. Kasnije je Silva jednu preinacio, to je glasila za dvije.

Toliko o samu cinu. Neupustamo se u komentare, jer nam je vrlo neugodno crniti zemlju u kojoj zivimo, rad nevaljstine nekolicine njenih bezdusnih sinova.

Bugarska.

U mjesnom dnevniku «El Magallanes» od petka, izisao je clanak pod naslovom «Bulgaria». Potpisan je imenom «Ocval».

Clanak nam se veoma dopao. Vidi se, da je pisac pomno proucavao historiju Juznih Slavena.

Ipak mu se omakla jedna laka pogrjeska, koju cemo mi za nase citatelje ispraviti.

Taman god. 679, dogjose u danasnju Bugarsku — Bugari, pod vogjom Isperihom, a ne Magjari (húngaros) kako ih pisac zove.

«Bugari su bili finski narod, a obitavahu prije na obalama azovskoga mora». (V. Klaic — Povjesnica srednjega vieka).

Magjari (húngaros) su dosli u danasnju postojbinu tek «posljednjih godina IX stoljeca», dakle dva vijeka kasnije.

Drzimo takogjer, da se knez Ferdinand sad nazivlje kralj, a ne car.

Patalci.

Jucer na 9 sati i 40 casa usidrio se u ovoj luci postarski parobrod «Ortega».

Na njem je doslo nista manje vec 100 putnika za ovaj grad.

Deprimesi.

Splitska «Sloboda» objelodanila je na procelnoj strani imenik darovatelja, koji su poklonili svoj obol u korist iseljenih hrvatskih sveucilisnih djaka prilikom plesa priregjena po hrvatskoj omladini u ovom gradu.

„Pampero".

Argentinci oponasaju Evropejce. Poceli su i oni ploviti po zraku. Htjeli su pakazati starom svijetu, tko su. Podigli su nagu na svom zrakoplovu «Pampero». Da li ih je zatekla sudbina zabe? To se pravo ne zna...

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 24.—
1 kruna a. vr. » $ 1.—

Iz Okolice.

„Crveni krst" u Porveniru.

Upraviteljstvo drustva «Crvenog Krsta» u blizinjoj luci Porvenir, na Ognjenoj zemlji, slozeno je ovako:

Presjednik, Stjepan Kovacic; Podpresjednik, Emanuel A. Laynes; Blagajnik, Josip M. Duran; Tajnik, Franjo F. Sievers; Podtajnik, Albert Böhr; Capetan, Benjamin Cordova; Nadperucnik

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

Ivan Mimica; Porucnik, Josip Luna; 1. strazmestar, Danijel Mayorga; 2. strazmestar Josip Diaz; Ljekar, Emanuel C. Vera; Vidioci ranjenih, Matija Stanic i Rade Mrkusic.

RAZNO

I. Dalmatisko trgov. drustvo.

Odrzalo je u Dubrovniku dne 8 pr. mj. svoju prvu glavnu skupstinu, na kojoj su bili podneseni godisnji zakljucni racuni po kojima se vidi veoma dobar rezultat ove poslovne godine. Prema njima je brutto dobitak K 116.084·04, a po odbitku troskova od K 48.960·38 ostaje cisti dobitak od K 67.123·66, a to iznasa prama uplacenoj glavnici od 250 hiljada kruna kroz jedanaesto mjesecni rad 29 %. Denesen je zakljucak, da se isplati dividenda od 18 % na uplacene djelove. Pri kraju glavne skupstine, donesen je zakljucak, da se druztvena glavnica povisi na 1 milijun kruna, i to izdavanjem novih udjela od 500 kr. a da se druztveni rad u sto vecem objemu prosiri.

25.godisnjica Turgenjevljeve smrti.

U Petrogradu na 3 rujna povodom 25 obljetnice smrti Turgenjeva, bio je odsluzen svecan parastos na njegovom grobu, koji se nalazi na groblju Wolkowo. Mnogobrojne deputacije polozile su vience na grob pjesnikov. Izreceno je mnogo kratkih govora, ali nije govorio nijedan znamenitiji pisac. I u ime proletarijata proslavljena bi takodjer uspomena Turgenjeva. Djaci su proslavi prisustvovali u velikom broju.

Zanimiva ekspedicija.

Dne 1 rujna zaplovio je iz Tyrica debelim morem parobrod «Jeane d' Arc» s nekoliko kolonista, koji ce naseliti pust otok «Desolation» u Indijskom oceanu. Prvi ce se naseliti Norvezani, njih oko 60, koji na brodu vode sa sobom svinja, peradi, konja i drugih domacih zivotinja za razplod, te imadu takogjer sa sobom drvenih koliba, raznog alata i robe. Parobrod ce u Durbanu uzkrcati 30 crnackih radnika. Ekspedicija se zove «Kerguelen-druztvo za lov kitova». Glavni je kvartir u Kristijaniji a poduzetnici su Storm, Bull i drugi. Glavna je svrha ekspediciji lov na morske sisavce. Francuska je vlada dala podpuna prava za ribarenje za 22 godine. Otok obseze 320 englezkih milja.

Najveci posjednici na svijetu.

Prvi je ruski car, a za njim dolazi odmah sultan sa svojim ogromnim dobro uredjenim posjedom u Maloj Aziji. U Njemackoj najveci posjednik car Vilim. U Engleskoj Vojvoda od Southerlanda sa svojim 483.000 hektara posjeda. U Americi se spominje Mistress King, koja kazu, da ima 700.000 hektara posjeda, na kojem pase 800.000 volova, 100.000 ovaca i 10.000 konja. Svake godine ona salje do 300.000 komada zivoga u klaonicu, a dobija od 60 do 80 milijuna maraka — Farwellov posjed isto u Americi na 100 milijuna kruna, dug je 266 kilometara a sirok 33, a sve je to on kupio za 800.000.

Kuca na 62 poda.

Americanski arhitekti nezadovoljni sa modernim zgradama, ogranicenim na trideset ili cetrdeset podova, pripravljaju se da sagrade takovih zgrada, sa kojima ako se sravne sadasnji mastodoni i ogromne kucetine od celika i armiranog betona, izgledat ce veoma mrsavo kao pecurke na deblu starog hrasta.

«Equitable Insurance Company» vec je iznijela pred kompetentne vlasti narise za jednu kucu od 62 poda, koja ce biti 200 noga visa od Metropolitan Tower, i bez dvojbe zgrada najuzvisenija i najgrdnija na svijetu.

Nova gigantska zgrada zapasti ce deset milijona dolara, a Evening Journal racuna da bi se sa istim materijalom moglo sagraditi 500 kuca, visokih 100 stopa svaka, koje bi rijesile vecim dijelom problem prenapucenosti u New-Yorku.

Glavni dio zgrade zaokupiti ce 34 poda, u visini od 480 noga, a sa ove baze dizat ce se drugi 28 podova, iznoseci tako ukupno visinu od 909 noga. Za uvesti malo svjetlosti i zraka htjeti ce se najmanje 10.000 prozora.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

13. Okrutnost u ratovanju.

Rat izmed sponjolaca i araukanaca bijase uzasan zbog okrutnosti, koje su pocinjali koliko jedni, toliko drugi.

Krvoloctva indijanaca su shvatljiva. Bez ikakva odgoja, nijesu pojimali da je zlocin okrasti i ubiti. Osim toga oni nijesu ni trazili rata; nepravednost stranaca, koji su dosli da im otmu slobodu i zemlju, prinuzdila ih je na obranu.

Krvoloctva spanjolaca tezak su grijeh, posto su bili odgojeni u krscanskoj vjeri, ciji je temelj milosrgje i pravica. Pa ipak njihovo nasilno ponasanje veoma je razumljivo: gotovo svi bili su neotesani vojnici ili prosti zlocinci, koji nijesu razlucivali zlo od dobra. Vicni ubijati svoje iskrnje, postupali su s indijancima uzasno okrutno i izrugavali se njihovim patnjama. Za osvajace je vrijedio vise jedan pas ili jedan koni, nego svi indijanci skupa. Za nisto na svijetu ne bi pogubili koju od onih zivotinja, dok su, bez ikakove griznje, ubijali indijance, kad bi im samo pali u sake, pa bile to slabe zene ili nejaka djeca.

Spanjolski vojnici, kad su isli u potjeri za indijancima, rusili su sve, sto im se namjeravalo na putu: Palili su kolibe, gazili usjeve, neoprastali zivot nikomu. Mnogi indijanci su se krili po gorama i od panjeva napravljali zidine za obranu, ali su ih spanjolci znali potraziti i u tom skrovistu, da im obore zastite, pa da onda natjeraju na njih pse, koji su ih ujedali, dok bi ih usmrtili.

Jednom prilikom neki spanjolski kapetan, su sto vojnika i nekoliko pasa, pogje u potjeru za indijancima. Povrati se nakon deset dana u mjesto, odakle se uputio i ponosno pripovijedase, da su njegovi psi i njegovi vojnici, kroz tako kratko vrijeme, pogubili preko dvije tisuce indijanaca.

Za indijance je bio rat muka bez prestanka. Kolibe im izgorjese, a usjeve unistise; oni i njihove obitelji morali su bjezati i kriti se po poljima, podnosec svakojake patnje. Izmoreni gladom, ubijali su jedan drugoga, da se najedu. Bilo je majka, koje su jele svoju vlastitu djecu. Manje su trpili oni, koji bi se dokopali morske obale, jer bi se hranili ribom i skoljkama; ali su tu lakse padali u ruke spanjolaca i voljeli su bjezati u brdo, gdje su samo nalazili trave i korenja.

Slijedi.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"

Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

ski povjerenici pomocju oruzane vojske sile narod na izabiranje poklisara za pestanski sabor. U Trstu oruza se brod, koji ce uz nemirivati hrvatsko primorje i druga oruzana ladja plovi po Dunavu rusec i razarajuc sela i kuce bez cijelji. Cete pokretne madzarske narodne straze prelaze preko granice, te dolaze u zemlju podlezecu banskoj oblasti, — da, najzesci rat bukti u Banatu, pa da se skrajnje pokusa, salju se madzarski emisari u Bosnu, koji bune i podizu tamosnji narod».

Ne dogadja li se i sad isto. Ne ruse li i sad «zaslijepljeni sinovi nase domovine mir»? A ne bune li i sad madzarski emisari po Slavoniji, po Hrvatskoj, po Bosni? Ta sto su drugo Nastici, Bresnitzi, Argusi, servus-drustvo, Canci i sva-ostala necasna druzina, koja muti i izazivlje, koja kroji i stvara urote, koja otimlje narodni novac, klevece i potkopa. Povracaju se minule kusnje.

Njemacko prodiranje na jug.

Proslih je dana njemacko drustvo «Südmarck» drzalo glavnu svoju godisnju skupstinu. Na skupstini su Njemci ocitovali sve svoje zelje i osnove o prodiranju na jug. Treba uscuvati njemacki posjed u Trentinu i osvojiti tu zemlju, a zatim se spustiti na obale jadranskog mora. Poznati sveu prof. Meyer govorio je na skupstini o djelatnosti Volksbund-a u Trentinu, te pozvao sve Njemce, da dadu svoju pomocnicu ruku u borbi proti Talijana. Ucitelj je Hoyer razlagao kako se moraju Nijemci medjusobno podupirati na obalama Jadrana, te predlozio, da se ustroji za te zemlje njemacka banka.

Talijanska stampa s pravom napada na ove njemacke zelje i snove o prodiranju na jug. Ali bi ta stampa, prije nego ce osuditi Njemce rad njihovog postupanja, morala prije osuditi svoje sunarodnjake u Istri i Trstu, koji ne bolje postupaju sa Hrvatima i Slovencima, dapace koji se znadu s Nijemcima druziti proti Slavena. Talijani ce se jednoga dana grdno kajati rad svog postupanja prama Slavenima, ali ce im tad sve biti prekasno, jer ce Trentin biti posve u njemackim rukama, pa i vise od Trentina. Tad ce uvidjeti Talijani, da im nije od Slavena, vec od Nijemaca prijetila i prijeti prava pogibelj.

Nova madjarska skola.

Mitrovacki «Branik» pise: Na zelju nekoliko doseljenih Madjara, otvorit ce se u Sotu nova madjarska skola koju otvara drustvo «Julian». Ucitelj vec dolazi tamo. Za ovu skolu osobito se zauzeo vukovarski «bog» Kelecseny i veliki zupan Hideghethy.

Hrvatska evangelicka crkva.

Obdrzavana je u Budimpesti sjednidnica evangelickog konventa, te se medju tim tockama dnevnog reda raspravljao i zahtjev hrvatskog evangelickog seniorata, da se za Hrvatsku osnuje posebna autokefalna evangelicka crkva ili da se barem ucini posebni hrvatski evangelicki distrikt. Izvjestitelj pravosudnog odbora dr. Seleny zagovara ovaj zahtjev ali se clanovi skupstine Gustav Wagner, Josip Wörös, te Rohany tomu protive, jer da hrvatski evangelici traze to odcijepljenje od Ugarske iz licnih i politickih razloga, a to nije vrijedno uciniti radi onih 13 evangelickih zupa sa 23.000 vjernika. Za to se zahtjev vraca neuvazen s dodatkom, nek se tocno navedu razlozi, koji opravdavaju i zagovoraju posebnu hrvatsku evangelicku crkvu.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno opremа novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, raynatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.

Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijena za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

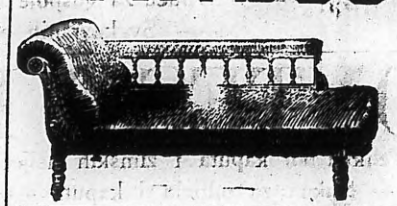

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski CROMARTIE i te SANTA ROSA —

— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —

— Cigareta «La Corona» i «Sport» —

— Maslina posoljenih i zelenih —

— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —

— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specijalist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»

Konsultira od 1—4 po podne.

— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.

Potrepstina za lov i sport.

Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfumerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua, izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

„LA MAGALLANES"

Dobri duhandzije tvrde, da su CIGARETE

AURORA

izvrsne, jer su napunjene habanskim duhanom.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrgjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izraguje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 17 — Punta Arenas, na 1 Studenoga 1908 — Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozbrujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —
Frana Balistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najuredaije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebna sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —
uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uresjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 20¼.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — —
— — — — — — — Austrijskih cigareta — — — — —
— — — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — — **krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.** — — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izrgajuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izrgajuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakala po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Kodajstvo iz Italije za Rijeku.

Javljaju «Novom Listu» da je rijecko gradsko poglavarstvo proslih dana razaslalo na razna poglavarstva u Italiji sesdeset i dva preporucena pisma, u kojima objavljuje natjecaj za redarstvenicka mjesta na Rijeci. Iz toga se vidi, kakvo se redarstvo zeli uvesti na Rijeci. Dakle «la polizia di confine», samo se pita od cijih granica.

Nova citaonica.

Javljaju nam iz Bogomolja da se je u onom mjestu otvorila «Hrvatska Citaonica».

Uporaba vodene sile,

Javljaju iz Trilja, da su onamo prispjeli inzinjri radi predradnja za uporabu vodene sile u «Cikotina ladja», koja ce se, po projektu A. Deskovica, dovesti iz Sinja, preko Klisa u Spljet.

Gradnje u Beci.

Javljaju iz Erceg-Novoga, da ce brzo zapoceti gradnja vodovoda. Dovrsen je kolni put od obale u varos, na svacije veselje.

Iz Meljina (Boka-Kotorska) javljaju, da ce ovih dana poceti onamo da grade veliku domobransku kasarnu.

Ravnatelj zagreb. glazbenog zavoda.

Umirovljenjem maestra Zajca ispraznilo se mjesto ravnatelja na glazbenom zavodu u Zagrebu. Na to je mjesto imenovan prof. Franjo Dugan, absolvent berlinskog konservatorija, jedan od najsposobnijih nasih glazbenika.

K rijesenju jezicnog pitanja.

«Smotra» javlja, da je namjesnik pozvao dalmatinske zastupnike na carevinskom vijecu, kao predstavnike hrvatskih stranaka, odnosno srbske stranke; te dva prestavnika talijanske stranke, da izaberu odaslanike, koji ce s njime povjerljivo pregovarati o vec ustanovljenim temeljnim nacelima, po kojima bi se sa stanovista c. k. vlade moglo urediti upotrebljavanje jezika u razlicitim granama javne uprave u Dalmaciji.

Zapljena jedne veleizdajnicke razglednice na Rijeci.

Po nalogu rijeckog drzavnog odvjetnika Dr. Szekula zaplijenila je politicka oblast na Rijeci razglednice, koje su izdane prigodom Danteove proslave, na kojima se nalaze pod grbom Italije, grbovi Istre, Dalmacije, Trsta, Tridenta i Rijeke. Nalog je izdan tekar iza kako su se te razglednice prodavale 2 tjedna, na Rijeci.

Tobozni nemiri u Krivosijam i u Novompazaru.

«Polit. Correspondenz» prima iz Dubrovnika, da su nesnovane sve glasnje o nekakvim nemirima u Krivosijama. Neka «Südslavische Correspondenz» koja izlazi u Becu, javlja, da je na bosanskoj granici nepodnuta peticija — ali bez uspjeha. U Bogisevcu pako i u Baubegovobodu da je pokusano provaliti u vojnicke magazine. U Srenovi, Prljepolu i Novoj varosi da je nastala velika srpska agitacija proti Austriji. Sve su to vijesti izmisljene u prozirne svrhe.

Broma „Reichsland".

Sarajevski «Hrvatski Dnevnik» javlja, da upuceni becki politicki krugovi drze, e je pitanje anekzije Bosne i Hercegovine gotova stvar. Rijesenje toga pitanja da ce uzslijediti jos ove godine, pa ce se Bosna i Hercegovina pripojiti monarhiji u formi «Reichslanda» kao posebno tijelo. Ovakim rijesenjem pitanja bilo bi rijeseno i pitanje bosanskoga ustava. Nadbiskup dr. Stadler, u svojoj izjavi glede bosanskog pitanja, koju donasa becka «Reichspost» protivi se tomu, da se iz Bosne pravi kakvi posebni «Reichsland» i drzi, da Bosnu valja s mjesta sjediniti s Hrvatskom.

Izjasnja madjarskih veterinara.

«Pokret» dobiva ovu vijest iz Zemuna: Glavar zeljez. postaje Nyitray sprijecio vrsenje uredovanja hrv. pograncnom veterinaru. Cjelokupno uredovanje na pograncnoj postaji preuzeli su magjarski veterinari. Prema istim informacijama preuzeli su madjarski veterinari na pogranicnim ulazistima u Klenku, Mitrovici, i Zemunu cijelo uredovanje, iskljucivsi svako ucestvovanje hrvatskih uredovnih veterinara.

Odlikovanje Hrvata.

Zagrebacki sluzbeni list donosi vec neki dan najavljena odlikovanja nekih starijih hrvatskih cinovnika i drugih osoba. Tim povodom pise «Neues Bud. Abendblatt»: Dakle kad ne ide bicem, pokusat cemo sa secerom. Rauch se masa i duboko je zagrabio u dzep Njegova Velicanstva. — «Panem et circenses» vrijedilo je nekoc, ali danas vise ne. Ako martijanecki Bismark nema cesa drugoga osim ordena, onda nam se sprema ne malo razoracanje.

Zmije otrovnice u Bosni.

Javljaju iz Glamoca: Odkako je izisla vladina naredba radi utamanjivanja zmija, od tada se sve kolicine otrovnica donose iz okolnih sela i u Glamoc. Ne prodje ni jedna subota, a da ih se ne izplati na hiljade i hiljade komada. U dvije subote doneseno ih je u Glamoc oko 30.000 komada. Kao sto se vidi, to je egroman broj, koji nas uprav'o zaudjava. Jedne subote isplaceno je na kotaru za zmije preko 4000 K. Narodu je to naravno lijepa korist, radi toga se nedjeljom, praznikom i neradnim danom dizu citave hajke na ove otrovnice.

Posveceni biskup.

Pronose se glasovi, de ce kanonik Jozo Crnica postati posvecenim biskupom dubrovacke biskupije. Kako je sadasnji dubrovacki biskup dr. Marcelic potpuno zdrav, to se ove glasine donasaju u kombinaciju sa austrofilskom politikom kanonika Crnice.

Posveta zvonika sv. Duje.

Posveta zvonika sv. Duje u Splitu ne ce se po stoj prilici obaviti sve do prosinca ove godine. Razlog je tomu, sto treba popraviti peristil i obaviti iskopine na plokati sv. Duje, da se konstatira, nalaze li se pod njom olovne cijevi, kroz koje je bilo razvedena voda u Diokleijanovoj palaci. Ove radnje zahtijevaju najmanje dva mjeseca vremena.

Slucaj kuge u Trstu.

Javljaju iz Trsta, 19 rujna: Jucer je iz Rijeke prispio ovamo parobrod «Nadvojvoda Franjo

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj sholi.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:
FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada
Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.
— Prodaja na malo i na dosta. —

Nije lijepo.

Kad smo naumili izdavati «Domovinu», u prvom smo se redu obratili nasim ljudima za potporu, ali takove naravi, da bude korisna njima istim, a listu osiguran zivot; trazili smo oglase, bez kojih nijedna novina u Magallanesu ne moze opstojati.

I zbilja smo u tom uspjeli, jer se lijep broj nasih ljudi odazvao. Nu, regbi, da su se neki vec poceli kajati, sto za to novac trose. Bez da promisljaju o posljedicama i o ugovoru, oni su jednostavno rekli pobiracu novca za drugi tromjesec neka ispusti oglas.

To bi bilo lijepo i bez zamjere, da nije nesto drugo po srijedi. «Domovina» nije list za kakovu spekulaciju. Ni uredniku, ni tiskaru ne isplacuje rabotu, a niti oni to zahtijevaju. List je tu rad narodnoga obraza, pa je pravo, da svi nasi ljudi u tom pripomognu; ako oni otkazu pripomoc, list bi mogao i prestati, sto bi bilo na sramotu naseg naroda isto onako, kako mu je sada na diku.

To je jedno; a drugo je: Kad je nas urednik sakupljao oglase, svakomu je cisto kazao, da je pogogjena svota za godinu dana, a da ce se isplacivati jednakim tromjesecnim obrocima. Svi, dakle, oni, koji imaju oglas, duzni su ga drzati godinu dana, a po tom mogu ga odkazati. Nije lijepo nakon tri mjeseca kazati, da vise ne ces oglasa, kad si se godio za godinu, a jos je «manje lijepo» pobiracu ne platiti, a primati list, kad ga momak donese. Treba znati, da je danasnji broj treci po redu od drugog tromjeseca.

Posto ovo moze svak razumiti, mi cemo drzati, da nam nije niko nista rekao, pa cemo pobiraca opet malo kasnije poslati, i molimo da se popravi ono, sto nije lijepo.

Bolji dani u Crnoj Gori.

Poslije mnogo iskusenja i novinarske paljbe, koju je malena Crna Gora izdrzala na samom osvitu ustavnog preuredjenja, dolaze nam glasovi, koji nas uvjeravaja, da ce tom junackom gnijezdu osvanuti bolji dani.

Ne mislimo time reci, da Crna Gora nije zasluzila izvjesnu kritiku od strane slavenskog svijeta; ali zelimo svakako reci, da je na njenu adresu mnogo toga upuceno, ma da ona nije u tom pogledu mogla biti prava firma.

Najveca je pogreska crnogorskih drzavnih kormilara, sto su aferi sa bombama dali onaj znacaj, koga ona de facto nije imala te time nesvjesno omogucili da u proracunu crnogorske buducnosti udje ono, sto doista i nije postojalo. To je isto onako stetno, kao kad se u financijalni budzet unese u prihode kakva fingirana pozicija.

Time se mozda i nehote opravdalo ono, sto se u predbacivanjima sa raznih strana provlacilo, kao crvena nit: da se opseg aferi sa bombama prosirio sa namjerom, da se napredni elementi kompromituju.

U posljednje vrijeme bacena je jos jedna koprena sa tog procesa nacijonalnog deficita, naime: «Cetinski Vijesnik» iznio je uslove pod kojima bi osudjeni mogli biti pusteni na slobodu. Doticni list nabraja nekoliko tacaka tog «bratskog kompromisa», koji daju ovaj rezime: Srbija treba da dade satisfakciju. Mi ne cemo da ulazimo u to, zasto se Crna Gora bas danas javlja sa tim uslovima — ne; nego zelimo da naglasimo, da ovo proizlazi da je oko pedeset ljudi baceno u podgoricku tamnicu samo radi toga, da se procesu dade veci znacaj nego bi ga on inace imao. Primitivnije receno: u stvar je uneseno mnogo prokosa. Jer ako je tih pedeset ljudi bilo faktieno zavjerenicki kompromitovano i po tome bilo opasno po drzavni i dinasticki poredak, onda ce oni to isto biti i onda, ako Srbija dade satisfakciju, koja nece nikada imati prave moralne vrijednosti, jer je vlada, koja je za procesa bila u Srbiji aktivna, danas izvan obliga.

Stetno je osvrtati se na ovakve pedanterije bas onda, kada jedna i druga srpska drzava imaju da izdrzu jaku kusnju. Crna Gora dobice mnogo vise, ako onu tu ljutu ranu na svom narodnom organizmu lijeci indiferentno od takvih obzira. Ne treba zaboraviti, da se u danasnjoj kriticnoj situaciji na slavenskom jugu takvim formalnostima samo gubi na nacionalnoj stvari.

Knjaz Nikola, koji se je u najtezim momentima znao opredijeliti, shvatice svoj danasnji polozaj, koji je mozda najblizi ovom casu — kada ce se knjaz pjesnik naci na terenu svojih ideala.

Da se i na Cetinju siri politicki horizont dokazuje nam cinjenica, da je knjaz naredio upravniku podgoricke tamnice, da se sa osudjenicima postupa savremeno i poboljsa im se hrana. Dosljedno ovom faktu dobijamo informacije, da je knjaz u sporazumu sa knjazom Danilom i Mirkom, odlucio amnestirati osudjenike u aferi sa bombama. Jos se samo ne zna kada ce to biti.

Nema sumnje, da bi novo stanje u Crnoj Gori bilo novo svjetlo u ovim danima zastrtim koprenom mraka — a narocito danas, kad buducnost Balkana trazi slavensku kompaktnost za borbu: aut — aut! «Velebit».

BRZOJAVKE

Bec 30. U sabor Donje Austrije izabrana su zastupnicima pedeset i dva krscanska socijala i sest socijal-demokrata.

Budimpesta 30. Aerenthal, ministar inostranih djela, izjavio je, da Austrija pristaje da se pozove internacijonalna konferencija, u kojoj bi se raspravili sada nastali sporovi, uz uvjet da se na istoj ima samo konstatirati aneksija Bosne i Hercegovine habzburskoj monarkiji.

Petrograd 30. Jucer je car Nikola srdacno primio srpskog prijestoljonasljednika, koji mu je stigao u pohode.

London 30. «Daily Mail» objelodanjuje brzojavke, u kojima se oporice vijest o zarukama srpskog kraljevica se kcerom velikog vojvode Nikolajevica.

Santiago 30. Senat je odobrio prikazanu osnovu vladinu, u kojoj se dopusta potrositi osam milijuna talira za izgradaju zeljeznickih pruga.

Javljaju iz Feirine (provincija Atacama) da se je prosjeo rudnik «Socabon», gdje ostade zatrpano dvadeset rudara. Dvoji se, da li ce ih se spasiti, neka se upotrebljavaju sva moguca sredstva da se to postigne.

Tabris 30. Bacena je bomba na guvernera, koja je ubila njega i sina mu i k tomu ranila jedanaest osoba.

Cetinje 31. Smjestili su se topovi na crnogorsko-hercegovackoj granici.

Sve je pucanstvo crnogorsko naoruzano. Svaki je vojnik primio 500 fiseka.

Cherburg 31. Srpski ce vladari stignuti ovdje dne 15. studenoga.

Poci ce u Englesku.

Povratit ce se na 22 istog mjeseca i otputovati u Pariz.

KRONIKA

Kazaliste.

Drugom polovinom ovoga mjeseca dolazi u ovaj grad spanjolska pozorisna druzina, kojom upravlja gosp. Félix Gaston.

Govori se, da je ovo drustvo dosta dobro.

„Pampero".

O zrakoplovu gornjeg imena nije jos ni glasa, ni traga, pa se pocelo dvojiti, hoce li ga se ikad i naci.

Hrvatska slova.

Nadali smo se proslim parobrodom primiti hrvatska slova za nas list iz Buenos-Airesa, kad na mjesto njih stize nam pismo od lijevaonice u komu se kaze, da nam mala slova mogu napraviti s akcentima, docim da je velika nemoguce saliti.

Nijesmo znali, da su u glavnom gradu Argentine ovoliko mudri, pa cemo ih gledati izvesti na put, da nam barem o Bozicu dopuste pravo zapisati «Bozic».

U Zagrebu su jos valjaniji! Oni nam nijesu odgovorili ni na pismo, u kom smo pitali za slova.

Centro Lírico-Dramático.

Ova filantropicna institucija odlucila je dati sveju prvu predstavu dne 7 ov. mjeseca u municipalnom teatru na korist skroobudovljele gospoje Celest. Vera i njene sirocadi.

Kad se radi o ovako plemenitoj svrsi, nadati se je, da ce one veceri kazaliste biti dobro posjeceno.

Demonstracija u New.Yorku.

Ugledni argentinski dnevnik «La Prensa», u svojim brzojavkama objelodanjuje, da je oko deset hiljada u New-Yorku nastanjenih Srba demonstriralo proti Austriji ulicama i pred Austro-ugarskim konsulatom.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi	$ 24.60
1 kruna a. vr. »	$ 1.03

RAZNO

Nasilna smrt jednog milijunasa.

Londonskim listovima javljaju iz New Yorka, da je Mr. John Leonard — amerikanski milijunas — bio ustrijeljen od svog privatnog tajnika H. G. Phillipsa. Mr. Phillips izjavljuje, da je na trgu pred Leonardovom kucom nasao jedan revolver, koji je on onda Mru. Leonardu pokazao. Najednom iznenada pukne revolver, a Leonard se srusi mrtav na tla. Bilo mu je

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

80 godina. Njegov tajnik Mr. Phillips je uapsen.

Ceske kazaliste u Becu.

Zadnje gostovanje ceskog kazalista u Becu imalo je vanredan uspjeh. Ovaj je uspjeh ponukao ceske krugove, da se bave mislju, da se osnuje jedno stalno cesko kazaliste u Becu. Donje austrisko namjestnistvo kao i direkcija becke policije vec su izdali dozvolu za takovo kazaliste. Njemacki narodni ministar je bio protiv toga, te se je obratio na namjesnistvo, da te prestave zabrani, no namjesnistvo nije to uzelo u obzir i to s razloga, sto su se vec i prije te prestave dozvoljavale i izvadjale.

Zabe u zeludcu jedne zene.

U opcini Gyanafalva u Ugarskoj desio se jedan interesantan i nevjerojatan dogadjaj. Neka zena, imenom Josipa Gerger, jos u mjesecu svibnju izbacila je jednu zabu iz zeludca. To su dojavili kotarskom lijecniku, no ovaj je slucaj drzao nemogucim i nije htio vjerovati. Jednu sedmicu poslie toga izkocise opet tri zabe iz usta spomenute zene i to zive. Te su zabe bile velicina kao i obicne zabe, sto se nalaze po raznim zdencima. Iza toga je proslo nekoliko sedmica, a da se vise kod te zene nije pojavio taj slucaj. No na 6 pr. mj. posla je ta zena sa svojim suprugom u jednu gostionu u Gyanafalvi. Netom je zena ispila nekoliko kapi pive, na jednom izbaci jednu mladu zabu. Kod tog slucaja bilo je vise gradjana prisutno, a ovi su svi pripravni, da posvjedoce taj uprav cudnovati slucaj. Liecnici, kod kojih se ta zena do sada prijavila, drze se nekako skepticno prama cijeloj stvari. Prior pak bolnice milosrdne brace u Gruzi drzi ove slucajeve mogucim.

Poginuo u crkvi.

Javljaju iz Beca, da je tamo u zavjetnoj crkvi (Votivkirche) prije nekoliko dana crkveni podvornik cistio uljem elektricni motor, koji sluzi za pomicanje orgulja. Kada je mazao motor, ovaj ga je zahvatio i odmah usmrtio.

Muzika ljek — ludilu.

U velikoj londonskoj «Metropolitan-ludnici» postignuti su znatni uspjesi u lijecenju s muzikom. U ovome zavodu pokusalo se, da se mladji bolesnici priuce kakvom zanatu, da se docnije, kad ozdrave, mogu prehraniti sopstvenim radom. Pokusavalo se raznolicnim zanatima dok najposlje nijesu odlucili stvoriti trubljacki zbor. Uspjeh je presao svako ocekivanje. Ne samo da su bolesnici, koji su prije bili sa svijem apaticni, pokazivali veliko zanimanje za muzikom, nego se razabiralo, da su se iz dana u dan i sami sve vise oporavljivali. Mladji pacijenti napredovali su u oporavljivanju brze od starijih. Mladici, za koje se vec drzalo, da su u opce neizlijecivi, odjedared su kao clanovi trubljackog zbora poceli ozdravljivati, te ce skoro biti pusteni iz bolnice kao zdravi. Ovaj uspjeh doveo je do toga, da je sada angazovan za bolnicu dirigent jedne velike vojnicke muzike, posto dosadasnji kuceni glazbenik nije vise dostajao.

U casovitom ludilu.

U Valence-u ustrijelio je kapetan trinaeste lovacke pokovnije Brux u casovitom ludilu svoga sestnaestgodisnjega sina Ernesta. Kapetan Brux nakanio je poci u mir, da se nastani u Commercyu, svom rodnom mjestu. Vec je poceo spremati svoje stvari, kada udje u kabinet, u kojoj mu je bio sin; on mu odmah predbaci, da nije spakovao neke stvari, zgrabi ga za vrat i snazno ga izdrma. Mladic razjasni otcu, da ce ako ga ne prestane grditi, pobjeci. Na to kapetan trgne revolver i vikne: «Ti ne ces otici», te opali na sina. Kuglja je prosla mladicu kroz glavu, te je mladic nakon pol sata izdahnuo. Drzi se, da je kapetan ucinio to u casovitom ludilu. Odmah su ga uapsili, ali nisu dosli do nikakovih izjava. Stavili su ga nakon toga u ludnicu.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

14. Nasavladivi araukanci.

Spanjolci su se nadali, da ce araukanci podleci patnjama. S pravom su to ocekivali, jer je nevjerojatno bilo i pomisliti, da se nalazi ljudi, koji su kadri kroz neizvjesno vrijeme voditi tako mukotrpan zivot. Pa ipak araukanci su volili ziviti u najvecoj bijedi, nego izgubiti nezavisnost. Nijesu prekoracivali obale rijeke Bio-Bio, jer nijesu imali vogje, kao sto je bio Lautaro ili Kaupolikan, koji bi upravljao ofenzivnim ratovanjem; ali su se branili svegj junacki, odbijuc hrabro nasrtaje spanjolaca, koji su im namjeravali oteti sve posjede. U nekojim od tih bitaka, araukanci su bili slavodobitnici, zaplijenise mnoga oruzja i konja svoga neprijatelja.

Najslavnija pobjeda araukanska bijase na obalama rijeke Purén. Jedan spanjolski vogja otisne se u potjeri za njima su 130 vojnika i nekoliko topova. Spanjolci odabrase zgodan polozaj, gdje smjestise topnistvo na visini, a konjanike u ravnici. Araukanci, 1500 ih na broju, dogjose tu traziti neprijatelja i navalise na nj. Spanjolci su brojno bili slabiji, ali po oruzju i konjicom mnogo jaci. Lako odbiju navalu. Slijedec po tom razbivena neprijatelja, odalecise se od odabrane pozicije. Indijanci zaustave nenadno bijeg i obore se na neprijatelja takovom silom, da su u malo vremena pobijedili. Spanjolci pobjegose u Angol, ostaviv oruzje na ratistu.

Slijedecih je godina bilo vise okrsaja, u kojim su spanjolci vecinom pobijedili indijance. Nu ovi se uvjezbase u ratu, postadose dobri konjanici, sluzec se konjima otetim spanjolcima i kroz trista godina sprjecavase osvojanja nesavladivom snagom. Na nijednom drugom mjestu ne nagjose spanjolci tako hrabre i nepredobive neprijatelje kakovi su bili araukanci. U drugim je zemljama bilo dostatno sto spanjolaca da podjarme na milijune indijanaca, dok je u Chile trebalo drzati brojnu vojsku na oruzju; ipak nije nikad uspjelo podjarmiti svekolike urogjenike.

Danas, preko 350 godina po osvajanju, araukanci posjeduju sve osebnosti fizicke i moralne, kojim su se odlikovali u hrabrom otporu proti osvajacima. Izgubili su svoju nezavisnost, podlozni su zakonima i vlasti sredisnje vlade republike, zivu rasprsani po poljanama izmed seljaka, koji obragjuju ona glasovita borilista i bave se i oni takogjer poljodjelstvom, nu ponosom spominju junacka djela svojih praotaca. Energicna karaktera, krupna rasta, brane dostojanstveno svoje dobro i svoju osobnu slobodu; govore svoj stari jezik i vjerno se drze svojih primitivnih domacih obicaja.

Slijedi.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIÓNICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"
Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Ferdinand» te se kod jednog mornara opazili sumnjivi simptom i okuzenja. Mornar je osamljem, parobrod desificiran, a ostali mornari lijecnicki pregledani. Oboljeli mornar je umro. Kod njega su nadjeni bacili, koji slice bacilima kuge. Drugi mornar istog parobroda pokazuje simptome iste bolesti. Parobrod je 20 kolovoza dosao iz Bombaya u Trst. Odavle je otisao prije nekoliko dana na Rijeku, te se opet vratio u Trst. Misli se, da infekcija potice od parcova te je parobrod sav ociscen.

Privatna zenska trgovacka skola.

U Kotoru pocela je — kako kotorska «Boka» javlja drugom polovicom ovoga mjeseca svoju osmu skolsku godinu. Pozrtvovnoscu pozvanih faktora, omogucilo se ovoj skoli, da se smjesti u posebni stan, cim se zgodan nadje, i da se nekim predmetima, gdje se je pokazala prijeka potreba, pomnozi broj ura, tako da se ta skola sada moze natjecati sa svakim zavodom slicne vrste. U njoj ce naci potrebitu naobrazbu ucenice, kojima je potreba ili koje zele da sebi same osiguraju uvjete zivota, kao i one, koje hoce da budu i u duševnom pogledu vrsnjakinje zenskome rodu drugih naprednijih naroda.

Podruznica cipkarska u Primostenu.

Ministarstvo za javne radnje uoblastilo je «drustvo za umnozenje cipaka i domaceg obrta u Dalmaciji, da ustanovi u Primostenu jednu podruznicu istog zavoda, pa posto je sada hvaledostojnom susretljivoscu crkovinarstva zupske crkve u Primostenu i opcine sibenske osjegurano besplatno pomjesce za tu podruznicu, otvor tecaja za cipke u Primostenu uslijediti ce na 1 sijecnja 1900.

Kornjaca od 250 klgr.

U blizini Makarske ulovise ribari kornjacu, koja tezi 250 klgr., te ju donesose na Rijeku na istrazivanje nekomu Viktoru Garady-u, koji je ustanovio, da je kornjaca stara preko 150 g.

Pao u more i utopio se.

Pisu iz Sibenika: Pere Grubisic Matin iz Sibenika 16 godisnji momak vozio se sa svojom bracom u brodici blizu klaonice. Nekako mu izpane veslo i kad se nagne da ga dohvati, sunovrati se u more, gdje se utopi.

Parobrod „Jadran".

Pise «Velebit» od 21 rujna: Jutros je dosao prvi put u nasu luku okicen barjacima prvi parobrod novoga drustva «Jadran» koji stigao iz Engleske. Krcat je ugljenom za Solin, gdje ce imati navalj cementa za Trst. Dnevom 6 doj. listopada zapocimlje redovitu plovidbu. Jucer su utemeljitelji ovog domaceg hrvatskog drustva namjestili agencije za Dalmaciju. Radoscu doznajemo da hrvatsko drustvo «Jadran» nalazi sveopceg odziva u pokrajini. Sva glavnica za nabavu prvog i drugog parobroda vec je pokrivena.

Prestao sveucilisni strajk u Zagrebu.

Bila je u Zagrebu skupstina sveucilisnih djaka, na kojoj se raspravljalo o nacinu borbe, sto ce je dalje djastvo voditi u obranu casti sveucilista. Zakljuceno je, da se strajk obustavi i na sveuciliste upise. Motivirano je to time, sto se po odluci kojom se odbija reaktiviranje Surmina i zasto nosi odgovornost Rauch, vidi, da reaktivacija pod Rauchovim rezimom nece uslijediti. Djastvo ce ostati u Zagrebu, uciniti svoju borbu sastavnim dijelom narodne borbe i borbom doma neprestati tako dugo, dok se sa sveucilista ne ispere nanesena mu ljaga.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. WILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno opremа novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.
Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

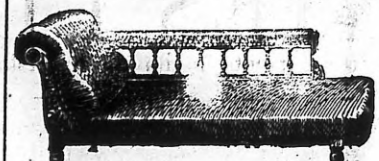

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski Cromartie i te Santa Rosa —
— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —
— Cigareta «La Corona» i «Sport» —
— Maslina posoljenih i zelenih —
— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —
— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —
Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»
Konsultira od 1—4 po podne.
— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez. boli.*

Juana Milostie

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake,
— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.
Potrepstina za lov i sport.
Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

„LA MAGALLANES"

Dobri duhandzije tvrde, da su CIGARETE

AURORA

izvrsne, jer su napunjene habanskim duhanom.

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likerima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa.

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izragjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Biblioteca Nacional Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 18. Punta Arenas, na 8 Studenoga 1908 Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cienjeno opcinstvo i nase cijenjene masterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom [illegible] za Magallanski teritorij. Preporucamo se [illegible] opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi [illegible] Izkljucivo zastupstvo za Chile

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA i BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najrednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
Casilla 284. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrana u svako doba.
Pivnica uzorna.
NICOLA KRSICH
Llanquihue ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —
Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najrednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najrednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnia pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

REGREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —
uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetina u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errazuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratite uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodisnja dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizice nezapljenjive. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim liječnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, seceme bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

— — — — Bosansko-hercegovackog duhana — — — — —
— — — — — Bosansko-hercegovackih cigareta — — — —
— — — — — — Austrijskih cigareta — — — — — —
— — — — — — — — Ugarskih «Toskanaca» — — —

prodaje jedini uvoditelj

Mitar Kalajdzic

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — — **krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.** — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izrajguje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izrajguje *bolje i jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakala po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, potnna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo **CHINA VINO** Agustin Denegri jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Hrvati u delegacijama.

Zajednicki sabor u Budimpesti birao je za delegacije ove Hrvate: Tuskana, Medakovica, Vinkovica i Babica, a kao zamjenika Popovica. U Magnatskoj kuci izabran je delegatom podmarsal Tomicic, a zamjenikom grof Kulmer.

U ceskom saboru.

Na 24 pr. mj. u ceskom saboru bilo je skandala. Niemci su zatrazili sistiranje dnevnog reda, jer da imaju iznijeti nekoliko svojih stvari. Posto to nije bilo dozvoljeno, pocese obstruirati uz veliku buku, tako da je nastavak sjednice bio onemogucen. Nadmarsal je izisao iz sabornice, a kad se povratio, Niemci pocese buciti. Cesi zaposjedose predsjednicku tribinu, a Niemci navalise i razbacase spise. Konacno u obcem metezu sjednica bi obustavljena.

I u sjednici od 25 pr. mj. bilo je skandala u ceskom saboru. Niemci su obstruirali i zapjevali su «Wacht am Rhein». Predsjednik je morao opet prekinuti sjednicu. Niemci traze, da se zatvori ceski sabor, a Cesi se opiru. I sami ceski ministri izjavili su, da ce demisionirati, ako sabor bude razpusten ili odgodjen. Ministar-predsjednik Beck bio je pozvao neke ceske zastupnike u Bec na dogovor, ali su mu oni odgovorili, da nece doci, jer da vlada i onako pozna polozaj. Ceski ministar Prasek polazi u Prag, da konferira sa ceskim strankama. Niemci izjavljuju, da nece odustati ni za dlaku od svojih zahtjeva.

Usljed ovog sukoba u ceskom saboru, a nesto i uslied ljubljanskih dogodjaja, promienjuje se politicki polozaj u cieloj ovoj poli monarhije. Idemo u susret borbi u parlamentu i ministarskim krizama.

Ljubljana proti castnicima.

U Ljubljani, radi krvavih dogodjaja, vlada najvece ogorcenje proti castnistvu 27 regimente, koji su Niemci. Vlasnici kuca daju im odkaz, u ducanima na njihove narucbe okrecu glavu, provocira ih se u kavanama i pivarama. Obcina je javila zapovjednistvu brigade, da je obzirom na zadnje dogadjaje odustala od namjere, da gradi novu kasarnu za vojnicku posadu.

Povratak Burianov.

Zajednicki ministar Burian na 25 pr. mj. povratio se je sa svog inspekcionog putovanja po Bosni. Iz Budimpeste javljaju, da ce se priestolna besjeda ove godine obsirnije baviti Bosnom i odkriti nakane vlade u buducnosti.

Izmjena pogiavice zemaljske vlade?

«Neue Freie Presse» javlja iz upucenih krugova, da ce za kratko vrieme odstupiti podmarsal Winzor, dosadasnji zborni zapovjednik u Sarajevu i poglavica zem. vlade u Bosni i Hercegovini. Nasljednikom imao bi mu postati ili general topnistva N. P. Varesanin, vojni zapovjednik u Dalmaciji, ili podmarsal Emil Woinovich od Belobreske, ravnatelj ratnog arkiva. S druge se strane oznacuje viest «Neue Freie Presse» neizpravnom, jer da se u bliznjem vremenu ne kani provesti u visim vojnickim zapovjednistvima nikakova promjena.

Strajk slagara u Sarajevu.

Slagari u Sarajevu dali su se u pasivnu rezistenciju. Novine izlaze osakacene.

Samostalna organizacija Hrv. stranke u Dubrovniku.

«Crvena Hrvatska» donosi na celu lista:

U nedjelju dne 20 pr. mj. bila je skupstina sazvana od mjestnog odbora Hrvatske stranke. Odazvalo se preko 120 osoba, vecim dielom biraca i prokusanih rodoljuba u nasim politickim borbama. Poslie izvjestaja odaslanika na splitsku skupstinu, skupstina je prihvatila jednoglasno ovu resoluciju:

Skupstina sazvana od mjestnog odbora Hrvatske stranke u Dubrovniku dne 20 septembra 1908:

Odobrava izstup iz stranke odaslanika dubrovacke organizacije na skupstinu Hrvatske stranke, koja se je drzala u Splitu na 14 o. m., osvjedacena uspjehom iste, da je u stranci prevladala ona struja, koja je vec prije dala povoda nezadovoljstvu i pod uplivom koje, po misljenju prisutnih, stranka ne moze da odgovara svrsi, za koju je bila osnovana.

Proglasuje da se razpusta dosadasnja organizacija Hrvatske stranke u Dubrovniku, a da se na njezino mjesto bira odbor od 28 lica, sa zadatkom, da kao samostalna organizacija Hrvatske stranke djeluje, a navlastito uznastoji provesti u dogovoru sa okolicom i bracom Srbima izbore u dubrovackom i korculanskom kotaru.

Iz srbske stranke.

Citamo u «Dubrovniku»: Biracima srbske narodne stranke na Primorju. Upravni odbor, ne hoteci utjecati na slobodnu volju biraca, koja prema duhu vremena treba jedina a bez posrednika da odlucuje danas pri izborima uobce, dakle i pri izborima zastupnika na dalmatinskom zemalskom saboru, ma da za ove posljednje nije jos uvedeno svеobce pravo glasa, donosi do znanja biracima srbske narodne stranke na Primorju, da za predstojece izbore zastupnika na dalmatinskom saboru, u suglasju s demokratskim nacelima, kojima je prozeta srbska narodna stranka, upravni odbor nece predlagati biracima kandidate u izbornim kotarima, koji sacinjavaju politicku imovinu nase stranke, vec prepusta biracima, da u tim kotarima kroz mjerodavne mjestne faktore dogovorno uznace kandidate, cija ce se imena saobciti upravnom odboru.

Novi parobrodi „Dalmatia".

Pisu iz Trsta, 25 rujna:

Jucer je kusana brzina novog parobroda «Cetina». Prisustvovao je i dvorskih savjetnik Delles, upravitelj pomorske vlade. On je izjavio vladino zadovoljstvo radi stanja parobroda, koji je obskrbljen najvecim konfortom, elektricnom razvjetom, parnim grijanjem, itd. Parobrod je za prvi sat prevalio 14 milja, a za dulja putovanja 13 na sat. «Cetina» ce odputovati kroz malo dana za Split, gdje ce preuzeti pruge Split-Metkovic i Split-Komiza.

U ponedjeljak sliedit ce porinuce iz «Stabilimente tecnico» cetvrtog parobroda, kojemu je nadjenuto ime «Vodice». Tako

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.

Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj sholi.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.
— Prodaja na malo i na dosta. —

TREBAMO MISLITI NA BUDUCNOST.

Premda se proslih godina moglo zasluziti lijepog novca, ovo ljeto, kako se do sada vidi, ne ima nade, da ce biti dobro; o zlatu nema ni govora, a u mjestu radnje sasvim malo, radi «kambija», kako mnogi hocu. Bio «kambij» ili sto drugo — cinjenica je da svak, koji imade kakovu gradnju ili ino, oteze cekajuc rekbi bolje vrieme.

«Kanap», najglavnije vrelo bogastva ovog teritorija, i on slabo radi. Sasvim su niske ciene vune, pa da sve gospodari imadu kakovu radnju, nece ili nemogu sada da je ucine, dapace upotrebljavaju zgodu sada buduc da imade na pretek misica, da snize i onu siromasnu platu, sto se do sada dobivala; mnoge stancije placaju 70 peca mjesecno. Od tog treba platiti hranu, koja vriedi od 15 do 20 peca. Dakle ostaje samih 50, nista u istinu!! A tko nam kaze, da kasnje nece biti i gore? Stavimo da «kambij» poboljsa, radnje puno vise nego sada isto nece biti. Kako vidimo, mine su vec napustene. Kakova druga ruda, moze se naci, ali to su kule u zraku. Zemljista prazna, da bi se mogle umnoziti «estancije», ne ima, tako se nemoze povisiti ni broj ovaca, vec protivno, ako gospodari htjet budu uzdrzati zemljista u dobrom stanju, trebat ce, da jos snize broj istih. Stavimo da jos metnu «doganu» u Punta Arenas, onda ce bit jos manje u njoj zivota, buduc da onog puta sva argentinska Patagonija nece dobavljati svoje potrebe iz P. Arenas, ni slati svoje proizvode, da se ukrcaju za Europu, kao sto danas cini. Ne govorim, sto ce biti, kad se otvori panamski kanal, jer ce se to kasno zgoditi.

Mnogi, usprkos svega toga, proricu krasnu buducnost ovom teritoriju. Ja mislim sasvim drugcije, posto vidim, da radnje nece biti puno vise, a svieta se naseljuje svaki dan. Moze lako doci vrieme, da morat budemo raditi za sasvim malu platu ili seliti na drugu stranu. Rekoh seliti, ali to je puno lasnje reci, nego uciniti. Nezenje ce se lakse izkopati, ali sto ce raditi oni, koji imaju obitelj? Kako vidimo, u Magallanskom tiesnu zive njekoliko stotina nasih obitelji. Svakoj od ovih nece biti lako seliti, pa za to je potreba traziti lijeka prije smrti — treba stediti. Ali znam, da mnogim nije moguce staviti na stranu nista ili sasvim malo od onog, sto zasluze, posto imade ljudi, koji sa svojih deset nokata treba da dobiju da plate staro, da hrane zenu i troje, cetvero ili vise djece i da jih odijevaju. Kako svaki znade, ovdasnji trgovci deru, sto mogu bolje (neka oproste na izrazu, ali se puno ne varam) jer oni nesmiju dobiti manje od 40 ili 50 %, inace gube, kako oni govore.

Dosta sam puta mislio, da bi trebalo ovde u Punta Arenas, da stvorimo izmegju nas Slavena jedno kooperativno drustvo. Ovomu drustvu bio bi cilj da utemelji jednu kucu pod upravom valjana covjeka i da dobavlja sve one stvari potrebne obiteljima, pa da jih prodaje uz malen dobitak onim obiteljima koje su u drustvu, docim tugjim sa nesto poviska.

Glavnica drustva bila bi sastavljena od nekoliko hiljada dionica, koje bi se razprodale megju nasim, a moglo bi se i megju inostrancim, da bi bilo potrebno.

Svrsetkom svake godine ucinio bi se proracun i dobitak razdielio megju dionicare ili nadostavio glavnici; — to bi se izmegju istih dionicara odredilo.

Kad bi se do toga doslo, svi oni, koji bi kupili dionice, stajali bi na dva dobitka: prvo — jer bi kupovali svoje potrebe puno cjenje nego u drugih trgovaca i tijem mogli pristediti njesto vise; drugo — jer bi im ulozen novac u dionice donio puno vise koristi, nego na ikojoj drugoj strani.

Znam, da bi se mnogi protivili, kao sto se je dogodili i nazad njekoliko godina, kad je g. L. Milos bio prestavio nesto slicna; razumije se, da bi se protivili radi svoje koristi. Mozda ce se takog,er koji naci, da ce reci, da onaj, koji ovo pise, cini uprav zato da si izvuce od tog kakovu korist. Vjerujte da isti ni usnu ne misli na to, jer se ne cieni sposobnim za rukovogjenja takova posla, a drugo, jer misli brzo seliti iz ovog kraja. Imade nasih postenih i sposobnih ljudi, koji bi se zauzeli i posteno upravljali, a toga ce isti dionicari moci izabrati.

Ovo iznosim jedino zato, jer cienim, da bi bilo od velike koristi za nas narod u Magallanesu i da bi mnogi mogli pristediti vise, a onu svoticu, koju bi ulozili u dionice, imali na sigurnom mjestu, kao i na banki, a cepili bi puno vise koristi nego na drugom mjestu.

Tkogod ce reci, da sam prikazao puno crnju buducnost ovog territorija, nego u istinu moze biti. Boze daj, da se budem prevario, ali svakako ovo, sto sam prestavio, moze biti od velike koristi.

Za danas dosta, a u buduce mozda cu se jos baviti o ovom.

— VILI —

Zavjera u Bugarskoj.

Dolazak bugarske demokratske stranke na upravu zemlje postavio je bugarsku unutrasnju i spoljnu politiku u sasvim drugu kolotecinu.

U pocetku nije se ni sam knez Ferdinand bojao opasnog uticaja mladjih i naprednijih elemenata. Jedinstveni uspjeh kod izbora predstavljen je u kompromitirajucem svjetlu: jer su taj uspjeh svodili na «demokratsku presiju», koju je vrsio policajni aparat. S druge strane oznacavali su ih demagogima, jer da su se i sami ministri spustili u izbornu agitaciju.

Ali bugarska demokracija kidisala je da osvoji pozicije, a sa kojih ce kidisati na protivnicki tabor — licni rezim. Meta cijele akcije bio je sam knez.

Dok su stambulovisti i cankovisti bili dosta indeferentni prema njegovim tudjinskim teznjama, misleci na taj nacin prikriti i lakse doci do cilja, dotle je mladji elemenat uzeo obrnutu taktiku; od glave k repu a ne od repa ka glavi.

Doslo se napokon i u Bugarskoj do uvjerenja, da je knez Ferdinand samo ekspozitura germanskih interesa u Bugarskoj. Njegovo se izdajstvo prema bugarskoj kruni najbolje ispoljava u macedonskoj akciji.

Kada je njemacka prozdrljivost mislila, da je dosao cas da se proguta Balkan, Ferdinand je dobio mig, da gurne koju hiljadu bugarskih rodoljuba pod turski handzar. Tada bi nastalo cirkuliranje nota zainteresovanih sila. Ali te note, koje su u interesu statusa quo trazile reteriranje komitetskih ceta, vrijedile su samo za Srbiju i Grcku, dok njemacka ekspozitura u Sofiji dobila bi kontra-povjerljivu notu: tebe se to ne tice. Ranije je ta politika privilegija imala sasvim drugi cilj. Naime, protezirana je ekspanzivna politika Bugarske u nadi, da ce plodove brati Ferdinand, odnosno njegovo zaledje.

Ma da su mnogi politicari u Bugarskoj mislili: koristimo se tom protekcijom dok dobijemo veliku Bugarsku, a onda cemo lako obracunati sa Ferdinandom — ipak su dalekovidniji politicari bili oprezniji, pa vec za rana pripravljali u narodu nepovjerenje prema kruni.

Kada je knez Ferdinand cesce referisao svojim gosama o uzdrmanom dinastickom autoritetu, dunuo je iz Germanije preko Beca sasvim drugi vjetar.

Bugarska je od jada imala biti onaj demon na Balkanu, koji je neprestano gvozdenim vilama carkao po zapaljenoj vatri, kako bi okupatorski zainteresovane sile mogle kazati Evropi, da treba napraviti kraj anarhiji na Balkanu.

Rekosmo, dakle, da se je sve vise prozrijevalo u tendenciju knezeve misionarske politike, koja je izazivala sve jacu reakciju. Knezu je sve vise izmicao teren ispod nogu, jer se je krug drzavnika, na koje bi se mogao osloniti, sve vise stezao prema centrumu. Taj ne antidinasticki — jer Ferdinand nije nikako predstavnik bugarske dinastije —, nego antigermansko eksponentski proces ulazio je u kolotecinu evolucije prema nacionalnim teznjama bugarskog naroda.

Nu orjentalni temperamenat nije se mogao sprijateljiti sa evolucijom, te se je u nervoznosti trazilo naglog preloma — i doslo je do zavjere.

Zavjera protiv knezu obuhvatila je sve slojeve, a u nju upleteni su najugledniji drzavnici. Cak se doznaje, da su bugarski diplomatski agenti na strani intelektualni zacetnici, koji su organizivali omladinu universiteta. Medju njima uzima vidnu ulogu i Dimitrije Pozov, koji je — kao bugarski poslanik u Beogradu — imao indirektnog ucesca i u crnogorsku zavjeru.

Preduzete su sve mjere, da se stvar zabasuri, nu ipak Fernand dobije telegrafski savjet, da jos ne prelazi bugarsku granicu.

Ako Bugari za sada ne budu ometeni dogadjajima u Turskoj, bojati se je, da se u Bugarskoj ne ponove srbijanski dogadjaji.

«VELEBIT».

BRZOJAVKE

Beograd 6. Za sutra je sazvata Skupstina na zasjedanje, da raspravlja o vaznim, sada nastalim dogogjajimo.

Marno i zurno se podizu skladista za prah i olovo i druge ratne potrebe.

Obrazovao se je odbor, koji ce organizirati jednu velicanstvenu manifestaciju engleskom ministru, u ponediljak na 9 ov. mjeseca, prilikom rogjendana kralja Edwarda.

Petrograd 6. U parlamentarnim se krugovima pogovara o pregovorima saveza Srbije, Crnegore i Turske rad obrane zajednickih interesa.

Bec 6. Stigao je amo grcki kralj Gjuro. Na banquetu izmed Franja Josipa i kralja Gjura, izmijenile su se veoma srdacne zdravice.

KRONIKA

Imendan.

Nas poznati i opceljubljeni zemljak i vatreni hrvatski rodoljub gosp. Dragutin Bonacic, slavio je u srijedu svoj imendan.

Po obicaju, jos od utemeljenja drustva, posli su ga i ovaj put tamburasi pozdraviti u oci imendana, da mu dokazu jos jednom koliko ga cijene i caste.

Gosp. Bonacic sa svojom dicnom suprugom i ukucanima primio ih je i ovog puta srdacno, bratski kako to on samo zna i umije.

Mnostvo svojta, prijatelja i znanca doslo je iste veceri da ga pozdravi, da mu cestita.

Oni te nijesu mogli prisustvovati, poslali su svoje pismene cestitke, popracene raskosnim darovima.

Do nekog doba veselo se drustvo zadrzalo za bogato naredjenom sofrom, a kasnije se

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

zabava preokrenula u ples, koji je potrajao sve do u zoru.

Po posljednjem akordu milozvučne tamburice, veselo se društvo razišlo, pošto se još jednom radovalo svecaru, nosec u srcima zapecacenu najbolju uspomenu.

Hrvatski vatrogasci.

Danas na sat i pô pozvati su sktivni clanovi Hrvatskog vatrogasnog drustva broj 4 na prakticno vjezbanje.

Preporuca se prisutnost u sto vecem broju.

Taft — predjednik S. A. S. D.

Ove sedmice je biran Mr. Taft presjednikom Sjevero-Americkih sjedinjenih država.

Ruskoj ovaj izbor nije ugodan, posto se je Mr. Taft za vrijeme ruskog-japanskog rata pokazao otvorenim neprijateljem Rusâ.

Rogjendan.

Sutra slavi ovdjesnja engleska kolonija rogjendan svog kralja Edvarda. Tom ce prigodom u gegjeskoj skoli biti priregjeno jedno glazbenog-zabavno vecer.

Konsuli ce se pridruziti veselju vijanjem zastava.

„Cruz Roja Chilena".

Drustvo «Crvenog Krsta» u Punta Arenas smjestilo su u svoju prekrasnu i prostranu zgradu u ulici Llanquihue izmed C. Valdivije i Pedro Montt.

Postalia.

Glavno upraviteljstvo poste sklopilo je nagodbu, po kojoj ce se moci opremati novac postarskim doznacicama do $ 1000 ove zemlje: Austro Ugarsku monarkiju, Njemacku, Argentinu, Belgiju, Boliviju, Brazil, Sjevernu Ameriku, Francusku, Englesku Italiju, Japan, Norvesku, Nizozemsku, Salvador, Svedsku, Svajcarsku i Uruguay.

Dar.

Gosp. Dragutin Bonacic darovao Hrv. tamburaskom drustvu svotu od $ 100. Dar je popratio slijedecim pismom: «Duznost mi je zahvaliti Slavnoj upravi Hrvatskog tamburaskog drustva», a najvecma tamburaskom zboru na iskazanoj mi pocasti prigodom imendana.

Utjesljivo je napredovanje zbora od njegova postanka do danas, a tim vise kad se bilo bojati, da ce izceznuti u ovo zadnje doba prolazec kriticne casove; nu mi ga opet vidimo ucvrscena.

Budimo iskreni! Njegov opstanak se ima najvise zahvaliti tamburaskom zboru i njegovom vodji, koji su pozrtvovno radili za daljnji opstanak njegov, sto nam svim moze biti za cast i primjer.

Nemojmo smalaksavati; svak u svom djelokrugu uzdrzimo ga za nasu diku. Drzimo uviek na umu, da slogu megju nama je prvi uvjet za konacni uspjeh i pobjedu.

Jedan za svih, svi za jednoga!»

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 24.—
1 kruna a. vr. » $ 1.—

RAZNO

Nov ratni brod.

U Trstu je porinuta u more nova oklopnjaca austro-ugarske ratne mornarice «Erzherz. Franz Ferdinand», koja je sagradjena u brodogradilistu «Stabilimento tecnico triestino». Taj je cin obavljen svecanim nacinom. Pred trscanskom lukom bila je usidrena zimska eskadra ratne mornarice, koja je, iztaknuvsi sve signalne zastave, odplovila u zaljev Muggia, gdje se nalazi gore spomenuto brodogradiliste, te se usidrila u polukrugu. Mnogobrojne ladje i parobrodi, iz kojeni zastavama, postavili su se kod gradilista. Svecanom blagoslovu nove oklopnjace, sto ga je obavio dusobriznik ratne mornarice Urednicek, prisustvovale su nadvojvode Ferdinand Karlo kao zastupnik nadvojvode-prijestolonasljednika Franje Ferdinand, Karlo Stjepan i Karlo Franjo Josip sa svojim pratnjama, te prejasne gospodje nadvojvodkinje Marija Anunziata kao kuma nove oklopnjace i Marija Josefa.

Pobjegle vlak.

U nedjelju 27 rujna utrkivao se sa sinjskim vlakom iz Splita do Klisa poznati trkac Ante Ruzic. Trkao je do Solina cestom, a od Solina stranputicom preko Rupetine. Stigao je na Klis 15 minuta prije vlaka. Zeljeznicka stacija izdala mu je potvrdu, a tako isto i nacelnik Klisa.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

II.

Osvajanje.

15. Indijanci Ognjene zemlje.

Na skrajnjem jugu chilenske zemlje, u Magallanskom tijesnu i na «Ognjenoj zemlji», zivljelo je nekoliko plemena urogjenika puno divljijih od onih iz sredista.

Zivuci u podneblju vrlo studenu i na neplodnoj zemlji, indijanci onog kraja nijesu poznavali druge hrane osim one, sto bi im pruzale morske obale. Za osjeke, ljeti i zimi, danju i nocu, trazili bi skoljke po liticima, koje su ostajale suhe. Ako bi im posla ruka uloviti koga guanaka ili ubiti tuljana, ili ako bi se namjerili na nasukana kita, pa i na pola smrdeca, slatko i obilno bi se najeli.

Uopce su isli posvema goli; samo su se sretniji lovci ogrtali krznom od guanaka ili tuljana, koju bi svezali oko vrata pustiv je da visi niz ledja. Stanovi su im bili satori napravljeni od granja i krzna, koji su se mogli prenasati s jednog mjesta na drugo, to prama potrebi gospodara.

«Kad se promotri njihove obicaje i harakter, pisao je neki pisac tri vijeka natrag, zakljucuje se, da se ovi ljudi vise priblizuju zivotinji nego covjeku». Ucani Darwin, koji je obasao otrag sedamdeset godina onaj predjel, govori: «Kad vidimo ovu celjad, istom mozemo vjerovati, da su ljudski stvorovi. Covjek u ovom skrajnjem predjelu Amerike najnizeg je soja od svih ljudi na zemlji». Drugi naturalista, Agazziz, koji je god. 1872 bio na znanstvenom putovanju izmed New-Yorka i Kalifornije, imao je prilike vidjeti indijance Ognjene zemlje, sred zime, na prolasku kroz magallansko tijesno. Po njegovu mnijenju «nema stvari neotesanije i odvratnije od prilike ovih divljaka. Danas, kao i proslih vjekova, skitaju se, gotovo goli, po snijegu, magli i kisi. Samo od zemlje traze nesto suha granja za ogrjev, a od mora dosta skoljaka, da ne pomru od glada».

Danas su zemlje magallanskog tijesna napucene civiliziranim ljudima, koji na istim goje blago. Indijanci, koji nemaju volje ni sposobnosti za rad, izcezavaju s dana na dan. Ono, sto ih je, jednako je, kako opisuje Darwin i Agazziz. Zaludne su misije raznih vjeroispovijesti, jer se ne dadu priuciti ziviti kao krscani. Oni se ne mogu otresti varvarstva, na koje ih je osudila in feriornost rase. *Slijedi.*

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe.
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO"
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille. Henkes i C.ia

ENGLESKA RUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

— ULICA LLANQUIHUE esq. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica
Kupuje loj.

kroz malo dana bit ce predani sluzbi cetiri nova parobroda, naime «Cetina», «Makarska», «Adria» i «Vodice», kojima pocimlje obnovljenje brodovlja, odredjena za lateralnu sluzbu u Dalmaciji.

Upravni odbor Hrvatske stranke.

U subotu dne 26 pr. mj. imao je sjednicu u Splitu. Bilo je prisutno 15 clanova, a predsjedao je Dr Vicko Mihaljevic. On je izviestio o polozaju i prispjelim odrekama. Za tim se je preslo na izbor podpredsjednika. Izabrad je V. Milic, nu on je odklonio zazeliv, da na to mjesto bude izabran koji rodoljub izvan Splita. Tajnikom je izabran Dr. Gajo Bulat, odvjetnik u Splitu. Govorilo se za tim o polozaju u pojedinim kotarima Ovih dana obdrzavat ce se sastanak nacelnika iz izbornog kotara vanjskih obcina Splita, a iza toga opet ce upravni odbor imati sjednicu.

Sporazum izmedju tezaka i gospodara.

Javljaju nam iz Splita, da je za ovu godinu doslo do sporazuma izmedju gospodara i tezaka u Splitu. Gospodari, najvise moralna bica, pristali su, da se tezacima izplati gonjacina prama ugovorenomu i suvise 2 K nagrade za svaki hektolitar masta sto tezak donese. Ovaj sporazum vriedi samo za tekucu jamatvu. Preostalo je jos nekoliko privatnih posjednika, koji se opiru, ali svakako najopasnija tacka je za ovu godinu riesena.

Trgovacka skola u Dubrovniku.

Dubrovacka trgovacka komora odredila je u jednoj od proslih sjednica, da preduzme inicijativu za otvor trgovacke skole u Dubrovniku. Sada se presjednik i tajnik trgovacke komore nalaze u Becu, da proucavaju djelatnost becke komore. Uz to su oba bili na ministarstvu za bogostovlje i nastavu, da se izvieste, kako je tamo primljena ideja o otvaranju trgovacke skole u Dubrovniku.

Odlikovanje.

Gosp. Lj. Lovric, vrli kapetan «Pannonie», parabroda ugar.-hrvatskog drustva, koji prevozi putnike iz Rieke do Kotora i natrag, bi odlikovan od francuske vlade palmom oficira francuzke akademije.

Austro-hrvatsko parobrodar. drustvo.

Iz Punta na otoku Krku javljaju, da je tamo stigao prvi parobrod aust.-hrvatskog druztva «Frankopan» i da je jur zapoceo redovitu plovitbu.

Za novu bolnicu u Splitu.

Odabrano je zemljiste na Firulam, te je sa svim vlastnicima odnosnih zemalja uglavljena pogodba. Nabaviti ce se 45.000 metara cetvornih, a potrosit ce se za iste 160 do 180 hiljada kruna.

Ruska skola u Trstu.

Primamo iz Trsta: Ovdje vec nekoliko godina vrlo uspjesno radi «Ruski kruzok», u kojem se poducavaju slavenski jezici: ruski, hrvatski, ceski i slovenski. Svi su tecajevi — osobito hrvatski i ruski — uviek vrlo dobro posjeceni. Zaliti je samo, sto i ovdjesnji mladi Hrvati ne cute nikakove potrebe, da bi naucili koji slav. jezik osim hrvatskoga. Ove je godine Ruski kruzok dobavio vrlo spretnoga ucitelja, rodjenog Rusa.

Razpust obcine Sinjske.

Doznajemo, da ce ovih dana sliedit razpust obcine Sinjske. Poslie smrti nacelnika dva je puta bilo sazivana obcinsko viece, a nije moglo zakljucivati, jer se nije odazvao zakoniti broj.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod
Nasljednika CH. WILLIAMS
Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA
ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —
— Slike razlicite velicine i niske cijene. —
— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

Braca ALVAREZ

Chilensko skladiste trgovacke robe uopce.

UVOZ I IZVOZ

Primili smo glasovitih francuskih vinija od Richard & Mullera u buretima od 225, 200 i 120 litara.

CHILENSKOG MASLA

Bogati izbor jestvina i likera.
Ne bojimo se utakmice.

56 — Calle Roca — 56

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.
— Za obitelji posebna sluzba na kucu.
— Preprodaocima znatan popust.
— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.
— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

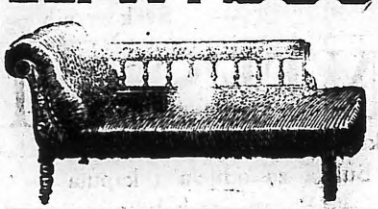

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.
Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

BALLESTER i C.ia

— UVOZ I IZVOZ —

trgovackih predmeta uopce

— Whiski CROMARTIE i te SANTA ROSA —
— Tjestenina talijanskih i Argentinskih —
— Cigareta «La Corona» i «Sport» —
— Maslina posoljenih i zelenih —
— Vinija francuskih, talijanskih i spanjolskih —
— Valdivia uz Hotel Royal —

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dr. Lopez

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —
Konsultira od 12—4 po podne.

Dr. Pais

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.
Konsultira 1—4 p. podne.
Ulica Errazuriz
povrh njemacke ljekarnice.

Dr. Vogel K.

lijecnik

Sanatorij «Magallanes»
Konsultira od 1—4 po podne.
— Chiloe ugao Arauco —

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

B. UJEVIC

Aconcagua ugao Boliviana

Prodaje jestvina i pica.
Posluga za nase obitelji na kucu.
Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.
Specijalna posluga za nase zemljake.
— Cijene veoma niske. —

Armeria Helvetia

F. SCHLAPBACH

Skladiste svakovrsnog oruzja.
Potrepstina za lov i sport.
Posebna radionica za popravak oruzja, bicikla i sivacih strojeva.

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.
Nozica, britava. Prefinog sapuna.
Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

KRIZA

«LA MAGALLANES» je odlucila staviti u promet, obzirom na krizu u zemlji, izvrsne cigarete «LA AMISTAD». Cijena za potrosnika 10 centava.

A. Uglessich

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, koterai trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izradjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac
Jorje Montt
izmed Ecuatoriana i Colon.

Perica Simic

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

Antun Rozic

brodograditelj

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

Cantina Libertad

— Av. Libertad ugao Arauco —

Bogato snabdjevena pivnica, svakovrsnim likérima.

Prodaja na vele i na malo.

JOSIP MARINKOVIC

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI
Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa.

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izradjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon esq. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 19 | Punta Arenas, na 15 Studenoga 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violie

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KRIGIN

Llanquique ug. Pedro Montt.

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Franz Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Monti —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajni pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnastieni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errazuriz —

Skladiste pisaceg kriacega materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Stratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionički odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

—o— **Ljekovita voda „HERCULES"** —o—o—o—
—o—o—o— Bosansko-hercegovackog duhana —o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Bosansko-hercegovackih cigareta —o—o—o—
—o—o—o—o—o—o—o— Austrijskih cigareta —o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o—o—o—o— Ugarskih «Toskanaca» —o—o—

prodaje jedini uvoditelj

MITAR KALAJDZIC

— ulica Llanquihue —

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izrajguje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje i jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakla po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinju.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Veliki neredi u Zadru. Sukobi sa vojnistvom.

Pise «Narodni List» od 1 Listopada:

Odnosaji u Zadru bivaju sve to zalostniji. Sad su u dnevnom redu sukobi sa vojnistvom. U ponedjeljak u vecer, u blizini crkve Sv. Mihovila, jedan vojnik navalio je bajunetom na nekog Obera i ranio ga u vrat. Ober je pobjegao, ali njegov drug, neki Pontelli, izpalio je za vojnikom hitac iz revolvera. Tane je proletilo mimo ucitelja Skalka, koji je tu mirno prolazio i za malo ne platio svojim zivotom. U utorak u vecer opet je bilo sukoba u ulici Sv. Marije. Na vojnike bacali su se kamenjem, a oni su izvadili bajunete. Jucer poslie podne blizu vojnickog vjezbalista ranili su kamenom u glavu jednog podoficira.

Sinoc su ovi sukobi bili zauzeli najozbiljnije dimenzije. Sav je grad bio u uzbudjenosti. Po onomu, sto smo mogli doznati, stvar bi bila ovako tekla. Jucer su arbanaski «Bersaglieri» priredili izlet do Belafuze, a pridruzilo im se i mnogo svieta iz Zadra sa glasbom «Libera». Kad su se sinoc Zadrani vracali, blizu kopnenih vrata sretose cetiri vojnika i doslo je do konflikta. Zadrani su zvizdali i vikali: «Abasso le bajonette»! Dotrcali su oruznici i stali su potiskivati masu prama gradu. Medjuto banu i vojnicka domobranska patrola. Domobranci natakose bajunete na puske i stadose potiskivati svjetinu, koja se razdielila u dvoje. Jedan je dio otisao ulicom sv. Mihovila prama crkvi Trecoredaca, a druga ulicom «Armamento» prama plokati Sv. Simuna. Iz mase poletilo je nekoliko hitaca iz revolvera, a vojska je odapela vise hitaca iz pusaka, nu rek bi da su odapinjali i jedni i drugi u zrak, jer smrtno ranjen nije nitko. Jedino je tane zahvatilo bremenara Perovica, nu udarilo je u cetkicu, koju je imao u malom dzepu prsluka, pa je skliznulo niz trbuh i opalilo ga. Teze je ranjen ostao neki Giuseppe Gaglioppi, kojemu su bajunetom presjekli dvie zile na ruci. Ostali su lagano ozledjeni takodjer Ceolin i Baroni. Ranjen ja i jedan oruznik. Taneta su zvizdala nad glavama. Bas je cudo, da je sve proslo bez mrtvih. Jedno tane probilo je staklo na crkvi Sv. Mihovila i uletilo je u balatur, gdje je siromasni laik skoro umro od straha.

Masa se slila u Siroku ulicu. Bilo je strke, vike, zvizdanja. Medju gospodjama zavladala je panika. Obcinsko redarstvo stalo je razgoniti svjetinu, a kasnije je nadosla vojnicka patrola, koja je procistila ulicu. Za vojnicima su zvizdali. Dvojica su sinoc bila uapsena.

Jutros se po Zadru ne govori o drugomu nego o sinocnjim dogodjajima. Uzrunjanost je velika. Vojnika, koji ide u kupovinu ili na postu, prati drugi vojnik s puskom na ramenu. Polozaj je jako ozbiljan. Sinoc se predvidjalo, da ce biti nereda, pa su bila konsignirana dva bataljuna vojnika, a komando je imao pukovnik Velebit.

Obcina je brzojavila ministru rata, prosvjedujuci proti postupanju vojnistva. Jutros je namjestnik bio kod brigadira Cvitkovica. Doznajemo, da su poduzete mjere toli sa strane pol. oblasti koli sa strane vojnog zapovjednistva, da se neredi ne opetuju.

Jematva — Otmica.

Pisu iz Vinjerca, 20 rujna:

Amo jematva preobilna. Vinogradi su urodili kao igda prije. Vinjercani ne znadu kud ce s mastom. Novigragjani takodjer. Nema kupaca. Novigradjani i Posedarci uhitili su nesto i tunja. U Slivnici bili prilicno zute hrane. Nego u Slivnici dogodilo se nesto ruzna. U nedjelju na 13 pr. mj. pasla ovce djevojcica od 15 godina Bozica Mijolovic Josina sa jednom drugom djevojcicom. O zapadu sunca evo iz Vinjerca Martina Zege i Jere Knezevica. Kako Martin opazi Bozicu, rece drugu: hajdemo uhvatiti ju i odvesti. I potekose oba. Jadna mala trcala je jedno dva puskomota, te napokon spotace se i pade. Tad ju uhvatise. No ona se otimala, te Martin potece kuci, dok Jere ostade, cuvajuci kukavu. Tad dotrca Martin sa bratom Ivanom Zegom, Jurom Zegom i nekojim zenama iz njihove obitelji. Jadno diete cielu noc se otimalo i ostade kao za cudo neoskvrnuto. Tuzni otac sa sinom i nevjestom cielu su noc basali po Slivnici u potrag drage curice. Napokon u jutro oko 7 sati sjeti se, da ce ju biti Martin Zega odnio, te ode u kucu i ote svoje diete, te ga odvede kuci. Curica sad lezi ustravljena i tko zna sto ce od nje biti.

Izborni odbor u Kotoru.

Na poziv mjestnog odbora Hrvatske stranke, drzao se je ovdje u «Hrvatskom Domu» izborni sastanak gradskih biraca, da se izabere izborni odbor za nastajuce saborske izbore. Na ovaj sastanak pristupilo je dosta uglednih biraca svakoga stalisa. Sastanak je otvorio kotorski nacelnik i dosadasnji zastupnik g. Mato Radimiri govorom, kojim je izviestio birace o svom zastupnickom radu kroz ovo sest godina, a tako i radu zastupnika gosp. D.ra Adama Verone. Tad je kanonik Don Antun Milosevic predlozio rezoluciju, kojom sakupljeni biraci na sastanku odobravaju dosadasnji pohvalni i rodoljubni rad bivsih zastupnika D.ra Adama Verone i g. Mata Radimiria, te im izrazuju svoje podpuno priznanje. Ova resolucija bila je jednoglasno prihvacena. Za tim se je preslo na izbor izbornog odbora. Po predlogu kanonika Milosevica bili su jednoglasno izabrani u izborni odbor gg. Mato Radimiri, Dr. Adam Verona, Lazar Millin, prof. Cicin, prof. Pertucic, Antun Ostojic, Ivan Bebic, Krsto Franovic i Josip Srhojevic. — Na to je g. Mato Radimiri zahvalio gospodi, sto su pristupila na sastanak.

Otvor umjetaleke izlozbe u Splitu.

Javljaju iz Splita, 30 rujna:

Danas je bilo svecano otvorenje Prve dalmatinske umjetnicke izlozbe u Hrvatskom Domu. U odsutnosti predsjednika D.ra V. Ivcevica, koji je bio zapriecen da dodje, otvorio je izlozbu jutros u 11 sati nacelnik Dr. Mihaljevic. On je kratkim pozdravnim govorom oslovio prisutnog dalm. metropolitu P. N. Dvornika predstavnike N. P. namjestnika Nardellia, vladike Milasa,

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagradjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica zahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpnno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Paljetkovanja po statistici.

Pred nama se nalaze dvije ogromne knjige, svaka od 500 stranica velikog formata, biva: «Censo jeneral del territorio de Magallanes, levantado el dia 8 de Setiembre de 1906», koje je napisao gradski licnik Doktor Lautaro Navarro Avaria.

Ni prostor, ni vrijeme ne dopusta nam na dugo baviti se ovim djelom, pa cemo ga zato na brzu ruku malo opaljetkovati i paljetke predstaviti nasim stiocima.

Kako knjige vele, bilo nas je ovdje god. 1906 na 8. rujna: 13.309 dusa i to 8.526 chilenaca i 4.783 stranca. Od ljudi je 4.806 chilenaca i 3.720 stranaca, a od zena 3.720 chilenica i 1.319 inostranka. Predstavljeno u postotcima proizlaze 64,04 % chilenaca (ovdje je ubrojeno mnogo naseg poroda) i 35,94 % stranaca. Austro-ugaraca (tako nas zovu u knjizi — kasnije cemo vidjeti zasto — kao da smo ljudi su dva obraza ili «duple face», kako bi rekli dubrovcani) ima nas 1.469 i to: 1.088 ljudi i i 381 zena. Dakle nas je 30,70 % od svih stranaca, a 11,04 % od sveukupnog pucanstva.

Nasih je neozenjenih momaka 648, a neudatih cura 122; ozenjenih ljudi je 420, a udatih zena 247; udovaca je 20, a udovica 1.

Po zanatu nas je: 70 drvodjelaca, 1 kalafat, 1 pivar, 1 fabrikant cigareta, 1 bakradzija, 5 brodograditelja, 2 pekara opeka 1 strojar krzna, 3 lozaca (fogiste), 13 kovaca, 1 limar, 9 fabrikanta gaseoznih voda, 2 strojara, 14 mehanicara, 149 rudara, 5 pekara, 6 brijaca, 2 klesara, 2 bojadisara, 1 urar, 2 tipografa, 4 bacvara, 15 postolara, 7 svelja, 1 zalagaonica, 23 prodavca jestiva, 23 mesara, 4 importera Log razreda, 52 trgovca, 1 mesetar, 1 graditelj, 2 kontratista, 55 trgovackih pomocnika, 49 hoteliera, 9 ribara, 4 knjigovodje, 13 kocijasa, 71 mornar, 1 peljar, 32 kuhara, 9 posluznika, 9 pralja, 12 djetica hotela, 113 domaci rad, 2 zivu sa dohodcima, 2 arhitekta, 2 ingeniera, 1 ucitelj glazbe, 248 nadnicara i 219 bez ikakova zanata.

Med nasim ljudima je pismenih 73,06 %, koji samo citaju 1,03 %, ne pismenih 25,90 %.

Po pismu smo izmed stranaca zadnji, a bili bi izmed sveukupnog pucanstva, da nas chilenci ne dobivaju za 2 %.

U nepokretninama nasi posjeduju 17,80 % sveukupnog dobra; nijedna druga naseobina ne dopire ni do 5 %.

Zanimivo je znati od kojih je narodnosti slozeno pucanstvo ovoga territorija. Osim Chilenaca i nas ima 728 Engleza, 711 Spanjolaca, 368 Talijanaca, 328 Nijemaca, 307 Argentinaca, 259 Francuza, 259 Urugvajaca, 94 Svajcara, 61 Norvezanin, 57 Sjevero-americana, 44 Portugalca, 40 Danaca, 32 Sveda, 30 Nizozemaca, 28 Peruanaca, 26 Belgijanaca, 21 Rusa, 22 Grka, 7 Brazilijanaca, 6 Crnogoraca, 5 Bolivijana, 4 Kolumbijanca, 4 Paraguajca, 3 Mehikanca, 2 Ecuatorijanca, 2 Turcina. 1 Guatemalac i 1 Rumunjac. Dakle nista manje nego 26 narodnosti kad se predpostavi svaku drzavu jednim narodom. Sto bi tek bilo, kad bi se podanici Austro-Ugarske i Engleske svrtali po narodnostima!

Po vjeri se pucanstvo dijeli: 11.054 rimokatolika, 53 pravoslavna, 1.692 protestanta, 24 zidova, 3 muhamedanca i 483 bezvjeraca.

Pored tolike zbrke vjera i narodnosti sadruzeni smo u trideset i tri drustva. Vecini je ovih svrha uzajamno pripomoganje, neka su cisto humanitarna, neka prosvjetna, a neka pak zabavna. Cetiri su drustva nasa, biva: «Austrijsko uzajmno pripomocno drustvo», «Hrvatsko Dobrotvorno drustvo», «Hrvatsko Vatrogasno drustvo» i «Hrvatsko tamburasko drustvo». K tomu je napomenuti, da u Porveniru u dva drustva obsolutna vecina clanova sinovi su nasega naroda.

Do danas je u Magallanesu izlazilo 30 novina, od kojih je 8 u zivotu i to 3 dnevnika, 3 tjednika 1 dvosemicni list i 1 mjesecnik. Ova dva posljednja su engleska, jedan tjednik je hrvatski, a ostali su chilenski. Tri su za vjersku propagandu, dok su ostali za vijesti i trgovinu.

* * *

Dok za danas prestajemo paljetkovanjem, kazat' cemo nesto o samoj knjizi.

Knjiga je veoma ukusno i majstorski stampana. Prva i druga knjiga je slozena gotovo iz samih komparativna skrizaljka, po kojima i malo pismen stoc moze da razumije sve, sto trazi. Stivo je vrlo zabavno i poucno. Djelu su pridodane i mnoge slike, koje prikazuju razne drzavne i privatne grajevine, kao i mnoge trgovacke kuce. Chilensko novinstvo ukupno se vrlo pohvalno izrazilo o djelu uopce. Govorec o tiskarskoj radnji, nekoje su novine kazale, da nijesu mogli ni pomisliti, da je tiskarstvo u Magallanesu tako napredno, cemu se veoma raduju. Ne valja zaboraviti, da su cijelu radnju obavila dva nasa tipografa gosp. Pasko Bernabic, splicanin i gosp. Mate Jericevic, korculanin, pa da njih ta hvala i ide, cemu se mi bas od srca radujemo.

Pisac statistike, gosp. Dr. Navarro, koji je sav svoj zivot posvetio svojoj rogjenoj grudi, doista je hvale vrijedan rad ovog djela. Nama je odista u njoj ucinio krivo, sto nam je, nehote, falsificirao narodnost okrstio nas austro-ugarcima, ali smo dosta i mi tomu krivi. Kad mi sami ne znamo, kako se zovemo, nije zamjeriti ni Chilencu, sto zna to koliko i mi.

Preporucamo knjigu nasim ljudima. Prodaje se u tiskari «Magallanes».

BRZOJAVKE

Bec 14. Car Nikola je odgovorio na rucno pismo cesara Franja Josipa i drzi se vrlo prijateljski.

Carigrad 14. Pokretanje vojne sile u Srbiji i Crnoj Gori pobudilo je med Arbanasima veliku uzrujanost. Pojavljaju se u Sangjaku i Novom pazaru pitajuc oruzja.

Petrograd 14. «Novoje Vremja» javlja, da ce se staviti u prevremeno stanje mira do svrhe ovog mjeseca 117 visih pomorskih oficira.

London 14. Ministar Mr. Asquith je izjavio, da ce Engleska uvijek uzdrzavati za deset po sto vise ratnog brodovlja nego ga imaju dvije druge najjace drzave.

Pekin 14. Potvrgjuje se vijest da je Kineski car veoma opasno bolestan.

KRONIKA

Hrvati u Punta Arenas.

«Materinska Rijec», uvazeno glasilo jugoslavenskih iseljenika u Argentini, rasprostranjeno dulje Juzne Amerike i vrlo dobro vigjeno u domovini, ovako laskavo pise o nasoj naseobini pod gornjim naslovom:

«U Punta Arenas (Chile) je uprav prava hrvatska naseobina, koja bi morala sluziti svima ostalim nasim kolonijama na diku. Jedan dokaz njihove sviesti i pravog hrvatstva donosi nam ugledno i dicno njihovo glasilo «Domovina» pripoviedajuc, kako su onamosnji Hrvati osvietlali sebi lice pred tudjim svietom sa predstavljanjem jednog hrvatskog komada u municipalnom kazalistu. Skupila se je tu najme liepa kita mladih Hrvata i Hrvatica, te svim silama poradili i najposlie na 20 rujna prestavili u teatru od Punta Arenas libretto od vrlog naseg pjesnika Begovica «Ivo Senjanina».

To je za sigurno prvi put, sto se je nasa slatka hrvatska riec cula na kojem teatru Juzne Amerike. Mogu biti ponosni s toga Hrvati u P. Arenas, da su oni prvi bili, koji su tu sretnu namisao u djelo proveli. Mi im s toga od srca cestitamo i — zavidimo.

Sv. Cecilija.

U nedjelju je sv. Cecilija, pokroviteljica glazbe. Mjesni orkestar Hrvatskog tamburaskog drustva «Tomislava» kani taj dan veselo provesti. Za to se odredilo prirediti drustveni ples u subotu u vecer. Jos danas ce zato imenovani odbor pohoditi druzinare i prijatelje drustva, da se sporazumi koliko ce ih veselju ucestvovati.

Nade je, da ce se odazvati lijepi broj ucesnika, kao sto to obicno biva, kad se tamburasko drustvo dade na veselje.

„Bremen"

Utorkom pred vecer usidrio se u ovoj luci njemacki ratni brod, krstas «Bremen».

Ovdje ce se promijeniti jedan dio njegove vojske, pa ce pocekati u nasim vodama nekoliko dana, dok ista istigne.

Kroz to ce vrijeme ovgjesnja njemacka neosebina priredit svoj braci nekoliko zabava.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi	$ 23.60
1 kruna a. vr. »	$ 0 95

RAZNO

Nuncio Nasi.

Bivsi talijanski ministar nastave, koji je, kao sto je poznato, osudjen na cetiri mjeseca tamnice radi raznih malverzacija, pise sada u svom rodnom mjestu Trappaniu na Siciliji svoje memoire. U toj knjizi ce Nasi opisati sve svoje politicke dozivljaje, te ce nastojati, da obrani sebe od obtuzbe i dokaze svoju podpunu neduznost. Nasi tvrdi, da ce ta knjiga pobuditi senzaciju.

Milijunas Carnegie.

Poznat sa svojih filantropskih zaklada u Americi i Englezkoj, osnovao je novu zakladu od pet milijuna kruna za Englezku, a isto toliko za Ameriku. Kamatama tih zaklada imadu se nagraditi osobe, koje su pocinile u dnevnom zivotu kakovo junacko djelo, n. pr. spasile kome zivot i tako dalje.

Kako je narednostima Ugarske.

U Kolosvaru je sud osudio urednika rumunjskog lista «Foia Poporului», novinara Silvestra Moldova na 4 mjeseca zatvora i na globu od 400 krune. Moldov je osudjen zbog agitacije proti madzarskoj drzavi. Da kako da je ta agitacija sastojala u prostom nabrajanju nepravda kojima je izlozen rumunjski narod sa strane madzarskih vlasti. To se u Ugarskoj ne smije, jer je cin bunjenja. Tamo treba sve nepravde mirno snositi, ako ne ces biti globljen i zatvaran.

I ne samo sto se ne smije kritizovati postupanje madzarskih oblasti, sto se ne smiju braniti prava svog naroda, nego se cak ne smije ni povjesna istina napisati o Madzarima. Ovih je dana

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

minister nastave naredio, da se zapljeni jedna poviest, koja je bila odredjena za uporabu u konfesionalnim rumunjskim školama, jer je u njoj stajalo, da su Madzari mongolskog porijetla i da su jahali crne. To je povjesna istina, ali nista za to, i istina je u Ugarskoj zabranjena, ako samo otkriva koju nelijepu stranu Madzara.

Izborna reforma u Ugarskoj.

Uz vas oprez, kojim ugarski ministar Andrassy cuva izbornu reformu, neke potankosti izbijaju u javnost. Tako «Budapest Naplo» saznaje, da je ovako u osnovi proveden pluralni sistem: jedan ce glas imati svaka neporocna osoba, koja je navrsila 24 godine, a zna pisati i citati. Dva ce glasa imati onaj, koji placa najmanje 10 K poreza, a svrsio je cetiri razreda osnovne skole. Tri ce glasa imati osoba, koje je svrsila srednje skole i placa barem 100 K izravnog poreza. Uz ove odredbe izborni kotari su tako sastavljeni, kako bi Madzari u istinu ocuvuli svoju prevlast u saboru.

Proti ovoj osnovi izborne reforme, kojom se hoce, da na vlasti odrze magnati i svi propali plemenitasi, borit ce se narodnosti, socialiste i grupa zastupnika Holló. Borbi ce se pridruziti i hrvatski delegati. Hoce li ugarski Srbi radikalne stranke stupiti u borbu nije poznato.

Vrazija regimenta.

Na ovogodisnjim javnim vjezbama kod Vesprima odlikovalo se je hrvatsko domobranstvo. Listovi javljaju, da je Njegovo Velicanstvo, nas kralj pohvalio nase domobrance, na sto su oni uzklikli «Zivila Hrvatska». I predstojnik sljednik je ponovio hvalu, nadodavsi da je to «vrazija regimenta». Nas ova hvala ne moze zacuditi, niti je ona nesto nova: Hrvat je uvijek bio pohvaljen kao vojnik, uvijek se je istaknuo na bojnom polju, u miru u službi istaknuo svojom vjernosti, ustrajnosti i srcanosti, i za to je bio hvaljen i uznesen.

Ipak nikome ne dodje na pamet zapitati, dali su ti vojnici zadovoljni u svom srcu, da li je ta «vrazja regimenta» mirna i spokojna ili je uz napor tjelesni pri vrsenju svojih vojnickih duznosti tisti i koja dusevna bol. sinova ojadjela naroda, koji je za sve svoje napore, zrtve i junastva za slavu kraljeva doma i ocuvanje monarhije dobijao prezir tudjih naroda, a ropstvo u svojoj zemlji.

Nikome ne dodje na pamet pitati, uz kakve je osjecaje ta vrazija regimenta ostavila svoju rodjenu zemlju i kakvom se mucnom dvojbom povraca: jer ne zna, da li ce sve svoje kuci naci ili ce ih zateci vijest, da se jedan mili nalazi, u zavoru. U Hrvatskoj je danas sve moguce. Domovina «vrazije regimente» pretvorene je u hapsarnicu, tu ne vlada vise zakon, nego volja i hiri jedne opake druzbe. A to se sve dogadja sa znanjem najvisih krugova, dogadja se jer je to «u interesu monarhije». A Hrvatska mora prigibati siju i stvarati «dobre vojnike». To je nasa uloga.

Drobej na pesti.

Sa amerikanskog jahta, koji se nalazio u Gruzu, neki su mornari bili dosli u grad. Vracajuci se kasno u vecer na brod, dvojica izmedju njih nesto su se porjeckali, te se pozvali na dvoboj, koji je odma i slijedio. Zamijenili pesti i jedan na drugoga poleti, dok su dva mornara prisustvovali kao svjedoci. Do cetiri su puta nalijecali pa kad bi pali, svjedoci bi ih rastavili i podigli da borbu nastave. Kad se svjedocima priomilo da je dosta zadovoljstine, dvoboj bi obustavljen, a dotadasnji protivnici odose, rukom pod ruku, krvavijeh lica u Gruz.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Naseobina.

1. Otac Vjekoslav Valdivija.

U Chile je doslo vrlo malo spanjolaca, koji su imali milosrgja prama indijancima i koji su se s njima ponasali prijazno.

Najglasovitiji izmed ovih bio je otac-isusovac Vjekoslav Valdivija.

O. Valdivija zivljase nekoliko godina u ovoj zemlji, gdje je bio svjedokom svih okrutnosti, sto su pocinjali spanjolci s indijancima. Na svoje se oci uvjeri, da su ovi posljednji samo za to neprekidno ratovali, jer se nijesu mogli podvrci tako nepravednim patnjama. Za to je savjetovao spanjolce, da ne budu toliko okrutni i neumorno radio, ne bi li ih sklonio, da promijene svoje ponasanje.

Dobre savjete o. Valdivije nije htio niko da slusa. Spanjolci, koji posvuda dobise indijance, htjedose takogjer dobiti i araukance i sto im se vecma ovi oprahu, suroviji bijahu s njima. Otac, kad mu je dosadilo govoriti uzalud, pogje u Spanjolsku, da kaze kralju, sto prolazi i da ga zamoli, nek stane na put tolikom zlu.

Spanjolski vojnici sa svoje strane posalju jednog od svojih kapetana, neka bi kralja izvijestio protivno od onoga, sto ce o. Valdivija kazati.

Spanjolski kralj pomno poslusa svecenika i vojnika i uvidi, da se prvi ima pravo tuziti na zlodjela, sto su pocinjali sa indijancima, pa naredi Chilenskom guvernoru, neka zaustavi ratovanje proti araukancima. Kralj naredi takogjer o. Valdiviji, da se povrati u Chile i pomogne mirite indijance.

Za ne-recu bijase vec docna pomisljati na takov uspjeh. Indijanci nijesu mogli nikako da vjeruju dobrim namjerama spanjolaca, koji su ih toliko puta prevarili. Dobrota o. Valdivije nije bila dostatna, da zacijeli rane, sto su osvajaci otvorili; tako isto nije dostajala da prevtvori necovjecne vojnike u dobre ljude, jer isti, bez osjecaja pravde i milosrgja, nijesu znali za samilost.

Otac Valdivija upotrebi nekoliko vremena u propovijedanje mira med indijancima, ali njegov rad bude tako neplodan, da ga araukanci neprimise niti kao prijatelja.

Jednom prigodom htjeli su ga ubiti, drzec ga zlim kao i druge Spanjolce. Spasilo ga je od te pogibelji posredovanje nekolicine «kasika», koji su zivili mirno i koji su mu pomagali pri radu. Losije su prosla tri svecenika, koji su, po njegovoj naredbi, obilazili u poslanstvu nutrinom Arauka. Arakanci su ih usmrtili gorkim mukama.

O. Valdivija, kad izgubi nadu u smirenje indijanaca i preobracenje spanjolaca, ostavi za uvijek Chile. Njegovo dobro srce nije mu dopustalo ostati u zemlji, da bude svjedokom okrutnosti ratovanja. Umre u Spanjolskoj, zalec do posljednjeg izdaha nesrecu, sto nije mogao zaprijeciti. Otac se podnio kao dobri krscanin i sav je svoj zivot posvetio dobru. Njegov spomen dostojan je postovanja, jer je bio pravi ucenik Isukrstova nauka.

Slijedi.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte*. po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"

Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

biskupa Nakica, pa zastupnike naroda, književnike, umjetnike, profesore, odlicne gospodje i sve one, koji su doprinieli da ova izložba ovako sjajno izpadne. Tajnik Dr. Bulat drzao je za tim sjajan govor prozet klasicnom ucenosti i patriotizmom, u kom je naglasio uzajamnost sa bracom preko Velebita. Njegov govor pobudio je veliko odusevljenje. Po tom je «Zvonimir» odpjevao hrvatsku himnu, a glasba odsvirala nekoliko rodoljubnih komada.

Sliedilo je pregledanje izlozbe. Izlozeno je preko 150 radnja. Uspjeh je nadmasio svako ocekivanje. Split cieli dan slavio je slavlje. Ova je izlozba za Dalmaciju epoholni kulturni dogodjaj.

Provizorni prestanak „Velebita".

Zadnji broj splitskog «Velebit» javlja: Radi osobitih prilika, koje su jace od nase volje, današnjim brojem obustavljamo za neko vrieme izdavanje lista. Kad ce list poceti opet izlaziti, odlucit cemo sto prije.

Dr. Lazar Car u Dalmaciji.

Citamo u zagrebackim listovima: Prof. Dr. Lazar Car, podpredsjednik sokolskog Saveza u Zagrebu, odputovao u Dubrovnik, da u ime sokolskog Saveza posreduje u onamosnjim sokolskim razmiricam. Na povratku svratit ce se i u Splitska Kastela, da izgladi trvenja medju ondjesnjim sokolskim druztvima.

Vlaho Bukovac.

Hrvatski umjetnik i profesor na akademiji za liepe umjetnosti u Pragu, nalazio se kroz prosle praznike u Englezkoj, gdje je bio pozvan da izvrsi neke slikarske radnje, koje su jako dobro uspjele, a jer je radi otvorenja akademije morao natrag u Prag, nije mogao da izvrsi sve narucbe, i tako ce po svoj prilici morati i do godine otici u Englezku.

Nesreca medju radnicima u Vranjicu.

Pri gatu Vranjica bio je privezan parobrod Dubrovacke plovitbe «Pracatus» te je ukrcavao «tupinu» za Italiju. Drveni most, preko kojeg su radnici prenasali ugljevlje, bio je tako slabo pricvrscen, da, kako se je parobrod malo odmicao, most je na jedanput popustio i strovalio se u more. U tom casu bilo je na mostu nekoliko radnika, koji su takodjer sa bremenom, koji su vukli, pali u more. Nekolicina ih je tezko ranjeno.

Tuljani.

Pisu iz Zatona Velikog, 26 rujna: Ribar Filip Vuga iz Zatona ulovio je nocas u svojoj mrezi (zagradi) tuljana, koji je tezio preko 70 klg, a bio je pokazan obcinstvu u Dubrovniku uz neznatnu ulazninu. U blizini Zatona Velikoga ima spilja zvana Toplica. Ulazak je poput sobice, te u dnu iste ima velika skulja, koja sluzi za leglo tutuljanima. Lanjske godine vidjali smo po dva tri, a ove godine vidi se po 6-7 komada.

Ispiti usposobljenja.

Na 1 studenoga ov. god. zapoceli su pred izpitnim povjerenstvom kod preparandija u Arbanasima izpiti usposobljenja za obce pucke i za gradjanske skole.

Talijanci demokrati.

Dr. Bozic pokrece u Zadru novi talijanski list «Risorgimento», koji ce izlaziti jedanput sedmicno. List ce «stititi interese talijanske demokratske stranke u Dalmaciji».

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. WILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

POZOR

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

POZOR

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci poslusuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Dokter LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Dokter PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, poslusuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Ulica Jorje Montt izmed Colon i Valdivia

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchagua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

KRIZA

«LA MAGALLANES» je odlucila staviti u promet, obzirom na krizu u zemlji, izvrsne cigarete «LA AMISTAD». Cijena za potrosnika 10 centava.

A. Uglessich

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj kolonji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izragjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Statistica

(CENSO)

Magallanskog teritorija.

Ova potrebna i korisna knjiga za svakoga bez razlike stalisa prodaje se u tiskari «*Imprenta Magallanes*».

— Cijena $ 24. —

Biblioteca Nacional Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 20 — Punta Arenas, na 22 Studenoga 1908 — Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjene opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo se to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi naš žig. Može se dobiti na svakoj strani. *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca pristoja reda.
Hrana u svako doba.
Pivnica uvozna.

NIKOLA KRIZIC

Llanquihue ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i sviajetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Prenasa opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarhije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Otvara stece u krunama, a na zahtjev i u lirania.

Postarska naputnica za mjesta, koja nemaju hrvatskog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme vesma niske.

Stedionicki odjel.

Za stovac polozi u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnje dobite.

Svakog solidnog dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjiga nezapljenliva. Govori se *hrvatski*.

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja lekovita, mineralna voda po najglasovitijim lecnicima Austro-Ugarske monarhije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secera, bolesti, migreni, gospodskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac.

Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

— UGARSKIH «TOSKANACA» —

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZE SVE BOLESTI.

U prodaje jedini uvoditelj

MITAR KALAJDZIC

Ulica Llanquihue

Skrinjica Posteraka br. 304

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, miljeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independeneia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu.

N. PORETIC

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakalš po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Donegri

jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Proracun Bosne i Hercegovine.

Kako je predlozen delegacijama za g. 1909, izkazuje ove glavne svote: A Potreba: Vrhovna uprava u zajednickom ministarstvu financija 713.590 K, centralna uprava kod zemaljske vlade 548.624 K, unutrasnja uprava 23,060.427 K. financijalna uprava 27,094.745 K, pravosudje 4,247.214 K, gradj. 15,299.013 K, B. Pokrice: Zajednicki prihodi centralna uprava 47,900 K, unutarnja uprava 5,357.954 K, financijalna uprava 50,814.929 K, pravosudje 191.800 K, gradjevine 14,207.900 K, ukupno pokrice 71,320.483 K. Potreba od 71,299.013 K naprama pokricu izkazuje visak od 21.470 K.

Vojni guverner.

Becka «Reichspost» oprovrgava sve viesti o imenovanju jednog nadvojvode za podkralja, guvernera ili drzavnog namjestnika u Bosni i Hercegovini. Za sada ne ce se u upravi Bosne i Hercegovine nista promjeniti. Vojnicki zapovjednik biti ce po uzoru negdasnjeg dalmatinskog vojnog guvernera velike ovlasti. Nastoji se o tom, da se vlast centralne vlade u Sarajevu pojaca. Kao buduci vojni guverner oznacuje se FZM Varesanin.

Uprava Bosne i Hercegovine.

Javljaju iz Budimpeste, da se administrativni odnosaji u Bosni-Hercegovini do 1 siecnja 1910 nece u nikojemu pravcu promieniti. Ostat ce dasnanje stanje, te se osim novog popisa pucanstva i priprava za izborne listine nista drugo nece uciniti. To se vidi po proracunu za g. 1909, koji nema nikakove promjene. Sve stavke donesene su onako kao i proslih godina.

Viecanja s hrvatskim delegatima.

Bosansko-hercegovacka deputacija, koja se zadrzava u Budimpesti, viecala je sa hrvatskim clanovima ugarsko-hrvatske delegacije. Delegati su tu deputaciju informirali, da se u dogledno vrieme ne misli urediti drzavopravni odnosaj Bosne i Hercegovine prama monarhiji. Zajednicki ministar, da ce za sada poraditi samo oko onih referama, koje se imadu u Bosnoj i Hercegovini sa ustavnoga gledista uvesti. Bosansko-hercegovacka deputaciju izjavila je, da su oni dosli u Budimpestu, da se informiraju o tim ustavnim reformama i da zajednickoj vladi pomognu sa nekim savjestima.

Deputacija Srba i Muslimana.

Iz Bosne i Hercegovine, koja boravi u Budimpesti, vodi zive pregovore sa zastupnikom T. grofom Batthyanyem. Drzi se, da ce grof Batthyany izmieti pred zastupnicku kucu zelje i tegobe bosanskih Srba i Muslima.

„Magyarorszag".

Ima divlji clanak proti Hrvatima, koji svojataju Bosnu i Hercegovinu za Hrvatsku, docim da one zemlje ne smiju biti nicije nego magjarske.

Ustav za Bosnu i Hercegovinu.

«P. Lloyd» prima iz Sarajeva: Nacrt ustava za Bosnu vec je skoro dogotovljen, te ce se publicirati vec 2 prosinca na dan kraljevog vladalackog jubileja. Sabor bosanski sastati ce se prvih mjeseci buduce godine. Mjerodavni krugovi izjavljuju, da ce ustav biti pravedan spram svih potreba i prilika. Kod konfesionalne osnove ce se ustrajati, ali se napusta proporcionalni sistem u zastupanju. Uz kurije gradova i seoskih obcina pridodat ce se kurija najvisih porezovnika i kurija inteligencije. U ovu ce kuriju biti upisani narocito cinovnici, kojima ce se dati i pasivno izborno pravo uz motivaciju, da oni kao dobri poznavaoci prilika imadu pravo doci u sabor. I u drzavopravnom pogledu ce se uciniti vrlo vazne odredbe, narocito pako ce se odrediti tocno kompetencija sabora i to valjda u granicama i po uzoru austrijskih zemaljskih sabora. Statisticke predradnje su vec gotove, a konacna redakcija ustava ce biti naskoro gotova. Ali uz to vlada imade jos da rieši vazne i dalekosezne zadatke. Narocito treba urediti pitanje drzavljanstva, a to je vrlo tezka i kompliciana zadaca.

Deputacija bosan. Hrvata kod kralja.

U ponedjeljak, kod obcih audiencija, primio je kralj deputaciju bosanskih Hrvata. U deputaciji su bili: D.r Mandic, Dr. Sunaric, Dr. Pilar, Dr. Katicic, trgovci Dzamonja, Grgic, Velenika, Cvitetic, Budimirovic, Cubelic, Subasic i zupnik Bekavac. Dr. Mandic oslavio je kralja ovim govorom:

«Vase Velicanstvo! Historicki svjetski dogadjaj, koji je stvoren aktom Vase milosti, kojim je protegnuto suverenstvo Vaseg Velicanstva na Bosnu i Hercegovinu i kojim je obim pokrajinama istodobno podieljena ustavna forma vladavine, kojom je pucanstvo obaju zemalja podignuto na visi stepen politickoga zivota, pozdravljen je radoscu i slavljem od cielog lojalnog pucanstva obaju pokrajina, narocito od nas Hrvata, koji smo su cenjom ocekivali taj dogadjaj. Previsnje ocinske rieci, kojima govori Vase Velicanstvo u proklamaciji i velika prava dana milostivim podieljenjem modernih drzavnih uredaba, koje su uvjet razvo, kulturnog, gospodarskog i politickog zivota naroda u okviru jake monarhije, pruzaju nam mogucnost, da sa sigurnoscu gledamo u buducnost. Nasa domovina, a narocito Hrvati obaju pokrajina, koja vidi u sjedinjenju s monarhijom korak dalje k ostvarenju nasih narodnih ideala, donosi pred noge Vaseg Velicanstva izraz duboke zahvalnosti i najcisce lojalnosti i podanicke odanosti. Bog pozivio i stitio do skrajnjih granica ljudskog zivota i preljubljenog i premilostivog naseg vladara, cara i kralja Franju Josipa Prvoga. Zivio!»

Kralj je saslusav pozorno ovaj govor uzeo sa pulta pripravljen papir i procitao jasnim glasom sliedeci govor: «Gospodo! Sa zahvalnoscu i priznanjem primam izkazane po vama izraze lojalnosti osjecaja. Uvjeravam Vas, da mi lezi na srcu dobrobit naroda. Kada se povratite vasim kucama, javite narodu, da ce briga moja i moje vlade biti posvecena narodu u istoj mjeri, u kojoj i briga za obje pole monarkije».

Kralj je na to pristupio D.ru Mandicu i rekao: «Bio je boj tezak i vi ste pomagali u dobroj mjeri». Na to si je kralj dao predstaviti sve clanove deputacije, izrazio zadovoljstvo, da je

Slijedi na 4.oj strani.

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđja. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i bijaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177.

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagradjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvrsavaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errazuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.; Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boga rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Kulturna slika iz sjeverne Dalmacije.

U nasoj sjevernoj Dalmaciji sajmovi-ili derneci imadu jos nekakav znacaj. Posto zeljeznice nema, a sela su posve udaljena, oni odgovaraju izvjesnoj ekonomskoj funkciji. Tekom vremena nestat ce potrebe sajmova, kao sto postepeno iscezava vaznost glasovitog ruskog sajma u N. Novgorodu.

Na zalost, sajmovi u nas padaju u dane, kad se u selu ili u varosici svetkuje pokrovitelj; pa s toga, osim sto se tezaci sastaju na pazar — najvise na pazar blaga — ima njih, citavih porodica, te dogju na sajam radi bogoljupstva.

Prema tome, prigodom sajmova, — koji svi padaju u ljetno doba, kad tezak ima nesto u kuci — pazari se ne samo sa svjetskim predmetima, vec i sa duhovnim, u crkvi.

Ima manastira, s nekim cudotvornim slikama, koji prigodom sajma utjeravaju do 1000 misa, sto znaci do 2000 kruna. A sajam u Ninu, pokraj Zadra, iznimnjuje tezackom stalezu, svake godine, sto misa, sto milodara, preko 3000 kruna.

Kad se nas tezak opameti, te se uvjeri, da je njegova iskrena molitva jednako Bogu ugodna, kao popovska ili fratarska, nestat ce i te klerikalne barbe

Racuna se, da manastiri i crkve, prigodom neizbrojnih sajmova u sjevernoj Dalmaciji, beru ukupno preko 30.000 kruna iz toboca jednog tezaka. Tom svotom dalo bi se ishraniti pedesetak sirotanih porodica, kakvih u nasim krajevima ima na pretek. Na protiv, taj kapital ide na korist gojnih popova i fratara...

Popovi i fratri dolaze rpimice na sajam iz obliznjih sela, u goste svome pobratimu, svome ortaku, zupniku doticnog sela ili varosice, toboze, da mu pomognu u crkvi. Dolaze njih 15-20-30, prema tome kako je na glasu njihov pobratim radi . . . gostoprimstva.

Pametan covjek morao bi pomisliti, da ce ti popovi i fratri, prigodom sajma i radi lijepog primjera narodu, obaviti u crkvi sjajnih obreda i funkcija.

Taj bi se pametni covjek ljuto varao!

Osim malo iznimaka, jedina je cilj tih crnih ceta obilata vecera, gospodska uzina sardanapalski rucak, da se dobro nahrane i da se dobro napiju. Jedan je od njih, najmudriji, odregjen da drzi proslavno slovo o svecu. Izobrazenoga covjeka mora da rumen stida oblije, kad ga slusa.

O sv. Anti cuo sam fratra, gdje je ovako zapoceo ovaj panegirik:

«Sveti Ante rogjen u Lisabonu u Spanjolskoj!»...

Dok potraje u crkvi funkcija, crna druzba obagje kreme i birtije, te sa jos prije rucka posteno nakresu vinom i pivom — katkad i rakijom. Na njihovim zazarenim licima vidis utesan tip stvora, koji ni o cem ne vodi racuna, vec o raskosnom zivljenju.

Eto rucka.

Naregjaju se oko sofre popovi, fratri, nekoliko ucitelja, po koji znanac, katkad i po koja gospogja. Najpobozniji pop blagoslivlje sofru, pa se pocme jesti. Popadija sluzi. Donekle sve ide u redu: nema vike, nema buke, nema skandala. Tek kad pocmu zdravice, atmosfera se pomuti. Za zdravicama nastaje nagonica. Tad svak mora da pije, na silu, preko volje, skandalozno.

Potpuna orgija traje nekoliko sati. Svak je uzbugjen, a po nagonici dicnog domacine svak se mora posteno opijati. Propijani glasovi razlijezu se po svem selu, po svoj varosici, tako da neki sumnjaju, e su u popovskoj kuci svi gosti poludjeli. Pjeva se — ali kako se tu pjeva! U svakoj tezackoj kolibici pjeva se skladnije, mirnije, dostojanstvenije... Tu se vice, tu se buci, tu se dreci. Pa kako neprestano skladna popadija nosi na sofru vina i botilje, barometar tog necuvenog pijancenja sve to vise skace. Skace do grozote, preko svake granice pristojnosti i ljudskog obraza.

Mlagji svestenici, valjda da pokazu egzuberantnost svoje snage stanu se tu rvati, gimnastizirati, ludo dizati u vis jednom rukom sjedalice, ili zubima svu sofru.

Jedini Gorki mogao bi taj nevigjeni i necuveni prizor pristojno opisati.

Pri takovom diapazonu, gospogje, ugrozene, bjeze iz popovske kuce, uklanjaju se od te bezobrazne napasti. Elegantno, kao sto mogu pijani ljudi, domacin i crna ceta pri rastanku s gospogjama, gladi im rucicu, katkad i lice... Tu je sve dozvoljeno tim bozjim ugodnicima, kojima, u tom stanju, covjek ne bi mogao povjeriti ni svoju macku, ni lik blazene Gospe.

Odu gospoje i svijesniji gosti. Ostaje na dalje crna druzba pri sofri, koja izgleda, kao bojno polje: sve je sruseno, zbrkano, polujano. Tad se tek sjecaju naroda, buducno-ti Hrvatske, d.ra Franka i popa Prodana; pa «a conto» toga, jos se hrabrije loce...

Grozno je i pomisliti, da ovi i ovakovi, vode glavnu ulogu u narodnoj sudbini; da oni salju svoje pristase na dalmatinski sabor i na car. vijece.

Usporedo s pijanstvom rastu u takovim dusama mnogobrojne druge otrovne bilike: neiskrenost, podlost, jezuitizam, osveta, spljunstvo, bezobrazluk, nedicnost, seksualnost, ateizam.

Pa s toga mi, evolucionirani Hrvati, i ako drzimo do nase katolicke vjere, kojom se dicimo radi njene divne moralnosti, moramo ipak ustati protiv nedicnim predstavnicima njenim, te svom silom nastojati, da odvratimo narod od svake privrzenosti prema njima.

I perom i govorom mi moramo protestirati proti takvim elementima, koji pod plaštem vjere, dovode nas narod do gluposti i moralne propasti. Prizori pri sojmovima daju nam posve vjernu sliku psiholoske rasvratnosti vecine nasih popova i fratara. Tko ih zatece pri sofri, prigodom sajma, mora da kaze: to su dostojni pioniri paklenog vraga, niposto Isukrstove vjere.

Apage Satana! «SLOBODA»

BRZOJAVKE

Buenos Aires 21. «Pourquoi-pas?» francuski brod, sto vodi ekspedikciju D.ra J. Charcot, zaustaviti ce se u Punta Arenas za jedno desetak dana.

Santiago 21. Vlada je nakanila, da se od blaga, sto je pohranjeno u Evropi za konverziju, sakuje novac i polozi na njemacke banke i one sjevero-americkih sjedinjenih drzava.

London 21. «Daily Mail» porice vijest, da kralj Edward VII kani posjetiti obale Sredozemnog mora svrhom, da se sastane sa presjednikom francuske republike Mr. Falliéres.

Petrograd 21. Javlja se da vlada namjerava ustanoviti podkraljevstvo na Skrajnjem Istoku. Podkralj bi stanovao u Vladivostoku.

Santiago 21. Komisija senata je prihvatila predlog gosp. J. Walker Martinez-a, da se odrede 4 milijuna zlatnih talira za pocetak gradnje ratne lagje tipa Dreadnought.

Chilensko je Sveuciliste proslavilo 66 godisnjicu utemeljenja.

Bec 22. Danas ce se sastati ministarsko vijece, da raspravlja o balkanskim prilikama.

KRONIKA

„Bremen".

Parobrodom «Rhodas» stigao je novi zapovjednik ratnog krstasa «Bremen» usidrena u ovoj luci.

Novi zapovjednik i s njim stigli podregjeni casnici preuzese odmah sluzbu.

Dosadanji zapovjednik i casnici otputovali su istim parobrodom «Rhodas» za Valparaiso. O ole ce, preko Kordiljere, poci u Mont-video, g lje ce se ukrcati za Njemacku.

Subvencija.

Po predlogu ministra unutarnjih posala odlucilo se subvencionirati su $ 266.666:66 zlata od 18d. parobrodarsko drustvo, koji bi ustanovilo plovidbu izmed Valparaisa i Punta Arenas, svracajuc se u luke niz obalu, a najmanje u pet luka otoka Chiloé; izmed Punta Arenas i Porvenira dva puta na sedmicu; izmed Punta Arenas i obale Atlanskog Oceana do San Juliana, svako 15 dana; jedan put na mjesec izmed istog grada i Ultime Esperance, te juznih O-toka Picton i Nueva.

Novaci iz Porvenira.

U srijedu je otputovalo na «Condoru» povjerenstvo, sastavljeno od poruenika F. Molina i nekolicine vojnika, da uhvaci onamosnje gradjane, koji su duzni nastupiti ovogodisju vojnicku sluzbu. Povratit ce se danas.

Vatrogasci.

Drzavno je vijece odlucilo potvrditi preinacene paragrafe pravilnika vatrogasnih drustava u Magallanesu.

Danas poslije podne na uru i po na trgu Muñoz Gamero dijelit ce se nagrade vatrogascima.

Biti ce nagradjeni slijedeci dobrovoljci «Hrvatskog Dobrovoljnog vatrogasnog drustva: gosp. Juraj Jordan, g. Bartul Poduje, gosp. Ivan Petrovic i gosp. Filip Turina.

Takogjer ce biti nagragjen g. Marko Pvcevic, dobrovoljac 1.e satnije i gosp. Lovro Milos, aktivni dobrovoljac 2.e i pasivni clan 4.e satnije.

Prije dijeljenja nagrada obaviti ce se glavne godisnje vjezbe na Guvernerovoj palaci, kojim ce sudjelovati sve pet satnija skupa.

Poslije dijeljenja nagrada sastati ce se dobroljci svih vatrogasnih satnija na zajednicku uzinu u kasarni 1.e satnije.

Novaci iz Punta Arenas.

Sutra ce se okupiti pod barjak novaci-domobranci iz ovog grada. Od toga dana pocimlje njihova sluzba. Biti ce poveđeni na vojnu izobrazbu u Santiago. Sluzit ce na dvanaestoj regimenti.

Pir.

Sinoc se vjencao gosp. Luka Marinovic sa gospojicom Magdalenom Vicic. Kumovali su gg. Julij Peruzovic i Nikola Marinovic, te kuma g.đja Marija Peruzovic. Koliko mladozenje, toliko kumovi rodom su iz Milne s otoka Braca.

Bilo u sto dobrih casa!

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 24.—
1 kruna a. vr. » $ 1.—

RAZNO

Samo od jednog stabla.

U Santa Rosa (Kalifornija) sagradila se crkva iz jednog samog stabla.

Osim glavne lagje, duge 27 m., a siroke 13 m., mogu se

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

vjernici sastajati u dvije pokrajne dvorane.

U jedno od tih dvorana moze stati 400 osoba, a u drugu 90.

Osim toga opstoji sakristija, jedna soba za poslove crkovnjaka i sve druge pregrade nuzne zgradi slicne vrsti.

Jedna smotra amerikanska, govorec o tomu pripovijeda, da ni ciglog stupa, okvira, ni ista, sto za drvenu zgradu sluzi, nije se tu upotrebilo od kakvog drugog stabla. Kad se dovrsila radnja, ostalo je jos dosta drvlja od onog gigantskog stabla.

Strukovnjaci, koji su ispitali stablo, cijene, da mu je preko dvije hiljade godina.

Amerikanci u Europi.

Premda se pravi Amerikanci ponose svojom domovinom, ipak se cini, da im se bas mnogo ne svidja u njihovoj domovini, kad jednom ostave svoje poslove ili kad hoce svoje vrieme potrositi na zabavu i pouku. Broj Amerikanaca, koji stanuju u Europi, rapidno raste od godine do godine. Prosle godine bilo ih je: u Londonu oko 25.000, u Parizu 30.000, u Berlinu i Rimu 15.000, u Monakovu 2.500, u Fiorenci 1.500, u Mlecima 1.100 itd. Svake godine posjeti Europu preko 150.000 Amerikanaca da proucavaju evropske prilike i starine, a oko 300.0000 ih putuje po Europi samo radi zabave.

Kolera.

Kako se iz Vratislave javlja, zarazila je kolera već i rusko-prusko pogranicno podrucje. U Sosnovicama je oboljelo 40 osoba od kolere, a 11 ih je umrlo. Pruska je vlada odredila, da se granica ima zatvoriti. U Odesi je takodjer buknula kolera, te je zarazeno 50 osoba. Sluzbeno se o tome nista ne javlja. U Moskvi su dvie osobe umrle od azijatske kolere. Medju pucanstvom zavladala je strava. U Petrogradu je stanje upravo nesnosno. Svi oni, koji imadu sredstava i koji to mogu, bjeze iz grada. U bolnicama vlada neopisiv nered; sve je izgubilo glavu. U mrtvacnicama leže na hrpama mrtva tjelesa. Na francuzko-belgijskoj granici vrsi se stroga kontrola nad svom robom i putnicima iz Njemacke i Rusije. U tom pogledu nema nikakve iznimke, te su se cak grcki princ i princeza morali neki dan na svom putu iz Danske u Pariz podvrci liecnickoj pregledbi.

Vladarsko blago i vladarske nuzde.

Zna se, da turski sultan, koji imade godisnje dohodak od 16 milijuna maraka, povjerava vec kroz vise godina svoje pristednje francesko banci, kod koje ulazu svoj novac: i kralj grcki i belgijanski. Ruski car naprotivu salje svoje u tednje u podrume englezke banke, gdje imade imetak od 75 milijuna maraka u ruskom zlatu. Ovo carevo blago, protivno od drugog novca, koji dolazi u banku, ne bude nikada stavljeno u promet, izim ako usljedi posebni nalog carskog ulagaca. To su dobre strane raznih vladara, ali ima i crnih strana. I vladari se uticu u «založne zavode». Zadnji napuljski kralj po vise puta je u londonskim zavodima zalozio cielo svoje srebrno posugje, jer je ondje dobivao za posugje vise novaca nego u zavodima svoje zemlje. — Pok. Milan Obrenovic morao se je mnogo puta uteci beckim zaloznim zavodima, da iskupi zalozeno postenje kod igre. Pred nekoliko mjeseci poslao je sultan u Maroku, Abdul Azis, svoje krunske diademe u Pariz, da se zaloze, jer rat trazi samo novaca. — Razbludna spanjolska kraljica Izabela posjedovala je dvie slike, koje su vriedile bar 200.000 franaka. Kad ju je revolucija otjerala sa priestolja, njezini su prijatelji odma znali, da je kraljica u novcanoj neprilici kad su joj te dvie slike putovale iz njezine dvorane u zalozni pariski zavod.

Roditelji su 30 djece u 15 godina.

Na 20 Lipnja ov. god. rodila je supruga farmera Gotowskija u Fray-Hillsu u Americi, cetvero djece, sve cetvero muske. Sva cetiri su bila teska 16 funti i 4 unce, te su vrlo dobro razvijeni i izvrsnog zdravlja. Gotowskomu je 40, a zeni su mu 32 godine; ima 15 godina, odkada su vjencani. Za tih 15 godina porodila je Gotowskovica 30 djecce, od kojih je 14 zivo. Kad su putovali iz Europe u Ameriku, nasli su se na istoj lagji, upoznali se, zaljubili i vjencali. I sad su sretni supruzi i «blagoslovljeni» roditelji.

Broj sveukupnog ziteljstva Hrvatske i Slavonije.

Iznosi 2.629.630 dusa; za 33.661 vise od godine 1906. Stanovnika imali su koncem god. 1907: Zagreb 74.900, Osiek 27.292, Varazdin 13.421, Zemun 16.595, Senj 3.472, Bakar 1751, Karlovac 15.641, Petrinja 5399, Sisak 7569, Belovar 6515, Koprivnica 7496, Krizevci 4722, Brod 8843, Pozega 5848, Karlovci 5951, Mitrovica 12.685, Petrovaradin 4537.

PODLISTAK

Chilenska povijest.

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Naseobina.

2. Indijanci robovi.

S indijancima se postupalo okrutno ne samo u ratu, vec i u miru. Na sjeveru Araüka, u territoriju sto su Spanjolci mirno posjedovali, zivljase dobar broj indijanaca, koji su morali robovati. Svaki je spanjolski vojnik imao prava gospodariti su nekoliko indijanaca, da ih upotrebi kako mu se prohtije. S ovim nevolnicima postupalo su u rudnicima i na dobrima, kao zivinama. Odvajalo ih se od vlastite obitelji i onda, kad su im djeca i zene ostajale izlozene da umru sred bijede. Morali su raditi bez prestanka, bicevani i sibani svakog puta, kad bi rad umora ili tromosti prekinuli rabotu. Nijesu primali plate za rabotu: samo im se davala potrebna hrana, da ne umru od glada i robu, da ne idu goli.

Ove su muke bile tako tegotne za indijance, da su, ne bi li ih se izbavili, bjezali iz rudnika i dobara spanjolaca, kad su samo mogli. Zivljenje u gori bilo je za indijance vrlo tesko; barem ih u nije stizala okrutnost gospodara, a zelili su prije umrijeti slobodno, nego ziviti u ropstvu.

Spanjolci, da zaprijece bijeg indijanaca, pocinjali su na istim nova zlocinstva. Kidali su im prste od noga, da ne uzmogu trkati ili su ih biljezili po licu usijanim zeljezom, kao danas volove i konje, da ih gospodari mogu vazda poznati.

Spanjolci su tako postupali s indijancima i jos okrutnije, jer nije bilo zakona, koji je to branio. Jedan Guverner, kad je stopru prispio u Chile, pisao je spanjolskom kralju, «da se zbog okrutnosti spanjolaca vidi mnostvo indijanaca santavih, sakatih, bez ruká ili s jednom samom, slijepih, bez nosa i bez usi». Ova sakacenja indijanaca doprinijela su mnogo smanjenju pucanstva u Chile i povisenju ze stine ratovanja. Svaki indijanac, koji je mogao pobjeci, bio je pripravan boriti se do smrti, prije nego ponovno pasti u ruke spanjolaca. *Slijedi.*

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drugi
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumanas» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Kupuje loj.

zastupano svih sest okruz u Bosne i Hercegovine i propitao se za prilike pojedinih mjesta.

Razgovor sa D.rom Nikolom Mandicem.

Izvjestitelj zagrebackih «Novosti» iz Budimpeste svobeno razgovor sa vodjom D.rom Nikolom Mandicem. Na upit izvjestitelja, koja je svrha dolazka deputacije Hrvata iz Bosne i Hercegovine, odgovorio je Mandic ovo:

— Mi smo dosli ovamo uslied promjene politickih prilika u domovini, da dodjemo u doticaj sa hrvatskim delegatima, te da se s njima posavjetujemo o stanovistu napram predstojecoj situaciji, nadalje, da se posavjetujemo na koji nacin da ce duzmemo sporazumno zajednicki rad. —

Izvjestitelj je upitao nadalje: Madzarski listovi su pisali, da Vi kanite stupiti u doticaj sa magjarskim politicarima, osobito sa onima od pucke stranke.

Dr. Mandic je na to odgovorio:

— Jest! Kanimo doci u doticaj i sa svima politicarima, dakle i sa Magjarima, te i sa politicarima ostalih naroda, ali u prvom redu sa slavenskim narodnim predstavnicima. Moramo uvaziti sve momente, nacine i vazne prilike, da dodjemo do zakljucka, kojim putem da udarimo u nasem buducem politickom radu, da se cim prije ostvari nas ideal, t. je sjedinjenje Bosne i Hercegovine sa matercom zemljom Hrvatskom, u cemu razumjevamo ne samo banovinu Hrvatsku i Slovoniju, vec i Dalmaciju. Aneksiju Bosne i Hercegovine sveukupnoj monarhiji crpim sa stanovista dana snjih prilika najboljim i najsretnijim korakom u etapnoj politici za ozivotvorenje nasih hrvatskih narodnih teznja za ujedinjenje svih hrvatskih zemalja u smislu hrvatskog drzavnog prava. Ne usvajamo sebi utvaranje, da bi mozda u Becu ili Budimpesti pripomogli ozivotvorenju svih nasih trazbina.

Afera biskupa Buconjica.

Mostarski Hrvati izrazili su poklonstvenu predstavku Hrvata katolika iz Hercegovine na Nj. Velicanstvo, u kojoj se iztice pravo Hrvatske na sjedinjenje s Bosnom i trazi se reinkorporacija. Tu je predstavku prvi podpisao biskup Fra Pasko Buconjic, a za njim najodlicniji mostarski gradjani katolici.

Kad je biskup Buconjic otisao k okruznom predstojniku Pittneru, da mu uruci ovu predstavku, neka ju prosljedi Nj. Velicanstvu, Pittner nije htio primiti biskuupa, akoprem mu je bio prije obecao da ce ga rado primiti. I ne samo to nego je jos dao zapljeniti doticno predstavku.

Ovo je izazvalo veliko ogorcenje u Mostaru. Biskup Buconjic otisao je odmah u Sarajevo k poglavici zemlje FML Winzoru, koji ga je najljepse primio, te se izpricao za postupanje Pittnera i obecao, da ce predstavku odmah prosljediti Nj. Velicanstvu. Istodobno dakako ukinuo je i naredbu o zapljeni.

Promjene na vladi.

«Hrvatski Duevnik» donosi sa sluzbene strane ovu izjavu:

Zadnjih dana kolaju po novinama monarhije — kako po novinama u Bosni, tako i po onima u ostaloj monarhiki — viesti o predstojecoj izmjeni bosansko-hercegovacke uprave, o uvedenju c. i k. namjesnistva, te s tim u savezu i o osobnim promjenama i premjestanjima u samoj upravi. Kako se s autoritativne strane javlja, ti glasovi nemaju nikakve podloge, vec su puke kombinacije. U upravi Bosne i Hercegovine nece biti nikakovih izmjena niti osobnih, niti inih.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. WILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco
Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

POZOR

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— **Visko Kusanovic** —

A. W. SCOTT

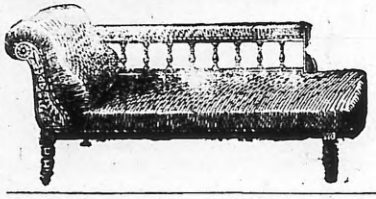

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

POZOR

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, poslužuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Augamos — Av. de la Pampa.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

KRIZA

«LA MAGALLANES» je odlucila staviti u promet, obbirom na krizu u zemlji, izvrsne cigarete «LA AMISTAD». Cijena za potrosnika 10 centava.

A. Uglessich

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izrazjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Statistika

(CENSO)

Magallanskog teritorija.

Ova potrebna i korisna knjiga za svakoga bez razlike stalisa prodaje se u tiskari *«Imprenta Magallanes».*

— **Cijena $ 24.** —

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8 — Oglasi po pogodbi.

Br. 21 | Punta Arenas, na 29 Studenoga 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquihue ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —
Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatikâ engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDZIC

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakalâ po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Predstavka Hrvata iz Hrcegovine.

Predstavka Hrvata iz Mostara, koju je predao biskup Buconjic poglavici zemlje FML Winzoru, da bude prosliedjena Nj. Velicanstvu, glasi:

Vase Velicanstvo!

Previsnji proglas na narod Bosne i Hercegovine, kojim je riesen drzavnopravni polozaj nase uze domovine, neizmjerno je obrodovao Hrvate iz Hercegovine, jer u njem vide jedan korak blize k sjedinjenju ovih zemalja s ostalim zemljama kraljevine Hrvatske pod zezlom prejasnih vladara iz kuce Habsburgovaca.

Vase Velicanstvo! Blizu su cetiri stoljeca, odkako Hrvati slobodnom voljom izabrase za svoga vladara prejasnog Vaseg predka Ferdinanda I. Od toga vremena sve su teznje nasih otaca isle za tim, da se svi Hrvati okupe u jedno drzavno tielo pod zakonitim svojim vladarima iz dinastije Habsburgovaca.

Stoljetne teznje hrvatskog naroda pocele su se ostvarati, kad god. 1878 vojska Vasega Velicanstva pod zapovjednistvom Hrvata Filipovica prekoraci granice Bosne i Hercegovine.

Vase Velicanstvo! Hrvatski narod ovih zemalja pozdravlja veselim srcem prosirenje suverenskih prava kralja hrvatskoga na Bosnu i Hercegovinu i izrazuje vruce zelje, da se ove dvie hrvatske zemlje sjedine s kraljevinom Hrvatskom, nadajuci se, da ce Vase Velicanstvo skoro uciniti i taj zadnji korak i s tim osigurati nas dusevni i materijalni napredak, kako Vase Velicanstvo u svom proglasu ocinski zeli.

U sinovskoj odanosti Vasem Velicanstvu ostajemo za Hrvate katolike iz Hercegovine: Fra Paskal Buconjic, biskup. (Za tim sliede podpisi najodlicnijih mostarskih gradjana katolika).

„Srbobran" o manifestacijama u Beogradu i na Cetinju.

Povodom brzojavnih viesti o manifestacijama u Beogradu pred englezkim poslanistvom, pred priestolonasljednikovom kucom, pred pojedinim ministarstvima, te konacno povodom brzojavke, odaslane poslie tih manifestacija englezkom ministru izvanjih posala, u kojoj se spominje «gotovost srbskog naroda, da izvrsi samoubistvo» — «Srbobran» pise:

«Gotovost srbskog naroda, da izvrsi samoubistvo», o kojem se govori u prvom telegramu, ne cini nam se ni ozbiljnom izrekom, a ni podobnom, da koga odusevi. Osim toga nam se cini, da bi priestolonasljednik pored svega svoga patriotizma i odusevljenja kao i kuraze trebao pozvanim faktorima da prepusti riesavanje ovako krupnih pitanja. Srbi nemaju nista od toga, ako pocine samoubistvo ili junacki izginu, jer time samo drugi dobiva, nego trebaju da zive i da rade na svom napredku, svagdje gdje su, koliko god je to moguce.

Organizacija Hrvata iz Bosne i Hercegovine u Zagrebu.

Izdala je proglas iz kojeg prenosimo sliedece: Vjerni izjavi, koju dadosmo u velikoj skupstini u Zagrebu dne 10 listopada i hrvatskome narodnome programu od g. 1894, ne poistovietujemo se s nijednom politickom strankom u Hrvatskoj, tim manje sto ce novim polozajem nastati i u Banovini novi stranacki odnosaji, pa ocekujemo tako najdjelotvorniju pomoc od svih narodnih politickih stranaka. Kao u Istri, tako i u Bosni i Hercegovini moraju u istom smjeru djelovati sve hrvatske stranke i nama stranacki nas zivot treba posluziti samo u toliko, u koliko nas snazi i ojacava, a ne cjepka i oslabljuje. Braco Hrvati! To su glavne misli, koje cemo zastupati u listu nase organizacije, koji ce prvih dana mjeseca studenoga ove godine izaci u Zagrebu i imati prije svega informativno obiljezje. Dosljedni nasem programu kulturnog i prakticnog djelovanja u smjeru konacnog sjedinjenja sa Hrvatskom, mi cemo budno pratiti i biljeziti napredak hrvatske snage u Herceg-Bosni u njenim kulturnim i ekonomskim momentima i nastojat cemo, da privredno, ekonomsko gibanje bude u nasem organu od iste vaznosti kao politicko i prosvjetno.

Bosanski Srbi kod vladara.

Javljaju iz Sarajeva, 19 listopada:

Jucer je ovdje bosanska samostalna srbska stranka, kojoj vecinom pripadaju seljaci, uprilicila pucku skupsinu. Skupstina je zakljucila, da se izasalje deputacija od 60 lica, koja ce caru i kralju Franji Josipu uruciti zahvalu bosanskih Srba za aneksiju Bosne i Hercegovine. Polovicu izaslanstva sacinjavat ce seljaci, a drugu polovicu svecenstvo i gradjani. Vodje izaslanstva D.r Lazo Dimitrovic, Risto Jakanovic i seljak Pero Kozerac stici ce vec dojduce nedjelje u Bec, odakle ce se zaputiti u Budimpestu.

Sankcionisan zakon.

«Wiener Zeitung» javlja, da je kralj udielio previsnju sankciju zakonskoj osnovi, koju je glasovao zemaljski sabor dalmatinski, a kojom je zemaljski odbor ovlasten da preuzme zajam od jednog milijuna kruna na racun zemaljske zaklade.

Drzavne pripomoci.

Ministarstvo poljodjeljstva udielilo je R. M. Zenicu u Becu K 1947, braci Perkut u Kambeloveu K 500, Ivanu Petricu u Krilo-Jesenicam K 2400, Prvoj dalmatinskoj vinarskoj zadruzi u Bolu K 1025, Petru Simunovicu Jercinu u Nereziscu K 550, Anti Viskovicu u Brusju na Hvaru K 1200, skupa K 7632 kao pripomoc za promicanje izvoza dalmatinskog vina.

Gospodjama Angjelini pl. Ivanisevic i Milici Pavlovic plemic Ivanisevic iz Makarske doznaceno je 1600 K kruna kao prvi obrok drzavne pripomoci od 8000 kruna izplativih u 5 godisnjih obroka, za osnivanje uljarnice sa modernim spravama u Tucepima.

Pozar na Velebitu.

Pisu iz Tribnja, 16 pr. mj.: Pozar, koji se pojavio u lickim sumama jos otrag deset dana i koji je unistio na hrvatskom zemljistu kojih dvanaest cetvornih kilometara gore, zahvatio je jutros i tribanjske sume, tako da vec gori gaj Ploce male. Kotarski sumar nalazi se na licu mjesta, te je preduzeo sto treba, da se vatra ogranici. Naopako ako ucini bura, jer se onda bojati, da pozar ne zahvati.

Slijedi na 4.oj strani.

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i lakstova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:
FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada
Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.
Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je usteguti brode i od 1500 tona.
Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava precisni cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Sopravci spadajuci u struku izvagjaju se cano i brzo.
— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errazuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.; Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag. estrakta 3·69. boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.
— Prodaja na malo i na dosta. —

Punta Arenas 29 Studenoga.

Zadaca «Domovine» nije uplicati se u nutarnja pitanja pojedinih hrvatskih drustva ovog grada, ali kad unutarnja trvenja prijete opasnoscu po ugled nase kolonije smatra se duznom podignuti svoj glas.

Ovih je dana izbilo na javu neko nezadovoljstvo u hrvatskom vatrogasnom drustvu. O tom vec i vrapci pricaju, pa da se predusretne krivom ogovaranju, donasamo kako je stvar tekla.

Dobar broj omladine razljutio se, kako oni kazu, na nekorektno postupanje nekolicine clanova uprave kod primanja jednog clana, a proti komu oni nemaju ni zere mrznje, ali da proti nacinu, kako je to izvedeno.

Nezadovoljnici su trazili i sjednicu, koja je bila pravodobno sazvata. Na istoj se konstatiralo nekorektno postupanje uprave i dalo istoj nepovjerenje, dok je clan, rad koga je spor nastao, bio primljen u drustvo.

Nezadovoljne clanove nije zadovoljilo tek samo konstatiranje nekorektnosti, vec su trazili zadovoljstnu, kakova se je u ovom slucaju morala dati: priznanje pogrjeske i odklonjenje casti; jednostavni isprika tu nije bila dostatna.

Da se samo malo kreposti suprotstavilo ruzbi slabosti, bilo bi se predusrelo razmiricama i nagonicama u drustvu. Ljudski je pogrijesiti, ali je gjavolski ustrajati u grijehu. Posto se slijedilo ovim prosljednjim putem, zamijesala se pura, koju ne ce biti tako lako pokusati.

Kraj gotova cina ne ostaje nam drugo nego apelirati na rodoljubije nase vrle omladine i zamoliti je, da se i ovog puta, kao sto je to uvijek do sada cinila, pokaze trijeznom i promotri stvar s viseg gledista. U tugjem smo svijetu, izmed stranih ljudi, pa nije lijepo, da se u nijednom nasem drustvo cijepamo, ni ruzimo, a osobito ne u drustvu, kao sto je vatrogasno, gdje smo u tijesnoj vezi s ostalim vatrogasnim drustvima, koja su sastavljena od toliko raznih narodnosti. Tu je svaka svaka razmirica bacanje kamena u vis, da nam kasnije na glavu pane.

Nadamo se, dakle, da ce nasa omladina shvatiti zamasaj ovog dosadnog pitanja i ostati i nadalje u drustvu, tim vise, sto joj se do malo dana pruza zgoda odabrati upravu po svom najboljem uvjerenju. Vecina ce clanova biti uz njih, jer znade, da na mlagjima svijet ostaje.

Da vidimo!

Hrvati i aneksija.

Osjecka «Narodna Obrana» pise:

Bosna je anektirana, pa ako i nije anektirana za nas, ipak ce i za nas imati i nedoglednih posljedica, pa za to treba vec sada zrelo razmisliti, sto i kako ce se raditi. U prvom redu treba nastojati, da se ne razbije sloga izmedju Hrvata i Srba. Ako si je mozda tko od njih i pomisljao drugacije riesenje bosanskoga pitanja, danas mora da se pokori cinjenicama, danas je Bosna «uokvirena» i po tom odpada ona tocka, kojom je bilo izluceno bosansko pitanje iz programa hrvatsko-srbske koalicije.

Kako da se u tom pitanju slozimo? Na temelju podpune ravnopravnosti, na temelju najsire vjerske i narodne snosljivosti. A kada budemo u tom pogledu ovdje kod kuce sasvim na cistu, onda ce biti lako kod brace u Bosni i Hercegovini. Primjer, koji im dade matica zemlja, djelovati ce i na njih. Hrvati iz Hrvatske morali bi se dakle ponajprije staviti u spo razum sa vodjama hrvatske stranke u Bosni, Srbi sa Srbima, a jedni i drugi zajednicki sa Muslimanima, da onda skupa odrede pravac svojoj novoj politici, koja bi morala ici za tim, da se sve zemlje pod zezlom Njegova Velicanstva, kralja hrvatskoga, spoje u jednu cjelinu.

Ta cjelina bila bi takova, te bi se s njom moralo drugacije racunati, nego li se s nama danas racuna. Za to ce trebati velike borbe, za to ce trebati mocnih saveznika, a nekoji se vec i javljaju. Iz Austrije smo vec culi vise glasova o trijalizmu. Naravno, da se ti glasovi nisu digli iz ljubavi prama nama, nego iz mrznje prot v Ugarske, al za to ipak nije dobro ni ciju pomoc odbijati. Treba sve izrabiti, ali pri tom oprezan biti. Nu po onoj: «Uzdaj se kume u se i u svoje kljuse», glavni ce uslijeh ovisiti o bratskoj slozi.

Aneksija pred ug.-hrv. delegacijom.

U plenarnoj sjednici ugarsko-hrvatske delegacije ministar zajednickih financija Burian razvio je u oduljem exposéu temeljna nacela za novo zemaljsko zastupstvo, koje se osnuje na tri glavna elementa, buduc da bi svaka vjeroizpoviest odabrala po jedan odregjeni broj zastupnika, a da nitko ne bude duzan izabrati svoga suvjernika. Osim zemaljskog zastupstva ustrojila bi se i okruzna zastupstva. Ministar se nada, da ce obe ove ustanove poceti djelovati vec u nastajnom proljecu. Spomenuo je zatim nekoliko osnova, koje bi se prikazale zemaljskom saboru, izmedju kojih jednu o preinaci kaznenog postupka, pri cemu je iztaknuo ukinjenje kompetencije vojnih sudova. Ministar ufa da ce se pucanstvo, koje je vec dosad pokazalo da shvaca zemaljske interese, primjereno posluzivati svojim novim pravima.

U ovoj razpravi uzeli su riec i hrvatski delegati. Tuskan je prosvjedovao proti nacinu kojim se je povela aneksija i proti tomu, sto nisu bila uzeta u obzir hrvatska prava. On je na dugo govorio o odnosajima u Hrvatskoj, gdje vlada anarhija odozgo. Predsjednik je Tuskanu oduzeo riec.

Medakovic je kazao, da je vladar u pogledu aneksije izdao svoju emanaciju, koju smo mi duzni primiti i respektovati, ali ipak mora podici glas protiv ignoriranja narodne volje. Zagovara pravo samoopredjeljivanja naroda, da ovaj moze odluciti i doci u polozaj, u kome ce kao Hrvat i kao Srbin moci naci garancije svojoj buducnosti.

Babic-Gjalki osudjuje, sto se je provela aneksija, a da se nije prije riesilo hrvatsko pitanje, koje je sa tiranijom i nemoralom, sto vlada u Hrvatskoj, sramota za monarhiju i Europu.

Izredalo se i vise magjarskih govornika, koji su — vise manje — bili zadovoljni s aneksijom i s Burianovim programom.

Ugar.-hrvatska delegacija vecinom glasova odobrila je i proracun ministra vanjskih posala.

Aneksija i Velika Hrvatska.

Organ njemackih krscanskih socijala pise pod tim naslovom uvodnik, u kojem se veli medju ostalim i ovo: Vrlo je vazno, kome ce pripasti novo anektirane zemlje, vaznije tim vise, sto se u proklamaciji na bosansko pucanstvo nalazi jedan pasus, na koji bi se ugarska vlada danas sutra mogla poztati trazeci, da se drzavnopravni njezini zahtjevi na Bosnu i Hercegovinu priznadu. Dalje se u tom clanku veli, da ce oni poduzeti sve sto mogu, da Ugarska ne bude povecana takovom inkorporacijom, ali iz vaznih razloga protivi se krscanski socijalni organ inkorporaciji sa Austrijom, jer bi povecala broj Slavena i ojacala u ihovu navalu na Niemce. Bilo bi to tim laglje, sto su si juzni Slaveni sami postavili cilj, a to je «Velika Hrvatska»: udruzenje Bosne, Hercegovine, Dalmacije, Hrvatske i Slavonije u jednu drzavu, koja bi razbila dualizam i osnovala trializam u monarkiji. Narodni interesi Niemaca, monarhije i dinastije kao i citavoga hrvatskoga naroda tu se zdruzuju, i bila bi velika pogrjeska, da se opiremo ovome prirodnome razvitku. I u historicko drzavopravnom pogledu imade za ovakovo udruzenje dostatan broj dokaza, ali su nepotrebni pred logikom i nuzdom. Clanak veli, da bi si Austrija dozvolila i ampuntaciju Dalmacije, da se osnuje «Velika Hrvatska», samo kad bi se jednom vec Magjari htjeli opametiti. Jer i Magjari ne bi se mogli protiviti velikoj Hrvatskoj. Bas u posljednje godine Magjari su se osvjedocili, da Hrvatske i Slavonije nisu kadri progutati, a i nova izborna reforma najbolje im predocuje, koje se silne zapreke dizu ostvarenju velike narodne magjarske drzave.

BRZOJAVKE

Bec 28. Doslo je do krvava sukoba izmed talijanskih i njemackih gjaka zbog predloga o utemeljenju talijanskog sveucilista u Trstu.

Tri su talijanska gjaka smrtno ranjena. Redarstvo je posredovalo i kod toga ranilo drugih trideset.

Sveuciliste je prevremeno zatvoreno.

London 28. U komori lordâ njen clan lord Roberts drzao je govor o pogibelji njemacke provale na otoke ujedinjenog kraljevstva.

Predlozio je da se brzo stvori jedna jaka vojska, koja ce biti kadra zaprijeciti neprijateljsku provalu.

Predlog je primljen su sedamdeset i cetri glasa proti dvanaest.

Carigrad 28. Austro-Ugarski poklisar u Carigradu izjavio je, da ce seliti, ako se ne prestane bojkotiranjem austrijske trgovacke robe.

Cetinje 28. Po svoj knezevini vlada velika uzbugjenost i gotovost ratovanja s Austrijom.

Rim 28. Zbog sukoba na beckom sveucilistu talijanski sveucilisni gragjani pokusase napraviti demonstraciju pred Austro Ugarskim poklisarstvom.

Nakon teske muke poslo je redarstvu za rukom rastjerati izgrede mike.

Rimska je universa zatvorena.

Beograd 28. Ministar Milovanovic izjavio je, da ce Srbija na konferenciji osjegurati ostvarenje svojih brojnih aspiracija.

Doznaje se, da je austriiski konsul primio naputke namijenjene oficirima naknadne pricuve, koji se nalaze u Srbiji, buduci se predvigja potrebe mobilizacije

KRONIKA

Iz uredništva.

Poznato nam je vrlo dobro, koliku paznju posvecuje nasa kolonija dogagjajima u domovini, pa smo u proslom broju prenijeli nekoliko vijesti o aneksiji Bosne i Hercegovine. Danas pak slijedimo prenasanjem, kako ce to citatelji lako opaziti. Sve vijesti o tom crpljenje su iz uvezenog zadarskog »Narodnog Lista».

Preminula.

Na 4 1/2 sata po p., dneva 24 ov. mj., preminula je u Buenos Airesu Marija B. Menendez, supruga ovdjesnjeg trgovca-milijunasa gosp. Josipa Menendez.

Pokojnicu su resile mnoge kreposti u vrline. Osobito je pomagala i tjesila bijednike, postupajuc pri tom uprav po evandjeoskoj: nije joj znala ljevica, sto je cinila desnicom.

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roop-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine uracunije dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe. ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda — Ulica Roca

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumanja» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
— Vunenog rublja.
— Cizama za djecu.
— Obuce za gospoje i gospodu.
— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille. Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

Mrtvi ostanci biti ce preneseni amo i pohranjeni u obiteljskoj grobnici.

Laka joj bila zemlja!

„Balkanska Carica“.

Doznajemo, da se nasa omladina vjezba, da li bi joj poslo za rukom staviti na pozornicu dramu u tri djela, napisanu po viteskom vladaru Crne Gore knjazu Nikoli.

Poznajuc vjestinu nase omladine, koja se proslavila i prodicila dasu koloniju sa «Ivom Senjaninom» ne dvojimo da ce poluciti zeljeni uspjeh.

U ovo doba, kad sav svijet o nama govori i pise, treba da se pokazemo da smo ljudi u komadu, pa begenamo rad omladine nase.

Novaci.

Do jucer je broj unovacenih mladica koji ce sluziti vjerno svojoj domovini, dopro do 88 novaka.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 22.45
1 kruna a. vr. » $ —.93

RAZNO

Zeljeznica preko mora.

Split 17 listopada: Danas u 5 sati po podne stigao je iz Trsta parobrod «Belrorie» tvrdke D. Tripkovic u Trstu, vukuc za sobom mnohu «Nadda». Na ovim ja ladjama putovao potpun zeljeznicki vuz s odnosnim materijalom za gradnju triju kilometara zeljeznicke pruge. Na «Belrorie» bijahu ukrcati lokomotiva, tender i drugi materijal za gradnju; na «Neddi» bijase trinast vagona, sve drvene pricnice i tri kilometra tracnica.

„Hrvatska trublja“.

(The croatian bugle). Tako se zove novi hrvatski list, koji je dne 14 kolovoza 1908 poceo izlaziti u Aucklandu, u Novoj Zelandiji. Izdaje ga i uredjuje Anton M. Sulenta. Za sad objelodanjuje se «Hrvatska trublja» sedmicno 1 put. To je pored «Napredka» u Aucklandu i «Glas Istine» u Dargaville treci hrvatski list u Novoj Zelandiji.

Izbori u Istri.

Na 25 pr. mj. imali su se obaviti izbori iz pete kurije za istarski sabor u Kopru. Hrvati i Slovenci postavili su sliedece kandidate: U kotaru Kopra zupnika Skerbca, u kotaru Motovuna posjednika Flegu, u kotaru Pazina D.ra Simu Kurelica, u kotaru Voloskog prof. Vjekoslava Spincica.

Ulica „XX rujna“.

Javljaju iz Ljubljane, da gradsko zastupstvo u Ljubljani namjerava jednu ulicu prozvati ulicom «XX rujna», na uspomenu palim zrtvama, koje je njemacka vojnicka ruka toga dana usmrtila.

Statistika Slavena.

Poznati ruski historicar i lingvista T. D. Florinski iznosi u svojoj knjizi «Slavjanskoe plemja» statistiku slovenskih naroda. Prema toj statistici broj Slovena krajem 1906 godine bio je ovaj:

Veliko-Rusa	65,054.000
Malo-Rusa	30,025.000
Bjelo-Rusa	6,861.000
Poljaka	19,200,000
Srba i Hrvata	9,135.000
Ceha	7 237.000
Bugara	5,440.000
Slovaka	2,671.000
Slovenaca	1,475.000
Kasuba	366.000
Luzickih Srba	157.000
Ukupno	148,521.000

Prosvjeta u Bosni i Hercegovini.

Profesor Dr. Surmin donosi u Pokretu ove statisticne podatke o Bosni i Hercegovini. U Bosni i Hercegovini ima 5.388 prebivalista. U sve ima 366 osnovnih skola, koje polaze djeca iz 1.779 prebivalista. Dakle 3,326 prebivalista nema nikakove skole. Godine 1905-6 polazilo je skolu samo 14.33% za skolu sposobne djece, a 85·67% ostaje bez elementarne nastave uprav kao u doba nauke popa Bogomila. Vlada obecaje, da ce kroz deset godina osnovati novih 95 skola. Tako ce i poslije 1913 biti preko 3 000 mjesta bez skole. Po sluzbenim podacima ima u Bosni 101,625 kmetova. Od ovih samo 22.655 imadu i nesto svoga zemljista. Ostalih su pravi robovi spahija. Ovakovi kmetovi rade samo da prozive. O unapregjenju agrikulture nema ni govora, jer ko ce da radi na tugjemu. Uz to nadodaje gosp. Surmin, da ce i dalje ostati, kako je i bilo. U autonomna prestavnistva doce ljudi, koji do sada vode poslove i koji nece staviti sami sebe na optuznicku klupu.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Naseobina.

3. Poljski proizvodi.

Najglavnija od poljskih radnja bijase sijati i zeti psenicu. Takogjer se gojio jecam, kukuruz, pasulj i leca, ali u puno manjoj mjeri nego psenica. Sadilo se krumpir, dinje, pipune i tikve, sto je davalo obilna ploda, a prodavalo se uz vrlo nisku cijenu. Spanjolci su donijeli breskve, jabuke, dunje i druge vocke, koje su rasle u Chile, kao i u Spanjolskoj i davale izvrsno voce. Tako su isto donijeli loza i nasadili vinograde, sjemena od konoplje za pravljenje konopa i masina za pravljenje ulja. Gojenjem tih bilina i sjemena stanovnici chilenski imali su sve, sto im je trebalo za vlastitu uporabu, a izvazali su i u Perú, gdje podneblje nije zgodno za ovakovo gojenje. Takogjer se slalo u Perú suho voce i konopi napravljeni u Chile.

U zamjenu psenice, voca suhoga i konoplje peruanski trgovci slali su u Chile trgovacku robu, dovezenu iz Evrope, slador, cokoladu, pirinac i sol.

Slicna se zamjena obavljala i sa Buenos Airesom, odakle se donosila «mate» za pice.

Iz Mendoze su dolazila, kao i danas, goveda, koja su chilenski poljodjelci kupovali da uzire na svojim poljima. Ljeti, kad bi goveda natustila, gospodari su ih ubijali da naprave «charqui» i sprave loj. Koze su strojili za pravljenje obuce.

U pocetku je bilo malo spanjolaca u Chile, pa su trebali malo zivoga, da se prehrane. U ono vrijeme vó ili krava vrijedio je samo tri talira. Kasnije se povecalo stanovnistvo spanjolske rase. Takogjer je bilo trgovaca, koji su kupovali «charqui», loj i koze, da ih prenesu u Perú i Buenos Aires zajedno s psenicom. Rad ta dva uzroka svaka je od onih zivotinja bila skuplja i prodavala se od osam do deset talira.

Konji doneseni u Chile lako su se navikli zemlji i brzo raspodili. Prvih vremena je konj vrijedio najmanje hiljadu talira, jer ga je trebalo dovesti iz Perú ili iz Spanjolske, a putni trosak je iznosio mnogo novaca. Kasnije je zemlja tako obilovala konjima, da su jedva vrijedili pet do sest talira svaki.

Od onog doba su chilenski konji bili cijenjeni rad snage, rad odolijevanja rabote i osobito rad sluzbe u ratu. Spanjolski vojnici, kad bi dosli iz Evrope ili drugih naseobina veoma su se cudili, da su nasli ovdje jednako dobrih konja kao i kod kuce. U Perú je chilenski konj bio jednako cijenjen kako najbolji, sto su dolazili i Spanjolske.

Slijedi.

L. MILOS

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna "La Antartica"

Kupuje loj.

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

i veci prostor. Iz Zadra je krenuo na Velebit zemaljski nadzornik sumarstva dvorski savjetnik Teppe.

Iz Bola.

Na 18 listopada. Ove zadnje tri veceri, ovdje okolo mjesta nase mrize, uhvatise, oko 250 kvintala sardela, da ovoliko nisu cielo ljeto i riba je bas prava, da 17 glava cini kilo. Tvornica Mardesic i drug je na cudu sa ovoliko ribe. Potrajeli ovako vrieme, jos ovaj mrak ce se uhvatiti.

Vojnicko zapovjednistvo.

Citamo u novinama, da se misli posvema napustiti vojnicko zapovjednistvo u Zadru, jer da je aneksijom Bosne nastala potreba novih teritorialnih organizacija. Misli se ustrojiti dva nova vojnicka zbora: jedan u Sarajevu, drugi u Mostaru, Sjeverna Dalmacija bila bi podredjena prvomu, a juzna drugomu.

Vatrogasci u Splitu.

Proslog mjeseca vatrogasci u Splitu proslavili su svecano 25 godisnjicu obstanka toga drustva. U jutro je bila sv. misa i javne vjezbe, koje je mnogobrojno gradjanstvo promatralo sa Marmontove poljane. Popodne bio je izlet na Marjan i predstava u kazalistu. Proslava je liepo uspjela i pokazala gradjanstvu, da se splitska vatrogasna ceta otresla mrtvila, u koje je u zadnje doba bila upala, i da svojom vrstnocom stoji na zamjernoj visini.

Crnogorski kriomcari poginuli.

Iz Kotora stigla je privatna viest, da su nekoji crnogorski kriomcari, po svom obicaju, presli granicu. Vojnici, koji su bili na strazi, pucali su za njima i ubili dvojicu. Viest nije jos sluzbeno potvrdjena.

† Ivo Supilo.

Narodnog zastupnika i urednika Rieckog «Novog Lista» g. Frana Supila na Rieci zadesila je teska nesreca smrcu njegovog dobrog i vrlog otca Iva Supila, kojega je on prekomjerno volio kao pravi sin. Tuzni je starac umro na Rieci pr. mj. u 79 godini zivota.

O umjetnickoj izlozbi u Splitu.

Poznata srbska umjetnica Nadezda Petrovic, koja je boravila u Splitu, priobcila je u beogradskoj «Stampi» podulji osvrt na umjetnicku izlozbu u Splitu. Ona govori o pojedinim umjetnicima i pojedinim radnjama i zakljucuje, da je uspjeh izlozbe doista velik. —

Razpust obcine sinjske.

Namjestnistvo je razpustilo obcinsko zastupnistvo u Sinju i dogovorno sa zemaljskim odborom povjerilo privremeno upravljanje one obcine c. kr. kotarskom povjereniku D.ru Franu Duré.

Spomenik Nj. Vel. kralju.

Otkriven je u prisutnosti vojnickih i civilnih vlasti na bedemu Kotora spomenik Nj. V. kralju, a to prilikom sestdesetgodisnjice vladanja. U oci dana odkrica vojnici priredili su bakljadu, koja je obisla grad uz sviranje vojnicke muzike.

Njihovo talijanstvo!

Pisu zadarskome «N. Listu»: Citam u «Dalmati», da je na kongresu talijanskih mladica u Zadru jedan kazao: «Koja je nasa krivnja? Jedna: nese talijanstvo!» Nadobudni mladic, koji se je tako lepo izrazio, zove se Silvije Del c, a otac, mu je iz — Sinja!" Kakvih li se cudnih po ava ne vidi i kakvih li se ludnosti ne cuje u Dalmaciji! (Steta, sto je Punta Arenas daleko, a culi bi i vise! Op. Slag.)

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

POZOR

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

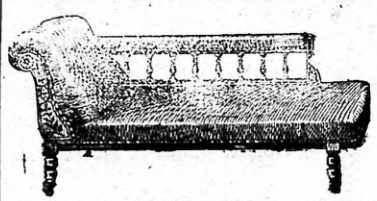

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

POZOR

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 12—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Chiloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

KRIZA

«LA MAGALLANES» je odlucila staviti u promet, obbirom na krizu u zemlji, izvrsne cigarete «LA AMISTAD». Cijena za potrosnika 10 centava.

A. Uglessich

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i carare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errazuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mesta.

Izrazjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUŽNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Statistika

(CENSO)

Magallanskog teritorija.

Ova potrebna i korisna knjiga za svakoga bez razlike stalisa prodaje se u tiskari *«Imprenta Magallanes».*

— Cijena $ 24. —

Biblioteca Nacional (Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: Petar Gas
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 22 | Punta Arenas, na 6 Prosinca 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjenu opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci. *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.
NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —
Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.
A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PINCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —
uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.
Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.
W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uredjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, srcane bolesti, migreni, gospoljinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDZIC

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—ó—o—

N. STAMBUK

Polonjim parobrodima primih:

krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izrajjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski i stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izrajjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. N. FORETIC

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakalá po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinje.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Izbori u Dalmaciji.

Svrsili su izbori u nasoj pokrajini. Ovo je rezultat izbora.

Od «samostalne organizacije hrvatske» izabrani su: za grad Dubrovnik dr. Pero Cingrija; za trgovacku komora Dubrovnik-Kotor, dr. Milorad Medini; za izborni kotar otok Korcula-Ston-Orebic, Joakin Kunjasic; za veleporeznike Dubrovnik-Korcula, Ivan F. Lupis.

Hrvatska stranka prodrla je s ovim kandidatima: Dr. Nikola Katnic za Sibenik, Tijesno i Skradin. Dr. Vicko Ivcevic i dr. Antun Trumbic za Spljet, Trogir, Omis. Antun Radic i dr. Tresic-Pavicic za Hvar, Starigrad, Vis i Brac. Dr. Ivan Marovic za Sin. Anton vitez Vukovic za Vrgorac, Makarsku i Metkovic. Dr. Vicko Mihaljevic za Spljet. Dr. Niko Ribicic za Makarsku. Dr. Josip Zaffron za Korculu. Juraj Biankini za Hvar i Starigrad. Dr. Mato Radimiri za Kotor. Dr. Verona za veleporeznike Kotora. Prof. Lovro Borcic za trg. komoru Spljeta. (Ovdje spadaju jos nepoznati biranici spljetskih veleporeznika).

Srpska stranka izabrala je: Vladimira Simica za Benkovac, Obrovac i Kistanje. Josipa Kulisic, Dusana Baljak i dr. Luja Bakotic za Drnis, Knin i Vrliku. Stjepa Srzentica i dr. Aleksandra Mitrovica za vanjske opcine Kotora, Dr. Stjepa Knezevica za veleposjednike Dubrovnik-Korcula.

Stranka prava izabrala je: Don Iva Prodana i Petra Matulina za izborni srez kotara Zadra, Biograda, Raba i Paga. Dr. Matu Drinkovic za Sibenik, Tijesno i Skradin. Petra Simunica za Sinj, Dr. Josipa Mladinov za Imotski. Pera Vukovica za vanjske opcine Dubrovnika. Dr. Antu Dulibica za Sibenik.

Talijanska stranka: Dr. Vjekoslav Ziliotto za Zadar Dr. Erkolano Salvi trgovacka komora Zadra. Roberto Ghiglianovich, Bozo Krekich, Vjekoslav Pini, Stjepo Smerchinich, za veleposjednike zadarskog izbornog sreza.

Skupno imadu: samostalna organizacije hrvatske stranke cetiri zastupnika; hrvatska stranka cetrnaest; srpska stranka sedam; stranka prava sedam; a talijanska stranka sest zastupnika.

Magjari o Bosni.

«Pesti Hirlap» pise:

Provela se aneksija, ali dvojimo, da ce Magjarska imati sto koristi od iste. Pod «beamterskom» politikom mogla je veliko-srbska propaganda nastaviti svoje rovarenje. Zasto je austrijski rezim u Bosni trpio srbsku, a uzgojio hrvatsku propagandu? Zajednickoj vladi nije bilo s voljom, da se magjarski elemenat tamo uvriezi. Kallay je pokusao doduse, ali mu nije uspjelo. Agresivni srbski i hrvatski elemenat potisnuo je u pozadinu konzervativni muslimanski elemenat, koji goji sprem Magjara simpatije. Ali Firduz beg dobio je nekoliko nedjelja prije proglasenja aneksije poziv, da sazove skupstinu bosanskih muslimana, na kojoj neka se trazi prikljucenje Bosne preko Dalmacije Austriji i da ce se onda vec zahtjevi muslimana izpuniti. Ali Firduz prikazivao je u Budimpesti nasim (magjarskim) politicarima ovaj plan i na to je Wekerle u manifestu próturio onaj stavak o pravu Ugarske na Bosnu. I tako je izigran jugoslavenski trializam i aspiracije temperamentnog Gjure i kralja Petra.

U clanku se nadalje predbacuje magjarskoj vladi, da nije nista radila — kroz 30 godina — za magjarsku drzavnu ideju u Bosni.

Peticija srbskih samostalaca iz Bosne.

U peticiji, sto ju je ministru Burianu predala srbska samostalna stranka u Bosni, trazi se u pogledu reforama u Bosni sliedece: Kod saborskih izbora da dobiju jednako i obce pravo glasa svi punoljetni ljudi u obcinama. Da se kod kurije inteligencije tocno pazi na kvalifikaciju i kao minimalni cenzus za kuriju veleporeza odredi 500 K. Kod virilista da se u razmjeru pucanstva i snage uzme pretezni obzir na Srbe. Nadalje trazi peticija, da se odmah pristupi rjesenju agrarnoga pitanja, i to prije sastanka bosanskoga sabora putem odredbe. Dotle da se novi kmetski odnosaji ne sklapaju niti odobre. Svi agrarni procesi da se do rjesenja tog pitanja odgode. Prije nove godine da se sastanu okruzna zastupstva. Napokon da se posjed seljacki zastiti od eksekucije i drobljenja izpod nekog minimuma.

Crnagora se naoruzava.

Svi crnogorci, koji se sad nahode u Crnoj Gori, od 15 do 60 godina, primili su ovih dana oruzje za rat. Tako isto i Turci, crnogorski podanici, premda Crnoj Gori placaju nizanitju, bili su prisiljeni primiti oruzje. Primili su, ali pod uvjet da neceratovati protiv vjere Muhamedove. Naredjeno je da se svaki vojnik kroz najkrace vrieme ima obskrbiti nuznim stvarima za rat. Doculo se je ovamo, da su, kao i ovdje, bili pozvani oni Crnogorci, koji stanju u Spicu. Jesu li primili i kako im je bilo naredjeno, to je tajna; samo je istinito da su se pozivu odazvali. Do sada je Crnagora trazila pomoc od izvana, da ratuje protiv Austrije, a sad na zalost morat ce se braniti. Dva kantona u Arbaniji, naime: Miridita i Malisija koji oba skupa broje preko 100.000 pusaka, istu od Crnegore: Podgoricu, Bar i Ulcinj. Svi su ovi Arbanasi rimokatolicke vjere, a po Bogu prava braca Jurja Kastrijotica. Sad se Crnagora nalazi u velikoj pogibelji, uslied cega se pojacava u Podgorici i po granicama put iztoka.

Je li uspjela misija kraljevica?

Srbski priestolonasljednik Gjorgje, koji je onako srdacno bio primljen u Petrogradu, vraca se kuci. Dopisniku «Daily Maila» kazao je: «Moja je misija uspjela. Uvjeren sam, da nas Rusija nece zapustiti. Savjetovano nam je samo, da ne budemo nestrpljivi i da cekamo. Mi cemo dakle cekati, jer je pravo i pravedno na nasoj strani. Ali ako bi dogodjaji krenuli protiv nas, odlucili smo da tada i na svoju ruku radimo».

Slikar Medovic odlazi iz Zagreba.

Citamo u zagrebackoj «Hrvatskoj»: Nas ce slavni umjetnik Celestin Medovic ostaviti, kako cujemo, Zagreb. Vec je proteklo cetrnaest godina, odkada se je

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i masline u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđja. — Svima postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Sedadjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — Mjenjacnica Novca.

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj sholi.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografienih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.
Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagradjeni i veoma udobni.
Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.
— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 →=← **BRACA BONACIC i Dr.** →=← Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici. Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je ustegnuti brode i od 1500 tona. Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.
Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.
Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.
— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.
Jamci finocu kruha.
Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.
Popravci spadajući u struku izvađjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.
Kuhinja je po domacu, a posluga brza.
U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakiie, koje sam direktno uvodim.
Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·94 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.
Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.
— Prodaja na malo i na dosta. —

Slika naroda Austro-Ugarske nakon pripojenja Bosne i Hercegovine.

Po drzavnom spisu od 5 listopada sastoji austro-ugarska drzava iz triju predjelista: 1. U carevinskom vijecu zastupane kraljevine i zemlje: 300.193 cetv. km i 26,150.708 stanovnika; 2. zemlje hrvatsko-ugarske krune 325 hiljada cetv. kilometara i 19,254.559 stanovnika; 3. zajednicko upravno predjeliste Bosne i Hercegovine 51.027 cetv. km. i 1,737.000 stanovnika: ukupno dakle 676.545 cetv. kilometara i 47 142.267 stanovnika. Pucka brojka za *cis-* i *trans*lajtaniju uzeta je puckim popisima od god. 1900, ona za Bosnu i Hercegovinu po postupku od god. 1900. Danas brojila bi dakle Austro-Ugarska s Bosnom i Hercegovinom preko 48,000.000 stanovnika, sto odgovara puckoj gustini od 71 po cetv. km. po prili i. U zemljama, zastupanim u carevinskom viecu, iznosi pucka gustina (po puckom broj.enju od g. 1900) 87 u hrvatsko-ugarskom predjelistu 59, u Bosni i Hercegovini 34. Po narodnostima broji nasa drzava (za g. 1900 kao gore): 1. Njemaca 11,306.190; 2. Magjara 8.751 817 3. slavena: a) Cehà u Ceskoj i Moravskoj i Slovakà 7,975.038, b) Poljakà 4,259.152, Rusina 3.805.023, Hrvatà i Srbà 5,179.129 (Srbi i Hrvati u Bosni i Hercegovini po brojenju za g. 1900), c) Slovenaca 1,291.721: ukupno dakle SLAVENA **22,510.063**; 4. Latinà (Romanà): a) Rumunjà 3,030.442, b) Talijana i Latinà 754.584: ukupno dakle Latinà 3,755.026; 5. drugih (u Magjarskoj) 271.338; stranaca u cislajtaniji 517.903. Cielo drzavno zemljiste ima 47,142.267. Slaveni dakle sacinjavaju 47·7 % cjelokupnog drzavnog stanovnistva, Niemci 24 %, Magjari 18·6 %, Latini (Romani) 8 %, drugi i stranci 1·7 %.

Oba naroda, koja danas u nasoj drzavi imadu u rukama gospodstvo, sacinjavaju dakle zajedno manjinu drzavnog stanovnictva. Ali stvarno je njihov sudjel na cjelokupnom stanovnictvu jos manji, jer i Niemci i Magjari pojacavaju svoje redove s pripadnicima drugih narodnosti koje bivaju prisiljene, da priznadu njemacku ili magjarsku narodnost. Isti je slucaj i sa Talijanima, koji osobito u Trstu, na Gorickom, u Istri i Dalmaciji prisvajaju sebi mnogo Hrvata i Slovenaca. Danas su sva tri gore spomenuta predjelista zatvorena zajednickom carinarskom granicom. Ako pako Magjari g. 1918 budu imali svoje vlastito carinarsko ozemlje, a to odvisi samo od vlastite njihove odluke, onda bi se nasa drzava razpala u «cetiri» carinarska podrucja: u kraljevine i zemlje, zastupane u carevinskom viecu (osim Dalmacije), Hrvatsku i Magjarsku, u Dalmaciju, te Bosnu i Hercegovinu. Medju velikim evropejskim silama zauzimlju Austro-Ugarska svojom povrsinom drugo mjesto (iza Rusije i Njemacke). Turska carevina u Evropi pala je na 169.300 cetv. km. i 6 mil. 180.200 stanovnika. Po imenu pripadao bi k Turskoj jos otok Kreta sa posve samostalnom upravom. Nu i taj izjavio se vec, da pripada politicki Grekoj.

BRZOJAVKE

Carigrad 4. Potpisan je po obim kancelarijama prijateljski zapisnik, u komu se konacno uredilo pitanje tursko-crnogorske granice izmed Plave i Gusinja.

Pariz 4. «L' Echo» je publicirao brzojav iz Beca, u kom se javlja, da ce austrijska vlada, posto se dovrse jubilejske svecanosti Franja Josipa I., zapoceti veoma energicnu vojnu akciju na granicama Srbije i Crnegore.

U Trstu se nalaze spravni parobrodi Austrijskog Lloyda i Dubrovackog parobrod. drustva za prenos vojske i ratnog materijala.

Bec 4. 60 hiljada rezervista, koji su dovrsili svoju sluzbu jos prosle subote, zaustavljeno je za daljnje sluzbovanje do nove naredbe. Ovi ce biti poslani u Juzne pokrajine.

Carigrad 4. Sveudilj slijedi boycottiranja austrijskih proizvoda. Vlada se trudi, da bi ga preprijecila, ali su do sada sve mjere za to poduzete ostale bezuspjesne.

Bec 5. Javljaju iz Brna, glavnog grada Moravske, da je doslo za izkaza do krvava sukoba izmed Ceha i redarstva. Ovo je moralo navaliti na uzbunjen narod i ovrsiti mnogo uapsenja. Vlada je odlucila upotrebiti sve sile, da preprijeciti pobune. U Pragu je proglaseno vec opsadno stanje uz vanrednu strogost.

Senjska Rijeka 5. Jucer su dva parobroda transporta drustva «Adria» odvezla vojsku u Grusku luku, odakle ce zeljeznicom otputovati za Herceg-Bosnu. Ispratile su ih dvije ratne lagje, koje su proslijedile u Boku Kotorsku.

Pariz 5. Javljaju «Matinu» iz Beca, da je poslato na Srpsku granicu 40 bataljuna pjesaka.

Budapest 5. «Pester Lloyd» kaze da ce kroz kratko vrijeme otputovati drugih 20 bataljuna pjesaka i topdzija.

HRVATSKO DOBROTVORNO DRUSTVO.

Po nalogu gosp. Presjednika pozivljem p. n. gospodu clanove na glavnu godisnju skupstinu, koja ce se drzati dne 16 prosinca t. g. na 8 sati na vecer u drustvenoj dvorani (Ulica Talca izmed Valdivia i Santiaga.

Poslovni red:

1. Citanje tajnikovih zapamcenja:
2. Biranje upraviteljstva i pregledaoca racuna u smislu § 10; clanka 19 drustvenog pravilnika:
3. Eventualije.

Ako se prva sjednica nemobude obdrzavati zbog nedostatna broja clanova, tad pozivam drugu sjednicu u istu svrhu i dan, u na 8 1/2 sati u vecer, koja ce biti pravovaljana sa nazocnim brojem druzinara. TAJNIK

KRONIKA

Ekspedicija Charcot.

U utornik na 9.40 sati usidrio se u ovoj luci prekrasni brod «Pourquois Pas?» Na njemu se nalazi gosp. Dr. Jean Charcot, njegova supruga i vojska od 28 osoba.

«Pourquois Pas?» brod je su tri arbula, dug 40 metara. Za na jedra je armiran kao bark; a opskrbljen je takogjer i parnim strojem.

Nosi sobom 3 automobil-saonice, kojim ce moci zalaziti u sredista vjecnog leda i hrane za tri godine.

Zadrzati ce se ovdje jedno 15 dana, a kasnije ce zaploviti k zemljama juznog pola.

Med francuskim naseljenicima vlada veliko veselje, pa ce svom glasovitom zemljaku i njegovim drugovima upriliciti vise zabava.

Novaci.

U srijedu poslije podne otputovali su vojnicki novaci na vjezbanje u oruzju put Santiaga. Do mula ih je ispratilo brojno gragjanstvo.

Odjel ratnog brodovlja.

Primila se vijest, da ce na 10 ovog mjeseca odjedriti za ovu luku odjel ratnog brodovlja, sastavljen od «O'Higgins», «Ministro Zenteno» i tri destrojera, pod zapovjedi kontradmirala Artura Wilson. Stici ce amo oko 25 ov. mj. mjeseca.

Jubilej Franja Josipa I.

Dne 2 ovog mjeseca Nj. V. car i kralj Franjo Josip I. slavio je 60 godisnjicu svoga vladanja.

Tom prilikom su vijale zastave na svim konsulatima, kao i na governacioni, austrijskom drustvu i na privatnom stanu gosp. A. U. konsula.

Toga su dana posjetili, A. U. konsula, gosp. Josipa Pasinovica, predstavnici svih mjesnih vlasti, predstavnici stranih drzava, te mnostvo odlicnih gragjana.

Konversija.

Po stoti put se javlja i oporice, da ce se konversija zbilja provesti dne 1 sijecnja 1910. Tako jedna novina iz glavnog grada sada javlja, da se je pitalo Njemacku i Belgiju, ko bi cjenje sakovao 11.000.000 £ u zlatnom novcu od 18d. Belgija, da je pitala 600.000 franaka, a Njemacka da jos nije odgovorila.

Upitan o tomu jedan visoko polozeni cinovnik, kazao je, da ce se novac moci sakovati i su 150.000 talira.

Ne dadu im pjevati ni svirati.

«Crvena Hrvatska» iz Dubrovnika, pise: «Zandarske ophodnje patruliraju gradom i zabranjuju ljudima pjevati».

«Ovih su dana mjesne glazbe bile najavile mjesne koncerte, odnosno oblaz gradom. Poglavarstvo je to zabranilo».

Dok Dubrovcanima brane pjevati i svirati pocastili su ih detektivima i zandarima.

U gradu se Dubrovniku nalazi sest detektiva, a zandarmarija Dubrovnika i Boke povecana je za 200 zandara.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi	$	22.45
1 kruna a. vr. »	$	—.93

RAZNO

Dunavske ratne mornarice.

Austro-Ugarska ima na Dunavu osam oklopljenih monitora, te nekoliko strazarskih brodova. Monitori su oboruzani s topovima od 120 mm., te imadu oko 400 tona deplacementa svaki. Bugarska ima jedanaest malih ratnih parobroda, dvie oklopjene topnjace i tri torpiljarke, koje imadu svaka 100 tona deplacementa. Rumunjska ima na Dunavu cetiri topnjace od po sto tona, jednu torpiljarku za mine, pet monitora i jedan ratni parobrod. Osim toga je nedavno rumunjska zastupnicka kuca odobrila vjeresija za izgradnju osam novih monitora i dva-

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

naest torpiljarka. Srbija nema nijednog ratnog parobroda na Dunavu.

Dugovi balkanskih drzava Francezkoj.

Svakako, u ovo danasnje burno politicko doba na Balkanu, zaninat ce nase citaoce, ako im predocimo novcani polozaj balkanskih drzava prema Francezkoj. Bugarska duguje Francezkoj 236 milijuna leva, Srbija 415,000.000 dinara, Rumunjska 485,000.000 *lei* Veci dio turskog drzavnog duga sastoji skoro posve iz francezkih glavnica. Dobar opet dio duguje Turska Austro-Ugarskoj.

Ako dakle balkanske drzave imaju da stite i brane svoje politicke interese i zemlje, isto tako mora u iztocnom pitanju da brani i Francezka javnu stednju. Francezka vlada odlucna je, da kao evropejski bankir gleda prava i izpuni duznosti. Stoga i hoce francezka vlada, da se novi diplomarski zbor, koji ima riesiti iztocnu krizu, drzi u Parizu.

750.000 iseljenika u Ameriku manje.

Parobrodarska drustva ocekivala su, da ce se u rujnu tekuce godine 1908 izseljivanje u Ameriku opet povecati. Njihova se ocekivanja nisu ispunila. Polovicom proslog mjeseca iskrcala se u luci u New-Yorku samo 8234 doseljenika. Odputovalo ih 11 992 u domovinu. Od 1 siecnja 1908 do 15 rujna doslo je u New-York iz Evrope 260.472 doseljenika, docim ih je u isto to vrijeme prosle godine bilo za 70.000 vise. U osam mjeseci ove godine odputovalo ih je u Evropi preko pol milijuna, a lanjske godine tek nesto preko 200.000. I to sve samo u trecem razredu. A i u drugome razredu doslo je u New-York ove godine mnogo manje doseljenika, nego prosle, jer ih je prosle godine doslo vise za cetvoricu.

Nova sveza medju Trstom, Rieком i brazilijanskim lukama.

Sjedinjeno austrijsko brodarsko dionicko drustvo u Trstu, javlja da ce pocam od 1 siecnja 1909 zapoceti izravnom brodarskom svezom izmedju Trsta i Rieke, te brazilijanskih luka i obratno. Sveza podrzavati ce se sa velikim parobrodima prve vrsti. Primati ce za svakomjesecno putovanje putnike I., II, i III. razreda i roba. Putovanje trajat ce samo 19 dana do Rio de Janeiro, a 20 do Santosa. Brodovi svrnuti ce se po potrebi takodjer u luke: Pernambuco, Bahia, Vittoria, Macsio i t. d. Zainanici mogu u uredima trgovackih komora dobiti izvrstne cienike, koji se odnose na tu novu svezu.

Listonosa u Alaski.

Listonosa, koji bere najveću platu, bez dvojbe je onaj u Alaski. Za prenos korespondencije rudarima dobiva on 35.000 dollara godisnje plate. Danomice prevali do 110 kilometara puta na saonicama, koje psi vuku. Mnogo puta ogrize ljutu zimu uz temperaturu od 30 stupanja ispod nistice.

Chilenske ratne lagje.

Po izvjestaju, sto je Kongres upravio Eksekutivi, potrebe sluzbe bojne mornarice iziskuju, da se dojduce godine uzdrzi u ratnom stanju ove lagje: O'Higgins, Esmeralda, Chacabsco, Blanco Encalada, Ministro Zenteno, Presidente Errazuriz, Capitan Prat, Almirante Cochrane, Huascar, Almirante Condell i Almirante Linch.

Destroyeri: O'Brien, Riquelme, Capitan Thomson, Merino Jarpa, Muños Gamero, Orella i Serrano.

Torpedace: Contreras, Mutilla, Rodriguez, Hyat, Videla, Rucumilla, Guale i Guacolda.

Skolski brodovi: Jeneral Baquedano, Abtao i Lautaro.

Transpotne lagje: Rancagua, Maipo, Casma i Angamos.

Doglasnici: Meteoro, Huemul, Condor, Valdivia, Pisagua, Toro, Yañez, Yelcho i Porvenir.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Naseobina.

4. Stranci i trgovina.

Neka bi Spanjolci lakse zagospodovali chilenskom zemljom, spanjolski kralj zabrani dalazenje stranih stanovnika. Ingleski su trgovci htjeli doci u Chile prodavati sukno, platno, zeljezno orugje, nozeve, papir posugje i drugu trgovinu izragjenu u Engleskoj. Spanjolski kralj nije im dopustio donijeti ovu trgovinu, da spanjolci budu imali povlasticu donijeti je na svojim brodovima i prodavati je skuplje. Kralj takogjer naredi, da se mora kazniti smrcu onog chilenskog stanovnika, koji bi kupio stogod u Engleza ili od drugih stranaca.

Mnogo je godina postojala naredba, kojom se branilo strancima doci u Ameriku. Kad se spanjolski kralj nasao u novcanoj neprilici, naredi podkraljima i namjesnicima, da smiju primiti u zemlju strance, ako plate ulaznicu.

Za kralja je Amerika vrijedila toliko, koliko mu je novaca davala. Najprvo je zabranio dolazak stranaca, da ne bi iznijeli bogastvo iz ovih zemalja. Kasnije ih je on sam poziyao, da bi mu isplatili jedan dio od zaslužena novca. Nu ipak je uždrzao u kreposti zabranu o kupovanju trgovacke robe, koja nije bila poslata, njegovom dozvolom, iz Spanjolske.

Sada dnevno dolaze u Chile brodi iz Evrope nakrcani svakovrsnom trgovinom. Za prvih sto i pedeset godina naseobine nikad nije u Chile prispio brod s trgovinom poslatom direktno iz Evrope. Tek poslije god. 1700 pocese dolaziti nekoji francuski brodovi, koji su morali oploviti Cabo de Hornos, posebnim dopustom spanjolskog kralja, ondasnjeg francuskog ratnog saveznika. Opcenito je pravilo bilo da chilenci moraju kupovati trgovinu iz Buenos Airesa i Lime Trgovina, kupljena u Buenos Airesu, dovozila se u Mendozu na kolima. To je prevazanje trajalo skoro cijeli mjesec dana. Iz Mendoze u Santiago prenasalo se na mazgama, zasto bi se upotrebilo osam do deset dana vremena. Trgovina kupljena u Limi prevazala se po moru za Valparaiso. Na pocetku je to putovanje trajalo oko tri mjeseca; kasnije ga je pomorac Ivan Fernandez prevaljivao u sami mjesec koristec se zgodnim vjetrima, za kojim su se primjerom povagjali unaprijed svi pomorci.

Iz Valparaisa u Santiago prenasala se trgovina na mazgama. Putovanje trajalo cetiri dana, Tek posljednjih dana naseobine bi napravljen put, koji je dopustao tesku trgovinu prevaziti na kolima. Ista je potezalo sest ili vise volova. Ovakova bi kola gdjegod upotrebila i petnaest dana za putovanje iz Valparaiza do Santiaga. Zbog tih potezkoca i trosaka prevoznih iz tvornica evropejskih, cijene su morale biti vrlo visoke. Za to spanjolski kralj, da bude na ruku nekolicini trgovaca svoga kraljevstva, prisili sve stanovnike amerikanske placati za onu trgovinu trostruko ili cetverostruko nego je zbilja vrijedila. *Slijedi.*

HRVATI KRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucunje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1 q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO"
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice supuna "La Antartica"
Kupuje loj.

doselio u nasu prestolnicu: njegova polena dusa budila je interes za umjetnostcu u krugovima nasega grada; svojim kistom upoznao je prosvjetne narode sa velicinom hrvatske kulture i pronio svietom slavu Hrvata. Svi ljubitelji umjetnosti iz Banovine popratit ce njegov odlazak sazalnim cuvstvom. Nasumjetnik odlazi u svoje rodno mjesto, u Kunu na poluotoku Peljescu u Dalmaciji.

Uspjeh jedne karikature.

Prigodom jubilarne povorke u Becu monakovski «Simplicissimus krvavo se narugao Hrvatima, prikazajaci ih kao uzasne divljake. Na ovu satiru odgovorio je splitski «Duje Balavac» kasnom karikaturom u diptihu. Na gornjoj strani bili su prikazani Dalmatinci, liepa i inteligentna oblicja, u slikovitoj nosnji, a podno slike bilo je pisano: I. Divlji narodi Austrije! Na donjoj strani stupala je povorka njemackih Michela (seljak njemacki), glupa lica, u njihovom trokutnim subarama, a bili su oznaceni: II. Furbasti narodi Austrije. Slika je u Dalmaciji bila pobudila obce udivljenje, a odjekla je eto i dalje. Glasovita francuska smotra »Revue» (prva iza «Revue des deux mondes»), koja obicno zadnje stranice posvecuje karikaturi prosvjetlenih naroda, prenosi spomenutu sliku iz «Duje Balavca» uz ovo tumacenje: I. Les peuples soi-disant sauvages de l' Autriche (Slaves, Tchéques, Polonais, Croater, etc.) — II. Les peuples civilisés de l' Autriche (En répons aux chauvins allemands). Cestitamo «Duji» na ovom odlikovanju!

Kako se postupa sa uapsenicima radi veleizdaje u Hrvatskoj.

«Novi List» prima iz Zagreba: Stanje upsenih Srba upravo je uzasno. Premda se nalaze u iztraznom zatvoru, drze ih sa raznovrsnim zlocincima. Svaki drugi dan daju im pol sata setnje; ne smiju pusiti, ne smiju pisati, ne smiju dobiti rekvizita za pisanje, ne smiju citati novina osim Rauchovih reptila. Medju zatvorenim radi veleizdaje ima prostih ljudih seljaka, koji niti ne znaju sto je to veleizdaja, samo im se kazalo, da se radi toga moze doci na vjesala. I u takovu stanju leze mnogi vec tri mjeseca bez da su i jednom bili preslusani.

Radi toga dadose se na strajk sa gladom. Doznaje se, da profesor Valerian Pribicevic vec cesti dan niti jede, niti pije i da mu je zivot u opasnosti. Njegov brat Adam Pribicevic, kad su ga pustili na setnju, survao se od slabosti na zemlju. Ne jedu ni drugi uapsenici. Sudci na prama njima ponasaju kao kakovi zandari. Vicu na njih i prijete im, ako ne prestanu strajk s gladom, da ce ih svih sapeti u okove. Osobito je goropadan Kosutic, koji se dere kao kakav kapral. Na popa Milica, koji je pitao, kad ce vec doci preslusanja, izderao se je: «Lezat cete tu jos tri mjeseca!» Ovo je sve medju uapsenicima, koji nicemu nisu krivi, niti znadu zasto ih je tamo amo po domovini pobralo, izazvalo silno nerazpolezenje.

† Ivan Miletic.

Pisu nam iz Janjina, 1 studenoga: Danas je preminuo u 80 godini zivota posjednik u Popovoj Luci kod Janjine Ivan Miletic. Bio je odlican covjek i svatko ga postivao u Popovoj Luci radi njegove dobrote i vesele cudi. Pokojnik je zivio 62 godine u sretnom braku, ozeniv se u 18 godini. Ostavlja tri sina kapetana Iva, Pera i Vicka.

Pokoj mu vjecni!

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrijednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

POZOR

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

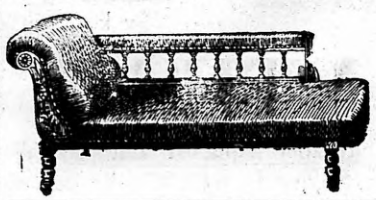

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

POZOR

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli*.

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

KRIZA

«LA MAGALLANES» je odlucila staviti u promet, obzirom na krizu u zemlji, izvrsne cigarete «LA AMISTAD». Cijena za potrosnika 10 centava.

A. Uglessich

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izragjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Statistika

(CENSO)

Magallanskog teritorija.

Ova potrebna i korisna knjiga za svakoga bez razlike stalisa prodaje se u tiskari «*Imprenta Magallanes*».

— Cijena $ 24. —

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: **Petar Gasic**
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 23 | Punta Arenas, na 13 Prosinca 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine **Pelinkovca Pokorny-eva** pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj **Pelinkovac Pokorny-ev**, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Iskljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violic

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.
— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN

Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine.
Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.
Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.
Ulaz badava.
Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.
Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —

uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.
Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.
Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.
Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.
Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDZIC

—o—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—o—

N. STAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

— — — — — — krumpira, mlijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera. — — — — — — — — —

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izrajguje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izrajguje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.
Stakalá po mjeri svake velicine i debljine.
Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.
Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.

— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Pozar.

Pisu iz Razanca: «U nedjelju na 1 pr. mj., bas na dan Svih Svetih oko 11 sati prije podne zapali se kuca Boze i Pere Vuklije-Baraca pok. Ivana, mozda prouzrokovana od lumina, koji ukucani ostavise da gori na uspomenu sutrasnjeg mrtvog dana kako se obicava po krscanskim kucama. Posto je duvao sjeverni vjetar, zapalise se u trenutak i dvie oblizne kuce Ike ud. pok. Jure Tomljanovica i Stojaka Mate pok. Ivana.

S razloga, sto nitko nije bio kod kuce, jer jedni kod blaga, a ostali svi kod sluzbe bozje u crkvi, koja stoji daleko upravo 5 kilometara od mjesta nesrece, u vrieme od dva sata izgori sve sto bijase u kucama, ujedno sa dvie susjedne pojate, tako da nije spaseno niti vriednost od 1 helera, a cetiri jadne obitelji ostadose bez kuce i sve kucne porabe.

Kuca za mornare u Trstu.

Vec pred cetiri godine obrazovao se u Trstu odbor brodovlastnika, kapetana i drugih iz pomorskog staleza, da se osnuje druztvo za podignuce privremenog zaklonista mornara bez ukrcanja. Htjelo se je na taj nacin izvuci mornare iz onih stanova najgore vrsti, u kojima su za svoje nezaposlenosti bili prisiljeni stanovati i htjelo im se je na taj nacin olaksati mogucnost ukrcanja. To je druztvo naslo odziva u gragjanstvu i pod predsjednistvom bivseg predsjednika pomorske vlade viteza Ebnera sakupilo toliku glavnicu, da se je moglo nabaviti zemljiste za gradnju kuce (via Remota). Na dan sv. Nikole postavio se temeljni kamen.

Buduci drzavopravni polozaj Bosne i Hercegovine.

U sarajevskim politickim krugovima kola upravo nevjerojatna viest, da ugarska vlada radi svom ozbiljnoscu oko toga, da se Bosna i Hercegovina proglasi kao «corpus separatum» ugarske krune, pa da se sveze sa Ugarskom od prilike onako kao Rieka.

U koliko se ova viest cini nevjerojatnom, ipak valja iztaknuti, da Magjari rade sto otvoreno, sto potajice vrlo zilavo, kako bi ucvrstili i ojacali svoj polozaj u Bosni i Hercegovini. Ova ce akcija zapoceti u prvom redu time, sto kani sada vise magjarskih novcanih zavoda osnovati u Sarajevu svoje filijale.

Magjari o Bjankinijevom govoru.

«Az Ujsag» se bavi austrijskim delegacionim govorima te veli: Klofacev govor je bio uvod u ono, sto zele Hrvati. A sto Hrvati zele, to je rekao Biankini. Taj Bjankini je pametna glava, konsekventan, te svim silama svojim vodi politiku ostvarivanja hrvatske drzavne ideje. Velika steta, da su ga papirnati magjarski delegati pustili govoriti i da nitko nije na njegove izvode replicirao, jer je tako njegov govor ostao pred ciekom Europom kao snazna i neoprovrgnuta informacija. Posto austrijski predsjednik delegacije nije Biankinia opomenuo, da Bosna i Hercegovina ne spadaju pred delegacije, to je on mogao da iznese cieli program. Hrvati u prvom redu traze, da se Turskoj slomi vrat, jer dotle nece biti mira. Srbiju i Crnugoru valja umiriti sa nekoliko komadica zemlje Turske, a onda traze, da se 7 miliiuna Slavena u monarkiji sjedine. U toj Hrvatskoj kraljevini valja onda pripojiti jos i Istru i Dalmaciju i tako urediti, da Magjari nece imati nad Hrvatima premoci. Biankini dakle zeli, da se riesi cielo hrvatsko pitanje onako, kako to on zeli. To, sto je taj dalmatinski vodja rekao, nije lose ni glupost. Ove bi se njegove zelje mogle izpuniti u onaj cas, cim magjarska koalicija postane nemocnom, da u monarkiji uzdrzi nadmoc Magjara, ili pako mogla bi se izpuniti i u onaj cas, kad se dinastija uvjeri, da ce na jugu interesima velevlastnosti monarkije bolje sluziti Hrvati nego li Magjari! I onda ce dualizam likvidirati.

Automobilska nesreca.

Na 30 pr. mj. dogodila se tezka nesreca na putu izmedju Splita i Omisa. U automobilu sjedili su mehanik V Budic i chaufeur Ivan Senjanovic. Kod Sv. Martina izpod Podstrane automobil je pregazio pasa brace Car. Kad to vidje vlastnik psa, naperi — reg bi — pusku na automobil. Budic od straha uhvati chaufeura i to tako nesretno, da mu je gurnuo ruku, kojom je drzao volant. Automobil poleti svom brzinom niza stranu preko dolaca, te izbaci oba vozaca. Budic je ostao na mjestu mrtav, a Senjanovic je nagrdio obraz i nogu. Braca Car poricu, da je koji od njih naperio pusku.

Na granici.

Iz Sarajeva se javlja sa mjerodavna mjesta: Bosanski vojni odjeli, koji vrse sigurnostnu sluzbu na granici, pomnozani su za pet, te ih sada imade u svemu jedanaest. Odjeli obuhvataju cielu granicu od Srbije do Crnegore. U mjestu Janja u kotaru bjelinskom smjestena je jedna kumpanija. Jos ov. mj. smjestit ce se u Streima u kotaru visegradskom odjel sa 50 momaka. Ovu je pomoc zatrazilo narocito iskljucivo srbsko pucanstvo kod zem. vlade, da bude zasticeno od svake provale ustasa. Posto ce se ove vojne odredbe bez sumnje krivo tumaciti, izjavljuje se, da za njih ne ima izvanrednog povoda, nego su ucinjene radi svake moguce eventualnosti na granici. Do sada nije se sbio nikakav sukob. U zemlji vlada podpun mir.

Mostarski „Narod".

Glasilo srbske organizacije u Hercegovini, opet je poceo izlaziti. Na celu donosi poznatu «zajednicku poruku naroda».

Spomenica o pada dubrov. republike.

(31 siecnja 1808 — 31 siecnja 1908). Ovih je dana izisla iz stampe ova spomenica, koju je priredio list «Srdj» pod urednistvom prof. A. Vucetica. Knjiga ima 240 stranica u velicini «Srdja», kiti je preko 50 slika i sadrzi mnogo zanimivih radova posvecenih pomenu pada Dubrovnika. Vanjska je oprema knjige liepa i ima krasne korice. Predplatnici «Srdja» je dobivaju mjeste pet njegovih brojeva.

Svak ipak moze napose dobiti Spomenicu u kojemudrago srbskoj ili hrvatskoj knjizari (u Zadru u Hrvatskoj Knjizarnici

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i galosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Stednjaka. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotograficnih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagragjeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 BRACA BONACIC i Dr. Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubistem, moguce nam je usteguti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, odnosno porinuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru; zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69, boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na dosta. —

Hrvatsko Dobrovoljno Vatrogasno Drustvo.

Tajnikove biljeske procitane na glavnoj skupstini dne 9 prosinca 1908.

Gosp. Upravitelju! Gospodo!

U posluh predvidjena u clanku 44. stavki 6. naseg pravilnika dopala me cast izvijestiti, vas o stanju i ravnanju satnije na koncu tekuce godine, kako ce se vidjeti iz ovog spisa.

Primljeni novi clanovi kroz ovu periodu.

Aktivni: G.da Stjepan Depolo, Jerolim Rendic i Miho Mikacic.

Pasivni: G.da Marko Jukic i Andrija Cikareli.

Stjegonose: Milivoj Paravic i Franjo Juricic.

Iz pasivnih pregjo-e u aktivne clanove g.da: Matija Paravic i Stjepan Galetovic.

Ponovno unislih u satniju g.da: Petar Gasic i Nikola Stambuk.

Stanje u prosincu 1908: 45 aktivnih, 28 pasivnih, 1 pocasni, 3 stjegonose, 2 ponovno unisla clana. Svega skupa 79 clanova.

Na 8 prosinca 1907 bi izabrato slijedece upraviteljstvo:

G da Matija Paravic, upravitelj; Andrija Juricic, satnik; Simun Macan, nadporucnik; Ivan Petrovic, porucnik; Antun Kusanic, pobocnik; Jerolim Martinic, blagajnik; Marko Bizaca, tajnik.

Na glavnoj skupstini 3 siecnja 1908, primila se ostavka blagajnika, gosp. J. Martinica i imenovalo se njegovim zamjenikom gosp. S. J. Paravica.

Casni sud je bio slozen od ove g.de: Juraj Jordan, Antun Markovic i Juraj Zmirak.

Revizori knjiga g.da: Ivan Sapunar, Juraj Kuchan i Petar Kovacic.

Delegat za disiplinarni zbor glavnog upraviteljstva bi imenovan gosp. J. Martinic.

Pozivi.

Ova je satnija pristupila kod 5 pozara, 6 pojava vatre, 2 opcenite vjezbe, 1 kombiniranu, 1 sprovod i 19 straza u kazalistu.

Satnija je sama vjezbala 4 puta i drzalo se 6 akademija.

Obdrzavala se: 1 generalna smotra, 6 glavnih skupstina, 5 casnickih sastanaka, 1 casnog suda i 1 parada.

Pozari.

1. Patagona izmed Arauco i Errázuriz, vlasnost Brace, Alvarez. Pristupilo je 15 dobrovoljaca.

2. Talca izmed Colchagua i Avenida Independencia, vlasnost g.dje S. G. ud. Mancilla. Pristupilo je 13 dobrov.

3. Ecuatoriana izmed Chilena i Avenida Libertad, vlasnost T. Lenner. Pristup. 6 dobrov.

4. Aven. Libertad izmed Mejicana i Progreso, vlasnost Skirving. Pristup. 21 dobrov.

5. Colchagua i Av. Libertad, vlasnost Franjo Valverde. Pristup. 14 dobrov.

Pojave vatre.

Bilo ih je 6. Kod I. se naslo 9, kod II. 7, kod III. 11, kod IV 12, kod V. 20, a kod VI. 15 dobrov.

Nagrade.

Kako je svima poznato, na 22 proslog studenoga, dijelile su se nagrade, ispustene od glavnog Upraviteljstva, cin koji obavljen bi dostojanstveno, kako slicni slucaj zahtijeva.

Sto se toga tice bilo nam je drago i ugodno ustanoviti, da je glavno zapovjednistvo nagradilo i clanove nase satnije, kojim se od srca radujemo uz zelju, da ih slijedimo, pa da tako doduce godine vidimo veci broj nagragjenih.

Nagragjeni bijahu g.da: Juraj Jordan, Bartul Poduje, Ivan Petrovic i Filip Turina.

Tako isto ce se naskoro porazdijeti nagrade nase satnije svim onim dobrovoljcima, koji su strogo izvrsili predvigjeno clankom 85, stavka a) naseg pravilnika.

Casnicka vijecanja.

Ovi clanovi su se okupili pet puta na vijecanje, u kojim su pokazali svoju zamjernu aktivnost i poradili muski oko napretka institucije, koju tako dosto no ravnaju.

Casni sud.

Clanovi ovog suda su se sastali samo jedan put i nijesu izrekli nikakove osude, pace su unistili optuzbu, jer nije bila potkrijepljena dokazima, koji se u takovim zgodama iziskuju.

Po tomu se moze lako suditi, koja sloga i ljubav vlada izmed clanova, koja, nadam se, ne ce nikad malaksati.

Materijal i ostalo.

O tomu trebam kazati, da je materijal, pokujstvo i ostalo ono isto od prosle godine, te se nalazi u vrlo dobru stanju, samo je pozaliti da oskudijevamo kacigama i pojasima, a danomice ulaze novi clanovi.

Stanje blagajne kroz g. 1908.

	Dati	
Clanarina	$	1142.—
Kamate	»	1.74
Banco Punta Arenas	»	498.43
Sukno i vrpce	»	31.50
Primljeno od g. Kucana	»	17.54
Razlika u blagajni	»	2.91
» »	»	26 —
Saldo	»	21.65
	$	1741.77

	Imati	
Opci potrosak	$	274.43
Plata posluznika	»	550.—
Banco Punta Arenas	»	504.20
Pristojba pobiraca	»	114.20
Banco El Hog. Chil.	»	204.85
Razlika u blagajni zabil ezeno pogrjesno u «Dati»	»	46.45
Saldo nadnevka	»	47.64
	$	1741.77

Satnija ima u suknu, gajtanima, vrpcama i.t.d. 485 kruna.

Kasarna.

O tom imam malo sto da recem, posto je poznato, da imamo prekrasnu kasarnu, u kojoj se samo opaza velika potreba izvesti neke sitne popravke to jest pregrade na prvom spratu, stan posluznika i nekoliko slicnih radnja, sto je izlisno nabrajati.

Uza sve to upozoriti mi je na veliki napredak, sto se s dana na dan opaza, a koji dugujemo teskom naporu naseg danasnjeg upravitelja gosp. Matije Paravica, koji je, pripomagan svojim podregjenim i ostalim dobrovoljcima, znao izvrsiti svoju duznost, istodobno dokazav, da su pripravni zrtvovati svoj zivot i snagu u korist iskrnjega. A da se ova institucija ne snizi s vrhunca na koji je uzdignuta, ponovimo hrabro nase sile i znajmo je voditi mnogo slavnijom stazom nego do danas.

Za to pozavljem Vas drugovi, da obecamo, da cemo svegjer ponosno poraditi oko napretka, sto cemo lako postici ako druzina proslijedi muzevno i ushitno, kako do danas.

Upraviteljstvo, koje dovrsava svoju sluzbu, nada se, da ce mu biti odobreno djelovanje i blagodari na pouzdanju, kojim ih je drustvo bilo podarilo kroz god nu, sto se dokoncava. Rekoh.

MARKO BIZACA, tajnik.

BRZOJAVKE

Carigrad 12. Austrijski poklisar u Carigradu dugo je vijecao s velikim vezirom o boycottiranju austrijskih proizvoda. Vezir je odlucno zatrazio od poklisara, da bi se Austrija izjavila glede kompenzacije rad anektirane Bosne i Hercegovine, pa da ce se onda tekar tomu gledati predusresti. Austrija se je na to pozurila ponudiv dva milijuna lira. Otomansku vladu ponuda nije niposto zadovoljila.

London 12. Po izvjestaju «The Standard» Turska bi bila naru-cila 176 granata schrapnell u tvornici Eberhardt.

Bec 12. Tvrdi se da je austrijska vlada, u odgovoru ruskoj, predlozila neka bi signatarne vlasti berlinskog ugovora uredile spor herceg-bosanski prije sastanka nove konferencije.

Beograd 12. Odsluzila se mrtva misa za pale Cehe kod izgreda u Zlatnom Pragu. Po odsluzenoj funkciji se je demonstriralo proti Austriji.

Bec 12. «Neue Freie Prese» pripovijeda, da je njemacki kancelar savjetovao austro-ugarskog ministra inostranih djela neka se s mjesta nagodi s turskom vladom.

Bec 12. «Morning Post» nagovjesta da se pribliza pad austro ugarskog ministra inostranih djela.

HRVATSKO DOBROTVORNO DRUSTVO.

Po nalogu gosp. Presjednika pozivljem p. n. gospodu clanove na glavnu godisnju skupstinu, koja ce se drzati dne 16 prosinca t. g. na 8 sati na vecer u drustvenoj dvorani (Ulica Talca izmed Valdivia i Santiaga.

Poslovni red:

1. Citanje tajnikovih zapamcenja:
2. Biranje upraviteljstva i pregledaoca racuna u smislu § 10; clanka 19 drustvenog pravilnika:
3. Eventualije.

Ako se prva sjednica nemobude obdrzavati zbog nedostatna broja clanova, tad pozivam drugu sjednicu u istu svrhu i dan, u na 8 1/2 sati u vecer, koja ce biti pravovaljana sa nazocnim brojem druzinara. TAJNIK

KRONIKA

Hrvatsko vatrogasno drustvo br. 4.

Na glavnoj skupstini, drzanoj dne 9 ov. mjeseca dobrovoljci Hrvatskog dobrovoljnog vatrogasnog drustva odabrase ovo upraviteljstvo za godinu 1909.

Upravitelj	gosp.	Matija Paravic
Satnik	»	Simun Macan
Nadporuc.	»	Ivan Sapunar
Porucnik	»	Ivan Blazina
Pobocnik	»	Krsto Livacic
Tajnik	»	Marko Bizaca
Blagajnik	»	Gjuro Zmirak

Delegat disiplinarnog vijeca, gosp. Nikola Stambuk.

Casni sudci, g.da Ivan Violic, Visko Violic i Ivan Petrovic.

Revizori, g.da Petar Gasic, Antun Jovanovic i Mirko Perisic.

Sokol.

Nekolicina nase omladine pocela se vruce zauzimat ne bi li se dalo sloziti ovdje jedno hrvatsko sokolsko drustvo. Vidjeli smo i nekoliko odijela nabavljenih za uzorak.

Ne nalazimo dovoljnih rijeci, kojim da pohvalimo tu sretnu namisao. I odista, ni ljudi, ni sredstava nam ne fali, pa je prava grehota, sto jos davno nemamo Sokola.

Ako bi «Bog dao mirá megju latinima» ne sumnjamo, da je za malo dana stvoreno drustvo, koje ce jos vice prodiciti nasu naprednu naseobinu.

Naprijed, Sokolovi!

Glavna skupstina.

U srijedu je glavna skupstina Hrvatskog dobrotvornog drustva, na kojoj ce se birati nova Uprava za god. 1909.

Sa strane dosadanje Uprave zamoljeni smo preporuciti druzinarima, da pris upe na izbore u sto vecem broju, tim vise sto na taj dan pada osma godisnjica utemeljenja drustva, koja bi se inace morala proslaviti, da nijesmo izmoreni teskom krizom, sto zemlja prevaljuje.

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 20.—
1 kruna a. vr. » $ —.83

RAZNO

Slavenska stampa i medjunarodna novinska organisacija.

Sredisnji savez slavenskih novinara na medjunarodnom sastanku u Berlinu dao je ovu izjavu:

Medjunarodni savez novinara postavio je temeljem svojih statuta medju inim zadacama i tu, da brani zajednicke interese novinara bez razlike narodnosti. U te «zajednicke interese» spada u prvom redu slobodu tiska, kao i njezina obrana protiv svakog progona. Posto je medju najvise progonjenim stampama u kulturnom svietu poljsko novinstvo, novinstvo nemagjarskih narodnosti u Ugarskoj i novinstvo u Hrvatskoj, ocekivali smo mi slavenski novinari, da ovaj medjunarodni sastanak novinara iz vlastite pobude, obazrive se i na svoju statutarnu duznost, podigne svoj glas na obranu toga novinstva. Nu kao sto se vidi iz referata o sastanku, iznesenog u javnoj stampi, ovo se na zalost nije izvrsilo. I premda je sastanak bio na ta progonstva na rocito upozoren, nije ucinio nista proti tlacenju navedenih slavenskih kolega. Time je postala jedna najbitnija zadaca medjunarodnog saveza iluzornom, pa zato se radja u slavenskoj zurnalistici pitanje: moze li i nadalje slavensko novinstvo spadati takvoj novinskoj organizaciji, koja zanemaruje svoju najprecu duznost, da brani slobodu tiska, i to bas onda, kad se radi o slavenskom novinstvu.

Dvoboj uklant u talijanskoj vosci.

Na predlog ministra Casane i pomorskoga ministra Mirabello zabranio je talijanski kralj dekretom svojim od 13 pr. mj. dvoboj u talijanskoj vojsci. Za eventualne castne afere postojat ce castni sud, a njegova ce odluka vezati obje stranke. Ovaj kraljevski dekret sadrzaje 11 clanake, a dokida sve dosadasnje odredbe o dvoboju. Castni sud, od kojega dalje nema poziva, sastojat ce se od jednog generala ili admirala kao predsjednika i osam drugih castnika kao viecnika. Talijanske novine ovaj kraljev dekret u velike hvale, jer potvrdjuje samo ono sto je crkva vec davno o dvoboju izrekla i drzala. Kad ce se jednom u nas mjerodavnim faktorima otvoriti oci, da ludosti dvoboja stanu na kraj!

Carska grobnica.

Iz Beca se javlja: Nakon dvomjesecnih radnja dovrsena je pregradnja carske grobnice kod kapucina, koja je sad za jednu trecinu povecana te ima u novom dielu mjesta za 70 do 80 liesova. Osnovu za predradnju i povecanje izradio je gradjevni nadsavjetnik Perisic. Novi dio grobnice nalazi se upravo izpod stana kapucina. U novu grobnicu ulazi se izmedju sarkofaga blagopokojne kraljice Jelisave i blagopokojnog kraljevica Rudolfa.

Milijunasi Sjedinjenih drzava.

Po vieetima americanskih listova iznosi broj milijunasa, koji zivu u Sjedinjenim drzavama, 3828. Citavi imetak ovih milijunasa racuna se na 16 miljarda dolara, a ta je svota po prilici jedna petina cjelokupnog narodnog imetka u Americi. Milijunasi su u Sjedinjenim drzavama dosta na gusto posijani. Na 20.000 stanovnika dolazi po jedan. Pred osam godina bilo je u Sjedinjenim drzavama samo 6 milijunasa, od kojih su samo Jakob Astor u Newyorku i Stjepan Girard u Filadelfiji imali po tri milijuna dolara, dok sada odpadaju poprecno 4 milijuna dolara na svakog. Iz toga se vidi, da sadasnji milijunasi imaju zahvaliti vecinom samo vlastitoj djelatnoj snazi, da su obogatili. Koliko se znade, steklo je 88 postotaka svoj ogromni imetak vlastitim marom i radom, a 12 postotaka ih je imetak nasliedilo.

Tajanstvena smrt jednog djeteta.

Na dunavskoj obali u jednom grmu u Budimpesti nadjena je ljesina osamgodisnjeg sincica radnika Franje Kissa. Po svim znakovima, sto se nalaze na ljesini, moze se suditi da je malis umoren. Redarstvo je preslusalo sudrugove umorenog, a ovi su izjavili, da je nekakav 40-godisnji covjek mamio djecaka u grmlje i uz to mu obecavao novaca i slatkisa. Kratko vrijeme iza toga, kako je neznanac odveo djecaka, zacula su ostala djeca iz grmlja bolno zazivanje u pomoc. Ali je za cas bilo opet sve tiho i od tog casa nije se djecak vise pokazao. Redarstvo misli, da je djecak pao zrtvom jednog ludjaka i u tom smjeru trazi necovjecnog ubojicu.

13-godisnji ubojica.

U Bregenci je 13-godisnji sin ugljenara Felderera ispalio na 9-godisnju djevojcicu, kcerku nekog knjigoveze Mardera, hitac iz samokresa. Djevojcica je ostala na mjestu mrtva. Djecak je umio steci simpatije ove djevojcice. Kako je djecak siromasak, a k tomu od naravi sklon rastrosnosti, nije imao nikad dosta novaca za svoje ludorije. Svome ocu obicavao je ukrasti par novcica, a kad kod oca nije nasao novaca, trazio je djevojcicu, da ih ona kod kuce ukrade i njemu dade. Djevojcica je pokorno slusala svoga mladog nasilnog prijatelja, dok ju nisu roditelji ulovili, gdje krade novac. Kad djevojcica nije htjela vise donasati novaca svom prijatelju, rasrdio se ovaj i domogavsi se nekako samokresa svog oca, ubio djevojcicu. Djecak je predan redarstvu.

Dalaï-Lama — velika tajna u Aziji.

Poznati istrazivalac Hans Leder, prvi Evropejac, koji je imao prilike da vidi glasovitog i tajinstvenog svecenickog kralja u Tibetu Dalaï-Lamu, drzao je predavanje u Becu o «Lamaizmu» i o svom susretu sa Dalaï-Lamom. On je u svom predavanju razvio historijat lamaizma i usporedio ga s katolicizmom. Slicnost medju lamaizmom i katolicizmom potjece odatle, sto je zacetnik lamaizma, Zonkata, u svojoj mladosti, bio poznat s misionarima, koji su pocetkom 14 vijeka dolazili u Kinu. Leder opisuje Dalaï-Lamu kao 35-godisnjeg covjeka, koji ima na licu sve crte jednog Kineza i zivahan temperamenat. Dalaï-Lama poklonio je Lederu jednu Budhinu statu-u, koju je sam svojom rukom izradio.

Borba oruznika s ciganima.

U szatmarskoj zupaniji proganjala ceta oruznika od 30 momaka jednu veliku cigansku bandu, koja je izvela mnoge kradje u spomenutoj zupaniji. Cigani su se bili sakrili u Eced i istom nakon trodnevnog pretrazivanja namjerili su se oruznici na njihovo skroviste. Cigani odkriveni, pograbe oruzje. Tad je nastala formalna bitka medju oruznicima i ciganima, koja je trajala cijeli dan. Konacno je uspjelo ciganima izmaci, te su ostavili mnogo ukradenih stvari, medju inim i jednog konja za uturku. Uapseni su samo jedan ciganin i jedna ciganka.

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava — do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjeseeni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredaba trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze niko zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica opremа *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inozemstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1. q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «India-Rangon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO“
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille. Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i OI KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

L. MILOS Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna "La Antartica"
— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ — Kupuje loj.

i u knjizari E. Schönfonda). Gdje se ne moze dobiti, neka se iznos za knjigu posalje administraciji «Srdja» u Dubrovnik, te ce mu se franko poslati. Spomenica staje 4 K., a u divot-izdanju 5 K. Svaki rodoljub nadamo se da ce nabavom knjige u duhu sudjelovati pomenu pada Dubrovnika i poduprieti ovim svojim malim prinosom plemeniti rad «Srdjev», u korist narodne prosvjete.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Naseobina.

5. Chilenske tuge i nevolje.

Spanjolci prinuzdeni na neprestanu borbu s indijancima, nijesu mogli valjano obragjivati plodna polja. Polazili su u boj proljecem, a povracali se pocetkom zime, kad je vec prosao zgodno vrijeme za sjetve i zetve. Bilo je godina, kad se jed a moglo pristupiti toliko potrebna zita, koliko je trebalo za potrebe stanovnika. Osvajaci Chile morali su mnogo godina snositi veliku bijedu, pogorsanu svim nevoljama rata.

U Mehiku i u Perú bilo je rudnika srebra, koji su davali veliko bogatstvo u naknadu pogibelji i parnja za ratovanja. Spanjoli, koji su ostavljali svoj dom u nadi, da se kroz kratko vrijeme obogate, polazili su u velikom broju u te zemlje, glasovite po svom blagu. Malo ih se odlucivalo doci u Chile, gdje je bilo nekoliko zlatnih rudnika male vrijednosti.

Otpor i junastvo Araukanaca, kojim su branili nezavisnost svoje domovine, takogjer je pomogao odaleciti dobar dio Spanjolaca.

U toliko su podjarmljeni indijanci umirali na hiljade usljed okrutnog postupka njihovih gospodara. Chilensko pucanstvo, mjeste da napreduje, godimice se umanjivalo. Za to zemlja nije mogla napredovati ni obogatiti se. Sto godina poslije smrti Petra Valdivije luka Valparaisa bilo je tek zapusteno selo su manje od dvije stotine stanovnika. U isto vrijeme je Santiago tek brojio 4.500 zitelja.

U razne osvojene zemlje Spanjolci su dovodili robove crnce, kupljene u Afriki i tako su imali potreban broj rabotnika. Ali su vrijedili do 600 talira, cijena koju su mogli isplatiti samo bogatasi.

Zivot crnaca je bio tako nesretan, kao istih indijanaca. Gospodari su s njima postupali odurnom okrutnosti. Ako bi se crnac usudio izaci na ulicu poslije devet sati, poveli bi ga u tamnicu i dali mu sto batina. Ako se kod koga crnca nasao noz, takogjer su ga hapsili i cavlom mu boli ruke. Bio je u Chile jedan guverner, koji je naredio dati dvije stotine batina i slomiti jednu nogu crncima, koji bi se usudili pobjeci iz kuce svog gospodara.

Danas svi stanovnici u Chile zivu i rade, kako im se bolje dopada. Bijeli, crni i indijanci jednaki su. Ko pogrijesi, pedepsan je; ali niko ne zanoveta onog koji zive mirno i ne nanosi zla bliznjemu. Siromasi provagjaju tezak zivot, ali niko nije duzan raditi na silu.

U ono je vrijeme bilo sve protivno: Jedni su bili gospodari, a drugi robovi; jedni su zapovijedali, drugi su slusali. Bijeli su bili gospoda; indijanci i crnci bili su kao zivine na sluzbi bijelih.

Vjerovalo se onda, da ljudska vrijednost ne sastoji u dobru vladanju, vec u boji lica ili mjestu gdje se ko rodio *Slijedi.*

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedino pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika CH. WILLIAMS

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotograficnog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

POZOR

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

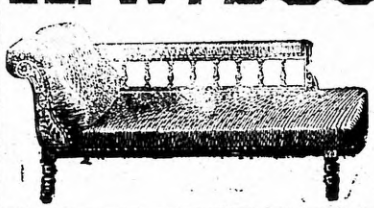

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

POZOR

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaiu u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

KRIZA

«LA MAGALLANES» je odlucila staviti u promet, obzirom na krizu u zemlji, izvrsne cigarete «LA AMISTAD». Cijena za potrosnika 10 centava.

A. Uglessich

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Ivan Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradbe svih predmeta stolarske struke.

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izragjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i carare.

Cijene su 20 % nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izragjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Statistika

(CENSO)

Magallanskog teritorija.

Ova potrebna i korisna knjiga za svakoga bez razlike stalisa prodaje se u tiskari *«Imprenta Magallanes».*

— Cijena $ 24. —

Biblioteca Nacional
Santiago

DOMOVINA

„DOMOVINA" izlazi svake nedjelje.
Odgovorni urednik: Petar Gamc
Cijena za godinu $ 8. — Oglasi po pogodbi.

Br. 24 | Punta Arenas, na 20 Prosinca 1908 | Godina I.

PELINKOVAC POKORNY-EV

Upozorujemo cijenjeno opcinstvo i nase cijenjene musterije da nekoji trgovci uvazaju patvorine Pelinkovca Pokorny-eva pod firmom zastupstva za Magallanski teritorij. Preporucamo za to cijenjenom opcinstvu, da je samo pravi onaj Pelinkovac Pokorny-ev, koji nosi nasu firmu otisnutu na svakoj boci: *Izkljucivo zastupstvo za Chile*

JURICIC & TURINA

Visko Violie

KAFANA I BILJARD

Bogato obskrbljena pivnica probranim likerima. Posluga najurednija.

— Llanquihue ug. Av. Colon —
— Casilla 264. —

Hotel i Restaurant

— CITTA' VECCHIA —

Kuca prvoga reda.
Hrane u svako doba.
Pivnica uzorna.

NIKOLA KIRIGIN
Llanquique ug. Pedro Montt

Hotel i Restaurant

— MARINA —

Frana Batistica

Prima na stan i hranu.
Sobe najurednije, kuhinja izvrsna.
Pivnica bogato asortirana.
Posluga najurednija.
Elektricna rasvjeta.

Matija Raevic

— Ulica Pedro Montt —

Posjeduje uvijek u svom skladistu: Dalmatinskog vina i rakije, slanih sardela i svinjetine. Prima na spanje i hranu.

Radionica Pokucstva

Maule izmed Roca i Errazuriz.

Jednostavnog i elegantnog pokucstva; garantirana solidna izradba. Sjajnih pogrebnih sanduka i vijenaca.

Zajamcena dobra izradba.

A. Senkovic

RECREO MIRAMAR

MARCO PIVCEVIC

Moj je gimnasticni zavod otvoren dnevno na raspolozenje P. N. opcinstva.

Ulaz badava.

Pivnica i gostionica bogato opskrbljene.

Posebne sobe za obitelji.

Gostionica i Pivnica

— Ulica Llanquihue —
uz ducan gosp. Jurja Jordana.

Prima na hranu.
Hladnetine u svako doba.
Pivnica dobra. Posluga hitra.

Benito Ortuzar

Knjizara "EL GLOBO"

— Ulica Errázuriz —

Skladiste pisaceg i risaceg materijala i skolskih knjiga.

Knjiga glasovitih pisaca. Hrvatskih gramatika engleskog spanjolskog jezika.

Novela i pjesmarica hrvatskih.

W. Seliger

L. Lartigue

Roca ug. Llanquihue

Hladnetine u svako doba.
Svratiste uregjeno na francusku.
Pivnica opskrbljena najfinijim likerima.
Posluga bez prigovora.

Banco de Punta Arenas

Preuzima opremu novca u sve zemlje Austro-Ugarske monarkije, a specijalno u Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu i Istru.

Oprema novce u krunama, a na zahtjev i u lirama.

Postarske naputnice za mjesta, koja nemaju novcanog zavoda, putem «Banca Comerciale Triestina u Trstu». Pristojbe opreme veoma niske.

Stedionicki odjel

Za novac polozen u Stedionicu naseg zavoda, placamo 5 % godisnjeg dobitka.

Svakog polugodista dobitke uracunavamo u glavnicu.

Knjizica nezapljeniva. Govori se *hrvatski.*

JAMNICKA KISELICA

Preporucena, kao najbolja ljekovita, mineralna voda po najglasovitijim lijecnicima Austro-Ugarske monarkije proti slaboj probavi, bolestima bubrega, jetara, mjehura, secerne bolesti, migreni, gospojinskim bolestima i t. d.

Naputci badava. — Postarska skrinjica 204.

JURAJ ZMIRAK, jedini uvazac
Ecuatoriana ug. Quillota i Atacama izmed Colon i Valdivia.

Bosansko-Hercegovackog Duhana i Cigareta

—o—o—o— UGARSKIH «TOSKANACA» —o—o—o—

MINERALNA VODA *HERKULES* NAJLJEKOVITIJA ZA SVE BOLESTI.

—o—o—o—o—o— prodaje jedini uvoditelj —o—o—o—o—o—

MITAR KALAJDZIC

—o—o—o—o—o— Ulica Llanquihue —o—o—o—o—o—
—o—o—o—o—o— Skrinjica Postarska br. 304 —o—o—o—

N. ŠTAMBUK

Potonjim parobrodima primih:

krumpira, milijeka, alkohola i 500 sanduka jeftinih likera.

Kuca dobro obskrbljena najboljom i jeftinom trgovinom.

Stolarska radionica i rezbarnica na paru

— Avenida Independencia —

Izragjuje se svakovrsno *fino pokucstvo, vratija, prozove* i sve ostalo, sto spada u *rezbarski* i *stolarski* zanat.

Oprez s onim, sto se uvaza iz inozemstva.

U mojoj se radionici izragjuje *bolje* i *jeftinije* od onog, sto se uvaza.

Jamcim brzu i solidnu izradbu. **N. FORETIC**

STOLARSKA RADIONICA I REZBARNICA

NA PARU

Posto sam netom opskrbio moju radionicu s najmodernijim strojevima, kadar sam takmiti se u kojoj mu drago radnji zasjecajucoj u stolarsku struku, kao na priliku: u izradbi vratija, prozora, raznovrsnih okvira i t. d.

Posebna izradba za sobe za primanje, spavaonice blagovalista i t. d.

Pogrebni sanduci svake vrsti. Nakiti za kakov god ukus.

Stakala po mjeri svake velicine i debljine.

Izvolite posjetiti moju radionicu, da se uvjerite.

Izradba bezodvlacna, pomna i ukusna.

J. TURINA B.
— Avenida Colon —

HOENEISEN i C.ia

Maule ug. Errazuriz

Bogati izbor obuce i odjece.
Svakovrsnih jestvina i konzerva.
Sprava za grijanje i kuhinja.

Zeljezasto Seravallovo

CHINA VINO

Agustin Denegri
jedini uvoditelj.

Iz domovine.

Veleizdajnicka afera u Hrvatskoj.

Profesor Valerijan Pribicevic i svestenik Milic preneseni su iz tamnice u bolnicu, jer je lijecnik tamnice konstatovao, da je njihovo stanje usljed strajka glagju opasno.

Rauchovi organi su neprestano demantovali, govoreć, da strajk glagju apsolutno ne postoji. Kada je branitelj uapsenika Dr. Dusan Popovic otisao u Pestu, da kod ministra Vekerla protestuje protiv postupanja sa uapsenjema i da traži njihovo preslusanje i ostale zakonske mjere, da se napokon rijesi sudbina tih ljudi, koji se na ocigled pravde i civilizacije 20 vijeka tako maltretiraju neizvjesnoscu stanja, onda se najbolje vidjela reptilska tiranija prema dolje i puzanje prema gore. Sada Rauhovi organi priznaju, da postoji strajk, ali se dadose u dokazivanje, kako su to neurastenicki zanesenjaci koji glagju strajkuju. Napokon ih pocese i u bolnicu prenasati.

Najkarakteristicnije je pak to, da se Rauh tuzi na postupak dr. D Popovica, sto je mimoisao hrvatsku vladu i tako povrijedio autonomiju. Nama je jedina utjeha to, sto vlada, za koje se ovo sve dogagja nije Hrvatska i sto autonomija Hrvatske dan danas de facto ne postoji.

Zastupnici Peles, Lukinic, Medakovic i Supilo, posli su u bolnicu, te su puna dva sata nagovarali Valerijana Pribicevica i popa Milica, neka uzmu jelo. Teskim nagovorom uspjelo ih je sklonuti, ali pristase tek uz uvjet, da se istraga otpocne.

Hrvatski komitè.

Vjeciti komediant Jozua Frank uprilicio je ovih dana jednu novu i originalnu komediju. Organizovao je svoje mameluke u «legiju dobrovoljaca», da ih spremi za sveti boj protiv Srba. Znacajno je, da rijec dobrovoljac u nasem narodu oznacuje i onu sintinu ljudskoga drustva, sto se denuncijantima za pare i bez para, zovu. Sveta ceta se je svecano zaklela, da ce nepokolebivo stajati na braniku hrvatskih svetinja. Zatrazice oruzje od ratnog ministarstva i da im se posalju oficiri generalnog staba, da ih izvjezbaju za boj. Svrha ove komedije jeste kako Pokret veli, da se pokaze da Hrvatska stoji na sluzbi: da se ovakovim paradama okupi nesto teroristicnog elementa, da se dobije premoc na ulici i napokon, da se opet po Hrvatskoj zapodjene bratoubilacki rat. Jadna zemljo sto si docekala.

Federacija balkanskih drzava.

Iz Carigrada javljaju da je u mladoturskim krugovima ponikla misao o snivanju konfederacije svih balkanskih drzava u koju bi usla i Turska.

Hrvatske zeljeznicke ratnateljstve u Zagrebu.

«Tandem aliquandem! A moglo bi doci ipak biti, da su se Magjari omeksali. Kako se iz pouzdanih vrela iz Budapeste javlja, izradjuje se kod ugar.-hrvatskog ministarstva trgovine u Budapesti novi zakonski nacrt, po kom bi se za svekolike pruge magjarsko-hrvatskih drzavnih zeljeznica u Hrvatskoj i Slavoniji imalo ustanoviti u Zagrebu posebno hrvatsko zeljeznicko ravnateljstvo, kome bi na celu imao biti rodjeni Hrvat. Misli se i govori, da bi zeljeznickim ravnateljem u Zagrebu mogao postati sadasnji ministerijalni tajnik kod magj.-hrvatskog trgovinskog ministarstva u Budapesti Hrvat Vladimir Ehrenhöffer, rodom iz Virovitice u Slavoniji.

Vodene snage u Dalmaciji.

Austrijski vjeresijski zavod u Becu preuzet ce sest milijuna obveznicá po 4 1/2 % dionickog drustva za izcrpljivanje vodenih snaga u Dalmaciji.

† Silvije Strahimir Kranjcevic.

Hrvatskog pjesnika i knjizevnika Silvija Strahimira Kranjcevica ne ima vise medju zivim. Izdanuo je dne 29 pr. mj. svoju napacenu dusu u 44 godini zivota u bosanskom Seher-Sarajevu. Bila mu laka nasa zemljica bosanska.

† Dinko Sersic.

Umro je proslog mj. u Trstu Dinko Sersic, bivsi nacelnik u Baski na otoku Krku, trgovac na Rieci i zemaljski zastupnik na istarskom saboru.

Zabrana izvoza oruzja.

Austrijska i magjarsko-hrvatska vlada izdale su zabranu, kojom se zabranjuje izvoz svakoga oruzja iz Austrije, Ugarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine u pravcu prama Srbiji i Crnoj Gori. U obce se zabranjuje sve, sto bi se moglo upotrebiti za ratne svrhe, tako: oruzje, municija, onda konji i magarci, u obce svaka zivotinja, sto sluzi za prenos. I golubovi su zabranjeni. Zabranjuju se i one posiljke, koje bi mogle neizravno doci u Srbiju i Crnu.

Vlastelinstvo u Topolovcu.

U Hrvatskoj kupio je nadvojvoda Fridrik za dva i pol milijuna kruna. Do sada je imao topolovacko imanje vlastelin Zaj, pa je bilo u velikom neredu tako, da nije ni porez placalo. Magjaru Zaju zato nista, gdje je dugovao stotine tisuca za porez, hrvatskom seljaku i zadnju kravu pliene!

Tvornica cementa u Podsusjedu kod Zagrebu.

Radnje oko izgradnje ove u velikom stilu zasnovane tvornice napreduju vrlo brzo te ce poduzece vec na proljece odpoceti s industrijalnim radom. Ovo je u Hrvatskoj vec druga velika tvornica cementa. Prva se nalazi u Beocinu, te zaposluje oko 1000 ljudi. I u Dalmaciji podignuto je u novije vrieme nekoliko velikih tvornica cementa.

Radnicka krzmanja.

Socijalisticka stranka u Budapesti zapocela je glavnim krzmanjem (strajkom) eda tiem prosvjeduje proti izbornoj reformi u Magjarskoj.

Dne 10 pr. mj. zakrznali su na Rieci i na Susaku svi radnici bez razlike narodnosti. Uzrok je krzmanja sveobce pravo glasa i zakonski nacrt ministra grofa Andrassy-ja o izbornom pravu u Translajtaniji.

Bolestnicko osiguranje radnika u Bosni i Hercegovini.

Bosansko-hercegovacka vlada u Sarajevu izradila je zakonski nacrt za bolestnicko osiguranje radnika. Dne 20 pr. mj. bit ce u Sarajevu otvorena anketa, kako da se taj zakonski nacrt uzakoni i provede. Pretresu enkete prisustvovat ce odaslanik zajednickog ministarstva i ovla-

Slijedi na 4.oj strani

Jérolim Martinich

vis-a-vis Pomorskog Poglavarstva

Vina Spanjolskog, Portugalskog i Francuskog u buretima od 56 do 225 litara. — Veliki izbor vinija i likera u sanducima iz najboljih tvornica. — Ulja i maslina u bocama i buretima. — Svakovrsnih jestvina. — Zlatnih i srebrnih nakita. Stolnog posuđa. — Cizama postola i gaćosa. — Gotovih odijela. Postelja i biljaca. — Svakovrsnih boja i kistova. — Cigara i cigareta najfinije vrsti. — Cijene umjerene. — **Mjenjacnica Novca.**

Braca Dragicevic

Uvozna i izvozna trgovacka kuca.
Veliko skladiste svakovrsnih jestvina i rukotvorina.
Prodaja na vele i na malo.
Premjestismo se u vlastitu zgradu Atacama ug. Colon.

Banka „El Hogar Chileno"

— GLAVNICA $ 2.000.000 —

Centrala *Punta Arenas* — Podruznice *Concepcion* i *Mulchen* od danas, pa do nove odredbe, isplacuje dobitke, kaka slijedi:

Pologe na vid i na tekuci racun god	3 %
Na opredijeljeni rok od 6 mjeseca	5 %
» » » 12 »	7 %
Stedionica	6 %

— Obveznice po ugovoru. —

Punta Arenas 1/5 1908. M. PARAVICH G. ravnatelj

Fotografia Universal

Slikanje po najnovijoj skoli.

Priznatih novih sprema, koje snimaju *na cas*, kao sto svih potrebnih fotografickih stvari prodaje

A. M. Brazil

Maule 1130a. Casilla 125. Telefon 177

Parobrodarska Plovidba

- Austro-Americana -

Braca Cosulich - Trst.

Upravna i brza pruga izmed Buenos-Airesa, Montevideo, Las Palmas, Cadica, Napulja i Trsta.

Postarski parobrodi prvog razreda, netom sagrajeni i veoma udobni.

Otputovat ce iz Buenos-Airesa:

FRANCESCA na 25 Rujna
SOFIA na 28 Listopada

Opravnistvo: Punta Arenas, Josip Pasinovich.

— *Vozne Cijene snizene.* —

SKAR NA PARU

Casilla 234 — BRACA BONACIC i Dr. — Telefon 77

Nas je skar najveci i najbolje montiran u Cilenskoj republici.

Kako je u posljednje vrijeme preustrojen nepomicnim i dugim podvodnim stubisem, mogucenam je ustegnuti brode i od 1500 tona.

Prostor nam dopusta do tri takova broda istegnuti, ili nosno poriuti u jedan mah.

Rabimo strojeve najmodernijeg sistema.

Popravci se obavljaju sa drvenim i gvozdenim materijalom i sve druge radnje, sto spadaju u nasu struku.

— Punta Arenas — Magallanes — Chile —

Pekarna „La Comercial"

Jedina PEKARNA, koja pri mijesenju tijesta upotrebljava prefini cvijet i filtriranu vodu tekucicu.

Jamci finocu kruha.

Specijalnih kolaca, koji se svojom finocom sami preporucaju.

Milovich i Jabat

Telefon Br. 155 Ulica Paraguaya

D. DEPOLO

Asortirana prodavaonica sahata i zlatarija.

Popravci spadajuci u struku izvagjaju se tacno i brzo.

— Ulica Roca —

SRECKO FODIC

— Llanquihue izmed Ulice Roca i Errázuriz —

Primam nase zemljake na stan i hranu.

Kuhinja je po domacu, a posluga brza.

U svom skladistu imam svegj na prodaji dalmatinskog vina i rakije, koje sam direktno uvodim.

Ulja, prave lozove rakije i proseka.

Konoba Dalmatinskog Vina

ANDRIJE KOVACIC-A

Analiza kemicne postaje za *crno vino*: zeste 14·4 %; kiseline 4·90 gr. po litru: zbroj zeste i kiseline 19·3; rastvorivih tvari po litru 2·91 gr.: Estrakta na 100c. 33·10; odnos zeste i rastvorivag estrakta 3·69. boja rudno-umjetna. Ne sadrzi nikakove skodljive primjese. Dopusta se gosp. A. Kovacicu rasprodavati receno vino, jer odgovara potpuno svim propisima.

Osim vina nalazi se kod mene uvijek dalmatinskih proizvoda, kao: Lozove rakije, vugave, sukih smokova, maslinovog ulja i zelenih maslina.

— Prodaja na malo i na doste. —

HRVATSKO DOBROTVORNO DRUSTVO.

Tajnikove bilješke procitane na glavnoj godisnjoj skupstini, drzanoj dne 16 prosinca 1908.

Gospodo!

U posluh stavke 6, clanka 15 drustvenog pravilnika, cast mi je prikazati vam u kratkim potezima stanje naseg drustva kroz godine 1907.

Broj clanova.

Pravi broj clanova ovog drustva nije moguce tacno ustanoviti, posto se lijepi broj njih nalazi od godine, a i vise na dvoru za rabotom. Kad bismo se strogo drzali pravilnika, mogli bismo sve one, sto su vani, smatrati izgubljenim clanovima. Praksa nas je ipak poucila o obratnom, biva: Dobar dio njih, provrativ se isplati potpuno clanarinu za mjesece odsutnosti i slijedili biti clan, kao i svaki drugi, koji je svoju duznost vrsio svakog mjeseca.

Ima takogjer i onih, te im prilike ne dopustaju napraviti racune s drustvom u pravo vrijeme, kao i onih, ko i to urade, kad im sune u glavu. Ubrojiv jedne i druge (ovih posljednjih je vrlo malo) nase drustvo broji 230 clanova.

* * *

Na 20 prosinca 1907 bi zab ato danasnje upraviteljstvo i to g.da: Ivan Sekul, presjednik; S. . Paravic, podpredsjednik; Simun Macan, blagajnik; Petar Gasic, tajnik; Marko Pasencic, podtajnik; Petar Ostojic, Ivan Sapunar, Bozo Ujevic, Ivan Petrovic, Frane Lauric i Petar Kovacic, upravitelj ophodnje.

Skupstine.

Kroz ovu godinu drzale su se samo dvije glavne skupstine i tri sjednice upraviteljstva, jer potrebe drustvene nijesu vise ni zahtijevale.

Dok su sjednice upraviteljstva bile skoro uvijek posjecene od svih clanova, opazilo se, da na glavne skupstine pristupi razmjerno vrlo malen broj.

Cinenim, da je korisnije po drustvo ne raspredati mnogo o toj zalosnoj cinjenici, vec je na prosto pozaliti.

S druge je strane vrlo utjesljivo, sto su se ove godine sve sjednice i glavne skupstine povele uz neobicni red i mir. Svi zaglavci, koliko skupstina, toliko sjednica, bili su primljeni jednoglasno i bez prigovora, sto se ima zahvaliti jedino okretnosti i vjestini gospodina Presjednika, koji je sjednice rukovodio.

Pripomoci, lijecnici, ljekarije.

Kroz god. 1908 nase je drustvo pruzilo osamdeset i sedam pripomoci. U tu svrhu se potrosilo za lijecnicke pristojbe $ 751, za propisane ljekarije $ 460.60, a za bolnicu $ 150. K ovom ce trebati nadodati slucajni trosak do konca ovog mjeseca, iznos vrijednosti ljekarija zadnjeg tromjeseca t. g. i iznos bolnickih troskova, za koje Upraviteljstvo do danas nije primilo odnosna racuna.

Osim gori spomenutog drustvo po stavki 10. paragrafa 3, isplacuje jednom bolesnom drugu $ 18 mjesecne potpore. Ova pripomoc tece od mjeseca kolovoza tek. godine.

Imovina.

Nase drustvo posjeduje u gotovini $ 8.749:67 kako to svjedoce knjige gosp. blagajnika.

Kod gosp. pobiraca nalazi se k tomu jos neutjerana novca $ 700.00.

Drustveno pokujstvo cijeni se $ 2.000:00 a zemljiste za grobljiste $ 500:00.

Da je nase drustvo kroz osam godina opstanka stupilo u red najcvrstijih, mislim da mi se nije treba truditi da dokazem, jer same brojke to dostatno svjedoce.

Grobljiste.

Usljed duge cilenske ekonomicne krize, koja je izmorila sve stanovnike ovog teritorija, Upraviteljstvo se nije bavilo mnogo pitanjem gragjena drustvenih grobnica, koje bi iziskivale od clanova novcanih doprinosa. Mogucniji su clanovi isplatili udarenu pristojbu od 12 talira godisnjih i to njih 152, sedamnaestorica su namirila po godine, a 38 samo jedan dio.

S novcem sakupljenim i slabom njegovom vrijednosti nije ni pomisljati, da se je moglo sto dobra napraviti. To vjeno pocivaliste i tra ni spomenik hrvatske kolonije u Magallanesu treba da bude nesto krasna, a stvoriti krasno treba dovoljnih sredstava.

Ne zapinjimo, dakle, doprinasanjem kako koji mozemo, isplacujmo ustanovljen doprinos, drzec pred ocima onu krilatu: konac djelo krasi!

Dvorana.

Kako vidite, gospodo, nasa dvorana ne odgovara nasim potrebama, a nije ni na polozaju zgodnu za vecinu clanova, nu u nju je upraviteljstvo bilo prinuzdeno smjestiti drustvo, posto bi visoki najam za ovog kriticnog vremena bio pozobao mnogo drustvenog novca. Stali smo u tij dan cijelu godinu (a i jos cemo, dok se prilike zemlje ne promijene il ne nagje zgodnije mjesto uz isti potrosak) ali za to pristegjeni novac pociva na banki i nije sumnje, da ce clanovima donijeti mnogo vise koris i, nego li prostrana dvorana i na najzgodnijem polozaju.

Listajuc drustvene spise, zeljan da se upoznadem s postanskom naseg drustva i imenima njegovih dicnih utemeljitelja, nasjerio sam se na mnogo stranice, vrijednih suha zlata.

Nabrajati ih bilo bi suvisno, jer ste ih svi vi bez iznimke pomogli ispisati.

Danasnji dan mi namece duznost da spomenem 16 prosinca 1900, dan u koji se, uz odbor okupilo dvade-et i pet zarkih hrvatskih rodoljuba, da udare temelje ovom nasem danasnjem ogromnom drustvu. Nase ime, nas barjak do tada nepoznat, oni su visoko digli u ovom tu jem svijetu. Nama je pak slijediti njihovim stopama i nedopustiti po nisto, da se spusti ni za sami cas s visine, na koju je bio uzdignut.

Veseli me vidjeti ovdje nekolicinu onih starijih boraca, med koje se ubraja i nas današnji dicni presjednik gosp. Ivan Sekul cije je casno ime zabiljezeno pod brojem 1.im drustvene matice. Ne mogu da se otmem razdraganosti svog srca, pa vas molim, gospodo, da zajedno sa mnom kliknete: Zivili utemeljitelji Hrvatskog dobrotvornog drustva! Zivili!

Molim jos samo dvije rijeci, da se zahvalim u ime cijelog upraviteljstva na casti, kojom ste nas podarili i da pitam oprost, ako vasim nadama nijesmo potpuno odgovorili. Vjerujte, sto god smo uradili, bila nam je namjera da koristima drustvu.

BRZOJAVKE

Carigrad 19. Ministar nastave bi imenovan carskim poklisarom za Italiju.

Grcka se komora brzojavno radovala Sultanu i turskom parlamentu.

U svecanom zasijedanju parlamenta, sultan je procitao prijestolnu besjedu.

Pozalio je bugarsko proglasenje nezavisnosti i aneksiju Bosne i Hercegovine Austro-Ugarskoj.

Nada se da ce velevlasti pomoci tursko carstvo za mirno rijesenje tog golemog spora.

London 19. «Morning Post» u vijestima iz Petrograda kaze, da je mjeseca studenoga bilo osugjeno na smrt u svoj Ruskoj 210 osoba. Od tih su 82 osugjenika vec pogubljena.

Washington 19. Doznaje se, da je buknula revolucija u svoj republici Venezueli.

Beograd 19. Tvrdi se, da su austrijski vojnici na dva mjesta presli austro-srpsku granicu.

Berlin 19. Ministar je ratne mornarice narucio cetiri zrakoplova sistem Zeppelin. Postaje za zrakoplove smjestit ce se u Wilhelmshavenu i Kielu na sluzbu mornarice.

Petrograd 19. Presjednik je Dume privolio povuci svoju ostavku.

Drzavno je vijece izradilo osnovu za zajam u iznosu od 450 milijuna rubalja.

KRONIKA

Dr. M. Bencur.

Ove je sedmice prispio u ovaj grad gosp. Dr. M. Bencur, licecnik, koji je u Santiagu obnovio ispite, da i ove u ovoj zemlji vrsiti svoje zvanje, kako to zakon propisuje.

Po narodnosti je Slovak, a svoje nauke izucio ie u Pragu. Sluzio je preko dvanaest godina u Dalmaciji. Vrlo ljubi nas narod i jezik, kojega zbori kao rogjeni Hrvat.

Nasi ljudi, koji ga poznaju jos iz domovine, kazu, da je veoma vrstan lijecnik, a najbolji nam je dokaz to, sto se u poodmakloj dobi odvazio doci u ovu zemlju i podvrgao ispitima, koje cilenski zakon propisuje, sto jos nijedan dalmatinac nije pokusao uciniti.

Posto je mnogo vremena prozivio med nasim narodom, mozemo ga smatrati nasim, pa se nadamo, da ce nase kolonija primiti njegov dolazak s najvecim veseljem i traziti kod njega samo savjeta i pomoci u slucajnim bolestima. Njegovim je dolaskom doskoceno nasoj davnoj potrebi, a nama je. da se znamo s njim okoristiti, vladajuc sami, kao uvijek do sada, po onoj: Svoj k svomu.

Svoj ce ured smjestiti na prvom podu u kuci gosp. E. Bois de Chesne u ulici Errázuriz, povrh tiskare «Imprenta Universal».

S nase strane vrlo se radujemo dolasku gosp. D.ra Bencur-a, a ovo par redaka budi mu nasim pozdravom i dobrodoslicom.

Pic-nic vatrogasaca.

Glavno zapovjednistvo svijuh pet satnija izdalo je poziv na upraviteljstva doticnih satnija, da ce pic-nic vatrogasaca slijediti danas po podne.

U tu su svrhu svekolike satnije izdale proglase, u kojima pozivlju svoje aktivne i pasivne clanove na okup za 2 1/2 sata p. podne u vlastite kasarne, odakle ce se zaputiti na veselje. Aktivnim je clanovima naregjeno pristupiti u paradnom odijelu.

Istodobno je glavno zapovjednistvo pozvalo Hrvatsko tamburasko drustvo «Tomislav» na veselje. Ovo ce se pozivu odazvati i poslati tamburaski zbor, da ih na pic-nicu zastupa.

Igraju se na soldata.

Pise zadarski «Nar. List»: U Zagrebu su se svrtale legije, pa se tuku. S jedne strane crna (frankovci), a s druge crvena (socialisti). I tako valjda misle — igrajuci se na soldata — da ce stvoriti Hrvatsku.

Pomrcina sunca.

U dojducu srijedu u jutro biti ce pomrcina sunca. Pocetak je **iste na 5 sati i 19 minuta, a svrsetak na 7 sati i 4 minuta.**

Juraj Jordan
— ULICA LLANQUIHUE —

Vlahov, Maraschino i Roob-Coccola
od tvornice Romana Vlahov iz Zadra jesu najbolji likeri na svietu.

Hrvatsko dobrotvorno drustvo.

Prosle srijede, na osam i pò sati po p., birali su clanovi Hrv. dobrotvornog drustva upriviteljstvo za god. 1909. Izabrata su ova gospoda: Ivan Sekul, presjednik; Dragutin Bonacic, potpresjednik; Petar Gasic, tajnik; Ivan Blazina, podtajnik; Simun Macan, blagajnik; Bozo Ujevic, Marko Dasencic, Frano Lauric, Visko Vidic, Ivan Sapunar i Stjepan Livacic, upraviteljі ophodnje; Krsto Livacic, Andrija Cicarelli, i Nikola Stambuk, pregledaoci drustvenih knjiga; Josip Ujevic, barjaktar.

Posto je taj dan padala i osma godisnjica utemeljenja hrvatskog dobrotvornog drustva, gosp. presjednik ponudi nazocne poslasticama i kupom dalmatinskog proseka nazdraviv brasnim rijecima utemeljiteljima drustva i hrvatskoj domovini.

Tamburasi su odgovorili hrvatskom himnom, koja bi stojecke saslusana; i koracnicom «Oj Hrvati, oj junaci», poslem su se druzmari razisli svojim kucama.

Vrijednost novca.

1 lira sterlina vrijedi $ 20.—
1 kruna a. vr. » $ —.83

„Trscanski Lloyd"

donosi clanke u svim strukama narodnog gospodarstva. S toga nijedan otmjeniji trgovac, industrijalac, obrtnik, posjednik, pomorac, ne bi smjeo biti bez njega. I svratista, kavane, gostione, citaonice, obcine, stedionice banke, obrtne i vjerosijesko zadruge, dakle jednom rieci, svi bi morali drzati «Trscanski Lloyd», kojemu je zadaca, da ore i radi na onom polju nase narodne buducnosti i naseg narodnog dobrostanja, koje je jedino sredstvo naseg narodnog uzkrsnuca.

Predplata na «Trscanski Lloyd» iznosi na godinu K 12, a na pol godine K 7 u cieloj monarkiji austro-ugarskoj. Izvan Austro-Ugarske, gdje godj bilo, godisnja predplata iznosi 20 franaka u zlatu. Novci i pisma salju se vlastniku i glavnom urednika «Trscanskog Lloyda», g. Franu Kunicicu, Trst, Via Fabio Severo, br. 191, T. 246 (vlastita kuca).

RAZNO

Pravila za ozenjene.

Jedan ozenjeni sastavio je ovih pet zapovijedi za ozenjene ljude, koji hoce da budu sretni u braku: 1. Ko se zeni, mora znati, da zenidba zahtjeva zrtava od individualnosti, da covjek mora mnoge svoje zelje i navade, mnoge potrebe zrtvovati i to ne jednom, vec vazda i bez iznimke. Muz, koji nisli, da je zena njegov rob, ne cini pametno, nesnosljiva je bena, koji svojoj zeni ogorcava zivot, a tim i sebi neprestanim bockanjem i prigovaranjem, a muz, kad je mali kucni tiran, pripravlja sebi postelju od bodljika, na kojoj ce sam najnesnosnije spavati. — 2. Nemoj se nikada opiti ni u svojoj, ni u tudjoj kuci. Nemoj dopusti, ni da se ko kod tebe opije. Sramotni prizori pijanstva ubijaju svaku iluziju i ponizuju zenu, koja se na takove prizore mora naucili. — 3. Ne zovi u kucu casto pohode prijatelja. Neka ti je zena najbolji prijatelj. Ne daj zeni, da mnogo ide u posjete drugim gospojam, niti da mnogo prima posjete, te neka se i ona nauci, da joj je muz bolji prijatelj i da s njim moze najbolje govoriti o svem, nego li s kim drugim. Preceste javne zabave za ozenjene nisu, veselje u kuci najbolja je zabava. — 4. Kad se s cega ozlovolis, progutni naglo rijec. Za to je Bog stvorio zube i stavio jezik za zube, da ne izlane. Kad zena vidi, da se ti znades svladati i ona ce paziti na svoj jezik. Sva briga jednoga i drugoga mora ici za tim, da jedno drugom nastoji vazda biti ugodan i mio, sto dulje, to bolje i vise. Vazda gledaj naci koju lijepu, ljubeznu i prijatnu rijec i priznanje za svaku malenkost. Zene su katkad nervozne, uzrujane; mirna i ustrajna ljubezljivost najprije ih umiri. Zene ostanu uvijek ponesto naivne, za to s njima mora covjek postupati kao blag ucitelj, a onda ce oboje biti sretni. — 5. Drzi novce u svojoj ruci, ali ne budi skrt prama zeni. Uvijek zajedno racunajte dohotke i izdatke, a nastojte, da svake godine bar 50 talira na stranu metnete, ustedite, jer na stednji pociva osobiti blagoslov. U stanu ne pravi luksusa i parade, neka ti je skroman, a uredan, a nikad vise ne daj za nj od petine cijeloga svoga dohotka. — Ko je ozenjen, neka se samo ovih pravila drzi, eto sretna braka.

PODLISTAK

Chilenska povijest

(Historia de Chile. — F. Valdes Vergara).

III.

Naseobina.

6. Chilensko plemstvo.

U Chile se vjerovalo, da ljudi koji vise vrijede, bijahu bijeli, rodjeni u Spanjolskoj. Ovi su uzivali mnoge povlastice i nosili su nadimak «chapetones». Po kraljevoj naredbi samo «chapeton» mogao je biti trgovac ili cinovnik.

Potla «chapetona» dolazili su «criollos». Ovi su bili bijele puti, sinovi spanjolaca, a rogjeni u Chile ili kojoj mu drago zemlji juzne Amerike. Oci ili djedovi kreolaca bili su spanjolci, koji su amo dosli kao vojnici, da osvoje ove zemlje. Za to su kreolci posjedovali kuce i imanja svojih predaka.

Kreolci, rogjeni u Chile, bili su chilenci. Mrko su gledali «chapetone», koji su s njima postupali kao sa manje vrijednim. Nekoji kreolci, koji su se obogatili radec s indijancima, davali su kralju novca, da bi im dopustio nazivati se «Conte» «marquis». Te je naslove gdje kod kralj podjeljivao vojnicima, koji bi se odlikovali u ratu. Na priliku, Franjo Pizarro, koji je u svom djetinstvu cuvao svinje, koji nije znao ni citati, ni pisati, dobio je naslov marquis za svoju drzovitost, svoja surova djela i svo u lakomost kod osvajanja Perú.

Zvati se conte ili marquis ne znaci nista. Covjek vise vrijedi u koliko se bolje vlada. Postolar radisa i postenjak vrijedi mnogo, makar bio siromah i rodjen u prostoj kolibi. Covjek, koji ne radi, pokvaren, kradljivac i varalica vrijedi vrlo malo, makar bio i bogat, makar se rodio u Evropi i zvao se konte ili marquis.

Ali je u ono vrijeme bila moda kupovati naslove. Kako sto su odijela podlozna modi, tako je moda vladala i obicajima. Sljede modu, neki su chilenci trosili mnogo novca, da se mogu zvati konte ili marquis, kupujuc te naslove u spanjolskog kralja, koji ih je prodavao za 20.000 srebrenih talira. Danas se svaka trijezna osoba izrugava tim smijesnim obicajima, ali vijek, dva natrag, nije bas tako rugao onim, te su prospali svoj novac, da se naslova domognu, jer se svakomu dopadalo posjedovati ga.

Za spanjolcima s chapetonima i kreolcima, dolazili su indijanci «mestizos», sinovi bijelih i indijanaca, te «mulatos», sinovi bijelih i crnaca. Mestici i mutati zivili su, obragjujuc, kao tezaci, polja. Platu, sto su dobivali, jedva im je dosizala za najpotrebnije, zbog cega su zivili u vjecnom siromastvu, kao i njihova djeca. *Slijedi.*

HRVATI I HRVATICE
sjetite se druzbe
Sv. Cirila i Metoda

FRANCUSKA
Ljekarna i Drogarija
Marchal i Drug
Ljekarija, mineralnih voda, svakovrsnih droga i t. d., i t. d.
Na dosta i na malo.

Juraj Matetic
— Ulica Roca —
Netom primih bogati izbor svakovrsnih predmeta.
za darove.

CAJA DE AHORROS
— STEDIONICA —
Drzavni dobrotvorni novcani zavod.
— ULICA NUBLE IZMED ROCA I ERRAZURIZ —
Prima novac na tekuci racun od 20 centava do tri hiljada talira i placa 5 % interesa od dneva prvog pologa. Prima takogjer na uvjetnu pohranu (na sest mjesecni rok) do 5 hiljada talira i placa godisnje dobiti 6 %. Na 31 prosinca svake godine urucuje dobitke u glavnicu.
Prima novac na pohranu iz koga mu drago kraja republike putem postarskih naputnica. (Postarski uredi izdaju naputnice *mukte*) bankovnih mjenica ili naredabe trgovackim kucama.
Dopisivanje i brzojavne obznane takogjer su *mukte* po previsnjoj naredbi.
Dobro polozeno u ovu Stedionicu *ne moze nikо zaplijeniti do iznosa od 2 hiljade talira.*
Stedionica oprema *mukte* novac, ako se zatrazi, u koji mu drago kraj republike, kao i u inostranstvo.
Uredovni sati od 10 pr. p. do 4 po p. izuzam subotu, kad se zatvara na 2 po p., da se ponovno otvori od 8 do 9 u vecer, to da se olakoti pristup radnicima. Nedjeljom otvara samo od 10 do 11 s. pr. p., ali samo da prima pologe.
ALBERT BUSTOS C., upravitelj.

Hotel Plomplon
Hotel I. razreda **Ulica Roca**

POKUJSTVA
Permanentni izbor pokujstva za
Spavaonice i Blagovalista
Jeftinije nego igdje.
FRANCISCO RABAGLIO
— Ulica Roca —

Mayer Braun
Atacama pred palacom g.dje S. Braun V.
STOPRV PRIMIH:.
Vina «Pumaña» bureta od 100 l.
Vina bijeloga bureta od 60 l.
Brasna u vrecama od 1.q. i 1/2 q.
Riza «Carolina», «Indija-Raugon».
Biza psenice, kukuruza, zobi, sijena i td.

J. BIGORRA
—— Zimskih odijela za gospodu, gospoje i djecu.
—— Kaputa za gospodu, gospoje i djecu.
—— Vunenog rublja.
—— Cizama za djecu.
—— Obuce za gospoje i gospodu.
—— Svakovrsnih ogrtaca.

MONTES I DRUG
— Veliki izbor kaputa i zimskih haljetaka —
— Sukna za odijela i kaputa —
— Bogati izbor kosulja vunenih i pletenih —
— Cijena veoma niska. —

Svicarskog mlijeka znak „OSO"
oslagjenog i neoslagjenog, prodaju po £ 0.18.0
Detaille Henkes i C.ia

ENGLESKA KUCA
Jacobs-a i Baumann-a
Promismo bogati izbor tkanina SVILENIH i od KONCA.
Slijedimo rasprodajom zimskih predmeta uz **po cijene.**

LOVRO MILOŠ

— ULICA LLANQUIHUE ug. ERRAZURIZ —

Nudi proizvode vlastite tvornice sapuna

LA ANTARTICA

Kupuje loj.

stenici raznih u stvari zanimanih poduzeca, kao i izaslanici radnickog stalisa.

Drzav. pripomoci za izvoz naseg vina.

Ministarstvo poljodjelstva u Becu udjelilo je R. M. Zenicu u Becu K 1947, braci Perkut u Kambelovcu K 500, Ivanu Petricu u Krilu-Jesenicama K 2400, Prvoj dalmatinskoj vinarskoj zadruzi u Bolu K 1025, Petru Simunovicu Jercinu u Nerezicu K 550, Anti Viskovicu u Brusju na Hvaru K 1200, ukupno K 4622, kao pripomoc za promicanje izvoza dalmatinskog vina.

Dr. Ivcevic.

Kao predsjednik sveze Hrvata i Slovenaca na carevinskom vijecu, bio je kod ministra Bienerthа, koji nastojase da sastavi parlamentarno ministarstvo. Kako javljaju iz Beca, Dr. Ivcevic je izjavio barunu Bienerthu, da dalmatinski zastupnici i njihovi drugovi slovenski ne bi bili u stanju podupirati nikakvo ministarstvo, ako prije ne bude povoljno rieseno pitanje uredovnog jezika u Dalmaciji.

Episkopska hirotonija u Becu.

Posvecenje vladike bokokotorsko-dubrovacko-spicanskog Dositeja Jovica, izvrsilo se na Arhangjelsvdan, u grckoj crkvi Sv. Trojice u Becu. Svecani ovaj cin hirotonije obavio je arhiepiskop cernovicki, mitropolit bukovinsko-dalmatinski Vladimir pl. Repta i episkop dalmatinsko istarski Dr. Nikodim Milas, uz asistenciju velikog broja crkvenih dostojanstvenika srbskih, grckih i rumunjskih. Sv. liturgija sa ostalim sluzbama sluzila se na crkveno slovenskom, grckom i rumunjskom jeziku.

Vlaho Bukovac.

Nas poznati umjetnik i profesor na akademiji umjetnosti u Pragu, stigao je u Dubrovnik, pa u Split, da pregleda prvu dalm. umjetnicku izlozbu.

Namjesnik na izlozbi.

Javljaju iz Splita 15 studenoga: Namjestnik Nardelli pohodio je danas izlozbu, te je ostao iznenadjen uspjehom. Oslovio je prisutne umjetnike, izmedju kojih nalazio se je i Vlaho Bukovac. Izkazao je svoje odusevljenje, te zazelio da nastave ovim putem, te da budu dika Dalmacije. Odkupio je za ministarstvo, te darovao gradu za buducu umjetnicku galeriju djela Bukovca, Vidovica, Rackog, Deskovica, Rosandica, Meneghella, Uvodica, Katunarica, Krajnera, Marinkovica, Radovania, a napose nabavio je za sebe po jednu radnju Vidovica i Lalica.

Za promet stranaca u Dalmaciji.

«Crv. Hrvatska» pise, da je obicajni posjet stranaca u Dalmaciju sasvim spao. Eto u Dubrovniku niti jednog stranca nema, svi hoteli su prazni, docim drugih godina u ovo doba vrvio je grad strancima. Uzrok su ovome kojekake glasine, koje se po svietu sire, kao da je toboze u Dalmaciji revolucija. Da se stane ovom na put, dubrovacka komora obratila se obrazlozenim podneskom ministarstvu trgovine i drustvu za promicanje interesa Dalmacije u Becu naznacivsi, da su ove glasine prosta izmisljotina, valjda najvise od onih mjesta, koja hoce da konkurira u Dubrovniku i u obce Dalmaciji, a k tom da je i klima sasvim povoljna. S toga je zamolila ko i ministarstvo, toli receno drustvo, da kroz novine ovo objelodani radi umirenja putujuce publike.

Pokradena crkva.

Crkva Sv. Ane na Brgatu pokraj Dubrovnika bila je od nepoznatih zlikovaca obijena i pokradena. Odnieli su oko 100 K novca, sto je bilo od milostinje sakupljeno.

Tiskara «El Magallanes»

Bezbucni sivaci strojevi

„SINGER"

Jedine pravi dobivaju se samo kod

Nasljednika **CH. WILLIAMS**

Trg Muñoz Gamero

FOTOGRAFIA

C. VEIGA

ULICA ROCA

— Skladiste fotografienog materijala i alata. —

— Slike razlicite velicine i niske cijene. —

— Specijalne cijene za slavenske iseljenike. —

Banco Anglo-Sud-Americano Ltd.

Podruznica u Punta Arenas

Na znanje publici, a napose Austro-Ugarskim drzavljanima javljam, da ova banka direktno oprema novce u Dalmaciju i Hrvatsku u liram sterlinam po tekucoj Londonskoj vrjednosti.

FRANJO CAMPOS, ravnatelj.

POZOR

MESARNICA

— Prodaja mesa na malo i na dosta.

— Za obitelji posebna sluzba na kucu.

— Preprodaocima znatan popust.

— Slanine, masti i kobasica svake vrsti.

— Prodaja blaga na dosta uz cijene za cudo niske.

— Visko Kusanovic —

A. W. SCOTT

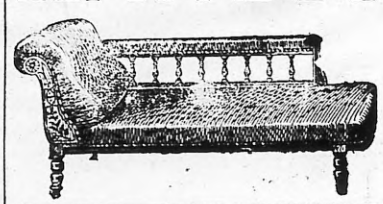

Pokujstva

Franjo Tomsich

AGENTURNI POSAO.

Zauzima se za namjestanje novca na prvu uknjizbu; kupuje i prodaje nepokretnine za svoj i tugji racun.

Pristojbe vrlo niske.

— Pisarna Colchagua ug. Chiloe. —

POZOR

MAY DAWKINS

engleska primalja.

Su 28 godina prakse. Konsultira od 1—4 po p., a na svaku po danu i noci posluzuje one, koji je trebaju.

Llanquihue ugao Av. Colon.

Doktor LOPEZ

Lijecnik

— Chiloé ugao Santiago —

Konsultira od 12—4 po podne.

Doktor PAIS

Lijecnik

Specialist za djecje bolesti.

Konsultira 1—4 p. podne.

Ulica Errazuriz

povrh njemacke ljekarnice.

PERICA SIMIC

— PRIMALJA —

Su 10 godina prakse, posluzuje one, koji je trebaju u svako doba dana i noci.

Ulica Angamos — Av. de la Pampa.

ZUBAR

Gilbert Alessandri

Cihloé izmed Valdivia i Santiago.

Jedini zubar, koji vadi zube *bez boli.*

Juana Milostic

— PRIMALJA —

Llanquihue, prijasnji stan Cruz Roja.

Diplomirana na primaljskom zavodu u Zadru. Posjeduje posebnu dozvolu za vrsenje svog zanata u republici Chile.

Na raspolozenje, onih, te je trebaju na svaku uru po danu i po noci.

Bozo Ujevic

— Aconcagua ugao Boliviana —

Prodaje jestvina i pica.

Posluga za nase obitelji na kucu.

Cijene umjerene. Ne boji se utakmice.

Almacen Croato

PEDRO KOVACIC

Jorje Montt ugao Sarmiento.

Bogati izbor svakosnih jestvina.

Specijalna posluga za nase zemljake.

— Cijene veoma niske. —

Brijacnica i Parfimerija

B. LIVACIC

Llanquihue u novoj zgradi gosp. Maxima Gilli.

Bogati izbor mirisnih voda.

Nozica, britava. Prefinog sapuna.

Cijene sasvim umjerene.

Juzno-Americka Tiskara

I KNJIGOVEZNICA

Colchaqua izmed Maule i Ñuble

Najbolja i najfinija u Punta Arenas.

Svako malo prima sve moguce novosti papirnatih predmeta uopce.

KRIZA

«LA MAGALLANES» je odlucila staviti u promet, obzirom na krizu u zemlji, izvrsne cigarete «LA AMISTAD». Cijena za potrosnika 10 centava.

A. Uglessich

„LA URUGUAYA"

— tvornica cigareta —

Specijaliteti tvornice «Patriotas» i «Orientales».

Havanski duhan; higijenicni papir.

URRUTIA I SOLARI

Iván Sturica

Preporuca svoj skar braci Slavenima.

Gradi lagje, kotere i trabakule i popravlja iste.

Jamci za solidnu izradbu.

Stolarska radionica

Solidna i elegantna izradba **svih predmeta stolarske struke.**

Gradnja kuca po pogodbi i na nadnicu.

Izrazjuju se kakvi mu drago popravci na drvu.

LUKA GECAN, drvodjelac

Jorje Montt

izmed Ecuatoriana i Colon.

Antun Rozic

BRODOGRADITELJ

Ulica Maule ugao Paraguaya.

Gradi i popravlja: kotere lagje, camce i catare.

Cijene su 20% nize nego drugamo.

KROJACNICA

LA SIN BOMBO

— Ulica Roca —

Odijela po mjeri. Bogati izbor sukna prve vrsti. Preporuca se slavenskoj koloniji.

SEGUNDO GRAZIATTI

Urarnica WALTHAM

Bogato skladiste Sjevero Americkih sahata.

Optickih predmeta, dragulja i prstenja.

GIVONETTI

Errázuriz ispod ureda ratne mornarice.

Cantina Central

— Atacama ugao Valdivia —

Bogati izbor likera iz prvih talijanskih kuca.

Vinija Chianti i Fresa

G. LEPORI

Zapateria Spalatina

Antona Radanovica

Ulica Ñuble kraj mosta.

Izragjuje obucu po mjeri i popravlja istu.

Upotrebljava materijal importiran iz inozemstva.

Jamci za dobru i solidnu izradbu.

Almacen Ferrocarril

Avenida Colon ug. Avenida Libertad

PODRUZNICA: Chilena ug. Peruana.

Skladiste svakovrsnog jestiva i pica.

Posluga za obilelji na kucu.

Sijena II. kosnje Chilenskog i Argentinskog.

Drva za ogrjev do 500 vozova.

Cijene veoma niske.

Braca Jerkovic

Statistika

(CENSO)

Magallanskog teritorija.

Ova potrebna i korisna knjiga za svakoga bez razlike stalisa prodaje se u tiskari «*Imprenta Magallanes*».

— Cijena $ 24. —